ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\310\John Varley - Press Enter.pdb

PDB Name: John Varley - Press Enter
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

JOHN VARLEY
PRESS ENTER

Mé oči se za mnou zavřely

Toho roku se svět již počtvrté za poslední léta vzpamatovával z krize. Nedávno jsem se zařadil do armády nezaměstnaných, ale prezident mě ubezpečoval, že se nemám čeho bát, kromě samotného strachu. Protentokrát jsem ho vzal za slovo a s batohem na zádech se vydal do Kalifornie.
Nebyl jsem sám. Od počátku sedmdesátých let se světová ekonomika posledních dvacet roků zmítala jako had na žhavém uhlí. Zdálo se, že cyklus neustálého hospodářského poklesu a vzestupu nemá konec. Úplně smazal pocit bezpečí, který národ tak bolestně získal ve zlaté éře po skončení krize v třicátých letech. Lidé si začínali zvykat, že jeden rok mohou být bohatí a v dalším roce brát podporu v nezaměstnanosti. Bral jsem podporu v osmdesátém prvním roce a znovu v osmaosmdesátém. Tentokrát jsem se rozhodl dát sbohem píchačkám a podívat se do světa. Měl jsem v úmyslu schovat se jako černý pasažér na lodi do Japonska. Bylo mi sedmačtyřicet a možná se už nenaskytne další příležitost nenést za nic odpovědnost.
Bylo pozdní léto. Když jsem stopoval na okraji dálnice, snadno jsem dokázal zapomenout na hladové bouře v Chicagu. V noci jsem si dal pod hlavu stočenou deku, díval se na hvězdy a poslouchal cvrčky.
Většinu cesty z Chicaga do Des Moines jsem musel jít pěšky. Za několik dní jsem měl chodidla samý puchýř. Svezl mě málokdo. Částečně za to mohla konkurence ostatních stopařů a kromě toho také tehdejší nejistá doba. Místní obyvatelé neměli velký zájem brát do auta lidi z měst, které jim často líčili jako bandu hladových a šílených potenciálních masových vrahů. Jednou mě kdosi zmlátil a varoval, abych se v illinoiském Sheffieldu už neukazoval. Postupně jsem se však životu na silnici přizpůsobil. Začínal jsem s malou zásobou konzerv od úřadu sociálního zabezpečení. Ještě než mi došly, jsem zjistil, že na farmách podél cest se dá pracovat za nocleh a stravu.
Někdy jsem pracoval těžce, jindy pouze symbolicky díky hluboce zakořeněnému pocitu farmářů, že svobodě by nemělo stát nic v cestě. Trochu jídla jsem dostal u rodinného stolu, kolem něhož seděla vnoučata s prarodiči, kteří už posté opakovali, jaké to bylo tenkrát za Velkého krachu v devětadvacátém, kdy se lidé nebáli pomáhat přátelům v neštěstí. Přišel jsem na to, že čím byl farmář starší, tím dřív jsem získal jeho sympatie. Tohle je jeden z mnoha triků, které se časem naučíte. A nejstarší generace vám dá cokoliv, jen když se posadíte a vyslechnete je. Což jsem uměl výtečně.
Na západ od Des Moines mě lidé svezli častěji, ale jen do té doby, než jsem se přiblížil k uprchlickému táboru na hranici Čínského pásu. Nezapomeňte, že uběhlo pouhých pět let od katastrofy v Omaze. Tamější jaderný reaktor se roztavil a žhavá masa uranu a plutonia se prožrala do země, směřujíc k Číně. Prach hnaný větrem vytvořil šest set kilometrů široké radioaktivní pole. Většina obyvatel Kansas City v Missouri žila v plechových a překližkových boudách, dokud město nebylo zase obyvatelné.
Uprchlíci tvořili tragickou skupinu. Počáteční lidská solidarita už dávno nepozorovaně přešla v letargii a deziluzi. Mnozí uprchlíci byli až do konce života nemocní. Místní lidé je však nenáviděli, báli se jich a vyhýbali se jim, což bylo ještě horší. Byli to moderní páriové. S jejich dětmi se ostatní mládež nestýkala. Každý tábor byl označen pořadovým číslem, ale zdejší obyvatelstvo jim stejně říkalo Geigerova města.
Pořádně jsem si zajel až k Little Rock, abych nemusel překročit Pás, třebaže teď v něm bylo bezpečno, pokud se člověk

dlouho nezdržel. Od Národní gardy jsem dostal odznak párių - dozimetr - a toulal se od jednoho Geigerova města k druhému. Lidé se ke mně chovali přátelsky a vždycky jsem spal pod střechou. Jídlo bylo zdarma ve společných jídelnách.
V Little Rock jsem zjistil, že averze vůči stopujícím cizincům, kteří byli možná nakaženi nemocí z ozáření, opadá. Rychle jsem projel Arkansasem, Oklahomou a Texasem. Občas jsem pracoval, ale často jsem se stopem dostal hodně daleko. Texas jsem viděl jen z okénka auta.
Byl jsem už trochu unavený, když jsem dorazil do Nového Mexika. Rozhodl jsem se, že půjdu zase kus pěšky. V té době mě Kalifornie zajímala mnohem míň než samotný pás.
Opustil jsem silnici a procházel krajinou, ve které mi nestál v cestě žádný plot. Přišel jsem na to, že ani v Novém Mexiku není snadné utéci od civilizace.
Již předtím, v šedesátých letech, byl Taos centrem kulturních experimentů v oblasti alternativního života. Během té doby založili na okolních kopcích mnoho komun a družstev. Většina se za několik měsíců nebo let rozpadla, několik však přežilo. V pozdějších letech se zdálo, že každá skupina s novým názorem na život a s neodolatelnou touhou vyzkoušet jej v praxi tíhne k této části Nového Mexika. V důsledku toho pokrývala zemi hustá síť zchátralých větrných mlýnů, slunečních kolektorů, kupolí geodetů, skupinových manželství, nudistů, filozofů, nejrůznějších teoretiků, mesiášů, poustevníků a mnoha dalších očividných bláznů.
Taos byl velký. Ve většině komun jsem se na nějaký čas zastavil a zůstal den či týden, jedl přírodní rýži, fazolové lusky a pil kozí mléko. Když mě jedna komuna omrzela, pár hodin chůze v libovolném směru mě zaneslo k další. Tam mi třeba nabídli, abych strávil noc v modlitbách při zpěvu žalmů nebo v rituálních orgiích. Některé skupiny měly pro svá stáda krav čisté stáje s automatickým dojícím zařízením. Jinde neměli dokonce ani dřevěné záchody a vykonávali svoji potřebu v podřepu. V některých se jejich členové oblékali jako jeptišky nebo kvakeři v rané Pensylvánii. Jinde chodili nazí a vyholovali si na těle ochlupení a pomalovávali se červenou barvou. Existovaly také čistě mužské nebo ženské skupiny. V těch prvních většinou naléhali, abych zůstal. V druhých se odpovědi pohybovaly od pozvání na noc a příjemného rozhovoru až po ostnatý drát a mávání brokovnicí.
Neodsuzoval jsem je. Tihle lidé dělali něco důležitého, důležitého pro všechny. Hledali cestu k novému životu, aby lidé nemuseli žít ve velkoměstech jako je Chicago. Pro mě to bylo překvapení. Dosud jsem si myslel, že velkoměsto je stejně nevyhnutelným průvodním jevem vývoje společnosti jako průjem.
Nedá se říci, že všichni uspěli. Někteří vytvořili Chicago podobné Šangrí-La. Jedna skupina si představovala návrat k přírodě jako spaní v prasečích výkalech a pojídání jídla, kterého by se nedotkl ani ten největší lakomec. Hodně skupin bylo odsouzeno k zániku. Zanechávaly za sebou prázdné chatrče a vzpomínku na choleru.
Toto místo nebylo rájem, aspoň ne na dlouho. Vyskytly se však i úspěchy. V jedné nebo dvou komunách založených někdy v roce 1963 nebo 64 vyrůstala už třetí generace. Zklamalo mě, když jsem viděl, že většina jejich členů se chovala téměř stejně jako lidé v normální společnosti, třebaže v něčem se překvapivě lišili. Myslím, že u nejradikálnějších experimentů je nejmenší pravděpodobnost úspěchu.
Zůstal jsem přes zimu. Nikoho nepřekvapilo, že mě znovu vidí. Do Taosu asi přicházelo hodně lidí s úmyslem jenom se porozhlédnout. Zřídkakdy jsem zůstal na jednom místě déle než tři týdny, ale pokaždé jsem přiložil ruku k dílu. Získal jsem spoustu přátel a naučil se věci, které mi pomohly, když jsem sešel ze silnice a zdržoval se mimo civilizaci. V jedné osadě jsem si pohrával s myšlenkou, že zůstanu natrvalo. Když jsem váhal, poradili mi, abych s rozhodnutím nespěchal. Mohl jsem pokračovat v cestě do Kalifornie a zase se vrátit. Věděli, že se určitě vrátím.
Když přišlo jaro, zamířil jsem přes kopce na západ. Držel jsem se stranou cest a spal pod širým nebem. Mnoho nocí jsem strávil v dalších komunách, ale postupně začaly řídnout, až nakonec úplně zmizely. Krajina nebyla tak hezká jako předtím.
Po třech dnech volné chůze od poslední komuny jsem narazil na zeď.

V roce 1964 zasáhla Spojené státy epidemie spalniček. Spalničky jsou jednou z nejmírnějších infekčních nemocí. Problém nastane jedině tehdy, když onemocní žena během prvních čtyř měsíců těhotenství. Nemoc přejde na plod, což obvykle vyvolá velké komplikace. Výsledkem je hluchota, slepota a poškození mozku.
V roce 1964, v těch dávných dobách, než byl potrat povolen v každém státě, se s tím nedalo nic dělat. Mnoho těhotných žen onemocnělo spalničkami a normálně porodilo. Za jediný rok se narodilo pět tisíc slepých a hluchých dětí. Za normálních okolností se jich za rok ve Spojených státech narodí sto čtyřicet.
V roce 1970 bylo těmto pěti tisícům potenciálních Helen Kellerových šest let. Ukázalo se, že je nedostatek pečovatelek typu Anny Sullivansové. Slepé a hluché děti se dosud posílaly do několika zvláštních ústavů.
Začaly velké potíže. Ne každý si poradí se slepým a hluchým dítětem. Člověk mu nemůže říci, aby zavřelo ústa, když sténá. Nemůže mu vysvětlit, že sténání ho dohání k šílenství. Někteří rodiče se nervově zhroutili, když se pokusili nechat si děti doma.
Mnozí z těchto pěti tisíc byli mentálně postiženi a prakticky nedokázali ani pohnout rukou. Nejvíc jich skončilo ve stovkách neznámých pečovatelských domů a ústavů pro "zvláštní" děti. Několik přetížených ošetřovatelek je ukládalo do postele a jednou denně umývalo. Měli úplnou svobodu - dovolili jim hnít ve vlastním temném a tichém soukromém vesmíru. Nikdo neví, zda to pro ně bylo dobré nebo špatné. Žádný z nich si nestěžoval.
Hodně dětí s nepoškozeným mozkem se ocitlo mezi postiženými, protože nebyly schopné dát najevo, že tam uvnitř, za nevidoucíma očima, jsou v pořádku. Propadly v řadě hmatových testů. Neuvědomovaly si, že jejich osud visí na vlásku, když je požádali, aby zastrčily kolík do kulatých dírek v tikajících hodinách, které nemohly vidět ani slyšet. Zbytek života nakonec strávily na lůžku a nikdo z nich si také nestěžoval. Člověk musí vědět, že existuje něco lepšího, a pak teprve může protestovat. K tomu je dobré umět mluvit.

Jak prokázaly testy, několik set dětí mělo normálně vyvinutou inteligenci. Když dosáhly puberty, psali o nich v novinách. Tehdy se zjistilo, že není dost lidí, kteří by se o ně dovedli dobře starat. Proto se za státní peníze vyškolili učitelé. Jistou dobu - dokud děti nedospěly - plynuly výdaje na jejich výchovu, ale potom se všechno vrátilo do starých kolejí. Všichni si gratulovali, jak úspěšně se vyrovnali s tvrdým oříškem.
A opravdu, probíhalo to docela dobře. Existuje několik způsobů, jak proniknout i k takovým dětem a jak je něco naučit. Vyžadují trpělivost, lásku a oddanost. Schopní učitelé dokázali tyto vlastnosti ve svém povolání využít. Všichni absolventi zvláštních škol uměli mluvit rukama. Někteří mluvili i ústy. Pár jich dovedlo psát. Většina odešla z ústavů k rodičům a příbuzným anebo - pokud žádné neměli - jim pomohli zařadit se do společnosti. Výběr byl omezený, ale lidé dovedou úspěšně žít i s nejtěžšími vadami. Ne všichni, ale většina absolventů byla šťastná, protože místo odpovídalo jejich očekávání. Někteří dosáhli téměř posvátného klidu svého vzoru Heleny Kellerové. Jiní zahořkli a stáhli se do sebe. Pár jich museli dát do útulků, kde byli k nerozeznání od ostatních postižených, kteří tam žili již dvacet let. Ale většinou dopadli dobře.
Tak jako v každé skupině se mezi nimi našli i takoví, kteří se nechtěli přizpůsobit. Patřili mezi nejchytřejší, při inteligenčních testech dosahovali výsledků v rozmezí nejvyšších deseti procent stupnice. Což však nebylo spolehlivé měřítko. Někteří neměli nijak zvláštní výsledky a přece byli nakaženi touhou něco dělat, změnit, rozhoupat loď. Mezi těmi pěti tisíci se našlo několik géniů, umělců, snílků, výtržníků a individualistů, prostě lidí schopných podnítit ostatní a dát věcem patřičný tvar. Zkrátka zapálených nadšenců.
Mezi nimi byl i člověk, který by se byl možná stal prezidentem, nebýt toho, že byl slepý a hluchý a že to byla žena. Byla inteligentní, ale ne geniální. Byla snílkem, tvůrčí silou, pořád něco zlepšovala. Právě ona snila o svobodě, ale nechtěla stavět vzdušné zámky. A protože o svobodě snila, musela se postarat, aby se její sen stal skutečností.

Zeď z pečlivě přitesaných kamenů měřila asi pět stop. Nic podobného jsem dosud v Novém Mexiku neviděl, třebaže ji postavili z přírodního kamene. Tenhle druh zdi se tam prostě nestaví. Pro oplocení se používá ostnatý drát, ale hodně lidí dává přednost volnému výběhu a vypáleným značkám na zvířatech. Zeď vypadala, jako by ji sem přenesli z Nové Anglie.
Měl jsem nutkaný pocit, že by nebylo moudré ji přelézt. Na svých cestách jsem překročil mnoho drátěných plotů a zatím jsem s tím nikde neměl problémy, třebaže jsem přitom narazil na pár rančerů. Obyčejně mi řekli, abych vypadl, ale nijak zvlášť se nerozčilovali. Tahle zeď byla jiná. Vydal jsem se pěšky kolem ní. Z tohoto místa jsem nedokázal odhadnout, kam až sahá, ale měl jsem dost času.
Nahoře na dalším kopci jsem zjistil, že nemusím jít daleko. Těsně přede mnou se zeď stáčela do pravého úhlu. Za ní jsem spatřil několik budov. Většinou s kupolemi, jaké se vyskytovaly v každé komuně, protože v sobě spojovaly výhodu snadné montáže s odolností proti vnějším vlivům. Za zdí bylo vidět ovce a pár krav. Pásly se na trávě tak zelené, že jsem dostal chuť přelézt zeď a vyválet se v ní. Zeď uzavírala pravoúhlý obdélník zeleně. V místech, kde jsem stál, rostlo samé křoví a šalvěj. Tihle lidé měli určitě přístup k zavlažovacímu kanálu z Rio Grande.
Obešel jsem roh a zahnul zase na západ.
Ve stejném okamžiku, kdy mě zpozoroval i on, jsem spatřil muže na koni. Stál na jih ode mě, na vnější straně zdi. Otočil se a jel ke mně.
Snědý muž s přihlouplými rysy ve tváři, v džínsách a botách, na hlavě omšelý šedivý stetson. Asi Navaj. O Indiánech toho moc nevím, ale slyšel jsem, že tady žijí.
"Dobrý den," pozdravil jsem, když se zastavil a prohlížel si mě. "Tohle je vaše zem?"
"Jo, patří našemu kmeni," odpověděl.
"Neviděl jsem žádné nápisy."
Pokrčil rameny.
"To je dobrý, kámo. Nevypadáte na zloděje dobytka." Zašklebil se na mě. Měl velké zuby zažloutlé od tabáku.
"Přespíte dneska pod širákem?"
"Ano. Kam až sahá vaše, ehm, kmenová půda? Myslíte, že se z ní ještě do večera dostanu?"
Potřásl vážně hlavou. "Nee. To nepřejdete ani do zítřka do večera. To je dobrý. Rozdělejte si oheň, ale buďte opatrnej, jo?" Znovu se zašklebil a chystal se odjet.
"Co je to za místo?" Ukázal jsem na zeď. Přitáhl uzdu a zase se otočil. Zvedlo se mračno prachu.
"Proč se ptáte?" Hleděl na mě trochu podezíravě.
"Nevím. Jen tak, ze zvědavosti. Nic podobného jsem nikde neviděl. Tahle zeď... "
Zamračil se. "Pitomá zeď." Pokrčil rameny. Myslel jsem, že už nechce nic říci. Pak ale pokračoval.
"Od těch lidí radši dál, slyšíte? Možná se nám nelíbí, co dělaj. Ale maj to drsný, víte?" Podíval se na mě a zřejmě čekal na moji reakci. Nikdy jsem si s úsečnými, lakonickými Západňáky moc nerozuměl. Vždycky jsem cítil, že mluvím v příliš dlouhých větách. Jejich řeč se skládá z vrčení a krčení rameny, vynechávají části vět. Při rozhovoru jsem si vždycky připadal jako zelenáč.
"Přijímají hosty? Chtěl bych tam přespat."
Opět pokrčil rameny, ale to byla asi jeho navyklá grimasa.
"Možná že jo. Víte, oni jsou všichni slepí a hluší." A to bylo zřejmě všechno, co ten den pronesl. Mlaskl na koně a odcválal pryč. Pokračoval jsem podél zdi, dokud jsem nepřišel na zaprášenou cestu.
Vinula se vyschlým korytem a vstupovala na pozemek obehnaný zdí. Dřevěná vrata byla dokořán. Napadlo mě, proč se vůbec namáhali stavět zeď, když nechávali otevřená vrata. Pak jsem si všiml kolejí s úzkým rozchodem, které vycházely z vrat, venku opisovaly kruh a znovu se vracely. Podél vnější strany zdi se táhla seřaďovací kolej, která po několika yardech končila.

Chvíli jsem stál bez hnutí. Nevím už, co ovlivnilo moje rozhodnutí. Asi jsem byl trochu unavený a nevyspalý a toužil jsem po domácím jídle. Slunce se pomalu sklánělo k obzoru. Země na západě vypadala pořád stejně. Kdyby byla dálnice na dohled, asi bych zamířil k ní a jel stopem. Zvolil jsem však jinou cestu a prošel vraty.
Kráčel jsem středem kolejí. Po obou stranách trati byl dřevěný plot, sbitý z vodorovných latěk. Připomínal ohradu pro dobytek. Na jedné straně se pásly ovce, které hlídal shetlandský ovčák. Nastražil uši a sledoval mě očima, ale na mé zapísknutí nepřiběhl.
Asi půl míle před sebou jsem uviděl shluk stavení. Čtyři nebo pět budov s kupolemi z nějaké průhledné hmoty připomínalo skleníky. Vedle nich stálo několik běžných pravoúhlých domů. V lehkém vánku se líně otáčely lopatky dvou větrných mlýnů. Bylo tam také několik řad slunečních kolektorů. Ploché konstrukce ze dřeva a skla, postavené tak, aby se mohly natáčet za sluncem. V této chvíli stály téměř kolmo a zachytávaly šikmé paprsky zapadajícího slunce. Několik stromů zřejmě patřilo k ovocnému sadu.
Přibližně v polovině cesty jsem prošel pod dřevěnou lávkou pro pěší. Klenula se přes trať a umožňovala přístup z východní pastviny do západní. Cítil jsem, že s těmi jednoduchými vrátky není něco v pořádku.
Potom jsem spatřil, jak něco jede velice tiše po kolejích a blíží se ke mně. Zastavil jsem se a čekal.
Byla to jakási upravená důlní lokomotiva poháněná akumulátorem, která tahá náklady uhlí ze dna šachty. Dostala se už docela blízoučko, než jsem ji zaslechl. Řídil ji malý muž. Táhl za sebou jeden vůz a přitom si absolutně falešně a co možná nejhlasitěji prozpěvoval.
Stále se přibližoval rychlostí asi pět mil za hodinu, jednu ruku vystrčenou do strany, jako by ukazoval, že odbočuje doleva. Najednou jsem si uvědomil, že do mě narazí. Neměl v úmyslu zastavit. Počítal rukou kůly v plotě. Vyškrábal jsem se nahoru právě včas. Mezi soupravou a plotem na každé straně nebylo víc než šest palců volného prostoru. Přitiskl jsem se těsně k plotu, ale dlaní zavadil o moji nohu. Okamžitě zastavil.
Seskočil z vozu a sáhl si na mě. Myslel jsem, že se bude rozčilovat. Vypadal soustředěně, ale nezlobil se, jenom mě celého prohmatal a pokoušel se zjistit, jestli jsem se nezranil. Byl jsem na rozpacích. Ne kvůli prohlídce, ale protože jsem byl hlupák. Indián přece říkal, že všichni tu jsou slepí a hluší, ale já jsem mu tak docela nevěřil.
Velice se mu ulevilo, když jsem mu sdělil, že jsem v pořádku. Výmluvnými gesty ukazoval, že nesmím chodit po trati. Naznačoval, že mám přelézt plot a jít dál po poli. Několikrát to opakoval, aby se ujistil, že jsem porozuměl. Znovu si na mě sáhl, když jsem přelezl plot, aby se přesvědčil, že mu nestojím v cestě. Natáhl ruce a s úsměvem mě chytil za ramena. Ukázal na trať a nesouhlasně potřásl hlavou. Potom ukázal na budovy a přikývl. Dotkl se mé hlavy a usmál se, když jsem přikývl. Vylezl zpátky na lokomotivu a nastartoval motor. Pořád pokyvoval hlavou a ukazoval, kudy mám jít. Potom jel zase dál.
Přemítal jsem, co mám dělat. Silný hlas v mém nitru mě nabádal, abych se otočil na podpatku, vrátil se přes pastvinu ke zdi a zamířil zpátky ke kopcům. Tihle lidé by mě asi u sebe nechtěli. Pochyboval jsem, že s nimi dokážu komunikovat, a možná by mi to měli za zlé. Na druhé straně mě úžasně přitahovali. A koho by nelákali? Chtěl jsem vidět, jak se jim to podařilo. V té chvíli jsem nevěřil, že jsou všichni slepí a hluší. Zdálo se to nemožné.
Shetlanďan mi očichával kalhoty. Podíval jsem se na něho a hned se stáhl zpátky. S přehnanou opatrností se znovu přiblížil, když jsem k němu natáhl holou ruku. Očichal ji a olízl. Poškrabal jsem ho na hlavě. Pak se rychle vrátil k ovcím. Zamířil jsem k budovám.

Prvním bodem jejich plánu byly peníze.
Nikdo ze studentů o nich z vlastní zkušenosti moc nevěděl, ale knihovna byla plná knih v Braillově písmu. Pustili se proto do čtení. Hned na začátku se jasně ukázalo, že když padne zmínka o penězích, číhají za rohem právníci. Studenti proto rozeslali několik nabídek a na základě odpovědí si jednoho z nich vybrali.
V té době byli ve škole v Pensylvánii. Původní počet žáků zvláštní školy se z pěti set snížil asi na sedmdesát, protože někteří odešli k příbuzným nebo své problémy vyřešili jinak. Několik jich sice mělo kam jít, ale nechtělo se jim. Ostatní už neměli na vybranou. Rodiče byli buď mrtví nebo neměli zájem s nimi žít. Zatímco úředníci zpracovávali návrh na jejich další zařazení, těchto sedmdesát se shromáždilo v jedné škole. Úřady s nimi měly své záměry, ale studenti je předběhli.
Každý z nich měl od roku 1980 právo na zaručený roční příjem. Protože se o ně starala vláda, nechtěli jim peníze vydat. Vyslali tedy svého právníka k soudu. Vrátil se s rozhodnutím, že je nesmějí soustředit na jeden účet. Odvolali se a spor vyhráli. Peníze jim vyplatili zpětně i s úroky, dělalo to pořádnou sumu. Poděkovali právníkovi za jeho služby a najali si zkušeného agenta s nemovitostmi. Mezitím pořád studovali.
Dočetli se o komunách v Novém Mexiku a požádali agenta, aby tam pro ně vyhledal nějaký pozemek. Ten sjednal s kmenem Navajů pronájem rozsáhlého území na věčné časy. V odborné literatuře zjistili, že budou potřebovat hodně vody, aby se země stala tak úrodnou, jak ji chtěli mít.
Rozdělili se proto do několika skupin a přemýšleli, jak dosáhnout soběstačnosti.
Vodu mohli získat napojením na zavlažovací kanály z přehrad na Rio Grande směrem k obdělávané půdě na jihu. Po složitých jednáních s ministerstvem zdravotnictví, Úřadem pro indiánské záležitosti a ministerstvem zemědělství dostali k dispozici peníze z federálního rozpočtu. Nakonec zaplatili za přívod vody poměrně málo.
Zem byla vyprahlá. Aby ji mohli využít pro chov ovcí a nemuseli se přitom uchýlit ke klasickým metodám vyžadujícím rozsáhlé pastviny, potřebovali umělá hnojiva. Za přispění Programu osídlení venkova nakoupili hnojiva levněji a pěstováním jetele pak obohacovali půdu potřebným dusíkem.
Existovaly způsoby hospodaření vhodné pro ekologické farmářství, které nevyžadovaly hnojiva ani pesticidy. Všechno v nich kolovalo v uzavřeném cyklu. Člověk v podstatě vkládal na jednom konci do země sluneční světlo a vodu a na druhém sklízel vlnu, ryby, zeleninu, jablka, med a ovoce. Nepoužíval nic jiného než půdu a tu, která byla

součástí cyklu, dokonce nahrazoval vracením odpadů. Nezajímal je obchod se zemědělskými potřebami, mohutné kombajny ani postřikovače. Nechtěli vydělávat, chtěli jenom mít všeho dost.
Takových maličkostí bylo víc. Jejich vůdcem, člověkem, který na ten nápad přišel první a měl sílu uskutečnit ho i přes ohromné překážky, byla energická osobnost jménem Janet Reillyová. Třebaže jí scházely všeobecné znalosti techniky a nevěděla nic o vědeckých metodách řízení, vynalezla je sama a přizpůsobila vlastním potřebám a omezením své skupiny. Uložila komisím prozkoumat rozhodnutí o projektu ze všech hledisek - právního, vědeckého, z hlediska sociálního plánování, vnějšího vzhledu, zásobování, logických návazností a výstavby. Zároveň byla jedinou osobou, která měla přehled o všem, co se děje. Uchovávala všechno v hlavě bez jediné poznámky.
Právě v oblasti sociálního plánování se ukázalo, že byla nejen vynikající organizátorkou, ale také jasnovidcem. Neměla v úmyslu založit osadu, ve které by slepí a hluší napodobovali život svých zdravých vrstevníků. Chtěla začít úplně od začátku, žít vlastním životem patřícím výlučně slepým a hluchým, životem, který nestanovila žádná konvence jen proto, že tomu tak vždycky bylo. Prostudovala všechny lidské kulturní instituce od manželství až po exhibicionismus, aby pochopila jejich význam pro ni a pro její druhy. Uvědomovala si velké riziko takového postupu, ale neodradilo ji to. Její sociální komise přečetla každou zmínku o lidech, kteří se kdy pokusili žít ve skupině podle svého, a podala jí zprávu o příčinách jejich selhání nebo úspěchu. Tyto informace prověřila sítem své životní zkušenosti, aby viděla, zda budou užitečné pro neobvyklou skupinu s vlastními potřebami a cíli.
Podobných detailů bylo nekonečné množství. Najali si architekta, aby převedl jejich myšlenky do výkresů v Braillově písmu. Postupně uskutečňovali své plány, i když utratili hodně peněz. Stavba rostla pod dohledem architekta, který byl přímo posedlý plánem, jemuž Janet Reillyová věnovala veškeré úsilí. Byl to důležitý zlom, protože potřebovali někoho, komu by plně důvěřovali. Jenom tak dokázali vykonat tolik věcí z takové dálky.
Když už se měli stěhovat, začaly potíže s byrokraty. Předvídali je, ale ztratili přitom dost času. Humanitární organizace pověřené péčí o jejich zdraví neměly v projekt důvěru. Když bylo zřejmé, že je žádné námitky nezastaví, rozjela se mašinérie, jejímž výsledkem byl zákaz vydaný na jejich vlastní ochranu, který jim zakazoval odejít ze školy. Mezitím všichni dosáhli jednadvaceti let, ale považovali je za duševně nezpůsobilé k právním úkonům týkajících se vlastních záležitostí. Soud stanovil datum procesu.
Naštěstí byli stále ve spojení se svým právníkem. Ten se také nakazil šílenou vizí a bojoval za ně jako lev. Podařilo se mu dosáhnout rozsudku o právech osob uzavřených do ústavů pro duševně nemocné. Později jej potvrdil Nejvyšší soud a nakonec měl silnou odezvu ve státních a oblastních nemocnicích. Humanitární organizace ustoupily, když si uvědomily nepředstavitelné potíže s tisíci pacientů v neodpovídajících podmínkách po celé zemi.
Venku mezitím nadešlo jaro roku 1986, jeden rok po stanoveném cílovém datu. Část hnojiva se už vyplavila, protože nezaseli dost jetele, který by zabránil erozi. Začátek sklizně se opozdil a octli se ve finanční tísni. Přesto se do Nového Mexika přestěhovali a začali tvrdě pracovat, aby všechno uvedli do chodu. Bylo jich pětapadesát, včetně devíti dětí ve věku od tří měsíců do šesti let.
Nevím, co jsem vlastně očekával. Pamatuji si, že všechno mě překvapovalo buď proto, že to bylo tak obyčejné, nebo proto, že se to tolik lišilo od mého očekávání. Žádná z mých idiotských představ, jak by mělo takové místo vypadat, se nepotvrdila. Tehdy jsem samozřejmě neznal historii vzniku osady. Dozvěděl jsem se ji až později a po kouscích. Překvapilo mě, že jsem v některých budovách viděl světla. Považoval jsem za samozřejmé, že žádná nepotřebují. To je jenom jeden příklad, jak mě i obyčejné věci vyváděly z míry.
Pokud jde o rozdíly, první věcí, která mě upoutala, byl plot kolem železniční trati. Osobně jsem se o něj zajímal, protože mě málem zranil. Snažil jsem se pochopit, proč tam byl. Musel jsem, jestliže jsem měl zůstat, i když jen na jednu noc. Dřevěný plot po obou stranách kolejí pokračoval až ke stáji, kde koleje opisovaly stejný oblouk jako venku před zdí. Celá trať byla obehnána plotem. Jediný přístup k ní byl nákladní rampou u stáje a venkovními vraty. Mělo to své důvody. Jedině tak se totiž hluchá a slepá osoba mohla ujistit, že na trati nikdo není. Tito lidé nikdy nechodili po kolejích, protože je nikdo nemohl varovat před blížícím se vlakem.
Když jsem za soumraku dorazil ke skupině stavení, míjeli mě zdejší obyvatelé. Jak jsem očekával, nevěnovali mi žádnou pozornost. Spěchali, někteří přímo utíkali. Tiše jsem stál a rozhlížel se kolem sebe, aby do mě nikdo nenarazil. Chtěl jsem přijít na to, proč do sebe nevrážejí, ještě než jsem se odvážil dál.
Sklonil jsem se k zemi a pozorně si ji prohlížel. Světla ubývalo, ale okamžitě jsem spatřil betonové chodníky, které protínaly celý areál. Ještě před ztuhnutím betonu vyryli do každého z nich drážky s různými vzory - zubaté i hladké přímky, vlnky, jamky, nepravidelné obrazce. Rychle jsem pochopil, že spěchající lidé se pohybovali jenom po těchto cestičkách a že všichni byli bosí. To, co jsem viděl, nebyl žádný trik, ale šlo o nějaký druh dopravního systému vnímaného chodidly. Narovnal jsem se. Nemusel jsem vědět, jak funguje. Stačilo vědět, oč jde a držet se stranou.
Lidé byli docela obyčejní. Někteří bez šatů, ale na to jsem si už zvykl. Objevovaly se postavy všech tvarů a velikostí, ale zdálo se, že všechny jsou stejně staré, nebereme-li v úvahu děti. Nebýt toho, že se nezastavovaly, nemluvily, ani se při míjení nezdravily, nikdy bych neuhodl, že jsou slepé. Sledoval jsem, jak přicházejí k místům, kde se chodníčky protínaly - nevěděl jsem, jak je rozeznají, ale napadlo mne hned několik způsobů - a pomalu je přecházejí. Byl to dokonale promyšlený systém.
Začal jsem si pohrávat s myšlenkou, že se k někomu přiblížím. Téměř půl hodiny jsem tu byl jako nezvaný host. Měl jsem asi nesprávný pocit zranitelnosti těchto lidí. Připadal jsem si jako lupič.
Přibližně minutu jsem kráčel vedle jedné ženy. Její kroky směřovaly cílevědomě kupředu nebo se to tak aspoň zdálo. Něco vycítila, možná mé kroky. Trochu zpomalila a já jsem se rukou dotkl jejího ramena, protože jsem nevěděl, co mám dělat. Okamžitě se zastavila a obrátila. Oči měla otevřené, ale prázdné. Přejížděla po mě rukama, lehce se dotýkala obličeje, hrudi, rukou, osahávala mé oblečení. Nepochyboval jsem, že od prvního ťuknutí na rameno ví, že jsem cizinec. Mile se však usmála a objala mě. Ruce měla plné mozolů od těžké práce, ale přitom byly velice jemné, teplé a citlivé.

S obtížemi jsem pochopil - ukazovala rukou na budovu, předváděla pohyby imaginární lžící, jako by jedla, a dotýkala se číslice na svých hodinkách - že asi za hodinu se podává večeře a že mě na ni zve. Přikývl jsem a pod jejíma rukama se usmál. Políbila mě na tvář a rychle odešla.
Nebylo to tak špatné. Obával jsem se, že s nimi nedokážu komunikovat. Později jsem zjistil, že se o mě dozvěděla mnohem víc, než jsem popsal.
Vydal jsem se na cestu k jídelně, nebo co to vlastně bylo. Procházel jsem se kolem ní v houstnoucí tmě a díval se, jak jsou budovy rozmístěny. Viděl jsem, jak malý shetlanďan zahání ovce na noc do ohrady. Bez jakéhokoli pokynu je obratně zahnal do otevřených vrátek. Jeden z domácích je zavřel a zamkl na zámek. Muž se sehnul, podrbal psa na hlavě a nechal si olíznout ruku. Běžné každodenní povinnosti pro fenku skončily. Přiběhla ke mně a očichala mi nohavice. Chodila za mnou celý zbytek večera.
Každý vypadal velice zaměstnaně. Proto mě překvapilo, když jsem spatřil jednu ženu, jak sedí na zábradlí a nic nedělá. Zamířil jsem k ní. Když jsem přišel blíž, viděl jsem, že je mladší, než jsem si myslel.
Jak jsem se později dověděl, bylo jí třináct. Na sobě neměla nic. Položil jsem jí ruku na rameno. Seskočila z plotu a začala provádět stejný obřad jako žena, kterou jsem potkal předtím. Dotýkala se bez zábran celého mého těla, pak mě vzala za ruku a já jsem cítil, jak se její prsty v mé dlani rychle pohybují. Nerozuměl jsem jí, ale věděl jsem, co to znamená. Pokrčil jsem rameny a snažil se jinými posuňky naznačit, že neumím mluvit rukama. Přikývla a přitiskla ruce k mému obličeji.
Zeptala se mě, jestli zůstanu na večeři. Ujistil jsem ji, že ano. Zeptala se mě, jestli jsem z univerzity. Jestli si myslíte, že vyptávat se pouze pohyby těla je snadné, jen to zkuste. Přitom však zůstávala tak půvabná a vláčná a vyjadřovala se tak hbitě a srozumitelně, že jsem ji sledoval s požitkem. V jejím projevu se snoubila řeč s baletem.
Řekl jsem, že nejsem z univerzity a pokusil jsem se znázornit pár informací o sobě a jak jsem se sem dostal. Poslouchala mě rukama a předváděla mi názorně na hlavě významy, které jsem nedokázal srozumitelně vyjádřit. Po celou dobu měla na tváři široký úsměv a při mých groteskních posuňcích se tiše smála. Stála těsně vedle mě a držela se mě. Nakonec svěsila ruce podél boků.
"Myslím, že potřebuješ výcvik," pronesla nahlas, "ale jestli je ti to jedno, můžeme mluvit ústy. Jinak mě zničíš."
Vyskočil jsem, jako kdyby mě vosa píchla. Její dotyky, které jsem u slepé a hluché dívky ignoroval, mi najednou připadaly nemístné. Trochu jsem poodstoupil, ale držela se mě dál. Vypadala zmateně, ale pak moje chování pochopila.
"Promiň. Ty sis myslel, že jsem slepá a hluchá, viď? Kdybych to byla věděla, hned bych ti to byla řekla."
"Myslel jsem, že jste všichni takoví."
"Jenom rodiče. Já patřím k druhé generaci. Všichni vidíme a slyšíme docela dobře. Nebuď tak nervózní. Jestli nesnášíš ohmatávání, nebude se ti tu líbit. Uvolni se, já ti nic neudělám." Pořád přejížděla rukama po mém těle a nejvíc po obličeji. Tehdy jsem tomu nerozuměl, ale nezdálo se mi to nějak sexuálně vyzývavé. Mýlil jsem se, jak se později ukázalo.
"Měla bych ti všechno vysvětlit," pokračovala a vyrazila k domům s kupolemi. Držela mě za ruku a šli jsme bok po boku. Pokaždé, když jsem promluvil, mi lehce přejela druhou rukou po tváři.
"Tak za prvé, nechoď po betonových cestičkách. Právě tam -"
"To jsem si domyslel."
"Opravdu? Jak dlouho jsi tady?" Její ruce s oživeným zájmem vyhledaly můj obličej. Bylo už tma.
"Ani ne hodinu. Málem mě přejel váš vlak."
Zasmála se, ale hned se omluvila a řekla, že ví, že se mi to nezdá směšné.
Odpověděl jsem, že teď se mi to zdá také směšné, přestože jsem předtím měl jiný názor. Řekla mi, že na bráně visí výstražný nápis, ale já jsem měl smůlu, protože při mém příchodu byla brána otevřená otevřeli ji dálkovým ovládáním ještě dřív, než vlak vyjel - a nápis jsem neviděl.
"Jak se jmenuješ?" zeptal jsem se, když jsme se blížili k měkce žlutým světlům jídelny.
Její ruka se několikrát reflexivně dotkla mé dlaně a potom znehybněla. "Ani nevím. Mám jedno jméno. Vlastně několik, ale v řeči těla. Říkají mi... Pink. Myslím, že se to překládá jako Růženka."
Za jejím jménem se skrýval celý příběh. Byla prvním dítětem, které se studentům narodilo. Věděli, že lidé popisují kojence jako růžové bytosti, a proto ji tak pojmenovali. Uvědomovala si, že pro ně zůstává růžovoučkým dítětem. Když jsme vstoupili do haly, viděl jsem, že její jméno tomu na první pohled neodpovídá. Jeden z rodičů byl černoch. Měla snědou pokožku, modré oči a kudrnaté vlasy světlejší než kůže, široký nos, ale malé rty.
Nezeptala se, jak se jmenuji. Celou dobu, kterou jsem u nich strávil, nikdo nechtěl znát mé jméno v běžné lidské řeči. Tělem mi říkali různě. Děti na mě volaly "Hej, ty!" Při řeči si slova moc nevybíraly.
Jídelna se nacházela v pravoúhlé cihlové budově spojené s velkou kupolí. Místnost byla nejasně osvětlena. Později jsem se dozvěděl, že světlo tam bylo kvůli mně. Děti potřebovaly světlo jenom ke čtení. Držel jsem Pink za ruku, oči a uši otevřené, a byl jsem rád, že mám průvodkyni.
"Nepotrpíme si na formálnost," promluvila. Její hlas zněl ve velké místnosti trapně hlasitě. Nikdo jiný nemluvil. Slyšeli jsme pouze šum pohybů a dýchání. Několik dětí k nám zvedlo oči. "Teď tě nebudu představovat. Chovej se jako doma. Lidé tě vycítí později, potom si s nimi promluvíš. Šaty si můžeš sundat tady u dveří."
Nečinilo mi to žádné potíže. Všichni byli nazí a já jsem se snadno přizpůsoboval domácím zvyklostem. V Japonsku se člověk zouvá, v Taosu svléká. Jaký je v tom rozdíl?
Samozřejmě v tom malý rozdíl byl. Spočíval v neustálém ohmatávání celého těla. Každý se dotýkal každého stejně běžně, jako když se na někoho díváte. Nejdříve mi sáhl na obličej a pak pokračoval ve zdánlivě naprosto nevinném prohmatávání ostatních částí těla. Jako obvykle nešlo o docela nevinné hrátky a lidé v ostatních skupinách se tak normálně nechovali. Vzájemně se dotýkali svých genitálií mnohem častěji než mých. Drželi se ode mě zpátky, aby mě

nepolekali. K cizincům byli velmi zdvořilí.
Uprostřed stál dlouhý, nízký stůl, kolem něhož seděli všichni na podlaze. Pink mě k němu zavedla.
"Vidíš ty nenatřené pásy na podlaze? Nešlap po nich, ani v nich nic nenechávej. Lidé po nich chodí. Nikdy s ničím nehýbej. Myslím nábytkem. O tom musí rozhodnout shromáždění. My všichni víme, co kde leží. I maličkosti. Když něco zvedneš, polož to zase přesně tam, kdes to vzal. "
"Rozumím."
Z vedlejší kuchyně přinesli hluboké i mělké mísy s jídlem. Postavili je na stůl a večeře začala tím, že je ohmatali. Jedli prsty, bez talířů, pomalu a láskyplně. Než vzali sousto do úst, dlouho je očichávali. Pro tyto lidi bylo jídlo přímo výrazem smyslnosti.
Byli báječnými kuchaři. Nikdy předtím ani potom jsem nejedl tak dobře jako v Kelleru. (Tak jsem tomu místu říkal já, protože v řeči těla zněl jeho název velice podobně. Když jsem se zmínil o Kelleru, každý hned věděl, o čem mluvím.) Začínali kvalitním a čerstvým ovocem, na jaké ve městě těžko narazíte, a potom se vrhli do vaření s uměleckým mistrovstvím a fantazií. Jejich jídla nepřipomínala žádnou národní kuchyni, kterou jsem znal. Improvizovali a málokdy vařili jednu věc dvakrát stejným způsobem.
Seděl jsem mezi Pink a chlapíkem, který mě předtím málem přejel. Bezostyšně jsem se cpal. Jídlo tak málo připomínalo hovězí plátky ze staré krávy, které jsem večeřel jinde, že jsem nedokázal odolat. Nepospíchal jsem, ale přesto jsem dojedl mnohem dřív než všichni ostatní. Pohodlně jsem se uvelebil u stolu a při pohledu na ně uvažoval, jestli mi bude špatně. (Bohudík nebylo.) Krmili sebe i sousedy, občas vstali a obešli stůl, aby nabídli vybrané sousto příteli na druhé straně. Mnozí krmili také mě a málem jsem praskl, než jsem se naučil jednoduchou frázi v řeči rukou, která znamenala, že už jsem plný až po okraj. Pink mě poučila, že daleko zdvořilejší je nabídnout něco sám.
Nakonec jsem nedělal nic, než krmil Pink a díval se na ostatní. Začal jsem si jich víc všímat. Myslel jsem, že jedí mlčky, ale brzy jsem pochopil, že kolem stolu probíhá čilá konverzace. Zaměstnávala ruce, které se pohybovaly tak rychle, že je téměř nebylo vidět. Jeden druhému psal písmena prsty do dlaní, na ramena, nohy, paže, břicho, na jakoukoli část těla. S údivem jsem sledoval, jak se vlna smíchu šíří z jednoho konce stolu na druhý jako padající kostky domina, když řadou proběhl nějaký vtip. A úžasně rychle. Když jsem se na ně pozorně zadíval, viděl jsem, jak se myšlenky pohybují, dostávají se k jedné osobě a pokračují dál, zatímco odpověď míří jiným směrem a postupně zachvacuje ostatní, jak všude kolem v řadě vznikají jiné odpovědi a odrážejí se tam i zpět. Připomínalo mi to kruhy na vodě.
Celá konverzace byla upatlaná. Řekněme si ale na rovinu: Když budete jíst prsty a mluvit rukama, načichnete jídlem. Nikomu to však nevadilo. Mně určitě ne. Příliš mě zaměstnával pocit osamocenosti. Pink se mnou mluvila, ale já jsem objevoval, jaké to je být hluchý. Tito lidé byli milí a zdálo se, že mě mají rádi, ale pocit zůstával. Nedokázali jsme se domluvit.
Potom jsme se všichni - až na skupinku zaměstnanou úklidem - vyhrnuli ven a osprchovali pod baterií kohoutků s ledovou vodou. Nabídl jsem Pink, že rád pomohu s nádobím. Odpověděla, že stačí, když budu po ruce. V Kelleru jsem nemohl nic dělat, dokud jsem nepřevzal jejich velice zvláštní přístup k práci. Pink už asi počítala, že tady zůstanu dlouho.
Vrátili jsme se zpátky, abychom se osušili. Přitom jsme si hráli s obvyklou štěněcí přítulností a jeden druhého utírali ručníkem. Poté jsme vešli do kupole.
Uvnitř bylo teplo. Světlo z chodby do jídelny nestačilo vymazat ani hvězdy prosvítající mřížovím trojúhelníkových tabulek skla nad našimi hlavami. Skoro to vypadalo jak venku pod širým nebem.
Pink rychle ukázala prstem na situační plánek sálu. Orientovat se podle něho nebylo těžké, ale pořád jsem měl snahu držet ruce i nohy u těla, aby někdo neklopýtl o mé natažené údy.
Znovu jsem ztratil přehled. Nikde žádné hlasy, jen měkký šepot těla proti tělu, takže jsem si myslel, že jsem se ocitl uprostřed orgií. Zúčastnil jsem se jich už dříve, v jiných komunách, a vypadaly navlas stejně jako tohle. Hned mi bylo jasné, že se mýlím, ale teprve později jsem se o tom přesvědčil. V jistém slova smyslu.
Zmátla mě skutečnost, že rozhovor ve skupině těchto lidí prostě musel připomínat orgie. Když jsem je pak pozorně sledoval, viděl jsem sto nahých těl, jak po sobě klouzají, třou se, líbají se, něžně se laskají, a to všechno zároveň. Jaký v tom byl rozdíl? Žádný.
Musím říci, že podstatné jméno "orgie" používám jen proto, abych vám přiblížil celkovou představu velkého shromáždění navzájem propletených lidí. Nemám to slovo rád, má příliš mnoho vedlejších významů. V té době napadaly i mě samotného, a proto se mi ulevilo, když šlo o něco jiného. Dřívější orgie, kterých jsem byl svědkem, byly nudné a neosobní. U těchto lidí jsem čekal něco lepšího.
Mnozí se tímto propletencem ke mně plazili jako červi, aby se se mnou seznámili. Vždycky ale jeden po druhém: pořád si uvědomovali, co se kolem nich děje, a čekali, až na ně přijde řada, aby si mnou promluvili. Já jsem to tehdy přirozeně nevěděl. Pink seděla vedle mě a pomáhala mi pochopit složité myšlenky. Nakonec jsem potřeboval její pomoc stále méně. Pronikal jsem přitom do podstaty hmatového vnímání a chápání. Nikdo mě opravdu nepoznal, dokud se nedotkl doslova každičké částečky mého těla. Neustále jsem měl na sobě něčí ruce. Ostýchavě jsem jim dotyky vracel.
Při ohmatávání jsem rychle dostal erekci, což jsem přijal trochu s rozpaky. Spílal jsem si, že nedokážu ovládnout sexuální reakce, že neumím jednat na stejné intelektuální úrovni, kterou jsem přisuzoval jim. Pak jsem si poněkud v šoku uvědomil, že pár vedle mě se miluje. Ve skutečnosti se milovali už dobrých deset minut. Zdáli se totiž tak přirozenou součástí všeho, co se dělo, že jsem je vnímal i nevnímal zároveň.
Nikdy dřív jsem neměl podobný pocit, ale najednou jsem prostě musel vědět, jestli mám pravdu. Opravdu se milovali? Jejich styk probíhal velice pomalu a za špatného osvětlení. Měla nohy nahoře a on ležel na ní, tím jsem si byl jistý. Bylo to ode mně hloupé, ale musel jsem to vědět. Musel jsem zjistit, do čeho jsem to, k čertu, spadl. Jak jsem měl správně reagovat, když jsem neznal skutečný stav věcí?

Po měsících strávených v různých komunách jsem uměl vycítit, co považují za zdvořilé chování. V jedné osadě jsem dokonale ovládal společné modlení před večeří, ve druhé monotónní velebení Krišny a ve třetí jsem bezstarostně pobíhal mezi naháči. Říká se, že "kdo chce s vlky býti..." Pokud se nedokážete přizpůsobit, neměli byste chodit po návštěvách. Plazil jsem se po kolenou do Mekky, říhal po jídle, opékal všechno, co mi nabídli, jedl rýži pěstovanou ekologicky čistým způsobem a pěl chválu na kuchaře. Abyste však mohli reagovat správně, musíte znát jejich zvyky. Tady jsem myslel, že je znám, ale za tři minuty jsem třikrát změnil svůj názor.
Milovali se v tom smyslu, že on do ní pronikal. Byli také spolu těsně spojení. Jejich ruce třepotaly jako motýlci po těle toho druhého, plné významů pro mě nepochopitelných a netušených. Současně se jich dotýkali i ostatní, které také ohmatávali. Mluvili se všemi, i když šlo jen o prosté sdělení, poklepání na čelo nebo na paži.
Pink si všimla, na co se dívám. Začala se kolem mě tak nějak kroutit, ale její pohyby jsem nepovažoval za výzvu. Prostě jsem se nedokázal rozhodnout. Vypadaly tak nevinně, a přesto nebyly nevinné.
"To jsou (-) a (-)," naznačila řadou pohybů rukou na mé dlani kulaté závorky. Nikdy jsem se jejich jména nenaučil vyslovovat nahlas, s výjimkou Pink, a nedokážu je reprodukovat ani v řeči těla. Pink se natáhla, dotkla se nohou ženy a o něčem se spolu složitě dohadovaly prsty na noze. Žena se usmála, uchopila ji za nohu a kreslila po ní svými prsty.
"(-) by s tebou chtěla mluvit," oznámila mi Pink. "Jen co domluví s (-). Potkali jste se už dřív, nepamatuješ si? Říká, že se jí líbí tvoje ruce."
Vím, že to teď bude znít bláznivě. Právě tak bláznivé mi to připadalo, když jsem o tom přemýšlel. Hlavou mi blesklo poznání, že její a můj výraz pro rozhovor se od sebe propastně liší. Hovor pro ni znamenal vzájemnou výměnu dotyků celého těla. Dokázala číst slova nebo city v každém záhybu mých svalů jako detektor lži. Zvuk byl pro ni pouhou bezvýznamnou součástí výměny informací. Používala jej, když mluvila s příchozími zvenčí. Pink mluvila celou svou bytostí.
Tenkrát jsem neznal ani polovinu pravdy, ale úplně to stačilo, aby mi tito lidé popletli hlavu. Hovořili těly. Nejen rukama, jak jsem si myslel. Každá část těla byla ve spojení s někým jiným, občas ve velmi jednoduché a primitivní formě - vzpomeňte si na světlo McLuhanovy žárovky jako základního informačního prostředku - kdy neříkali snad nic než "Tady jsem". Ale rozhovor je rozhovor a když dospěl k bodu, ve kterém člověk potřeboval mluvit se sousedem pomocí genitálií, tak to prostě udělal. Já jsem však chtěl vědět, co říkají! Věděl jsem, dokonce i v okamžiku mlhavého pochopení skutečného stavu věcí, že říkají mnohem víc, než dokážu pochopit. Samozřejmě, řeknete. Dokážete hovořit s tělem svého miláčka, když se s ním milujete. Nejde zrovna o nový nápad. Jistěže ne, ale jen si pomyslete, jak báječná je tato řeč i tehdy, když ze všech smyslů nemáte nejvíc rozvinutý právě hmat. Dokážete zbavit své myšlení této zátěže a nebo jste jako pozemský červ odsouzeni k přemýšlení o západech slunce?
Žena se mezitím seznamovala s mým tělem. Její ruce mi zabloudily do klína a já cítil, že ejakuluji. Překvapilo to jenom mě, ale nikoho jiného. Už dlouhé minuty jsem oznamoval všem dokola, že k tomu dojde. Okamžitě jsem měl tělo poseté rukama. Skoro jsem jim rozuměl, když mi hláskovali, písmenko po písmenku, své něžné myšlenky. Když ne slovy, tak aspoň takto jsem se dostal k jádru věci. V jednom okamžiku jsem se cítil strašně trapně, ale tváří v tvář jejich klidnému přijetí rozpaky pominuly. Pocit byl velmi intenzívní. Dlouho jsem nemohl popadnout dech.
Žena se dotkla prsty mých rtů. Přejela po nich pomalu, ale určitě s nějakým úmyslem. Potom se znovu rozplynula ve skupině.
"Co říkala?" vyzvídal jsem u Pink.
Usmívala se. "Vždyť to už víš. Jen kdyby ses osvobodil od slov. V podstatě říkala 'Je ti báječně, viď?'. Dá se to přeložit taky jako 'Je mně báječně.' A 'mně' v tomto smyslu znamená nás všechny. Celý organismus."
Věděl jsem, že zůstanu a že se budu učit mluvit.

Komuna měla za sebou úspěchy i nezdary. Většinou je předvídali, ale nevěděli, jakou podobu na sebe vezmou.
Zima zničila mnoho ovocných stromů. Nahradili je hybridy. Při větrných bouřích ztratili další hnojivo a úrodnou půdu, protože jetel nestačil zakořenit. Jejich plány narušilo soudní projednávání případu a oni si za více než jeden rok na tento způsob života ještě nezvykli.
Všechny ryby zahynuly. Jejich těla použili jako hnojivo a snažili se přijít na to, kde asi udělali chybu. Používali třístupňový systém ekologického hospodaření, který poprvé vyzkoušeli Noví alchymisté v sedmdesátých letech. Skládal se ze tří rybníků ve tvaru obrácené kupole. V jednom byly ryby, další obsahoval v jedné sekci rozdrcené ulity měkkýšů a bakterie a ve druhé řasy. Třetí rybník byl plný dafnií. Vodu s obsahem rybího odpadu přečerpávali přes ulity a baktérie, které ji zbavily jedovatých příměsí a přeměnily dusík na hnojivo pro řasy. Vodu z řas přiváděli do druhého rybníka, aby jí nakrmili dafnie. Dafnie a řasy zase přečerpali do rybníka s rybami a obohacená voda sloužila ke hnojení rostlin ve sklenících.
Rozborem půdy a vody přišli na to, že z nečistot v rozdrcených ulitách se vylouhovaly chemické sloučeniny, které se koncentrovaly na konci potravinového řetězce. Po důkladném vyčištění nádrží začali znovu a všechno bylo v pořádku. Přišli však o výtěžek z první úrody.
Nikdy neměli hlad, ani jim nebylo zima. Intenzívní sluneční světlo po celý rok poháněl čerpadla, podporovalo koloběh získávání potravy a vyhřívalo byty. Budovy zapustili do země se záměrem využít energii konvekčních proudů při oteplování a ochlazování. Stálo je to však další kapitál. První rok vykázali ztrátu.
Během první zimy začala jedna z budov hořet. Samočinný hasící systém selhal, dva muži a malé děvčátko zahynuli. Šokovalo je to. Mysleli si, že přístroje budou fungovat přesně tak, jak je inzerovali v reklamách. Nikdo z nich se nevyznal ve stavebnictví ani v rozpočtech, které nesouhlasily se skutečností. Zjistili, že některé instalace neodpovídají jejich požadavkům, a tak zavedli systém pravidelné kontroly všech zařízení. Naučili se všechno na farmě rozebrat a opravit. Když některá věc obsahovala příliš složitou elektroniku, s níž si nevěděli rady, vyhodili ji a instalovali něco

jednoduššího.
V sociální oblasti se odvážili mnohem dál. Janet moudře rozhodla, že ve sféře vzájemných vztahů budou mít pouze dva náročné a rychle dosažitelné cíle. Za prvé odmítla stát se prezidentkou, předsedkyní, náčelnicí nebo nejvyšší velitelkou. Od počátku chápala, že řízení celé akce jednou osobou je nutné pro dosažení vytčených cílů a pro získání pozemku. Uvědomovala si, že vychází z nejasné touhy lidí po něčem jiném. Ale v zaslíbené zemi okamžitě složila funkci a od tohoto okamžiku jednali podle zásad demokratického komunismu. Kdyby selhal, přijali by jiný systém. Jenom ne žádnou diktaturu v čele s ní. Nic takového si nepřála.
Druhou zásadou bylo nic nepřejímat. Nikde na světě neexistovala komuna slepých a hluchých, která pracovala na svém majetku. Od nikoho nic nečekali, chtěli žít jako zdraví lidé. Byli ponecháni sami sobě. Nebyl tu nikdo, kdo by jim řekl "nedělejte to," prostě proto, že to předtím nikdo nezkusil.
Neměli jasnou představu o tom, čím by se jejich společnost měla lišit od jiných. Přitahovala je půda, což vzhledem k jejich potřebám nebylo důležité, ale dál už nevěděli nic. Snažili se nalézt model smysluplného, a pro slepé a hluché morálního, chování. Základní morální zásady pochopili: věděli, že nic není vždycky morální a že za určitých okolností je každá věc morální. Všechno muselo být zasazeno do společenského kontextu. Začínali úplně od nuly, žádný vzor před sebou neměli.
Do konce druhého roku našli ve společnosti své místo. Neustále ho lehce měnili, ale základní kámen k němu už položili. Poznali sami sebe tak, jak by to ve škole nikdy nedokázali. Definovali se vlastními výrazy.

První den v Kelleru jsem strávil ve škole. Šlo o samozřejmý a nevyhnutelný krok. Musel jsem se naučit mluvit rukama. Pink byla milá a velice trpělivá. Naučil jsem se základní abecedu a usilovně jsem cvičil. Od oběda se mnou odmítala mluvit nahlas a nutila mě hovořit rukama. Ústy promluvila, jen když byla v úzkých, a nakonec už vůbec ne. Po třetím dnu učení jsem neřekl ani slovo nahlas.
Nedá se říci, že bych hned mluvil plynně. Vůbec ne. Na konci prvního dne jsem znal abecedu a pracně jsem se dokázal domluvit. Při čtení slov hláskovaných do dlaně jsem moc úspěšný nebyl. Dlouho jsem se musel dívat na ruku, než jsem pochopil, co říká. Nakonec však v novém jazyce, jako v každém jiném, začne člověk i myslet. Umím velmi dobře francouzsky a dovedu si znovu vybavit onu radost, když jsem se konečně dostal tak daleko, že jsem si před rozhovorem myšlenky nepřekládal. Do tohoto stadia jsem v Kelleru dospěl asi za dva týdny.
Vzpomínám si na jednu z posledních otázek, na kterou jsem se Pink zeptal ústy. Dost mě to trápilo.
"Poslyš, Pink, vidí mě tu rádi?"
"Jsi tady tři dny. Cítíš snad, že tě odmítají?"
"Ne, to ne. Asi chci slyšet, jak se chováte k příchozím zvenku. Jak dlouho mě tu necháte?"
Svraštila obočí. Zcela zjevně o tom ještě nikdy neuvažovala.
"No, dá se říct, dokud většina nerozhodne, že bys měl odejít. Ale to se nikdy nestalo. Nikdo tu nezůstal déle než pár dní. Nikdy jsme nemuseli přemýšlet o případu, kdy se k nám bude chtít přidat třeba člověk, který vidí a slyší. Dosud nikdo nechtěl, ale myslím, že by k tomu mohlo dojít. Podle mě by ho nepřijali. Jsou velice nezávislí a žárliví na svoji svobodu, i když sis toho možná nevšiml. Asi bys nikdy nemohl být jedním z nich. Ale když budeš chtít, můžeš zůstat jako host třeba dvacet let."
"Řekla jsi 'oni.' Ty se mezi ně nepočítáš?"
Poprvé se na mě podívala trochu rozzlobeně. Kéž bych byl tehdy lépe rozuměl řeči těla! Myslím, že mé ruce by asi vyprávěly celé romány o jejích myšlenkách.
"Ale ano," přisvědčila. "Děti do skupiny patří. Líbí se nám tu. Podle toho, co vím o životě venku, bych určitě nechtěla žít někde jinde."
"Já ti to nevyčítám." Ve vzduchu zůstalo cosi nevysloveného, ale já jsem toho ještě neznal tolik, abych jí položil správnou otázku. "Nemrzí tě, že vidíš a žádný z tvých rodičů ne? Nemají ti to... nějak za zlé?"
Tentokrát se zasmála. "Kdepak, nikdy. Jsou nad to moc povznesení. Vždyť jsi je viděl. Nepotřebují nás k ničemu, co si nedokážou udělat sami. Jsme součástí rodiny a děláme přesně totéž, co oni. Opravdu na tom nezáleží. Myslím na tom, že vidíme a také slyšíme. Jen se rozhlédni kolem sebe. Mám nějaké zvláštní výhody z toho, že vidím, kam jdu?"
Musel jsem uznat, že nemá. Pořád však zůstávalo něco, co mi neřekla.
"Vím, co tě trápí. Jestli tu zůstaneš." Musela mě přivést k původní otázce. V duchu jsem se někam zatoulal.
"Cože?"
"Cítíš, že sem ještě pevně nepatříš. Nepodílíš se na každodenních povinnostech. Jsi velice svědomitý a chceš převzít takříkajíc svůj díl."
Jako obvykle mě přečetla správně, což jsem přiznal.
"Nepůjde to dřív, dokud nebudeš umět mluvit s každým. Takže hezky zpátky k učení. Prsty tě moc neposlouchají."

Měl jsem před sebou hodně práce. Napřed jsem se musel naučit provádět všechno pomaleji. Pracovali pomalu a rozvážně, dělali málo chyb a bylo jim jedno, jestli práce trvá celý den, jen když ji udělali dobře. Když jsem pracoval sám, nemusel jsem na ně brát ohled: zametal jsem, trhal jablka, plel záhonky v zahradě. Ale když jsem dostal úkol, který vyžadoval kolektivní přístup, musel jsem se přizpůsobit novému tempu. Vidění umožňuje člověku zhodnotit několik různých hledisek úkolu najednou. Naopak slepec je všechna hodnotí postupně, a proto trvá práce déle. Každou věc si ověřuje hmatem. Přesto byli při práci u ponku daleko rychlejší než já. Díky tomu jsem měl pocit, že pracuji nohama a ne rukama.
Nikdy jsem nenavrhl, že udělám něco rychleji jen proto, že vidím a slyším. Docela správně by mi řekli, abych si hleděl svého. Přijetí pomoci od vidoucího člověka bylo prvním krokem k závislosti, a tak by se dali do práce až po mém

odchodu.
Přivedlo mě to znovu k myšlenkám na děti. Začínal jsem být skálopevně přesvědčený, že mezi rodiči a dětmi je pod povrchem skryté, možná podvědomé napětí. Bylo vidět, že se velice milují, ale jak by jim mohly děti nezazlívat, že neuznávají jejich schopnosti? Takové myšlenky se mi přinejmenším honily hlavou.
Rychle jsem se vpravil do každodenního rytmu. Nechovali se ke mně ani lépe, ani hůře než k ostatním, což mě těšilo. Třebaže jsem se nikdy nemohl stát jedním z nich, i kdybych po tom toužil, nijak mi nedávali najevo, že nejsem plnoprávným členem. Právě tak jednali s hosty - jako s jedním z nich.
Zdejší život člověka dokonale naplňoval uspokojením, které ve velkoměstech nikdy nepozná. Keller nebyl jedinečný idylickým mírem, ale šlechetnými lidmi. Zem pod vašimi bosými chodidly je čímsi, co v městském parku nikdy neucítíte. Každodenní život byl rušný a všechny uspokojoval. Krmili kuřata a prasata, starali se o včely a ovce, lovili ryby a dojili krávy. Každý tu pracoval bez rozdílu: muži, ženy i děti. Zdálo se, že všechno do sebe zapadá bez zjevného úsilí. Každý věděl, co má dělat. Mohli jste je přirovnat k dobře naolejovanému stroji, ale tohle přirovnání se mi nelíbilo, zvlášť ne ve vztahu k lidem. Myslel jsem na ně jako na organismus. Každá společenská skupina je živý organismus, ale tento fungoval. Většina z ostatních komun, které jsem navštívil, měla do očí bijící nedostatky. Nedařilo se jim, protože všichni byli otupeni drogami, o nic se nestarali, ani nechápali, že v prvé řadě musí pracovat. Tento druh ignorantství mívá za následek tyfus a erozi půdy, umírání lidí v mrazu a nájezdy sociálních pracovníků, kteří vám seberou děti. Viděl jsem to jinde na vlastní oči.
Ne tady. Před očima měli obraz dokonale fungujícího světa a ne optimistické představy, jejichž obětí se stává tolik utopistů. Dělali jen to, co potřebovali.
Nikdy bych nedokázal do detailu popsat všechny šroubky a matičky (zase to přirovnání ke stroji, které umožňovaly nerušený chod osady. Vždyť jenom samotné rybníky s koloběhem ryb byly natolik složité, že mě odradily. V jednom skleníku jsem zabil pavouka a pak jsem přišel na to, že ho tam nasadili, aby požíral zvláštního škůdce rostlin. Totéž platilo o žábách. Ve vodě žil hmyz, který hubil jiný hmyz. Dospělo to tak daleko, že jsem se bál bez předchozího svolení zabít mouchu.
Jak míjely dny, dozvídal jsem se leccos z jejich historie. Občas i chybovali, třebaže překvapivě málo. Jednu chybu udělali v obraně. Nijak se předem nezabezpečili proti nevítaným návštěvám, protože s brutalitou a násilím neměli zkušenosti. Logicky měly dostat přednost střelné zbraně, ale ty přesahovaly jejich schopnosti.
Jednou v noci se objevilo auto plně obsazené rozjařenými muži. Doslechli se o tomto místě v městečku. Zůstali dva dny, přeřezali telefonní dráty a znásilnili mnoho žen.
Po nájezdu lidé prodiskutovali všechny možnosti a shodli se na přirozené obraně. Koupili pět německých ovčáků. Žádné neurotické chudinky, které na trhu nabízejí pod názvem 'útoční psi', ale speciálně vycvičená zvířata od firmy, kterou jim doporučila policie v Albuquerque. Byli vycvičeni jako hlídací a policejní psi. Dokud se návštěvník nezačal chovat agresivně, byli úplně neškodní. Potom se ho však nepokoušeli zneškodnit, ale šli mu rovnou po hrdle.
Stejně jako většina jiných rozhodnutí bylo i toto správné. Výsledkem druhého útoku byli dva mrtví a tři těžce ranění na straně útočníků. Pro případ soustředěného útoku si najali vysloužilce od námořní pěchoty, aby je naučil základům sebeobrany. Nebyli to žádní naivní a důvěřiví hippies.
Denně se podávala tři vynikající jídla. Pořád se nepracovalo, takže měli samozřejmě i volný čas, kdy si vyšli s přítelem ven a poseděli v trávě pod stromem, obvykle těsně před večeří při západu slunce. Každý mohl na několik minut přestat pracovat a podělit se s jiným o zvláštní zážitek. Vzpomínám si, že mě jedna žena - které jsem dal jméno Vysoká žena se zelenýma očima - zavedla na místo, kde ve stíněném a chráněném prostoru pod stájí rostly houby. Plazili jsme se po zemi a obličejem se dotýkali země. Sebrali jsme několik hub a čichali k nim. Předvedla mi, jak se to dělá. Ještě před několika týdny bych si byl myslel, že jsme tu krásu zničili, ale nakonec bylo všechno jenom jako. Začínal jsem brát s rezervou onen smysl, který je hodně vzdálený podstatě předmětu. Ukázala mi, že houby zůstaly stejně krásné na omak a měly stejnou chuť i poté, co jsme je zdánlivě zničili. S nejkrásnějšími kousky v zástěře se pak vydala do kuchyně. Večer si všichni na té dobrotě pochutnali.
Jeden muž - budu mu říkat Baldy - mi přinesl prkno. Spolu s jednou ženou hobloval ve stolařské dílně. Ohmatával jsem hladké a jemné dřevo, čichal k němu a souhlasil s ním, že je nádherné.
A po večeři nastalo Sbližování.

V průběhu třetího týdne pobytu se ukázalo, jaké je vlastně moje postavení ve skupině. Byla to první opravdová zkouška, zda pro ně něco znamenám. Myslím tím, zda jsem pro ně obyčejným návštěvníkem nebo jestli ke mně mají zvláštní vztah. Rád bych je považoval za přátele a byl jsem asi trochu nervózní při pomyšlení, že se ke mně chovají stejně jako ke každému, kdo se sem zatoulal. Bylo to vůči nim dětinsky nespravedlivé, ale já jsem si tehdy svoji nespokojenost ani neuvědomoval.
Nosil jsem ve vědru vodu na pole, na kterém pěstovali malý semenáček. Obvykle ho zalévali hadicí, ale s tou právě stříkali na druhé straně vesnice. Automatické zavlažovací zařízení k němu nedosáhlo a tak pomalu usychal. Denně jsem k němu nosil vodu, dokud se nenašlo jiné řešení.
Bylo vedro, blížilo se poledne. Vodu jsem bral z kohoutku vedle kovárny. Postavil jsem vědro za sebe na zem a sehnul hlavu pod proud vody. Voda mi stékala po vlasech a vsakovala se do bavlněné košile, na prsou rozepnuté. Báječný pocit. Nechal jsem ji proudit téměř minutu.
Najednou jsem za sebou uslyšel nějaký náraz. Rychle jsem zvedl hlavu a narazil do kohoutku. Otočil jsem se a viděl, že na zemi leží nějaká žena s obličejem v prachu. Pomalu se zvedala a držela se za koleno. Sklíčeně jsem si uvědomil, že zakopla o vědro, které jsem neopatrně postavil na zvláštní betonový pruh určený pro chůzi. Představte si, že jdete pomalu po zemi a myslíte si, že na cestě není žádná překážka, a najednou bác a sedíte na zemi. Jejich systém fungoval

jenom na základě důvěry, ale ta musela být naprostá. Každý za ni nepřetržitě nesl odpovědnost. Důvěřovali mi a já jsem je zklamal. Bylo mi nanic.
Z ošklivé rány na levém koleně pomalu vytékala krev. Ještě na zemi si ohmatala zranění rukama a začala naříkat. Podivný nářek plný bolesti. Z očí jí tekly slzy, bušila pěstmi do země a při každém vydechnutí vzlykla. Hněvala se a měla na to plné právo.
Nahmatala kbelík, když jsem k ní váhavě natáhl ruku. Stiskla ji a přejela po ní nahoru až ke tváři. Pořád plakala. Dotkla se mého obličeje, potom si utřela nos a vstala. Lehce kulhajíc se vydala k budově.
Posadil jsem se. Cítil jsem se hrozně, nevěděl jsem, co mám dělat. Jeden z mužů vyšel ven, aby mě přivedl. Byl to Veliký muž. Nazval jsem ho tak proto, že byl nejvyšším člověkem v Kelleru. V žádném případě nebyl policistou, jak jsem zjistil později. Jenom byl prvním, na koho zraněná žena narazila. Vzal mě za ruku a ohmatal obličej. Viděl jsem, že se rozplakal, když ucítil mé pohnutí. Požádal mě, abych s ním šel dovnitř.
Sešel se tam improvizovaný sbor soudců. Říkejme mu porota. Skládal se z každého, kdo byl zrovna po ruce. Včetně několika dětí. Celkem tam bylo deset nebo dvanáct lidí, všichni velice zarmoucení. Tři nebo čtyři utěšovali ženu, kterou jsem zranil. Budu jí říkat Jizva, podle nápadného škrábance na paži.
Všichni mě pořád ujišťovali - samozřejmě rukama - že mě litují. Mazlili se se mnou, hladili mě a pokoušeli se zahnat chmurnou náladu. Přiběhla Pink. Poslali pro ni, aby v případě potřeby překládala. I když v té době šlo už jenom o formální krok, byl nutný, protože se chtěli ujistit, jestli budu rozumět všemu, co se stane. Přistoupila k Jizvě a trochu si s ní poplakala, pak se obrátila ke mně a divoce mě objala. Rukama mi oznamovala, jak velice lituje, že k tomu došlo. V duchu jsem si už balil svých pět švestek. Považoval jsem za samozřejmé, že mě vyhodí.
Všichni jsme se posadili na podlahu. Těsně vedle sebe, navzájem jsme se dotýkali. Začal výslech.
Většinou probíhal rukama, tu a tam prohodila Pink pár slov. Zřídkakdy jsem poznal, kdo co říká, ale bylo to pochopitelné. Celá skupina mluvila jako jeden člověk. Nedostalo se ke mně žádné prohlášení, na kterém by se předem jednomyslně neshodli.
"Obviňujeme tě z porušení pravidel společného soužití," oznámila mi skupina, "a z toho, že jsi zavinil zranění (té, které jsem říkal Jizva.) Můžeš říct něco na svoji obhajobu? Něco, co bychom měli vědět?"
"Ne," odpověděl jsem. "Nesu plnou odpovědnost. Byla to moje neopatrnost."
"Rozumíme. Jsme dojati tvým soucitem, který je nám všem zřejmý. Ale neopatrnost je druh násilí. Chápeš? Je to přestupek, za který (-)." Následovala řada signálů v řeči zkratek.
"Co to bylo?" zeptal jsem se Pink.
"Hm... 'stojíš před námi'? 'stojíš před soudem'?" Pokrčila rameny. Zřejmě ji neuspokojoval ani jeden výklad.
"Ano, rozumím".
"Uvedená fakta jsou nesporná a svědčí o tvé vině." ("Odpovědnosti," zašeptala mi do ucha Pink.) "Na chvíli se musíš vzdálit, než vyneseme rozsudek."
Vstal jsem a postavil se ke stěně. Nechtěl jsem se dívat, jak se spojenýma rukama znovu přelévá diskuse. Hrdlo jsem měl sevřené dojetím, nedokázal jsem ani polknout. Potom mě vyzvali, abych se připojil ke kruhu.
"Trest za tvůj přestupek určují naše zvyky. Nebýt toho, velice rádi bychom rozhodli jinak. Nyní si můžeš vybrat - buď přijmeš určený trest a odčiníš přestupek, nebo odmítneš výkon naší soudní pravomoci a tvé tělo odejde z naší země. Jak se rozhodneš?"
Přiměl jsem Pink, aby mi zopakovala rozsudek, protože bylo velice důležité vědět, co mi nabízejí. Když jsem se ujistil, že jsem ho přečetl správně, přijal jsem trest bez váhání. Byl jsem jim vděčný, že mi dali možnost výběru.
"Dobrá. Sám ses rozhodl, že se k tobě budeme chovat jako k jednomu z nás, který spáchal stejný čin. Pojď mezi nás."
Všichni se přitiskli blíž k sobě. Neřekli mi, co mělo následovat. Vtáhli mě mezi sebe a ze všech stran do mě šťouchali. Přibližně uprostřed seděla se zkříženýma nohama Jizva. Myslím, že zase plakala, stejně jako já. Už si na to skoro nepamatuji. Položil jsem jí hlavu do klína. Plácla mě po zadku.
Nepovažoval jsem to za nepravděpodobné a neudivilo mě to. Všechno docela přirozeně vyplynulo ze situace. Každý se se mnou něžně mazlil a ujišťoval mě dlaněmi, nohama, šíjí a obličejem svojí důvěrou. Všichni jsme plakali. Nebylo lehké čelit celé skupině. Vcházeli další a přidávali se k nám. Pochopil jsem, že trest přicházel od každého z nich, ale jenom zraněná Jizva mě opravdu plácala po zadku. Ublížil jsem jí, protože jsem měl na svědomí její odrané koleno. Na ní leželo břemeno potrestání, a proto tak hlasitě vzlykala. Ne kvůli zranění, ale protože si bolestně uvědomovala, že mě to určitě bolí.
Pink mi později prozradila, že právě Jizva nejhorlivěji hájila názor, abych měl možnost zůstat. Někteří mě chtěli hned vyhnat, ale ona mi složila poklonu, když si myslela, že jsem dobrý člověk, pro kterého stojí za to podstoupit těžkou zkoušku. Pokud to nechápete, nerozumíte pocitu sounáležitosti, který jsem cítil mezi těmito lidmi.
Trest trval dlouho a silně bolel, ale nebyl krutý. Ani v nejmenším nebyl ponižující. Samozřejmě tak trochu vypadal, ale v podstatě šlo o praktickou hodinu výuky přímé řeči. V prvních měsících ji zažil každý z nich, ale žádný v poslední době. Člověk se tím učil, věřte mi.
Hodně jsem o tom přemýšlel. Pokoušel jsem si představit, co jiného by se mnou udělali. Víte, člověk hned tak neuslyší, že dospělí lidé dostanou naplácáno na zadek, třebaže mě to napadlo až po dlouhé době. Všechno zpočátku vypadalo tak přirozeně, že mi vůbec nepřišlo na mysl, že jsem se dostal do podivné situace.
Něco podobného prováděli s dětmi, ale kratší dobu a méně intenzívně. Mládež měla menší odpovědnost. Dospělí byli ochotni snést pár náhodných odřenin nebo rozbitých kolen, zatímco děti se učily.
Když však člověk dosáhl dospělosti (podle jejich názoru tehdy, když ho přijala mezi sebe většina dospělých nebo když sám přijal jejich práva a výsady), výprask se stal citelnějším.
Měli i tvrdší trest, který si schovávali pro opakované nebo zlomyslné přestupky. Nemuseli k němu sahat často.

Spočíval v přerušení veškerých styků s provinilcem. Po určitou dobu se ho nikdo ani nedotkl. Už tenkrát se mi trest zdál velice tvrdý. Nepotřeboval jsem k němu žádné vysvětlení.
Nevím, jak bych vám to vysvětlil. Výprask byl tak láskyplný, že jsem se vůbec neurazil. Bolí mě to stejně jak tebe. Dělám to pro tvé dobro. Miluji tě, a proto dostáváš na zadek. Přinutili mě pochopit tato stará, otřepaná úsloví v praxi.
Když trest skončil, všichni jsme plakali. Pláč se ale brzy změnil ve štěstí. Vzal jsem Jizvu do náručí a říkali jsme si, jak litujeme toho, co se stalo. Mluvili jsme spolu - milovali jsme se, chcete-li - a já jsem ji líbal na koleno a pomohl jí ho obvázat.
Zbytek dne jsme si navzájem tišili bolest.

Když jsem uměl mluvit rukama lépe, "spadly mi šupiny z očí." Každý den jsem odhaloval novou významovou vrstvu, která mi předtím unikala. Jako kdyby člověk sloupl slupku z cibule a našel pod ní další. Když jsem si už myslel, že jsem se dostal k samému jádru, pokaždé jsem narazil na další vrstvu, kterou jsem dosud neviděl.
Domníval jsem se, že znalost řeči rukou je klíčem k proniknutí do jejich světa. Nebyla to úplně pravda. Rukama mluvily malé děti. Dlouhou dobu jsem byl dítětem, které nedokázalo říci srozumitelně ani ga, ga. Jaké však bylo mé překvapení, když jsem zjistil, že existuje mluvnická skladba, spojky, slovní druhy, podstatná jména, slovesa, mluvnický čas, shoda podmětu s přísudkem a podmiňovací způsob. Brouzdal jsem se v louži zanechané přílivem na okraji Tichého oceánu.
Pod pojmem řeč rukou jsem chápal mezinárodní prstovou abecedu. Za pár hodin nebo dnů se ji dokáže naučit každý. Hláskujete však každé slovo, když s někým mluvíte ústy? Čtete snad každé písmeno tohoto příběhu zvlášť? Ne, vnímáte slova jako celky, slyšíte skupiny hlásek a chápete shluky písmen jako plnovýznamový celek.
Všichni Kelleřané byli hluboce ponořeni do jazyka. Každý z nich znal několik jazyků - mluvených jazyků - a dokázal v nich plynně číst a psát. Ještě jako děti pochopili, že řeč rukou je pro slepé a hluché spojovacím mostem s příchozími zvenku. Jim samotným připadala příliš těžkopádná. Připomínala Morseovu abecedu: ta se používá tehdy, když přenášíte informace pouze přerušovaně, ale není převládajícím způsobem přenosu. Jejich způsob vzájemné konverzace měl mnohem blíž k našemu psanému nebo slovnímu projevu a troufám si říci, že byl lepší.
Vnikal jsem do něho pomalu. Nejprve jsem viděl, že i když jsem uměl rychle hláskovat rukama, sdělení mi trvalo mnohem déle než ostatním. A nejen kvůli jejich obratnosti. Požádal jsem je proto, aby mě naučili svoji zkratkovou řeč. Ponořil jsem se do učení, tentokrát nejen s Pink, ale s každým z nich.
Šlo to těžko. Dokázali vyjádřit jakékoli slovo v kterémkoli jazyce nanejvýš dvěma pohyby rukou. Poznal jsem, že jde o úkol na léta, ne na dny. Člověk se naučí abecedu a má všechny nástroje potřebné k vyslovení jakéhokoli existujícího slova. Což je velká výhoda mluvené řeči a písemného projevu, založených na stejných symbolech. Zkratková řeč se jim vůbec nepodobala. Neměla v sobě nic z přímočarosti ani všednosti řeči rukou. Tato abeceda se nehodila pro angličtinu ani pro žádný jiný jazyk. Její skladba a slovní zásoba neměly nic společného s žádným jazykem na světě. Vytvořili si ji obyvatelé Kelleru pro vlastní potřebu. Každé slovo jsem se musel naučit a vtisknout do paměti odděleně od jeho podoby v řeči rukou.
Dlouhé měsíce jsem po večeři sedával při Sbližování a pronášel věty jako "Já milovat Jizva velmi velmi moc," zatímco kolem mně ustupovaly, jemně plynuly a kroužily vlny konverzace. Dotýkaly se mě jenom okrajově. Přesto jsem vytrval. Děti měly se mnou bezmeznou trpělivost a já jsem se postupně zdokonaloval. Jistě chápete, že všechny další rozhovory, o nichž budu vyprávět, se vedly rukama nebo v řeči zkratek, omezené jedině dosaženým stupněm mých znalostí. Ode dne, kdy mě potrestali, jsem já ani nikdo jiný nepromluvil jediné slovo nahlas.

Pink mi dávala hodinu v řeči těla. Ano, milovali jsme se přitom. Až za několik týdnů mi došlo, že byla sexuálně založená a že její něžnosti, na které jsem stále pohlížel jako na nevinné hrátky (jak jsem je tenkrát nazval), zároveň byly i nebyly nevinné. Dokonale pochopila, že výsledkem rozmluvy s mým penisem může být jiný druh konverzace. Třebaže věkem patřila ještě do puberty, všichni jsme ji považovali za dospělou. Právě moje odlišná výchova byla příčinou, že jsem byl slepý k tomu, co říkala.
Hodně jsme spolu hovořili. S ní jsem rozuměl slovům a hudbě těla lépe než se všemi ostatními. Její boky a ruce zpívaly píseň zcela otevřeně, bez zábran a pocitu viny, svěží v každém tónu, který vyhmátla.
"Ještě jsi mi toho o sobě moc neřekl," ozvala se. "Co jsi dělal venku?" Nechci ve vás vzbudit dojem, že tyto věty pronesla právě tak, jak jsem je uvedl. Mluvili jsme spolu zpocenými těly, načichli jeden druhým. Sdělení prošlo rukama, nohama a rty.
Dostal jsem se ke znaku pro zájmeno v první osobě jednotného čísla a zarazil se.
Jak jsem měl popsat svůj život v Chicagu? Měl jsem jí říci o své dřívější nesplněné touze stát se spisovatelem? A proč se nesplnila? Pro nedostatek talentu nebo píle? Mohl jsem se zmínit o svém povolání, které spočívalo v přenášení bezvýznamných papírů z jednoho místa na druhé a přinášelo užitek snad jedině hrubému národnímu produktu. Mohl jsem jí vyprávět o cyklických hospodářských konjunkturách a krizích, které mě přivedly do Kelleru, když mě nic jiného nedokázalo vypudit z klece, v níž jsem hladce proplouval životem. Nebo o osamělosti sedmačtyřicetiletého muže, který nikdy nenašel milovanou bytost ani nebyl milován. O životě bezdomovců ve společnosti z nerezavějící oceli. O zastávkách na jeden den, mejdanech od devíti večer do pěti hodin ráno, o chicagské správě městské dopravy, potemnělých kinech, fotbalových zápasech v televizi, práškách na spaní, o mrakodrapu Johna Hancocka, v němž nejdou otevřít okna, abyste nemohli dýchat smog ani vyskočit ven. Víš, to všechno jsem byl já.
"Chápu," řekla.
"Hodně jsem cestoval," pokračoval jsem a najednou jsem si uvědomil, že to byla pravda.
"Chápu," opakovala a použila jiný znak pro stejnou věc. Všechno vyplývalo z větné souvislosti. Slyšela a chápala obě bytosti ve mně, věděla, že jedna chce být tím, čím jsem, a druhá tím, čím jsem si přál být.

Stále nade mnou mi jednou rukou lehce přejížděla po tváři, aby zachytila rychlý sled emocí, když jsem poprvé za ta léta přemýšlel o svém životě. Smála se a laškovně mě kousala do ucha, když jí moje tvář prozradila, že jsem šťastný. Vůbec poprvé, pokud jsem si dokázal vzpomenout. Nejenže jsem to sám říkal, ale opravdu jsem byl šťastný. V řeči těla nedokážete lhát víc, než zalžou vaše potní žlázy na EKG.
Všiml jsem si, že místnost je nezvykle prázdná. Když jsem se zeptal svým neohrabaným způsobem, dozvěděl jsem se, že tu jsou jenom děti.
"Kde jsou všichni?" zajímal jsem se.
"Všichni venku ***jí," odpověděla. Postavení prstů bylo nutno číst jako "sloveso, přítomný čas průběhový," což znamenalo, že všichni právě ***li. Není třeba dodat, že mi to moc neříkalo.
Co mi opravdu něco říkalo, byla řeč jejího těla. Vnímal jsem ji lépe, než kdykoli předtím. Byla neklidná a posmutnělá. Její tělo se ke mně obracelo s otázkami "Proč se k nim nemohu připojit? Proč s nimi nemohu vnímat (čichem-jazykem-dotykem-sluchem-zrakem)?" Přesně tohle říkala. Znovu jsem zapochyboval, jestli jsem správně rozuměl její řeči. Pořád jsem se pokoušel násilně přizpůsobit pojmy svým zážitkům. Vzal jsem si do hlavy, že ona i děti se na rodiče jaksi zlobí, protože jsem věděl, že to tak musí být. Musí cítit svoji převahu, musí se cítit odstrčeni.

Po krátkém hledání jsem našel dospělé na severní pastvině. Jenom rodiče, žádné z dětí. Stáli tam pohromadě a vytvářeli jakýsi neuspořádaný obrazec. Nebyl to kruh, ale jeho tvar byl skoro kulatý. Mělo-li jejich rozestavení vůbec nějaký řád, pak jedině v tom, že stáli ve stejné vzdálenosti od ostatních.
Němečtí ovčáci a shetlanďan seděli ve studené trávě a zírali na skupinu. Uši vztyčené, ani se nepohnuli.
Vydal jsem se směrem k lidem, ale zastavil jsem se, když jsem si uvědomil jejich soustředění. Dotýkali se, ale jejich ruce se nepohybovaly. Ticho zkamenělého pohybu všech stojících lidí mě ohlušovalo.
Hleděl jsem na ně přinejmenším hodinu. Seděl jsem vedle psů a drbal je za ušima. Chňapali po mně a olizovali mi ruku, jak to psi dělají, ale pozornost plně věnovali jim. Postupně mi docházelo, že skupina se pohybuje. Velice pomalu, za dlouhé minuty se přesunuli tu a tam o krůček. Vzdalovali se od sebe tak, aby vzdálenost mezi všemi jedinci zůstávala stejná. Jako při rozpínání vesmíru, kdy se od sebe vzdalují všechny galaxie. Natahovali ruce, drželi se už jenom za konečky prstů. Celek se podobal uspořádání krystalické mřížky.
Nakonec se přestali dotýkat. Viděl jsem, jak se prsty napínají, aby urazily vzdálenost, která byla už příliš veliká. Dodržovali pořád stejné rozestupy. Jeden z ovčáků začal trochu kňučet. Cítil jsem, jak se mi naježily chloupky na šíji. Je tu chladno, pomyslel jsem si.
Najednou se mi chtělo spát. Zavřel jsem oči.
Otevřel jsem je a v šoku byl donucen je zase zavřít. V trávě kolem mě cvrkali cvrčci.
Ve tmě za mými panenkami něco bylo. Cítil jsem, že kdybych mohl obrátit oči, pochopil bych to snadněji, ale vyhnulo se mi to, jako když při čtení novin zachytíte titulky jen koutkem oka. Existovalo-li vůbec něco nedefinovatelného, a tím spíše nepopsatelného, měl jsem to před sebou. Chvíli mě to dráždilo, protože psi hlasitě kňučeli, ale nemohl jsem s tím nic dělat. Nejlépe bych to asi přirovnal k pocitu slepce, když hledá očima slunce přes nebe zahalené mračny.
Znovu jsem otevřel oči.
Pink stála vedle mě. Vší silou tiskla víčka k sobě a zakrývala si uši rukama. Ústa měla pootevřená, rty se jí tiše pohybovaly. Několik starších dětí za ní dělalo totéž.
Noc získala jiné zbarvení. Lidé ve skupině teď stáli asi stopu od sebe. Struktura obrazce se najednou porušila. Chvíli se pohupovali a potom se začali smát oním podivně rozpačitým smíchem hluchých lidí. Padali do trávy a drželi se za břicha, váleli se po zemi a řičeli smíchy.
Pink se také smála. A k mému překvapení i já. Smál jsem se, dokud mě nezačalo píchat v boku, což mi připomnělo dobu, kdy jsem občas kouřil marijánku.
A tohle bylo ***ní.

Zatím jsem vám ukázal Keller jen z vnější stránky. Měl bych se zabývat i dalšími věcmi, abych ve vás nevzbudil klamný dojem.
Například oblékáním. Většina obyvatel chodila oblečená. Asi jediná Pink odmítala nosit šaty. Nikdy na sobě nic neměla.
Nikdo z nich nenosil něco, co by se dalo nazvat kalhotami. Dámské šaty, košile, oblečení dětí, přehozy přes ramena a tak dál byly vzdušné a volné. Muži většinou nosili cosi, co bychom považovali za ženské šaty. Bylo to prostě pohodlnější.
Oblečení měli většinou obnošené, vyrobené z bavlny, sametu nebo jiného materiálu, ve kterém se cítili dobře. Typická Kelleřanka měla na sobě japonské bavlněné kimono s ručně vyšívanými draky, mnoha dírkami a uvolněnými nitkami, se spoustou skvrn od čaje a rajčat, zatímco se čvachtala s kbelíkem pomyjí v prasečí ohradě. Umývala se až večer a bylo jí jedno, že barva na oblečení pouští.
Ještě jsem se nezmínil o homosexualitě. Zásluhou výchovy v dětství jsem prožil nejhlubší vztah v Kelleru ke dvěma ženám - k Pink a Jizvě. Dosud jsem o nich nemluvil prostě proto, že jsem je neuměl popsat. Hovořil jsem s muži i ženami současně a za stejných podmínek. Překvapivě snadno jsem získával náklonnost mužů.
Kelleřany jsem nepovažoval za bisexuály, třebaže z biologického hlediska jimi byli. Skrývalo se za tím něco mnohem hlubšího. Oni dokonce neznali ten hnusný, jedovatý a tabuizovaný pojem sexualita. Tohle byla jedna z prvních věcí, které se učili. Když oddělujete homosexualitu od heterosexuality, sami si odřezáváte cestu ke spojení - dokonalému spojení - s polovinou lidského rodu. Měli pansexuální sklony, neoddělovali sex od ostatního života. V jejich zkratkové řeči dokonce ani neexistovalo slovo, které by se dalo přeložit do angličtiny jako sex. Měli nekonečný počet výrazů pro

muže a ženu, pro odstupňování a různé druhy fyzických zážitků, které nebylo možné vyjádřit v angličtině, ale všechna slova byla zároveň pojmenováním jiných částí světa jim známého. Žádný z nich se neukryl před tím, čemu říkáme sex, do vlastní věže ze slonoviny.
Neznal jsem odpověď ani na další otázku. Odpověď na ni je nutná, protože mě napadla hned po příchodu. Týkala se v první řadě samotné existence komuny. Musela vypadat opravdu právě takto? Nebylo by pro ně lepší, kdyby se přizpůsobili našemu způsobu života?
Vůbec nešlo o mírumilovnou idylku. Už jsem se zmínil o nájezdech a znásilňování. Mohlo k nim znovu dojít, zvlášť když toulavé gangy z okolí velkých měst začínaly brousit i kolem nich. Party chlapíků na motocyklech je mohly v noci smést z povrchu zemského.
Pokračovaly také právní spory. Asi tak jednou za rok přepadli Keller sociální pracovníci a pokoušeli se jim vzít děti. Obviňovali je ze všeho možného, týráním dětí počínaje a napomáháním trestné činnosti konče. Zatím se jim to nepodařilo, ale jednou možná ano.
Koneckonců se dají koupit velmi složitá zařízení, která umožňují slepému a hluchému člověku aspoň trochu vidět a slyšet. Některá z nich by třeba pomohla.
Kdysi jsem v Berkeley potkal slepou a hluchou ženu. Dávám přednost Kelleru.
A co se týká těch přístrojů...
V kellerské knihovně mají jeden čtecí přístroj. Prostřednictvím televizní kamery a počítače se rozechvívá pevně stanovený počet kovových kolíků. Při čtení vnímáte pohybující se obraz předmětu, na který se soustřeďuje kamera. Je malý a lehký, může sloužit i při chůzi, kdy se čtecí kolíky dotýkají vašich zad. Stál asi třicet pět tisíc dolarů.
Našel jsem ho v rohu knihovny. Přejel jsem po něm prstem; zanechal za sebou lesklou stopu v silné vrstvě prachu.

Jiní přicházeli a odcházeli, já zůstával.
Keller nenavštěvovalo tolik lidí jako jiné osady. Ležel poněkud stranou.
Jeden muž se ukázal v poledne, rozhlédl se a beze slova zmizel.
Jednou večer se objevily dvě dívky, šestnáctileté uprchlice z Kalifornie. K večeři se nesvlékly a šokovalo je zjištění, že vidím. Pink je k smrti vyděsila. Ty ubohé děti musely ještě hodně prožít, než dosáhly Pinkina nadhledu nad věcí. Ale Pink by možná byla celá nesvá zase v Kalifornii. Odešly následující den a nevěděly, zda se zúčastnily orgií nebo ne. Vnímání hmatem, skutečnost, že nedošlo k tomu hlavnímu, to všechno pro ně zůstalo velkou neznámou.
Ze Santa Fé pocházel sympatický pár, který udržoval spojení s právním zástupcem Kelleřanů. Jejich devítiletý chlapec si ustavičně povídal rukama s ostatními dětmi. Přicházeli jednou za dva týdny a zůstávali několik dní. Vystavovali svá těla slunci a zúčastňovali se každý večer Sbližování. Hovořili lámaně řečí zkratek a ze zdvořilosti se mnou nemluvili nahlas.
V nepravidelných intervalech se občas zastavil některý z Indiánů. Chovali se krajně nesnášenlivě. Po celou dobu zůstávali oblečení. Bylo však jasné, že si těchto lidí váží, přestože je považují za podivíny. S komunou udržovali obchodní styky. Právě Navajové odváželi nákladními auty na trh ovoce a zeleninu, kterou Kelleřané každý den přiváželi k vratům, a dostávali procenta z tržeb. Sedávali a dlouze rokovali rukama ve znakové řeči. Pink podotkla, že při jednání byli až úzkostlivě poctiví. Jednou za týden vycházeli všichni rodiče na pole a ***li.

Neustále jsem se zdokonaloval v řeči zkratek i těla. Mezitím jsem bezstarostně prožil pět měsíců a zima byla přede dveřmi. Ještě jsem nepoznal, po čem toužím, ani jsem si důkladně nerozmyslel, co vlastně chci dělat do konce svého života. Myslím, že ve mně příliš hluboko zakořenil zvyk nechat se unášet životem. Byl jsem od přírody neschopný rozhodnout se, jestli mám jít dál nebo si otevřeně říci, že zůstanu na dlouhou dobu.
Potom mě něco postrčilo.
Dlouho jsem se domníval, že to má co dělat s ekonomickou situací venku mimo osadu. V Kelleru si uvědomovali, že nežijí na světě sami. Věděli, že izolovat se a ignorovat problémy, které se jim možná zdály nepodstatné, je nebezpečné. Proto si předplatili The New York Times v Braillově písmu a většina z nich je četla. Přibližně jednou za měsíc zapínali televizní přijímač. Děti sledovaly program a překládaly ho rodičům.
Tak jsem se dozvěděl, že hospodářské oživení pomalu přechází do normální inflační spirály. Otevíraly se nové možnosti zaměstnání, peníze zase tekly proudem. Když jsem se krátce nato ocitl zase venku, měl jsem za to, že jsem odešel právě z tohoto důvodu.
Mluvit rukama jsem se snadno naučil za několik lekcí. Tehdy jsem si začal uvědomovat, že naučit mě řeč zkratek a těla bude mnohem těžší. Po pěti měsících tvrdého studia, které je jedinou cestou k osvojení jazyka, jsem byl ve zkratkách na úrovni pěti nebo šestiletého dítěte. Věděl jsem, že bych to dokázal, chtělo to jen čas. Něco jiného byla řeč těla. V tomto jazyce se nedal změřit pokrok tak snadno. Často se měnil a závisel na vztazích mezi lidmi, a ty se vyvíjely vzhledem k času, náladě a osobě, s níž jste hovořili. Přesto jsem se učil.
V té době jsem si začal uvědomovat existenci Dotyku. Lépe tu věc nedokážu pojmenovat jediným, nenásilně vytvořeným podstatným jménem. Pokusím se vám vysvětlit, jak se to, čemu říkali čtyřvrstvý jazyk, měnilo ze dne na den.
Poprvé jsem si ho uvědomil, když jsem se snažil setkat s Janet Reillyovou. Znal jsem už dějiny Kelleru, ve kterých hrála velice významnou roli. Znal jsem v Kelleru každého a nikde jsem ji nemohl najít. Znal jsem všechny podle jmen, jako například Jizvu, Ženu s chybějícími předními zuby a Muže s tuhými vlasy. Takto jsem je pojmenoval ve zkratkové řeči já sám a ostatní přijali jména bez dalších otázek. V komuně skoncovali se jmény, která jim dal vnější svět. Nic pro ně neznamenala, nic jim neříkala a nepopisovala.
Napřed jsem si myslel, že příčinou bylo právě nedokonalé ovládání zkratkové řeči. Prostě jsem se nedokázal jasně a

srozumitelně zeptat na Janet Reillyovou. Pak jsem pochopil, že o ní nemluvili úmyslně. Pochopil jsem proč a souhlasil s tím. Víc jsem na ni už nemyslel. Jméno Janet Reillyové bylo spojeno s venkem. Jednou z jejích prvních podmínek při prosazování celé akce bylo, že se nebude ničím lišit od ostatních lidí v komuně. Rozplynula se ve skupině a zmizela. Nepřála si, aby ji někdo našel. V pořádku.
Ale v době, kdy mě tato otázka pronásledovala, jsem si uvědomil, že nikdo z komuny nemá definitivní jméno. Tak třeba Pink měla přinejmenším sto patnáct jmen. Každý jí dal jedno. Každé jméno vyplývalo z jiné situace a vyjadřovalo vzájemný vztah Pink a ostatních. Na moje prostinká jména, založená na fyzickém popisu, se dívali jako na jména vymyšlená dětmi. Ty se ještě nenaučily pronikat pod vnější vrstvy a nazývat je jmény hovořícími o nich samých, o jejich životech a vzájemných vztazích.
Člověka však ještě více mátla jména vznikající ze dne na den. Tak jsem se poprvé letmo seznámil s Dotykem a hned jsem se vyděsil. Jeho jádro spočívalo v kombinacích hlásek, což znamenalo hned na začátku používat nejméně třináct tisíc jmen, která se navíc pořád měnila, takže jsem si je nedokázal zapamatovat. Když se mnou Pink mluvila například o Baldym, používala svůj vlastní výraz přizpůsobený skutečnosti, že mluvila se mnou a ne s Malým podsaditým mužem. Tehdy se přede mnou rozevřely hlubiny poznání, které mi dosud unikaly, a najednou se mi z nich zatajil dech.
Mezi sebou mluvili pouze Dotykem. Neuvěřitelně splýval se všemi třemi druhy řeči, které jsem se naučil. Jeho podstata spočívala v tom, že nikdy nezůstával stejný. Naslouchal jsem jim, když se mnou mluvili ve zkratkách, což byla skutečná základna Dotyku, a uvědomoval jsem si jeho spodní proudy těsně pod hladinou hovoru.
Byl to jazyk vynalézání jazyků. Každý hovořil svým vlastním dialektem, protože každý používal jiný nástroj - jiné tělo a jiné životní zkušenosti. Přizpůsoboval se všemu a jeho vývoj se nikdy nezastavil.
Sedávali při Sbližování a za noci vymýšleli celým tělem odpovědi v Dotyku. Ve své upřímnosti se odhalovali na povrchu i v myšlenkách. Přitom jej používali jenom jako základní kámen pro jazyk příští noci.
Nevěděl jsem, jestli se chci tak odhalit. Krátce předtím jsem nahlédl do svého nitra a nebyl jsem spokojen s tím, co jsem tam našel. Vědomí, že každý z nich ví víc než já, protože nezáludné tělo prozradilo i to, co moje ustrašená mysl chtěla skrýt, mnou silně otřáslo. Měl jsem tíživé sny, ve kterých jsem stál nahý pod reflektory Carnegie Hall, v noci mě pronásledovaly děsivé přízraky. Najednou mi nestačilo, že mě všichni měli rádi takového, jaký jsem byl. Chtělo se mi zalézt do tmavé komory i s mým nevyzrálým já a nechat je tam shnít.
Možná bych ten strach překonal. Pink se mi určitě snažila pomoci. Říkala, že to bude bolet jen chvilku, že rychle podléhám nejčernějším myšlenkám zrozeným v horečce za mým čelem. Mluvila o tom, že Dotyk není tak těžký, jak na první pohled vypadá. Když už jsem uměl mluvit tělem a zkratkami, Dotyk z nich vyplýval tak přirozeně, jako když míza stoupá vzhůru kmenem stromu. Určitě se ho naučím bez většího úsilí.
Málem jsem jí uvěřil. Ale prozradila se. Ne, ne, ne. Ne její výklad, ale fakt, že se zajímala o ***ní, mě přesvědčil, že i kdybych zdolal tuto překážku, narazil bych na další záhadu.
***ní.
Znám teď trochu lepší definici. Do angličtiny se dá přeložit jen s obtížemi, ale aspoň se pokouší mlhavě popsat mé dojmy.
"Je to způsob, jak se dotýkat bez dotýkání," pronesla Pink svým tělem, bláznivě se snažícím sdělit mi vlastní nedokonalou představu. Díky své negramotnosti jsem byl v nevýhodě. Její tělo popíralo pravdivost vysvětlení a zároveň oznamovalo, že sama neví, co to vlastně je.
"Je to zvláštní schopnost, pomocí které se člověk může přenést z věčného klidu a temnoty do něčeho jiného." Její tělo opět nesouhlasilo. Vztekle bušila do podlahy.
"Celý čas, kdy se dotýkají ostatních, patří neodmyslitelně klidu a tmě. S jistotou vím jedině to, že zrak a sluch se s Dotykem vylučují nebo ho zatemňují. Oba smysly dokážu uklidnit a zatemnit co možná nejvíc, dojdu až na jejich samý okraj, ale orientační smysl vidění přetrvává. Pro mě a pro všechny děti jsou dveře zavřené."
Sloveso "dotýkat se" v první části její řeči bylo součástí Dotyku, slovem, které jí znovu připomnělo moji přítomnost a mé vyprávění o svých zážitcích. Mělo v sobě a vyvolávalo vůni a představu rozlámaných hub na měkké zemi pod stájí s Vysokou ženou se zelenýma očima, s tou, která mě naučila vnímat podstatu věci. Připomínalo také řeč našich těl, když jsem vnikal do její tmy a vlhkosti, a obsahovalo běžný účet za to, že mě do sebe přijala. Všechno v jediném slově.
Dlouho jsem o tom uvažoval. Co bylo smyslem utrpení při odhalování duše v Dotyku? Jenom se dostat na úroveň, kdy se znechucený slepotou potěším s Pink?
Co mě pořád vyhánělo pryč z jediného místa v mém životě, kde jsem se cítil strašně šťastný?
Dost pozdě jsem si uvědomil, že problém lze shrnout do otázky "Co tu, k čertu, dělám?" Měl jsem si na ni odpovědět otázkou "A co budu, k čertu, dělat, když odejdu?"
Jako jediný z návštěvníků za sedm let existence Kelleru jsem zůstal déle než pár dní. Hodně jsem o tom přemýšlel. Nedůvěřoval jsem sám sobě, ani jsem nebyl dost silný, abych pochopil, že chyba je ve mně, ne v ostatních. Zřejmě jsem byl s sebou příliš spokojený, než abych si uvědomoval chyby, které na mě ostatní zřetelně viděli.
Nedostatky nemusely být v lidech z Kelleru nebo v jejich systému. Ne, příliš jsem je miloval a vážil si jich, než abych si to připustil. Jako nikdo jiný v našem nedokonalém světě se přiblížili ke zdravému, racionálnímu způsobu života bez válek a s minimem politiky. Války a politika, tihle dva staří dinosauři, jsou nakonec jedinými projevy chování lidí jako společenských zvířat. Ano, opravdu chápu válku jako druh soužití s okolím, jako vnucení vlastní vůle jinému tak rozhodným způsobem, že protivník se musí buď podrobit, zemřít nebo z vás vytluče mozek. Je-li tohle řešení, tak bych raději žil bez řešení. Politika není o moc lepší. V politice za něco stojí jen skutečnost, že občas nahradí pěsti dialogem.
Keller byl organismus, nové uspořádání vzájemných vztahů. Zdálo se, že funguje. Neprosazuji ho jako řešení světových problémů. Je možné, že systém fungoval jenom ve skupině lidí vzájemně k sobě připoutaných, s opravdovým zájmem o sebe, která se vyskytuje stejně vzácně jako slepota a hluchota. Nedokážu si vzpomenout na

žádnou jinou skupinu, která je na sobě tak závislá.
Buňky organismu perfektně spolupracovaly. Organismus byl silný, vzkvétal, a podle toho, co jsem slyšel, měl všechny vlastnosti definující život. S výjimkou schopnosti reprodukce. Což možná byla jeho osudová chyba, jestli vůbec nějakou měl. Určitě jsem viděl vyrůstat jakési zárodky v dětech.
Síla organismu spočívala v komunikaci. O tom není pochyb. Nebýt pečlivě vypracovaného systému, který nebylo možné zfalšovat, rozpadl by se sám v malicherných hádkách, žárlivých výstupech, sobeckém jednání a desítkách jiných "vrozených" lidských vad.
Základem organismu bylo noční Sbližování. Při něm, v době od večeře až do odchodu na lůžko, hovořil každý jazykem neschopným jakékoli falše. Když vyvstala nějaká potíž, sama se předvedla a téměř automaticky vyřešila. Trápí vás žárlivost? Máte vztek? Hněte vás křivda? Při Sbližování jste ji nemohli ukrýt a brzy jste měl na sobě hrozen ostatních Kelleřanů a láska nemoc odplavila. Fungovala jako bílé krvinky, které se shlukly kolem nemocné buňky, ne aby ji zničily, ale naopak, aby ji vyléčily. Zdálo se, že neexistuje problém, který by nebylo možné vyřešit, pokud na něj zaútočili dostatečně brzy. Za pomoci Dotyku o něm vaši sousedé věděli dříve než vy, usilovně odstraňovali zlo a léčili ránu, takže jste se potom musel jenom smát. Při Sbližování bylo hodně smíchu.
Nějaký čas jsem si myslel, že toužím po Pink. Zpočátku mě to drželo jen trochu. Pink byla mou důvěrnou přítelkyní, na začátku jedinou pomocnicí a po několik dní jediným člověkem, s nímž jsem mohl mluvit. Právě její ruce mě naučily mluvit. Vím, že jsem pocítil nutkání bránit své výsostné území, když ležela poprvé v mém náručí, zatímco se s ní miloval jiný muž. Tento pocit však byl dokonalou ukázkou toho, že Kelleřané jsou mistry vnímání. V Pink, v muži i ostatních mužích a ženách kolem mě to explodovalo jako poplašný zvonek. Konejšili mě, mazlili se se mnou, ve všech jazycích mě utěšovali, že všechno je v pořádku, že se nemám stydět. Dotyčný muž se pak začal milovat se mnou. Ne Pink, ale ten muž. Pozorovatel-antropolog by z toho vytěžil látku na celou disertační práci. Viděli jste někdy filmy o společenském chování paviánů? Dělají to také psi, stejně jako mnozí samečci savců. Když samci bojují o vůdčí roli v tlupě, slabší strana může zmírnit agresivitu protivníka tím, že se podrobí, vezme do zaječích nebo se vzdá. Nikdy jsem se necítil tak zesláblý jako ve chvíli, kdy se muž vzdal předmětu naší touhy - Pink a obrátil pozornost ke mně. Co mi zbývalo? Jedině smích. Smál se také a brzy jsme se smáli všichni kolem, což byl konec obrany výsostného území.
Tímto způsobem v Kelleru řešili v podstatě většinu problémů "lidské povahy". Poněkud to připomínalo orientální zápasnické chvaty. Předstíráte porážku, uhnete před ranou a překulíte se stranou, takže váš protivník si vší silou sedne na zadek. Opakujete to tak dlouho, dokud útočník nepochopí, že počáteční nápor nestojí za námahu, že útočit je velice pošetilé, když vám nikdo neklade odpor. Velmi brzy přestane být Tarzanem z rodu opů a změní se v Charlieho Chaplina. A směje se tomu.
Pro Pink a její nádherné tělo to však neplatilo. Uvědomoval jsem si, že nikdy nebude celá jen moje. Nikdy ji nebudu moci zavřít do jeskyně a bránit ohlodanou kostí před vetřelci. Kdybych setrval v tomto rozpoložení mysli, byl bych pro ni přitažlivý asi jako amazonská pijavice. Měl jsem tedy pádný důvod takové chování zavrhnout.
A to mě zase přivedlo zpátky k lidem, kteří přišli a odešli. Viděli snad něco, co já jsem neviděl?
Ano, věc byla nad slunce jasnější. Nebyl jsem součástí organismu bez ohledu na jejich přívětivé chování. Neměl jsem ani naději, že se kdy stanu jeho součástí. Pink mi to řekla hned první týden. Sama měla poněkud méně intenzívní, ale stejný pocit. Nemohla ***at, i když ji tato skutečnost z Kelleru nevyháněla. Často mi to opakovala zkratkami a potvrzovala tělem. Zůstala by tady, kdybych odešel.
Pokoušel jsem se dívat na věc z nadhledu, ale cítil jsem se strašně uboze. Co jsem vlastně chtěl dělat? Opravdu bylo mým životním cílem splynout s komunou slepých a hluchých? Cítil jsem se tak vyčerpaný, že jsem si skutečně myslel, že mě ponižují, tváří v tvář všem důkazům o opaku. Měl bych vypadnout do reálného světa, kde žijí opravdoví lidé a ne tihle zrůdní mrzáci.
Velice rychle jsem tu myšlenku zavrhl. Nebyl jsem úplně při smyslech, nervy napjaté k prasknutí. Vždyť tihle lidé byli moji nejlepší přátelé, možná jediní, které jsem kdy měl. Dost jsem se styděl při pomyšlení, že někteří se o mě starali víc než o ostatní. Snad právě tohle nakonec rozhodlo. Hleděl jsem do budoucnosti se vzrůstající deziluzí a bez velkých nadějí. Pokud bych nechtěl přijít o své oči a uši, měl bych odejít. Tady bych i já oslepl a ohluchl. Stal bych se zrůdou, a to jsem nechtěl.

Věděli, že jsem se rozhodl odejít, ještě dříve než já. Posledních několik dní mého pobytu se změnilo v dlouhé loučení s láskyplným sbohem ukrytým v každém slovu. Ve skutečnosti jsem stejně jako oni nebyl smutný. Jako všechno, co dělali, bylo i loučení příjemné. Namíchali při něm v jedině správném poměru koktejl roztoužení, nostalgie - život musí jít dál - a naděje, že se zase někdy budeme dotýkat.
Kdesi na okraji mého mozku se drápkem zachytilo vědomí Dotyku. Nebylo to tak zlé, přesně jak říkala Pink. Za rok za dva bych ho byl zvládl.
Ale já už jsem byl připraven k odchodu. Znovu jsem vklouzl do stereotypu dřívějšího života. Čím to, že jakmile se jednou rozhodnu, tak se bojím své rozhodnutí přezkoumat? Snad proto, že původní rozhodnutí mě stálo tolik sil, nechtěl jsem ho prožívat znovu.
V noci jsem tiše odešel na dálnici do Kalifornie. Byli venku v poli a zase stáli v kruhu. Konečky jejich prstů měly k sobě dál než kdykoli předtím. Psi a děti postávali kolem jak žebráci na hostině. Těžko říci, kdo z nich vypadal toužebněji a zmateněji.

Zážitky z Kelleru ve mně zanechaly nesmazatelnou stopu. Nebyl jsem schopen žít jako dřív. Nějakou dobu jsem si myslel, že nedokážu žít vůbec, ale překonal jsem to. Příliš jsem si na život zvykl, než abych s ním skoncoval. Čekal jsem. Život mi přinesl jedno potěšení, možná přinese i další.

Stal jsem se spisovatelem. Zjistil jsem, že mám teď zvláštní dar sdělit ostatním své myšlenky. Nebo jsem ho teprve teď získal. V každém případě mělo mé psaní úspěch a knížky šly na odbyt. Psal jsem, o čem jsem chtěl, a neměl jsem strach z hladu. Bral jsem věci takové, jaké byly.
Bezpečně jsem přestál hospodářskou krizi v devadesátém sedmém, kterou vláda považovala za dočasný pokles. Nezaměstnanost dosáhla dvaceti procent. Nakonec následovala konjunktura, při níž zůstalo bez zaměstnání o něco víc lidí než v předešlém období a také než v období předtím. Další milión zbytečných lidí neměl nic lepšího na práci než motat se po ulicích a vyhledávat rvačky, rozbíjet auta, podléhat infarktům, vraždit, zakládat požáry, házet bomby a dělat výtržnosti. Nekonečně vynalézavé pouliční divadlo nikdy nezevšednělo.
Nezbohatl jsem, ale žil jsem docela pohodlně. Je to nemoc, jejímž symptomem je schopnost ignorovat skutečnost, že na těle vaší společnosti vyrážejí vřídky a že mozek jí vyjídají radioaktivní červi. Měl jsem pohodlný byt v Marin County, mimo dosah kulometných hnízd, a auto v době, kdy začínalo být luxusem.
Došel jsem k závěru, že v mém životě nebylo všechno tak, jak jsem si přál. Všichni uzavíráme určitý kompromis, zdůvodňoval jsem si, a když si postavíte v životě laťku příliš vysoko, jste odsouzeni ke zklamání. Já jsem se zase spokojil s místem příliš nízko pod "vysokou laťkou", ale nevěděl jsem, co s tím mám dělat. Jel jsem dál na pohonnou směs cynismu a optimismu, která se pro mne zdála být tou pravou. Pro každý případ jsem nechal motor v chodu.
Dokonce jsem si zajel i do Japonska, jak jsem měl tenkrát v úmyslu. Nenašel jsem nikoho, s kým bych spojil svůj život. Jedině snad Pink s celým svým příbuzenstvem, dělila nás však od sebe řeka, kterou jsem se neodvažoval překročit. Netroufal jsem si na ni ani pomyslet. Určitě by mě to duševně vykolejilo. Žil jsem s tím vědomím a říkal si, že už jsem takový. Osamělý.
Roky se valily jako buldozer v Dachau vstříc předposlednímu dni tisíciletí.
San Francisco se s velkou pompou chystalo oslavit rok 2000. Prosím vás, kdo šíří ty pitomé řeči, že město se pomalu rozpadá a že civilizace se v hysterii rozkládá? Parádně to roztočíme!
Poslední den roku 1999 jsem stál na hrázi Zlaté brány. Slunce zapadalo do Tichého oceánu kdesi v Japonsku, kde bylo všechno stejné jako tady, jenom s několikanásobně větším počtem nových samurajů. Za mnou práskaly první salvy slavnostního ohňostroje na počest vyhlazení lidstva, který jako při nějakém svátku soupeřil s odleskem hořících budov. Společenská spodina oslavovala tuto událost po svém. Město se chvělo pod tíhou bídy a toužilo se propadnout do země podél sanandreaského zlomu. Někde tam nahoře se na oběžné dráze v mé mysli mihotaly atomové bomby, připravené po vyčerpání všech ostatních možností nasázet hřiby.
Myslel jsem na Pink.
Potil jsem se a svíral volant při rychlé jízdě nevadskou pouští. Hlasitě jsem plakal, aniž jsem ze sebe vydal zvuk, jak mě naučili v Kelleru. Může se člověk vrátit?

Natřásal jsem se v městském autě přes výmoly na zaprášené cestě. Auto se rozpadalo. Nebylo stavěné na takové cestování. Na východě začínalo svítat, nadcházel rozbřesk nového tisíciletí. Pevně jsem sešlápl plynový pedál a auto divoce zaprotestovalo. Bylo mi to jedno. Nemínil jsem se touto cestou už nikdy vracet. Přijel jsem, abych zůstal.
Dorazil jsem ke zdi a s úlevou jsem zavzlykal. Posledních sto mil jsem se nemohl zbavit tísnivého pocitu, že všechno byl jen sen. Nahmatal jsem chladivou realitu zdi a uklidnil se. Na okolní krajinu se snášel lehký, za ranního rozbřesku šedivý sněhový poprašek.
Viděl jsem je všechny před sebou. Venku na poli, tam, kde jsem je opustil. Ne, mýlil jsem se. Stály tam jenom děti. Proč se mi napřed zdálo, že jich je tolik?
Pink byla mezi nimi. Poznal jsem ji okamžitě, třebaže v zimním oblečení jsem ji nikdy neviděl. Měla vyšší a plnější postavu.
Mohlo jí být asi devatenáct. Ve sněhu u jejích nohou si hrálo malé dítě a na rukou kolébala nemluvně. Přistoupil jsem k ní a promluvil do její ruky.
Přivítala mě rozzářenou tváří, její oči hleděly tak, jak jsem je nikdy neviděl. Prohmatávala mě rukama, oči se ani nepohnuly.
"Dotýkám se tě, vítám tě," hovořily její ruce. "Kéž bys tu mohl být před několika minutami. Proč jsi odešel, miláčku? Proč jsi byl pryč tak dlouho?" Oči měla jako dva oblázky. Byla slepá a hluchá.
Všechny děti byly slepé a hluché. Ne, Pinkino dítě sedělo na mé noze a smálo se na mě.
"Kde jsou všichni?" zeptal jsem se, když jsem popadl dech. "Kde je Jizva, Baldy, Zelené oči? Co se děje? Co se s tebou stalo?" Třásl jsem se na pokraji infarktu nebo nervového zhroucení nebo něčeho podobného. Mému světu hrozilo, že se rozplyne do prázdna.
"Jsou pryč." Její slova mě minula, ale z kontextu jsem porozuměl názvům Mary Celeste a Roanoke ve Virgínii. Slovo pryč vyjádřila velice složitě. Podobalo se něčemu, o čem mluvila před několika lety: čemusi nedosažitelnému, zdroji frustrace připomínající zklamání, které mě vyhnalo z Kelleru. Ale teď její slovo hovořilo o něčem, co jí ještě nepatřilo, ale co docela dobře chápala. Nebyl v něm žádný smutek.
"Pryč?"
"Ano. Nevím, kde. Jsou šťastní. ***li. Bylo to nádherné. Vnímali jsme z toho jenom něco."
Cítil jsem, jak mi srdce buší v rytmu rachotu kol posledního vlaku opouštějícího stanici. Nohy dupaly po pražcích, zatímco vlak se ztrácel v mlze. Kde jsou ty loňské sněhy Nikdy jsem ještě neslyšel o pohádce, v níž se člověk může vrátit do kouzelné země. Probouzí se a zjišťuje, že příležitost je pryč. Promarnil ji. Hlupák! Člověk dostane šanci jen jednou. To je snad morální, ne?
Pink se mi smála rukama do obličeje.
"Podrž mi toho, který hovoří ústy s bradavkou," řekla a podala mi dcerku. "Dám ti dar."

Vztáhla ruce a lehce se dotkla chladnými prsty mých uší. Zvuk větru odezněl a když je odtáhla, nikdy se už nevrátil. Dotkla se mých očí, světlo zmizelo a já jsem neviděl.
Žijeme v nádherném tichu a temnotě.

Létající komando

Probudil mě nehlučný náraz poplašné vibrace na lebku. Nepřestane, dokud se člověk neposadí. A tak jsem se posadila. Všude kolem mě v potemnělé místnosti s kavalci spali členové přepadového komanda, jednotlivě i po dvou. Zívla jsem, poškrábala se na žebrech a popleskala Geneho po chlupatém těle. Převalil se na bok. Při loučení se nedá dělat nic romantického.
Zatímco jsem si protírala oči, abych zahnala spánek, natáhla jsem se na podlahu pro svoji nohu. Připevnila jsem ji pásem k tělu a připojila ke zdroji. Potom jsem se rozběhla podél řady kavalců k řídícímu Centru.
Situační panel zářil do šera. Sun-Belt Airlines, let 128 z Miami do New Yorku, 15. září 1979. Tenhle jsme hledali už tři roky. Měla bych se radovat, ale kdo si to může dovolit hned po probuzení?
Líza Bostonová vedle mě cestou do přípravny cosi zamumlala. Odpověděla jsem stejně a šla za ní. Kolem zrcadel se rozsvítila světla a já jsem tápavě vyrazila k jednomu z nich. Dovnitř se za námi vpotáceli další tři lidi. Posadila jsem se, připojila ke zdroji a konečně jsem se opřela a zavřela oči.
Nezůstaly zavřené dlouho. Náraz! Seděla jsem vzpřímeně, když mi tu břečku, kterou jsem používala jako krev, vyměňovali za přesycenou aktivační tekutinu. Rozhlédla jsem se a viděla kolem sebe řadu připitomělých úšklebků. Líza, Pinky a Dave. Naproti u vzdálenější stěny se Cristabel pomalu otáčela před rozprašovačem a její kůže získávala kavkazský odstín. Vypadalo to na dobrou partu.
Otevřela jsem zásuvku a začala s přípravou svého obličeje. Pokaždé mi to dá pořádně zabrat. Transfúze, netransfúze, stejně jsem vypadala jako smrt. Celé pravé ucho bylo pryč. Nedokázala jsem už stisknout rty, dásně zůstávaly trvale obnažené. Asi před týdnem mi ve spánku odpadl jeden prst. Co je to s tebou, ty potvoro?
Mezitím se rozzářila obrazovka vedle zrcadla. Usměvavá mladá žena, světlé vlasy, vysoké obočí, kulatá tvář. Dost věrná podoba. Ve spodním řádku se plazil nápis Mary Katrina Sondergardová, narozená v Trentonu, New Jersey, věk v r. 1979: 25. Děvenko, dneska máš šťastnej den.
Počítač sklouzl z obličeje pod kůži, aby mi ukázal strukturu kostí, vyměnil obraz a předložil příčný řez. Pozorně jsem studovala rysy shodné s mojí vlastní lebkou a všímala si rozdílů. Nebyla špatná, spíš lepší než jiné, které jsem už měla. Připevnila jsem si zubní protézu s nepatrnou mezerou v horní řadě. Líce jsem vyplnila speciálním tmelem. Nasadila jsem si kontaktní čočky, které vypadly z kontejneru se speciální tekutinou. Nosní zátky rozšířily mé nosní dírky. Uši nejsou nutné, zakryje je paruka. Přes obličej jsem si přetáhla nevýraznou masku z plastické kůže. Musela jsem počkat, až se rozpustí a vsákne do pokožky. Trvalo jenom minutku, než jsem jí dala prsty dokonalý tvar. Usmála jsem se na sebe. Báječná věc, když má člověk rty.
Otvor automatu kovově cinknul a vyplivl mně blond paruku přímo do klína. Byla ještě horká. Nasadila jsem si ji a natáhla těsné punčochy.
"Mandy? Už vypadáš z profilu jak Sondergardová?" Nevzhlédla jsem, ale hlas jsem poznala.
"To jseš ty, Rogere."
"Lokalizovali jsme ji nedaleko letiště. Můžeme tě tam hodit ještě před startem, takže budeš naším trumfem."
Nesouhlasně jsem zaúpěla a podívala se nahoru na obrazovku. Elfreda Baltimore-Louisvilleová, vedoucí operačních skupin: neživá tvář a úzké štěrbiny pro oči. Co můžete dělat, když všechny svaly odumřely
"Jasně." Berete, co dávají.
Zmizela a v příštích dvou minutách jsem se snažila oblékat a zároveň nespouštět oči z obrazovek. Vtloukala jsem si do hlavy jména a obličeje členů posádky včetně toho mála co jsme o nich věděli. Potom jsem rychle vypadla ven a dohnala ostatní. Čas od prvního poplachu: dvanáct minut a sedm vteřin. Měli bychom sebou hodit.
"Zatracenej Sun-Belt," zabručela Cristabel, když si upevňovala podprsenku.
"Ještě že nenosili vysoké podpatky,"ozval se Dave. Před rokem jsme se potáceli úzkými uličkami na třípalcových jehlách. Na sobě jsme měli krátké růžové šaty s bílými úhlopříčnými pásky vpředu a všichni jsme nosili stejné tašky přes rameno. Co jsem se natrápila, když jsem se snažila přišpendlit k vlasům ten malý směšný klobouček.
Doklopýtali jsme do tmavého Sálu řízení operace a seřadili se u brány. Věci teď šly už mimo nás. Mohli jsme jenom čekat, až bude brána připravená.
Byla jsem první, pás stop od portálu. Odvrátila jsem se, protože mám z něho závrať. Místo toho jsem se soustředila na trpaslíky, kteří seděli u kontrolních panelů a koupali se ve žlutém světle obrazovek. Nikdo z nich se neohlédl. Nemají nás moc rádi, stejně jako já je. Všichni jsou vyschlí, vyzáblí. Naše silné nohy, zadky a ňadra jsou pro ně výčitkou, připomínají jim, že Únosci dostávají svoji dávku pětkrát denně, aby se udržovali v dokonalé formě na maškarádu.

Mezitím dál uhníváme. Jednoho dne budu sedět za panelem. Jednoho dne budu vestavěna do panelu, všechny vnitřnosti pryč a z mého těla zbude jenom zápach. Ať jdou k čertu.
Schovala jsem pistoli pod hromádku papírových kapesníků a rtěnek do kabelky. Elfreda na mě přitom hleděla.
"Kde je?" zeptala jsem se.
"V motelovém pokoji. V den letu byla od deseti večer do poledne sama."
Odlet byl v 13:15. Přišla na poslední chvíli a bude spěchat. Výborně.
"Zastihnu ji ještě v koupelně? Nejlíp ve vaně?"
"Pracujeme na tom." Konečkem prstu naznačila na svých mrtvých rtech úsměv. Věděla, jak ráda vyrážím do akce, ale říkala mi, abych brala, co dávají. Nikdy neškodí, když se zeptáte. Lidé jsou nejbezbrannější ve vaně, až po krk ve vodě.
"Běž!" vykřikla Elfreda. Prošla jsem bránou a tím okamžikem začaly problémy.
Dala jsem se špatným směrem ze dveří koupelny a octla se v ložnici. Otočila jsem se a přes mlhu v bráně jsem zpozorovala Mary Katrinu Sondergardovou. Dostat jsem se k ní mohla jedině tehdy, kdybych se znovu vrátila přes bránu. Nemohla jsem ani vystřelit, protože bych mohla trefit někoho na druhé straně.
Sondergardová stála u zrcadla, na nejhorším možném místě. Pár lidí se v něm ihned poznalo, ale ona se dívala jen na sebe. Uviděla mě a oči se jí rozšířily. Ustoupila jsem stranou, pryč z jejího zorného pole.
"Co to ksakru je... hej! Kdo k čertu -" Všímala jsem si hlasu, který se dá nejhůř zapamatovat.
Usoudila jsem, že je spíš zvědavá, než že by se bála. Hádala jsem správně. Vyšla z koupelny, prošla branou, jako by tam nebyla, což nebyla, protože má jenom jednu stranu. Kolem těla měla obtočený ručník.
"Kristepane! Co děláte v mé -" V takových chvílích slova selhávají. Věděla, že by měla něco říct, ale co? Promiňte, neviděla jsem vás v zrcadle?
Nasadila jsem svůj nejlepší přidušený úsměv a napřáhla ruku.
"Promiňte, že ruším. Všechno vám vysvětlím. Víte, já -" Praštila jsem ji z boku do hlavy. Zapotácela se a těžce se sesula na podlahu. Ručník spadl na zem. "- si tu přivydělávám jako studentka." Začínala se zvedat a tak jsem jí pošimrala pod bradou svým umělým kolenem. Zůstala ležet.
"Zasraný kecy!" zasykla jsem, zatímco jsem si třela poraněné kotníky prstů. Ale nebyl čas. Klekla jsem si vedle ní a zkontrolovala puls. Byla v pořádku, ale já jsem asi ztratila pár předních zubů. Na okamžik jsem se zarazila. Bože můj, takhle vypadat bez mejkapu a bez protéz! Málem mě zabolelo u srdce.
Popadla jsem ji pod koleny a s námahou odnesla k bráně. Byla jak sáček neohebných nudlí. Kdosi natáhl ruce přes bránu, chytil ji za nohy a odtáhl. Měj se, lásko! Nechtěla by sis vyrazit na pořádnej vejlet?
Sedla jsem si na postel v pronajatém pokoji a popadala dech. V peněžence měla klíče od auta a cigarety, pravý tabák, který měl cenu zlata. Zapálila jsem si jich hned šest, protože jsem odhadla, že mám pro sebe pět minut. Pokoj se naplnil sladkým kouřem. Takové se už dávno nevyrábějí.
Na hotelovém parkovišti stál sedan Hertz. Vlezla jsem dovnitř a zamířila na letiště. Zhluboka jsem dýchala vzduch bohatý na kysličník uhličitý. Viděla jsem několik set yardů před sebe. Z výhledu jsem málem dostávala závrať, ale žiju jenom pro tyhle chvíle. V našem předem nalinkovaném světě se to nedá k ničemu přirovnat. Slunko žhnulo přes opar jak žlutý balón.
Ostatní stevardi byli na palubě. Někteří z nich Sondergardovou znali, takže jsem moc nemluvila a předstírala, že mám opičku. Prošlo mi to, jenom se smáli a sem tam prohodili významnou narážku. Určitě jí to nebylo úplně cizí. Nastoupili jsme na sedmsetsedmičku a připravovali se na nástup obětí.
Vypadalo to dobře. Čtyři lidi z přepadového oddílu na druhé straně byli dokonalí dvojníci žen, se kterými jsem pracovala. Až do odletu se nedalo nic dělat, jenom být stevardkou. Doufala jsem, že už nedojde k žádným průšvihům. Jedna věc je přeměnit bránu na motelový pokoj, ale v sedmsetsedmičce ve dvaceti tisících stop...
Letadlo bylo už skoro plné, když žena podobná Pinky neosobně uzavřela přední dveře. Rolovali jsme na konec ranveje a potom jsme se vznesli. Hned jsem se začala lidí ptát, co si dají k pití.
Obětní beránci představovali typický vzorek lidí roku 1979. Tlustí a neomalení, neuvědomovali si, že stejně jako ryby v moři žijí i oni v ráji. Co byste řekli, dámy a pánové, výletu do budoucnosti? Ne? Řekla bych, že mě to nepřekvapuje. Co kdybych vám oznámila, že tohle letadlo letí do -
Když jsme nabrali cestovní výšku, zapípal poplašný signál. Podívala jsem se na indikátor v podpaždí a pohlédla na jedny z dveří na toaletu. Cítila jsem, jak se letadlo chvěje. Ksakru, ne tak rychle.
Brána tam byla. Rychle jsem vyšla ven a naznačila Dianě Gleasonové - Daveově oběti - aby šla dopředu.
"Hele, podívej se na tohle," řekla jsem s odporem. Zrovna otevírala dveře na toaletu. Zastavila se, když uviděla jasně zelenou zář. Nakopla jsem ji do zadku a šoupla dopředu. Perfektní. Dave ji měl slyšet, jak ječela, než proletěla bránou. I když vlastně křičela, jenom když se rozhlídla kolem sebe...
Dave prošel bránou a upravoval si přitom svůj směšný malý klobouček. Diana mu určitě dala pořádně zabrat.
"Jseš odpornej," zašeptala jsem.
"Co je to tu za cirkus," řekl, když vyšel z toalety. Přesně napodobil Dianin tón, třebaže neměl její přízvuk. Teď už to nevadilo.
"Co je tam?" ozvala se jedna ze stevardek z turistického oddělení. Ustoupili jsme kousek stranou, aby se mohla podívat a Dave ji strčil dovnitř. Pinky vypadla ven velice rychle.
"Máme pár minut zpoždění," řekla. "Ztratili jsme pět minut na druhý straně."
"Pět?" zaječel Dave-Diana. Měla jsem stejný pocit. Ještě jsme měli zpracovat sto tři pasažéry.
"Jo. Ztratili spojení, když jsi zatlačila mýho ubohýho dvojníka do brány. A dlouho nám trvalo, než jsme se znovu postavili do řady."
Člověk si na to zvykne. Čas utíká na každé straně brány jinou rychlostí, i když pokaždé od minulosti do budoucnosti.

Jakmile jsme mým vstupem do pokoje Sondergardové odstartovali akci Únos, na obou stranách už neexistovala cesta zpátky. Tady, v roce 1979, nám na všechno zbývalo nehybných čtyřiadevadesát minut. Na druhé straně brána nemohla zůstat na jednom místě déle než tři hodiny.
"Když jsi odešla, za jak dlouho zabzučel poplašný signál?"
"Za osmadvacet minut."
Nevypadalo to dobře. Udělat z nich vystrašené stádo by zabralo alespoň dvě hodiny. Za tohoto předpokladu nesmělo být v čase roku 1979 další zpoždění, mohli jsme ho jedině dohnat. Ale časový rozvrh se vždycky poruší. Otřásla jsem se, když jsem si tu cestu představila.
"Není čas na další hrátky," ozvala jsem se. "Pinky, zajdi zpátky do turistickýho a zavolej sem nahoru obě další holky. Řekni jim, ať sem jdou jedna po druhé, a taky jim řekni, že máme problémy. Ty už to umíš zahrát."
"Spolknu slzy. Vím, jak to myslíš." Odklusala dozadu. Za okamžik se objevila první z nich. V obličeji měla profesionální přátelský úsměv Sun-Belt Airlines, ale žaludek stažený očekáváním. Ach bože, to je ono!
Vzala jsem ji za loket a zatáhla ji za přední závěs. Těžce oddechovala.
"Vítám tě v zóně soumraku," řekla jsem a přiložila jí pistoli k hlavě. Podlomila se jí kolena a já ji zachytila. Pinky a Dave mi ji pomohli prostrčit bránou.
"Příšernej vzduch! Ten starej krám jaksi kmitá."
Pinky měla pravdu. Velice zlé znamení. Ale když jsme ji pozorně sledovali, zelená zář se stabilizovala a kdoví, k jakému zpoždění došlo na druhé straně. Cristabel tam prostrčila hlavu.
"Čas plus třicet tři," hlásila. Nemělo žádný smysl mluvit o tom, co nás hned napadlo. Vypadalo to špatně.
"Zpátky do turistickýho," poručila jsem jim. "Buďte stateční, na každýho se usmívejte, ale dělejte to maličko líp. Jasné?"

"Nech si ty kecy," řekla Cristabel.
Rychle jsme pokračovali dál, tentokrát bez nehody. Nebyl už čas mluvit o čemkoliv. Za devětaosmdesát minut se let 128 měl rozletět nad horou na kusy, ať budeme hotoví nebo ne.
Dave šel do kokpitu, aby udržel posádku v bezpečné vzdálenosti. Já s Pinky jsme se měly postarat o první třídu a potom se vrátit do turistického oddělení za Cristabel a Lízou. Používaly jsme standardní slovní hru "kávu, čaj nebo mléko?" a spoléhali se na naši rychlost a jejich nezájem.
Sklonila jsem se nad prvními dvěmi sedadly nalevo.
"Líbí se vám let?" Prásk, prásk. Dvakrát zmáčknout spoušť, blízko u hlavy a mimo dohled ostatních obětních beránků.
"Ahoj, lidičky. Já jsem Mandy. Leťte se mnou." Prásk, prásk.
Pár lidí na nás zvědavě hledělo, už na půli cesty na galeje. Ale lidé nedělají rozruch, dokud toho mají ještě spoustu před sebou. Jedna oběť v zadní řadě vstala a já to do ní našila. Teď už jich bylo vzhůru jenom osm. Přestala jsem se usmívat a čtyřikrát krátce zmáčkla kohoutek. Pinky se postarala o zbytek. Vletěly jsme za závěs právě včas.
Vzadu v turistickém byl velký křik. Přitom asi šedesát procent obětí už bylo připraveno. Cristabel na mě krátce pohlédla a já přikývla. "Okay, lidičky,"zahulákala. "Chci, abyste byli potichu. Uklidněte se a poslouchejte s otevřenýma očima. Hej ty tam, tlusťochu, přestaň pištět nebo tě nakopu do zadku."
V každém případě nám šok způsobený její řečí poskytl trochu času. Utvořili jsme rojnici přes celou šířku letadla, zbraně vytažené z kapes a pevně opřené o opěradla, namířené na zmatenou, tumpachovou skupinu třiceti obětí.
Pistole dovedou všechny vystrašit, ale zároveň jsou nejbezohlednější. Běžná pistole používaná k omráčení lidí je v podstatě jenom hůlka z plastu s dvěma vývody asi šest palců od sebe. Lidem od doby kamenné až do roku přibližně 2190 připomíná zbraň asi jak propisovačka. A tak ji Technická sekce oživila plastickou schránkou, aby vypadala jak opravdový blaster Bucka Rogerse, s tuctem knoflíků a zářících světýlek a s hlavní jak praseč rypák. Málokdo kolem nich projde bez povšimnutí.
"Všichni jsme ve velkém nebezpečí a máme málo času. Musíte dělat přesně to, co vám řeknu a zachráníte se."
Nemůžete jim dát čas na přemýšlení, musíte se spolehnout na své postavení Úředního činitele. Situaci stejně nepochopí, bez ohledu na vaše vysvětlování.
"Moment, myslím, že nám dlužíte -"
A hele, nějaký palubní právník. Bleskově jsem se rozhodla, zmáčkla palcem přepínač ohňostroje na pistoli a vystřelila na něho.
Pistole ze sebe vydala zvuk jak létající omáčník s hemoroidy, vyplivla jiskry a tenký proud plamene. Zeleným laserovým prstem zasáhla jeho čelo. Padl na zem.
Čistá prácička, samozřejmě. Dokonale účinná.
A taky zatraceně riskantní. Musela jsem si vybrat mezi panikou, která by vznikla, kdyby je tlusťoch přiměl k přemýšlení, a možnou panikou po záblesku z pistole. Ale když vám nějaký chlap z dvacátého století začne vykládat o svých "právech" a co mu kdo "dluží", věci se vám můžou vymknout z rukou. Je to nakažlivé.
Fungovalo to. Lidé hodně křičeli, schovávali se za sedadla, ale k žádnému návalu nedošlo. Dokázali bychom ho zvládnout, ale k dokončení akce Únos jsme potřebovali, aby jich pár zůstalo při vědomí.
"Dělejte, vstávejte, hlemýždi!" řvala Cristabel. "Je omráčený, nic horšího se mu nestalo. Ale zabiju každýho dalšího, kterej vybočí z řady. Vypadněte z těch sedadel a dělejte, co vám říkám. Děti první! Tak honem, utíkejte co nejrychleji do přední části letadla. Dělejte, co vám říkají stevardky. Jedeme, jedeme, mládeži, hněte kostrou!"
Utíkala jsem zpátky do první třídy těsně před malými dětmi, u otevřených dveří na toaletu jsem zahnula a padla na kolena.
Zkameněli. Bylo jich pět - někteří z nich plakali, což mě pokaždé dojímá - dívali se doleva a doprava na nehybné lidi na

sedadlech první třídy a v panice málem zakopávali na rovné zemi.
"Běžte dál, děti," zavolala jsem na ně se svým zvláštním úsměvem. "Rodiče přijdou za chvilku za vámi. Všechno bude dobrý, to vám slibuju. Jen běžte."
Prostrčila jsem tři z nich dovnitř. Čtvrtá zůstala stát a odmítala jít. Rozhodla se, že dveřmi neprojde. Zapřela se rukama a nohama a já ji nedokázala protlačit. Nikdy nebiju děti. Podrápala mně nehty obličej. Sjela mi paruka a ona s otevřenými ústy zírala na moji holou hlavu. Strčila jsem ji dovnitř.
Pátý seděl na zemi v uličce mezi sedadly a brečel. Mohlo mu být asi sedm. Doběhla jsem k němu a vzala ho do náruče, objala a políbila a hodila ho do brány. Bože můj, jak já si potřebovala odpočinout, ale už mě volali do turistického.
"Vy, vy, vy a vy. Okay, vy taky. Pomozte mu, prosím." Pinky měla vyvinutý čich na lidi, kteří nebyli nikomu jinému k užitku, dokonce ani sobě. Nahnali jsme všechny jako stádo do přední kabiny a potom jsme se rozestavěli podél levé strany, odkud jsme je měli na mušce. Vybídnout je k činnosti netrvalo dlouho. Donutili jsme je odtáhnout ochablá těla co nejrychleji dopředu. Já s Cristabel jsme byly v turistickém, ostatní vpředu.
Adrenalin se v mých tkáních už rozkládal. Vzrušení z akce opadlo a začínala na mě padat únava. V téhle fázi mě obyčejně ovládá nutkavý pocit sympatií pro ty ubohé, prostoduché oběti. Jistě, byli na tom líp, zemřeli by, kdybychom je nedostali z letadla. Ale když viděli druhou stranu, prožívali krutou chvilku, než tomu uvěřili.
První z nich se vraceli pro druhý náklad, omráčení tím, co právě viděli: desítky lidí narvaných do mrňavé místnůstky, která byla přecpaná, i když byla prázdná. Jeden vysokoškolák vypadal, jako kdyby ho někdo kopl do žaludku. Zastavil se vedle mě a jeho oči úpěnlivě prosily.
"Podívejte, já vám chci pomoct, jenom... co bude dál? To je nějaký nový způsob, jak zachránit lidi? Chci říct, zřítíme se -"
Přepnula jsem pistoli a zavadila jí o jeho lícní kost. Těžce zavzdychal a ustoupil.
"Zavři tu hubu nevymáchanou a padej nebo tě zabiju." Ještě pěkných pár hodin nebude jeho čelist v takovém stavu, aby se mohl znovu tak stupidně zeptat.
Vyklidili jsme turistické a přešli nahoru. V té době byly obě pracovní skupiny už k smrti utahané. Všichni mají svaly jako koně, ale dokážou vyběhnout sotva do poloviny schodiště. Dovolili jsme několika projít, včetně dvou, kterým bylo aspoň padesát let. Kristepane! Padesát! Pozorně jsme sledovali skupinku čtyř mužů a dvou žen, kteří se zdáli silní, a nechali je pracovat, dokud skoro nepadli únavou. Ale za pětadvacet minut jsme převedli všechny.
Portapak se objevil, když jsme ze sebe shazovali šaty. Cristabel zaklepala na dveře kokpitu a vyšel Dave, už nahý. Špatné znamení. "Musel jsem je tam zavřít," oznámil. "Ten pitomec kapitán se prostě musel projít po celým letadle. Vyzkoušel jsem všechno."
Občas to člověk musí udělat. Řízení přešlo na autopilota, jak bylo v této době běžné. Ale kdyby kdokoli z nás letadlo nějak poškodil, každopádně by změnil předem nastavený běh událostí. Celá práce by byla k ničemu a let 128 by celý Čas nebyl přístupný. Neznám ten blábol o teorii času, ale znám praktickou stránku věci. Můžeme zasahovat do minulosti jenom občas a v místech, kde to nijak nezmění situaci. Musíme přitom zakrýt své stopy. Je v tom určitá tolerance. Jednou tam nějaký Únosce zapomněl pistoli a ta zůstala v letadle. Nikdo ji nenašel nebo jestli ji našli, neměli ani nejmenší tušení, k čemu to je. Takže všechno dobře dopadlo.
Při letu 128 selhaly motory. To je ten nejlepší způsob. Znamená to, že nemusíme nechat pilota bez informací o událostech v kabině těsně pod ním. Můžeme ho zavřít a nechat letadlo letět dál, protože neexistuje způsob, jak by mohl letadlo zachránit. Zničení stroje pilotovou chybou téměř vylučuje Únos. Většinou pracujeme se srážkami letadel, s bombami a selháním materiálu. Jakmile přežije jediný člověk, nesmíme se ho dotknout. Nebylo by to v souladu s látkou vesmírného času, která je neměnná (třebaže se dá trošku natáhnout), a tak se všichni rozprchneme a objevíme se zpátky v přípravně.
Bolela mě hlava. Strašně jsem toužila po portapaku.
"Kdo má nejvíc hodin na sedmsetsedmičce?" Pinky. Poslala jsem ji do kabiny spolu s Davem, který uměl napodobit pilotův hlas pro pozemní kontrolní stanoviště. Musíte po sobě taky nechat věrohodný záznam o letu. Proplazili se dvěma dlouhými tunely vedoucími od portapaku a my ostatní jsme pověsili šaty na háky. Stáli jsme tam, každý v ruce hrst cigaret a přáli jsme si je dokouřit, ale zároveň jsme doufali, že na to nebude čas. Jakmile jsme odhodili šaty a posádka vešla dovnitř, brána zmizela.
Ale dlouho jsme si nedělali starosti. Není nic krásnějšího než Únos, ale s velkým vzrušením při zaháknutí do portapaku se to nedá srovnat. Transfúze po probuzení je pouhou dodávkou čerstvé krve obohacené kyslíkem a cukrem. To, co jsme teď dostávali, byla ďábelská směs koncentrovaného adrenalinu, přesyceného hemoglobinem, methedrinem, LSD, TNT a posilující šťávou Žihadlo. Jako kdyby měl člověk v srdci prskavku. Nebo na noze botu, která mu při milování rozdírá ponožku...
"Na hrudníku mně rostou chlupy," pronesla Cristabel vážně. Všichni se uchechtli.
"Podal by mi někdo moje oční panenky?"
"Modré nebo ty červené?"
"Myslím, že mně zrovna upadla prdel. "
Slyšeli jsme to všechno už dřív, ale přesto jsme řičeli smíchy. Byli jsme silní, silní, a pro jednu šťastnou chvíli jsme neměli žádné starosti. Každý byl rozjařený. Dokázala bych očními řasami roztrhat tenký plech.
Ale v tom zmatku vám šíleně stoupne tlak. Když se brána pořád nechtěla objevit, začali jsme všichni zmateně pobíhat kolem. Tenhle už neměl z klece ulítnout.
Potom se ukázala a my jsme si dali další dávku. Prošel první zbabělec, oblečený do šatů jednoho cestujícího. Vybral si je, protože mu byl podobný.
"Uběhly dvě hodiny třicet pět převráceného času," oznámila Cristabel.

"Kristepane. "
Je to otupující rutina. Přetáhnete postroj kolem ramen ustrašence z minulosti, který odmítl naši nabídku, a po kontrole čísla sedadla namalovaného na jeho čele ho zatáhnete do uličky. Namalování trvalo tři minuty. Posadíte ho, zapnete pás, odepnete postroj a hodíte ho zpátky do brány, kde popadnete dalšího. Musíte považovat za samozřejmé, že na druhé straně udělali svoji práci pořádně: důkladně prohlédli zuby, vzali otisky prstů a našli odpovídajícího partnera podle výšky, váhy a barvy vlasů. Většinou na těchto věcech, zvlášť u letu 128, který skončil nárazem do hory a požárem, zbyly jenom kousky spálené na uhel. Ale nemůžete riskovat. Tihle záchranáři jsou sakramentsky důkladní při prohledávání zbytků, které opravdu najdou. Zubní práce a obzvláště otisky prstů jsou důležité.
Nenávidím zbabělce. Fakt, nesnáším je. Pokaždé, když popadnu postroj jednoho z nich a je to děcko, ráda bych věděla, jestli je to Alenka. Jseš mý dítě, ty imbecilku, slináčku, ty slizký červe? Přidala jsem se k Únoscům těsně po tom, co mozkový virus zničil život v hlavě mého děťátka. Nedokázala jsem snést pomyšlení, že byla poslední generací, že poslední lidé, kteří kdy existovali, budou žít s prázdnými hlavami, z lékařského hlediska mrtví i podle názorů uznávaných v roce 1979, s počítači, které řídí jejich svaly a udržují je pružné. Člověk vyroste, dosáhne puberty ještě schopný plodit potomky - jako jeden z tisíce - a rychle otěhotní při svém prvním sexuálním styku. Potom zjistí, že máti s fotrem umřeli na jakousi chronickou nemoc zakódovanou přímo do genů a že žádné z vašich dětí nebude imunní. O lepře jsem věděla. Vyrůstala jsem už s uhnívajícími a odpadávajícími prsty u nohou. Ale tohle bylo příliš. Co má člověk dělat?
Jenom každý desátý zbabělec měl obličej, který se dal přizpůsobit. Zabralo to hodně času a zručnosti, než se vytvořila nová tvář, která se mohla podrobit lékařské autopsii. Zbytek přicházel už znetvořený. Máme jich milióny. Není těžké najít ve skupině odpovídající protějšek. Většina z nich žije a dýchá, příliš hloupá, než aby přestala, dokud nezmizí spolu s letadlem.
Letadlo sebou tvrdě škublo. Podívala jsem se na hodinky. Pět minut do nárazu. Času by bylo dost. Táhla jsem svého posledního ustrašence. Slyšela jsem Davea, jak se strachem v hlase volá řídící středisko letu. Bránou proplula bomba a já ji hodila do kokpitu. Pinky na ní zapnula senzorické čidlo a s Davem v patách vyběhla ven. Líza už byla na naší straně. Popadla jsem pružné panenky ve stejnokroji stevardek a práskla jimi o zem. Motor se utrhl a jedna jeho část protrhla kabinu. Začali jsme snižovat tlak vzduchu. Bomba rozmetala část kokpitu (pozemní vyšetřovací skupina by mohla zjistit - jak jsme doufali - že část motoru prošla kabinou a zabila posádku: v záznamu z letu se už neobjevilo ani jedno slovo pilota) a my jsme se pomalu otáčeli doleva a dolů. Táhlo mě to nahoru k díře v boku letadla, ale podařilo se mi udržet se na sedadle. Cristabel takové štěstí neměla. Hodilo ji to zpátky.
Začali jsme nepatrně stoupat a ztrácet rychlost. Cristabel ležela najednou v uličce s nohama položenýma výš než hlava. Ze spánku jí pomalu vytékala krev. Mrkla jsem se zpátky. Všichni byli pryč, na podlaze ležely na hromadě tři vyděšené ženy v růžových šatech. Letadlo se stalo neovladatelným a začalo klesat nosem dolů, moje nohy se odlepily od podlahy.
"Tak dělej, Bel!" zařvala jsem. Brána byla jenom tři stopy ode mě, ale pomalu jsem se posunovala k místu, kde se Cristabel vznášela ve vzduchu. Letadlo se otřáslo a ona narazila na podlahu. Neuvěřitelné, zdálo se, že ji to probralo. Začala plavat ke mně, chytila jsem ji za ruku, zrovna když se nás podlaha chystala znovu udeřit. Letadlo prožívalo závěrečnou smrtelnou agónii. Doplazily jsme se až ke dveřím. Brána byla pryč.
K tomu nebylo co říct. Lezly jsme dovnitř. Je dost těžké udržet bránu na místě v letadle, které letí rovně. Když se pták dostane do vývrtky a rozletí se na kusy, matematika je strašlivě neúprosná. Tak mi to řekli.
Objala jsem Cristabel a držela její zakrvácenou hlavu. Byla otřesená, ale podařilo se jí usmát a pohnout ramenem. Berte, co vám dávají. Rychle jsem se přesunula na toaletu a položila se tam i s ní na podlahu. Zády k přednímu pažení, Cristabel mezi mýma nohama, záda v místě, kde měl být předek. Přesně jako při tréninku. Přitiskly jsme se nohama k druhé stěně. Pevně jsem ji objala a plakala na jejím rameni.
A najednou tam byla. Zelená zář nalevo ode mě. Vrhla jsem se k ní a táhla Cristabel za sebou. Držely jsme se při zemi, protože nad našimi hlavami byli do brány hozeni dva zbabělci. Chytily nás čísi ruce a vtrhly dovnitř. Dobrých pět yardů jsem prsty doslova rozdírala podlahu. Můžete nechat nohu na druhé straně a já jsem neměla náhradní.
Posadila jsem se, když nesli Cristabel do Ošetřovny. Když mě míjela na nosítkách, poklepala jsem ji po rameni, ale byla v bezvědomí. Vůbec by mi nevadilo, kdybych i já ztratila vědomí.
Chvilku ani nevěříte, že se to opravdu stalo. Někdy se ukáže, že se to nestalo. Vrátíte se a zjistíte, že všechny oběti držené v cele najednou tiše zmizely, protože kontinuum netoleruje změny a paradoxy, které jste do něho zanesli. Lidi, které jste s takovou námahou zachránili, leží rozprsknutí jak rajský protlak po celém tom zatraceném kopci v Karolíně a vám zbyla jenom hromada zničených zbabělců a vyčerpaný tým Únosců. Ale tentokrát ne. Viděla jsem, jak oběti obcházejí v uzavřeném prostoru cely kolem dokola, nahé a daleko zmatenější než ostatní před nimi. A teprve teď se začínaly opravdu bát.
Elfreda se mě dotkla, když jsem šla kolem ní. Kývla hlavou, což v omezeném repertoáru jejích gest znamenalo 'paráda'. Pokrčila jsem rameny. Mělo by mi to být úplně jedno, ale přebytečný adrenalin ještě koloval v mých žilách a já se přistihla, že se na ni usmívám. Přikývla jsem na pozdrav.
Gene stál u cely. Šla jsem k němu a objala ho. Cítila jsem, jak ve mně začínají proudit šťávy. Zatraceně, dejme si malýho prcka a pomějeme se.
Kdosi tloukl na sterilní skleněnou zeď cely. Vykřikovala na nás hněvivá slova. Proč? Co jsme vám udělali? Mary Sondergardová. Úpěnlivě prosila své holohlavé jednonohé dvojče o porozumění. Myslela si, že má problémy. Bože můj, jak byla krásná. Nenáviděla jsem ji až do morku kostí.
Gene mě odtáhl od zdi. Bolely mě ruce a měla jsem všechny umělé nehty polámané i bez škrábání po skle. Sondergardová seděla na zemi a vzlykala. Slyšela jsem z reproduktoru hlas informátora.

"... Centauri Tři je pohostinná, její podnebí připomíná Zemi. Mám na mysli vaši Zemi, ne to, co se z ní stalo. Později uvidíte víc. Cesta potrvá pět let lodního času. Po přistání každému z vás přidělíme jednoho koně, pluh, tři sekery, dvě stě kilo zrní..."
Opřela jsem hlavu o Geneovo rameno. I v nejhorším stavu, zrovna v této chvíli, byli o tolik lepší než my. Měla jsem před sebou asi deset let, z toho polovinu jako obsah kontejneru. Jsou naší nejlepší, opravdu nejsvětlejší nadějí. Všechno je teď na nich.
"... že nikdo nebude přinucen násilím. Rádi bychom znovu a ne naposledy zdůraznili, že bez našeho zásahu byste byli všichni mrtví. Měli byste ale vědět i další věci. Nemůžete dýchat náš vzduch. Když zůstanete na Zemi, nikdy z této budovy neodejdete. Nejsme jako vy. Jsme výsledkem genetického třídění zrna od plev, procesu mutace. Přežili jsme, ale naši nepřátelé se vyvíjejí s námi. Vyhrávají. Vy jste však odolní vůči nemocem, které nás sužují..."
Trhla jsem sebou a odvrátila se.
"... druhé straně, pokud se vystěhujete, dostanete příležitost začít nový život. Nebude snadný, ale jako Američané byste měli být hrdí na dědictví prvních pionýrů. Vaši předchůdci přežili, stejně jako přežijete i vy. Může to být zkušenost, která je odměnou a já vám říkám..."
Jasně. Gene a já jsme se na sebe podívali a zasmáli. Jen si to, lidičky, vyslechněte. V nejbližších pár dnech pěti procentům z vás selžou nervy a nikdy neodejdou. Přibližně stejný počet spáchá sebevraždu, tady a na cestě tam. Až budete na místě, v prvních třech letech zemře šedesát až sedmdesát procent. Budete umírat při porodech, budou vás požírat divoká zvířata, pochováte dvě ze tří narozených dětí a budete pomalu umírat hlady, když nepřijdou.deště. Když budete žít, od svítání do soumraku se budete hrbit za pluhem. Nová Země je Nebe, lidičky!
Panebože, jak strašně se mi chtělo jít s nimi.

Překupník

Svět se mění a Ian Haise to očekával. Přesto však určité věci díky svému účelu a využití zůstávají stejné. Ian je vyhledával a zřídkakdy se mýlil.
Dětské hřiště se moc nelišilo od hřišť, která znal jako dítě. Ale hřiště jsou určena pro zábavu dětí. Vždycky musí mít něco, na čem se mohou houpat, šplhat a čím mohou prolézat. Tohle mělo všechny náležitosti a ještě něco navíc. Kus hřiště byl hustě zarostlý, nechybělo ani koupaliště. Pevně zabudované prolézačky se střídaly se svítivě natřenými lehkými sochami, které vás rázem zaujaly a okamžitě se zase z hlavy vypařily. Stála tam také zvířata: trpasličí nosorožci a elegantní gazely sahající člověku po kolena. Zdála se nepřirozeně mírná a přítulná.
Ale především byly na hřišti děti.
Ian měl děti rád.
Seděl na dřevěné lavičce ve stínu na kraji lesíku a díval se na ně. Děti všech barev a velikostí a obou pohlaví. Černé jako živý lékořicový rosol a bílé jako králíčci, hnědé s kudrnatými vlasy a ještě hnědší s šikmýma očima a rovnými černými vlasy, několik bílých dětí opálených víc dohněda než některé z těch hnědých.
Ian se soustředil na děvčátka. Kdysi dávno to zkoušel s chlapci, ale neúčinkovalo to.
Chvíli sledoval jedno černé dítě a pokoušel se odhadnout jeho věk. Něco kolem osmi nebo devíti, pomyslel si. Příliš mladé. Další měla víc než třináct, jak usoudil podle její sukně. Ta by ušla, ale dal by přednost nějaké mladší, všedněji oblečené a méně podezíravé.
Nakonec našel děvčátko, které se mu líbilo. Hnědé, ale s překvapivě světlými vlasy. Deset? Možná jedenáct. V každém případě dost mladé.
Soustředil se na něj a udělal něco podivného, tak jako vždycky, když našel to pravé děvče. Nevěděl, co to bylo, ale obvykle to fungovalo. Většinou na něj jenom upřeně hleděl, ať se hnulo kamkoli nebo dělalo cokoli, a nedovolil, aby ho něco vyrušilo ze soustředění. A nakonec se to stalo. Za několik minut zvedlo děvče oči, rozhlédlo se a jejich oči se setkaly. Krátkou chvíli vydrželo jeho pohled a potom se vrátilo ke své hře.
Uvolnil se. Možná to vůbec k ničemu nebylo. U dospělých žen si všiml, že když některá ucítila jeho pohled, obvykle vzhlédla od práce a střetla se s jeho očima. Zdálo se, že to nikdy neselže. Když mluvil s jinými muži, zjišťoval, že jde o všeobecnou zkušenost. Téměř jako kdyby cítily jeho upřený pohled. Ženy mu říkaly, že je to nesmysl nebo že jde jenom o reakci na periferní vidění u lidí vysoce sexuálně vzrušivých. Pouhé podvědomé pozorování pronikající do vědomí. Nic záhadného jako třeba mimosmyslové vnímání.
Možná. Ian přesto výtečně ovládal tento druh kontaktu očima. Několikrát si všiml, že dívky se škrábaly na krku, když je pozoroval, nebo že se nahrbily. Možná v sobě rozvinuly nějaký druh mimosmyslového vnímání a přitom ho považovaly za něco jiného.
Teď se pouze díval. Usmíval se, aby pokaždé, když k němu vzhlédla což se stávalo stále častěji - viděla přátelského, lehce prošedivělého muže se zlomeným nosem a mohutnými rameny. Měl také silné ruce. Ležely sepnuté na klíně.

Za chvíli se začala potulovat po hřišti směrem k němu.
Nikdo, kdo by ji sledoval, by nebyl řekl, že jde k němu. Pravděpodobně to nevěděla ani ona sama. Na své cestě nacházela spoustu důvodů k zastávkám. Tu si vyskočila na měkké gumové matrace, tam udělala kotoul nebo prohnala hejno kejhajících husí. Ale přitom se k němu pořád přibližovala a skončila na lavičce v parku vedle něho.
Rychle se rozhlédl kolem. Stejně jako předtím bylo na hřišti málo dospělých. Překvapilo ho to. Nové výchovné metody založené na formování osobnosti výukou zřejmě snížily počet násilníků do té míry, že rodiče bez obav dovolovali svým dětem běhat bez dozoru. Přítomní dospělí se starali sami o sebe. Když přišel, nikdo mu nevěnoval ani letmý pohled. Ianovi to vyhovovalo, protože jeho záměr se tak dal snadněji provést. Měl samozřejmě nachystanou omluvu, ale bylo by trapné, kdyby představitelům zákona museli odpovídat osamocení muži středního věku, kteří se potloukají kolem hřišť.
Na okamžik docela vážně zauvažoval, jak jsou rodiče těchto dětí důvěřiví, i když existuje ona výchovná metoda. Koneckonců, nikoho nepřiváděli do žádoucího stavu, dokud něco neprovedl. Pravděpodobně se noví maniaci objevovali každý den. Bylo pro ně,typické, že vypadali jako všichni ostatní, dokud nějakým úchylným činem nedokázali, že se od nich liší.
Někdo by měl dát rodičům tvrdou lekci, pomyslel si.

"Kdo jsi?"
Ian svraštil obočí. Ani ne jedenáct, určitě ne při pohledu takhle zblízka. Možná ani deset. Možná jí bylo teprve osm. Stačilo by osm let? Přemítal o téhle myšlence s obvyklou opatrností, znovu se rozhlédl, zda ho nesledují zvědavé oči. Žádné neviděl.
"Jmenuji se Ian. A ty?"
"Ne. Nechci vědět, jak se jmenuješ. Kdo jsi?"
"Myslíš, co dělám?"
"Ano."
"Překupníka."
Okamžik přemýšlela a pak se usmála. Měla už druhé zuby, nahuštěné do malé čelisti.
"Kupuješ a prodáváš drogy?"
Zasmál se. "Výtečně. Vidím, že hodně čteš." Neříkala nic, ale výraz obličeje naznačoval, že ji potěšil.
"Ne," pokračoval. "To dělali překupníci dřív. Já jsem kšefťákem trochu jiného druhu. Ale to už znáš, vid?"
Když se usmíval, začala se chichotat. Rukama prováděla bezvýznamné pohyby, jak to malé holky dělávají. Pomyslel si, že velice dobře ví, jak je rozkošná, ale nebyl v ní žádný náznak zakázané erotiky. Připomínala zralé semeno připravené prasknout a vyhnat výhonek sexuality na povrch. Její tělo bylo nákresem z kostí, kostrou, ze které měla vyrůst žena.
"Kolik je ti let?"
"To je tajemství. Co se ti stalo s nosem?"
"Zlomil jsem si ho, už hodně dávno. Vsadím se, že je ti dvanáct." Zachichotala se a potom přikývla. Takže jedenáct. A jen tak tak.
"Nechceš cukroví?" Sáhl do kapsy a vytáhl papírový sáček s růžovými a bílými proužky.
Vážně potřásla hlavou. "Máma říká, že si nemám brát cukroví od cizích lidí."
"Ale my dva si přece nejsme cizí. To jsem přece já, Ian, kšefťák."
Uvažovala o tom. Zatímco váhala, sáhl do sáčku a vytáhl jakousi čokoládovou věc tak hustou a lepkavou, že vypadala skoro neslušně. Kousl do ní a přinutil se žvýkat. Nenáviděl sladkosti.
"Tak dobře," ozvala se a natáhla ruku k sáčku. Odstrčil ji. Hleděla na něho s nevinným překvapením.
"Jenom jsem si na něco vzpomněl. Nevím, jak se jmenuješ, takže podle mě jsme cizí lidé."
Prohlédla jeho hru, když spatřila záblesk v oku. Tak to obyčejně dělával. Záblesk na správném místě a ve správnou dobu.
"Radiant. Radiant Shiningstar Smithová."
"Velice nezvyklé jméno," řekl a v duchu přemýšlel, jak se jména změnila. "Pro tak hezké děvče." Odmlčel se a zvedl hlavu. "Ne. Myslím, že ne. Ty jsi Radiant... Starrová. Se dvěma r... Kapitánka Radiant Starrová z Hvězdné hlídky."
Na okamžik zaváhala. Zajímalo ho, jestli by poznal, že se v ní mýlí. Možná byla opravdu slečnou Radiant Faintingheart Belleovou nebo paní Radiant Motherhoodovou. Ale prsty na to měla trošku špinavé.
Namířila na něho prstem a když pohnula palcem dopředu a dozadu, zakvákala jak Kačer Donald. Dal si ruku na srdce a přepadl stranou lavičky ven. Rozesmála se, ale obezřetně na něho pořád mířila zbraní. "Radši bys mně měl dát cukroví nebo vystřelím znovu."

Na hřišti se už setmělo a nebylo tam tolik lidí. Seděla vedle něho na lavičce a houpala nohama. Její nahé nohy nedosáhly až na špinavou zem.
Chtěla být opravdu krásná. Viděl jí to zřetelně na obličeji. Co se týká těla... kdo mohl teď říci?
Ne že by mu na tom opravdu záleželo.
Měla na sobě něco málo hadříčků, jen tak halabala slátaných, byla oblečená bez velkých ohledů k jeho konvenčním představám o módním oblečení. Hodně dětí na sobě nenosilo nic, což ho, když přijel, šokovalo. Teď už si skoro zvykl, ale pořád si myslel, že její rodiče nejsou moc opatrní. Mysleli si snad, že svět je tak bezpečný, když nechali jedenáctileté děvčátko prakticky nahé na ulici?
Seděl a poslouchal její žvatlání o kamarádkách - o těch, které nesnášela a o jedné nebo dvou, které prostě obdivovala -

jen tak na půl ucha.
Na správných místech vložil hm a hm, hm.
Byla rozkošná, o tom nebylo sporu. Zdála se sladká jako dítě, které stále roste a které téměř ve stejném okamžiku dovede být slaďoučké a jedovaté jako chřestýš. Uměla být vlídná, ale jenom na povrchu. Pod ním se většinou zajímala jenom o sebe. Její příchylnost byla přechodná a snadno dosažitelná, stejně lehce ji dokázala zapomenout.
A proč ne? Byla mladá a takhle dokázala všechno využít.
Co kdyby si dodal odvahy a pokusil se jí dotknout?
Šílená myšlenka. Bláznovství, jak mu často říkali. Nápad účinkoval málokdy. A proč zrovna u ní? Cítil na sobě tíhu porážky.
"Není ti něco?"
"Cože? Mně? Ne, kdepak, jsem v pořádku. Nebude mít máma o tebe starost?"
"Nemusím být doma ještě hodně dlouho." Na okamžik vypadala tak dospěle, že málem uvěřil její lži.
"Sezení mě začíná unavovat. A cukroví je už pryč." Podíval se jí do obličeje. Většina čokolády skončila svoji cestu ve velkém kruhu kolem úst, s výjimkou míst, kde ji roztomile rozmazala po rameni nebo na předloktí.
"Co je tam vzadu?"
Obrátila se.
"Tam? To je koupaliště."
"Co kdybychom k němu zašli? Budu ti něco vypravovat."

Ani slíbený příběh ji nestačil zadržet a hned vběhla do vody. Nevěděl, jestli je to dobře nebo špatně. Věděl, že je chytrá, že hodně čte a má velkou představivost. Ale byla také živá a příliš ho přitahovala. Seděl daleko od vody pod jakýmsi křoviskem a díval se na ni, jak plave ještě s dalšími třemi dětmi, které zůstaly v parku do pozdního večera. Možná se k němu vrátí a možná ne. V žádném případě by se jeho život nezměnil, ale možná by se změnil její.
Vynořila se z kalné vody se sprškou kapek a neskonale čistší. Oblékla se zase do svých náhodně rozmístěných hadříků a přiběhla roztřesená k němu.
"Je mi zima," stěžovala si.
"Pojď sem." Sundal si sako. Dívala se mu na ruce, když ji do něho balil, a najednou natáhla ruku a dotkla se jeho pevného ramena.
"Určitě máš velikou sílu."
"Strašnou. Jako kšefták tvrdě pracuju."
"Co je to zač, ten kšefták?" zeptala se a potlačila zívnutí.
"Sedni si mně na klín a já ti to řeknu."

Vyprávěl jí příběh, velice poutavý příběh, kterému nedokázalo odolat žádné dítě toužící po dobrodružství. Znovu a znovu jej opakoval, piloval, mnohokrát namlouval do záznamníku, dokud rytmus a kadence slov nebyly bez chybičky, dokud nenašel ta pravá slova - slova nepříliš těžká, ale s jistým ohněm a šťávou.
Ještě jednou si dodal odvahy. Když začal vyprávět, byla unavená, ale postupně zaujal její pozornost. Možná, že jí ještě nikdo nikdy nevypravoval příběh takovým způsobem. Byla zvyklá sedět před obrazovkou a pasivně přijímat očima a ušima. Možnost přerušit vyprávění otázkou a hned na ni dostat odpověď byla pro ni čímsi novým. Ani čtení se tomu nepodobalo. V jeho podání byla ústní vypravěčská tradice, která uměla dokonale upoutat pozornost n-té generace elektronického věku.
"To je nádhera," vydechla, když se ujistila, že skončil.
"Líbil se ti?"
"Opravdu se mně líbil. Až budu velká, chci být kšeftákem. Byl to opravdu báječný příběh."
"Vidíš, ale zrovna tohle jsem ti nechtěl vyprávět. Co to znamená, když je člověk kšeftákem."
"Chceš říct, že znáš ještě další příběh?"
"Samozřejmě." Pohlédl na hodinky. "Ale bohužel je pozdě. Už je tma a všichni šli domů. Radši bys měla taky jít."
Prožívala duševní muka, rozpolcená mezi tím, co chtěla dělat a tím, co měla dělat. Ve skutečnosti by ale nemělo jít o rozpor, kdyby byla tím, za koho ji považoval.
"Dobře... ale - ale já se zítra vrátím a ty mi -"
Odmítavě potřásal hlavou.
"Moje loď ráno odlétá. Není čas."
"Pověz mi ho teď hned! Smím zůstat venku. Řekni mi ho, prosím, prosím."
Ostýchavě se zdráhal, protestoval, namítal, ale nakonec se nechal svést. Cítil se báječně. Pohrával si s ní jako s pětilibrovým pstruhem na dvacetilibrové šňůře. Nebylo to sportovní. Ale také nehrál poctivou hru.

Takže se konečně dostal ke své zálibě.
Občas si přál, aby se mohl pochlubit vlastním příběhem, ale ve skutečnosti nedokázal vymýšlet příběhy. Už se o to ani nepokoušel. Místo toho kradl myšlenky z každé pohádky a fantastického vyprávění, které dokázal najít. Pokud byl génius, tak jedině v úpravě některých jejich částí tak, aby se hodily do jejího světa - přitom jim ponechával zvláštní ráz, takže ji okouzlily - a v zaujetí, s jakým je vyprávěl, aniž se držel předem určeného konce.
Příběh v jeho podání byl úchvatný. Vystupovaly v něm začarované zámky na skleněných horách, vlhké podmořské jeskyně, flotily hvězdných korábů a svítící jezdci sedící rozkročmo na koních, kteří prolétali galaxií. Zlá, nepřátelská stvoření a zase jiná, velice přívětivá. Nechyběly v něm omamné nápoje. Šupinatá zvířata řvala z hyperprostoru a

polykala planety.
Uprostřed této vřavy kráčeli princ a princezna. Dostávali se do ošklivých situací a vzájemně si pomáhali.
Příběh nikdy nebyl úplně stejný. Sledoval její oči. Když těkaly po okolí, vyhodil z něho celé velké kusy. Když se rozšířily, věděl, jakou část má za chvíli přidat. Šil ho na míru podle jejích reakcí.
Dítě bylo ospalé. Dříve nebo později kapituluje. Potřeboval, aby zůstalo v tranzu, ani bdělé, ani spící. A právě v té chvíli příběh skončil.

"... a přestože se ranhojiči dlouho a usilovně snažili, nedokázali princeznu zachránit. Té noci zemřela, daleko od svého prince."
Ústa se jí zkroutila do malého o. Pohádky takto končit nesmí!
"A to je všechno? Umřela a nikdy už prince nespatřila?"
"No, ne tak docela. Ale zbytek asi není pravdivý a já bych ti ho neměl říkat." Ian se cítil příjemně unavený. Lehce zanícený krk ho nutil chraptět. Radiant byla teplou tíhou na jeho klíně.
"Musíš mi ho říct," ozvala se mírně. Připustil, že má pravdu. Zhluboka se nadechl.
"Dobrá. Pohřbu se zúčastnili všichni významní lidé z těchto končin galaxie. Mezi nimi i největší Čaroděj, který kdy žil. Jmenoval se... ale já bych ti opravdu neměl říkat, jak se jmenuje. Určitě by se velice rozzlobil, kdybych to udělal. Tento Čaroděj přešel kolem princeznina katafalku... to je -"
"Já vím, já vím, Iane. Pokračuj!"
"Najednou se zamračil a sklonil nad její bledou postavou. "Co je tohle?" zahromoval. "Proč mi to nikdo neřekl?" Každého jeho řeč zaujala. Čaroděj byl totiž nebezpečný. Kdysi, když ho někdo napadl, pronesl zaklínadlo, které obrátilo hlavy všech přítomných o sto osmdesát stupňů kolem krku, takže museli chodit se zpětnými zrcátky. Nikdo nevěděl, co by udělal, kdyby se skutečně rozhněval.
"Na princezně leží Hvězdný kámen," napřímil se a zachmuřil se na všechny kolem, jako kdyby ho obklopovali samí pitomci. Podle mě si to určitě myslela možná měl pravdu. Protože když jim začal vysvětlovat, co je Hvězdný kámen a co způsobuje, nikdo z nich o něm nikdy předtím neslyšel. A právě tady si nejsem moc jistý. Protože i když každý věděl, že Čaroděj je moudrý a mocný muž, znali ho také jako velkého lháře.
Řekl, že Hvězdný kámen je schopen uvěznit v sobě duši člověka v okamžiku jeho smrti. Veškerá její moudrost, moc, všechny vědomosti, krása a síla se vsákly do kamene a přebývají v něm nekonečně dlouho."
"Živé, ale bez vědomí," vydechla Radiant.
"Přesně tak. Když to slyšeli, lidé užasli. Zasypávali Čaroděje otázkami, na které jim dával málo odpovědí nebo odmítal vůbec odpovědět. Nakonec rozhněvaný odešel. Když byl pryč, každý dlouho do noci omílal jeho slova. Někteří cítili, že Čaroděj nabídl naději, že princezna ještě bude žít. Že kdyby její tělo zmrazili, princ by do něho po svém návratu zase vdechl duši. Jiní si mysleli, že Čaroděj to považoval za nemožné a že princezna je odsouzena k živoření mezi životem a smrtí, uzavřená v kameni.
Převládl však tento názor:
Princezna se už nikdy nevrátí zpátky do života. Její duše však vyletí z Hvězdného kamene a přejde do jiného člověka, jestliže se najde ten pravý. Všichni souhlasili, že to musí být mladá panna. Musí být krásná, velice chytrá, rychlonohá, milující, laskavá... och bože, seznam byl strašně dlouhý. Všichni pochybovali, že se takový člověk najde. Mnozí se o to ani nepokoušeli.
Nakonec však se rozhodlo, že Hvězdný kámen by měli věnovat princovu věrnému příteli. Bude za touto pannou cestovat křížem krážem po galaxii. Jestli existuje, najde ji.
A tak se s požehnáním mnoha světů vydal na cestu, poté co slavnostně slíbil, že najde pannu a předá jí Hvězdný kámen."
Znovu se odmlčel, odkašlal si a mlčení znovu narůstalo.
"To je všechno?" zašeptala konečně.
"Ne tak docela," připustil. "Bojím se, že jsem tě oklamal."
"Oklamal?"
Rozevřel lehce pokrčené sako, které jí stále zakrývalo ramena. Sáhl rukou kolem jejího kostnatého hrudníku do náprsní kapsy. Vytáhl odtud oválný krystal s jednou stranou plochou. V pravidelných záchvěvech ze sebe vydával rubínové světlo, když spočíval v jeho dlani.
"Svítí," pronesla s široce rozevřenýma očima a otevřenými ústy.
"Ano, svítí. A to znamená, že ta panna jsi ty."
"Já?"
"Ano. Vem si ho." Podával jí ho a přitom do něho vyryl nehtem palce zářez. Do jejích rukou se rozlilo rudé světlo, plavalo mezi prsty a zdálo se, že prosakuje do kůže. Když bylo pryč, krystal ještě pulsoval, ale jen tlumeně. Ruce se jí třásly.
"Byl strašně horký," ozvala se.
"To byla duše princezny."
"A co princ? Ještě ji pořád hledá?"
"Nikdo neví. Myslím, že je ještě na cestách a jednoho dne se pro ni vrátí."
"A co potom?"
Odvrátil se od ní pohledem. "Nevím. I když jsi krásná a třebaže máš Hvězdný kámen, možná zahyne žalem. Hodně ji miloval."
"Postarám se o něho," slíbila.

"Snad to pomůže. Ale já teď mám problém. Nemám to srdce říct princi, že je mrtvá. Přestože cítím, že Hvězdný kámen ho k ní jednou přitáhne. Jestli přijde a najde tě, bojím se o něho. Asi bych měl vzít kámen do vzdáleného kouta galaxie, někam, kde by ho nikdy nenašel. Aspoň by o tom nikdy nevěděl. Možná by to bylo takhle nejlepší."
"Ale já bych mu pomohla," pronesla vážně. "Slibuju. Počkala bych na něho a pak bych ji nahradila. Uvidíš."
Pozorně studoval její obličej. Snad by to dokázala. Dlouho jí hleděl do očí a nakonec jí dal najevo své uspokojení.
"Výborně. Můžeš si ho tedy nechat."
"Počkám na něho, uvidíš."

Cítila se velice unavená, téměř ospalá.
"Měla bys jít domů," navrhl.
"Já bych si jenom na chvilku lehla," odpověděla.
"Dobrá." Něžně ji zvedl a položil ji rovně na zem. Stál a díval se na ni, potom si klekl vedle ní a začal jí něžně hladit čelo. Bez obav otevřela oči a zase je zavřela. Hladil ji dál.
O dvacet minut později odešel z hřiště. Sám.

Vždycky v sobě cítil smutek a depresi, když skončil. Tentokrát ještě silněji než obvykle. Byla daleko krásnější, než si předtím představoval. Kdo by si byl pomyslel, že pod špínou bije takové romantické srdce?
O pár bloků dál našel videofonní budku. Vyťukal její jméno na informace, odkud dostal patnáctimístné číslo. Když volal, zakryl rukou oko kamery.
Na obrazovce se objevila ženská tvář.
"Vaše dcera je na hřišti, na jižním konci vedle koupaliště, pod keřem," oznámil jí. Udal adresu hřiště.
"Měli jsme o ni velkou starost! Cože... ona je... kdo -"
Zavěsil a spěchal pryč.

Většina ostatních kšeftáků si myslela, že je nemocný. Ne že by na tom nějak záleželo. Ve věcech, které se týkaly ostatních, byli kšeftáci tolerantní, zvlášť když šlo o něco, co kšeftáci s oblibou prováděli nějakému pašerákovi. Přál si, aby s nikým nemluvil o tom, jak strávil dovolenou, ale už jim to řekl a teď se s tím musel vyrovnat.
Třebaže jim bylo srdečně jedno, jestli se bavil svlékáním pašeráckých harantů, všichni se právě vrátili z dovolené na pevné zemi a nemohli si nechat ujít příležitost jeden druhého podráždit. Nemilosrdně si z něho střídali.
"Jak ti bylo na houpačkách, Iane?"
"Přinesl's mi ty špinavé golfky, co jsem po tobě chtěl?"
"Líbilo se ti to, miláčku? Vzdychala a slintala blahem?"
"Moje desetiletá holčička, ona mne táhne zpátky domů..."
Ian snášel jejich vtipy se stoickým klidem. Tentokrát byly zvlášť útočné a hlavní nápor odrážel sám, ale na tom ve skutečnosti nezáleželo. Stejně vždycky přestaly, jen co znovu odstartovali. Nikdy nechápali, co hledal, ale on věděl, že jim rozumí. Nenáviděli návrat na Zemi. Nic pro ně neznamenala, a možná si to i přáli.
On sám byl kšefták. Nezajímal se o pašeráky. Souhlasil s názorem, který krátce po startu vyjádřila Marian. Ta se zrovna vrátila ze své první dovolené po první cestě, takže byla ze všech nejopilejší.
"Gravitace člověka vysává," prohlásila a vyzvracela se.

Cesta na Amity trvala tři měsíce, stejně jako zpátky. Neměl ani tušení, kolik to bylo mil. Po desáté nebo jedenácté nule se jeho mozek s cvaknutím vypnul.
Amity. Zatracené město. Ani nevystoupil z lodi. Proč by se měl obtěžovat? Planetu zabydlily věci, které vypadaly trošku jako desetitunové housenky a trochu jako myslící zelené výkaly. Záchody byly pro Amiťany převratnou novinkou, stejně jako zmrzlina, poháry, nanukový dort, ořechy v cukru a peprmintové žvýkačky. Sanitární instalace se neuchytily, ale sladkosti ano, takže loď byla naložena prostými i fantastickými zákusky všech národů na Zemi. Navíc vezli poštovní pytel se zásilkami pro zapomenutou lidskou ambasádu. Zpáteční náklad tvořila jakási našedlá břečka, kterou - jak Ian předpokládal - někdo na Zemi považoval za šíleně cennou, a balíček zoufalých dopisů pro příbuzné doma. Ian nemusel dopisy číst, aby věděl, co v nich je. Daly se shrnout do jediné věty: "Pomozte mi odsud!"
Seděl u velkého okna v hale a díval se, jak se jedna amitská rodinka neohrabaně pohybuje na cestě ke kosmodromu a vypouští větry. Tu a tam se zastavili, aby udělali cosi, co vypadalo jako podivné chomáčkovité pohlavní spojení. Cesta byla hnědá, zem byla hnědá a v dálce se rýsovaly hnědé, nijak přitažlivé kopce. Ve vzduchu visela hnědá mlha a slunce bylo žlutohnědé.
Přemýšlel o zámcích na skleněných horách, o princích a princeznách, o svítících bílých koních cválajících mezi hvězdami.

Zpáteční cestu strávil stejně jako cestu tam: potil se v gargantuovských trubkách hvězdného pohonu. Hned za kovovými stěnami pulsovala nepředstavitelná energie. A na stěnách samotných se maličké plazmoidy měnily ve velké. Proces se nedal spatřit pouhým okem, ale kdyby se nechal bez povšimnutí, inkrusty by brzy poškodily motory. Jeho úkolem bylo seškrábat je dolů.
Ne každý měl předpoklady stát se astrogátorem.
A co na tom? Dělal poctivou práci. Vybral si ji už dávno. Člověk trávil svůj život střídavě při zrychlení nebo brzdění. A když byl unavený, sáhl po stavu beztíže. Jestli existoval nějaký zákon kšeftáka, tak to byl tenhle.
Plazmoidy byly rudé krystalické slzičky. Když je odloupl od stěny, jednu stranu měly plochou. Naplňovalo je tekuté

světlo horké jak střed Slunce.

Vystoupit z lodi nebylo nikdy lehké. Hodně kšeftáků to nikdy neudělalo. Jednoho dne nevystoupí ani on.
Chvíli postával a rozhlížel se kolem sebe. Musel napřed všechno do sebe pasivně nasát, zvyknout si na změny. Velké změny mu nevadily. Budovy byly pořád jenom zařízením světa a nestaral se, jak byly upravené. Malé změny mu šly zatraceně proti srsti. Například uši. Viděl velice málo lidí s ušními lalůčky. Při každém dalším návratu si připadal zase o trochu víc jak opice, která spadla ze stromu. Jednou se vrátí a najde všechny s třema očima nebo šesti prsty a malá děvčátka už nebudou stát o dobrodružné příběhy.
Stál tam vzrušený a zvykal si na to, jak si lidé malovali obličeje, poslouchal kolem sebe zvuky, které připomínaly španělštinu. Občas je okořenilo anglické nebo arabské slovo. Chytil za ruku kamaráda z posádky a zeptal se, kde jsou. Muž nevěděl, a tak se zeptal velitelky. Odpověděla, že jsou v Argentině, odkud předtím odletěli.

Videofonní budky byly menší. Zajímalo ho proč.
V poznámkovém bloku měl čtyři jména. Sedl si a hleděl na telefon. Přemýšlel, které má zavolat jako první. Jeho oči přitáhlo jméno Radiant Shiningstar Smithová a tak ho vyťukal. Dostal číslo a adresu v Novosibirsku.
V jízdním řádu - při hovoru ho odložil - zjistil, že letadlo k protinožcům odstartovalo před hodinou. Otřel si ruce o kalhoty, zhluboka se nadechl a zvedl oči, aby ji spatřil před telefonní budkou. Okamžik na sebe mlčky hleděli. Viděla muže mnohem menšího, než si pamatovala, ale mohutně stavěného, s velkýma rukama a rameny a poďobaným obličejem, který by byl odporný, nebýt něžných očí. Viděl před sebou vysokou ženu kolem čtyřicítky, přesně tak krásnou, jak očekával. Právě se jí začínalo dotýkat stáří. Pomyslel si, že se usilovně snaží zachovat si štíhlou linii a že ji ty vrásky mrzí, ale nic z toho mu nevadilo. Jenom na jedné věci záleželo a on se ji brzy dozví.
"Vy jste Ian Haise, že?" zeptala se konečně.

"Byla to šťastná náhoda, že jsem si na vás znovu vzpomněla," říkala. Všiml si, jaká slova zvolila. Mohla říci shoda okolností.
"Před dvěma roky jsme se zase stěhovali a já se přehrabovala ve svých věcech. Narazila jsem na ten plazmoid. Nemyslela jsem na vás... no, nejmíň takových patnáct let."
Zahučel cosi neurčitého. Seděli v restauraci, stranou od většiny ostatních zákazníků, v salónku blízko skleněné stěny, za kterou sjížděly kosmické lodi do startovacích šachet a vyjížděly z nich ven.
"Doufám, že jste neměla kvůli mně problémy."
Pokrčila rameny.
"Nějaké jsem měla, ale už dávno. Určitě bych v sobě nenosila odpor tak dlouho. A ve skutečnosti jsem si tenkrát myslela, že to stálo za to." Vyprávěla mu o zmatku, který způsobil v její rodině, o návštěvách policie, vyptávání, rozpacích a závěrečné bezmocnosti. Nikdo dost dobře nevěděl, co si má z jejího příběhu vybrat. Identifikovali ho celkem rychle, jenomže zjistili, že odletěl ze Země a hned tak se nevrátí.
"Neporušil jsem žádný zákon," zdůraznil.
"Právě tohle nikdo nechápal. Řekla jsem jim, že jste se mnou mluvil a že jste mi vypravoval dlouhý příběh a po něm jsem usnula. Jak se zdálo, nikoho nezajímalo, o čem ten příběh byl, a tak jsem jim to neřekla. Neřekla jsem jim ani o... Hvězdném kameni." Usmála se. "Vlastně se mi ulevilo, že se neptali. Byla jsem rozhodnutá, že jim nic neřeknu, ale trošku jsem se bála, že všechno neudržím v tajnosti. Myslela jsem si, že jsou agenty těch... jak se nazývali lotři ve vašem příběhu? Už jsem to zapomněla."
"Není to nijak důležité."
"Myslím, že ne. Ale něco je."
"Ano."
"Možná byste mi měl říct, co to je. Možná dokážete odpovědět na otázku, která leží kdesi vzadu v mém mozku pětadvacet let, od té doby, co jsem zjistila, že ta věc od vás jsou jenom seškrábané kousky plazmy z motoru rakety."
"Opravdu?" zeptal se a pohlédl jí do očí. "Nesnažte se mě oklamat. Tvrdím, že v tom nebylo nic víc. A já se ptám vás, jestli v tom nebylo něco víc."
Znovu se na něho podívala. Cítil, že potřetí nebo počtvrté od chvíle, kdy se potkali, ho v duchu oceňuje. Pořád ještě neznal konečné rozhodnutí.
"Ano, myslím, že v tom bylo víc," řekla konečně.
"To jsem rád."
"Vášnivě jsem tomu příběhu věřila... ach, dlouhé roky. Potom jsem přestala."
"Najednou?"
"Ne. Postupně. Moc to nebolelo. Částečně jsem z toho vyrostla."
"A vzpomněla jste si na mě."
"No, dalo mi to dost práce. Když mi bylo pětadvacet, šla jsem k hypnotizérovi a dozvěděla se vaše jméno a jméno vaší lodi. Věděl jste -"
"Ano. Zmínil jsem se o nich úmyslně."
Přikývla a znovu se odmlčeli. Když se teď na něho dívala, cítil v jejím pohledu víc sympatie a méně zábran. Ale pořád tu zůstávala jedna otázka.
"Proč?" ozvala se.
Přikývl a potom odvrátil pohled ke kosmickým lodím. Přál si, aby seděl v jedné z nich a pociťoval zrychlení. Neúčinkovalo to. Věděl, že ne. Byl pro ni záhadou, kterou chtěla rozluštit, protože neměla s jejím životem nic

společného, a která ji bude dráždit, dokud se podrobně nevysvětlí a nezapomene.
Čert to vem.
"Doufal jsem, že se s vámi vyspím." Když vzhlédl, pomalu kroutila nesouhlasně hlavou.
"Nedělejte si legraci, Haisi. Nejste tak pitomý, jak vypadáte. Věděl jste, že se vdám a budu žít vlastním životem. Věděl jste, že se toho nevzdám kvůli nějaké napůl zapomenuté pohádce třicet let staré. Proč?"
Jak jen jí měl vysvětlit zvláštní charakter celé záležitosti?
"Co děláte?" Rozpomněl se na něco a hned myšlenku parafrázoval. "Kdo jste?"
Překvapilo ji to. "Jsem mysteliložka."
Rozhodil ruce. "Nevím ani, co to znamená."
"Tak o tom přemýšlejte. Když jste odjížděl, takový obor neexistoval."
"Do jisté míry je to tím." Znovu se cítil bezmocný. "Samozřejmě jsem vůbec nevěděl, co uděláte, čím budete a co se s vámi stane, když jste zůstala bez dozoru. Riskoval jsem jedině to, že si mě zapamatujete. Proto ten..." Znovu viděl planetu Zemi, jak se nejasně rýsuje venku za sklem letiště. Tolik let uběhlo a během šesti měsíců. Planeta plná cizích lidí. Bylo mu jedno, že Amity byla plná cizinců. Ale Země byla domov, pokud to slovo mělo ještě pro něho nějaký význam.
"Chtěl jsem mít někoho stejně starého, s kým bych si mohl povídat. To je všechno. Chtěl jsem jenom přítele."
Viděl, že se ho snaží pochopit. Nerozuměla mu, ale možná byla tak blízko řešení, aby si myslela, že ano.
"Možná jste jednoho našel," usmála se. "Přinejmenším vás chci poznat, když vezmu v úvahu, kolik úsilí jste tomu věnoval."
Zachichotala se téměř stejně jak před šesti měsíci.
"Jak dlouho máte dovolenou?" zeptala se ho.
"Dva měsíce."
"Nezůstal byste nějakou dobu s námi? V našem domku máme volný pokoj."
"Nebude to manželovi vadit?"
"Ani manželovi, ani mé ženě. Sedí tamhle a předstírají, že nás nevidí." Ian vzhlédl a zachytil pohled ženy ani ne třicetileté. Seděla naproti muži v Ianově věku, který se teď otočila hleděl na Iana s jistým podezřením, ale bez zjevného nepřátelství. Žena se usmívala, muž si zachovával odstup.
Takže Radiant měla manželku. Co se dá dělat, časy se mění.
"Ti dva v rudých košilích jsou od policie," říkala právě Radiant. "Ten u stěny a ten na konci baru taky."
"Zpozoroval jsem ty dva," řekl Ian. Protože vypadala překvapeně, dodal: "Poldové se vždycky rozhlížejí kolem sebe. Tohle je jedna z věcí, které se nemění."
"Zpáteční cesta trvala dlouho, že? Vsadím se, že máte nějaké hezké příběhy."
Ian se zamyslel a přikývl. "Myslím, že ano."
"Měla bych říct policistům, že mohou jít domů. Doufám, že vám nevadí, že jsem je sem přivedla."
"Samozřejmě že ne."
"Řeknu jim to a potom půjdeme. Ach, asi bych měla zavolat dětem a říct jim, že budeme brzy doma." Zasmála se, natáhla ruku přes stůl a dotkla se jeho ruky. "Vidíte, co se může stát za šest měsíců? Mám tři děti a Gillian dvě."
Se zájmem vzhlédl.
"Jsou mezi nimi děvčátka?"

Vrah barbie

Tělo přivezli do márnice ve 22:46. Nikdo mu nevěnoval velkou pozornost. Byla sobotní noc a těla se vršila na hromadách jak klády na mlýnském rybníku. Uštvaná zřízenkyně si razila cestu mezi lesklými ocelovými stoly. Zvedla svazek dokladů, které přišly s tělem, a přetáhla prostěradlo přes obličej. Z kapsy vytáhla čistou kartičku a naškrábala na ni údaje ze zpráv vyšetřovatele a lékaře z nemocnice:
Ingrahamová, Leah Petrie. Žena. Věk: 35. Výška: 2,1 m. Váha: 59 kilogramů. Smrt nastala po příjezdu na terminál Crisium Emergency. Příčina smrti: zabití. Nejbližší příbuzní: neznámí.
Prostrčila kartičkou drátek a obtočila ho kolem palce na levé noze, sesmekla bezvládnou mrtvolu se stolu na vozík, zasunula ho do kabiny 659A a narovnala podlouhlou tabulku s rámečkem.
Dveře se s prásknutím zabouchly a zřízenkyně zastrčila papír do vnějšího rámečku. Vůbec si přitom nevšimla, že vyšetřovatel ve své zprávě neuvedl pohlaví mrtvoly.

Poručice Anna-Louise Bachová se do své nové kanceláře přestěhovala teprve před třemi dny a spisy na jejím psacím stole už hrozily zaplavit podlahu.

Říkat takovému kamrlíku kancelář znamenalo téměř překroutit smysl tohoto slova. Byla v ní skříň s kartotékou nevyřízených případů. Při jejím otevírání riskovala svůj život, protože zásuvky měly snahu vypadnout a přitisknout ji k židli v rohu. Aby dosáhla na písmeno 'A', musela vylézt na židli. 'Z' po ní vyžadovalo buď si sednout na stůl nebo se rozkročit nad spodní zásuvkou s jednou nohou pod stolem a druhou opřenou o zeď.
Kancelář však měla i dveře. Pravda, daly se otevřít pouze tehdy, když nikdo neseděl na jediné židli u stolu.
Bachová se nijak nezlobila. Měla to místo docela ráda. Bylo desetkrát lepší než místnost pro mužstvo, kde se deset let tísnila s ostatními seržanty a desátníky.
Do dveří strčil hlavu Jorge Weil.
"Ahoj. Máme tu hlášení o novém případu. Co s tím mám dělat?"
"Aspoň půl hodiny mě z toho vynech," odpověděla Bachová, aniž zvedla hlavu od rozepsané zprávy. "Vidíš přece, že mám práci."
"Budeš jí mít ještě víc." Weil vešel bez pozvání dovnitř a uvelebil se v křesle. Bachová zvedla oči, otevřela ústa, ale nakonec neřekla nic. Měla sice pravomoc nařídit mu, aby sundal velké nohy z přihrádky s "vyřízenými případy", ale s rozkazováním neměla dosud zkušenosti. A s Jorgem pracovala už tři roky. Proč by měl zlatý prýmek na rameni změnit jejich vzájemný vztah? Domnívala se, že jí dává neformálně najevo, že mu její povýšení nebude vadit, pokud jí nestoupne do hlavy.
Weil odložil pořadač na kymácející se hromadu dokladů označenou "K okamžitému vyřízení" a znovu se pohodlně usadil. Bachová sledovala očima kupu papírů - a také okrouhlou haldu navršenou u stěny ani ne půl metru od ní, určenou pro spalovnu odpadků - a pomyslela si, že se asi zřítí. Stačilo neopatrně zavadit loktem...
"Ani se na to nepodíváš?" zeptal se zklamaně Weil. "Takový případ nedostávám každý den."
"Řekni mi o něm něco, když po tom tak toužíš."
"Dobře. Máme tu tělo, které je dost ošklivě pořezané. Máme i vražednou zbraň - nůž. Je tu třináct očitých svědků schopných vraha popsat, ale ve skutečnosti je nepotřebujeme, protože vražda byla spáchána před televizními kamerami. Máme také záznam."
"Mluvíš o případu, který by za deset minut hravě vyřešilo i malé dítě. Dej to počítači, hlupáku." Přesto se na něho zadívala. Takové okolky neměla ráda. "Proč mi to vlastně dávají?"
"Kvůli něčemu jinému, co známe. Místu činu. Vražda byla spáchána v kolonii barbie."
"Kristepane!"

Chrám Standardizované církve na Měsíci ležel v centru komuny Standardizovaných v Anytownu, North Crisium. Zjistili, že nejlépe se tam dostanou místní podzemní dráhou, která vedla souběžně s Expresní dráhou napříč Crisiem. Ona a Weil si vypůjčili modrobílou policejní kabinu se zabudovaným kódem přednosti v jízdě a předali řízení městskému dopravnímu systému v New Dresden - třídiči pilulek, jak mu říkali obyvatelé města. Jako blesk prosvištěli vlastním okrskem do hlavního uzlu, kde tisíce na sebe namačkaných kabin čekaly, až jim počítač dá předepsaný pokyn. Drapák je spustil na velký dopravní pás, který je měl přenést na uvolněné místo. Policisté tomu říkali dlouhé rameno spravedlnosti. Kolem nevlídně hledících lidí z ostatních kabin se spustili do mnohonásobného chřtánu Expresní dráhy. Kabina dosedla na kolejiště a Bachová s Weilem se pevně přitiskli k opěradlům sedadel.
Za několik vteřin se vynořili z podzemí na pláni Crisia. Hnali si to vzduchoprázdnem nadnášeni magnety několik milimetrů nad indukční kolejnicí. Bachová pohlédla nahoru k Zemi a potom se hluboce ponořená do svých myšlenek zahleděla do beztvaré krajiny míhající se kolem nich.
Pohled na mapu ji přesvědčil, že kolonie barbie skutečně podléhá jurisdikci New Dresden - šlo o křiklavý případ manipulace s volebními obvody, jestli tam vůbec nějaké byly. Anytown se nacházel padesát kilometrů od místa, které považovala za hranice New Dresden, ale s městem ho spojovala vytečkovaná čára představující metr široký pás země. Když vjeli do tunelu, rozeřval se před nimi v podzemní dráze stlačený vzduch. Po nárazu na tlakovou vlnu se vůz krátce otřásl a pak je to vymrštilo přetlakovými vraty do stanice podzemní dráhy v Anytownu. Dveře kabiny zasyčely a Bachová s Weilem vystoupili na nástupiště.
Stanice v Anytownu sloužila především jako překladiště. Velký prostor, u všech stěn spousta plastikových krabic a přibližně padesát lidí, kteří je nakládali do kontejnerů.
Chvíli postávali na nástupišti a nevěděli, jak začít. K vraždě došlo necelých dvacet metrů od nich, přímo tady na stanici.
"Když to tady vidím, naskakuje mi husí kůže," řekl bez vyzvání Weil.
"Mně taky."
Každý člověk z těch padesáti lidí, které Bachová viděla, byl naprosto stejný jako ostatní. Zdálo se, že jsou to všechno ženy, třebaže jim bylo vidět jenom obličeje, nohy a ruce. Všechno ostatní zakrývala volná bílá halena, v pasu převázaná opaskem. Všechny měly k ramenům zastřižené a uprostřed rozčísnuté světlé vlasy, modré oči, vysoké čelo, krátký nos a malá ústa.
Když si barbie začaly uvědomovat jejich přítomnost, práce pomalu utichala. Sledovaly Bachovou s Weilem podezíravými pohledy. Jednu z nich si Bachová náhodně vybrala a přistoupila k ní.
"Kdo je váš vedoucí?" zeptala se.
"My," odpověděla barbie. Bachová se rozpomněla, že barbie nikdy nepoužívají jednotné číslo, a pochopila, že žena měla na mysli sebe.
"Předpokládáme, že nás v chrámu někdo čeká. Jak se tam dostaneme?"
"Těmito vraty," řekla žena. "Vedou na Hlavní ulici. Běžte po ní až k chrámu. Ale neměli byste se moc ukazovat."
"Cože? Co tím chcete říct?" Bachová si nebyla vědoma ničeho zvláštního na způsobu jejího a Weilova oblečení.

Pravda, ani jeden z nich nebyl oblečen jako barbie. Kromě předepsané čepice od uniformy měla Bachová na sobě své oblíbené kalhotky z modrého nylonu, pruh látky omotaný kolem rukou a stehen a trepky s textilními podrážkami. Zbraň, komunikátor a pouta pevně přiléhaly ke koženému opasku.
"Moc se neukazujte," opakovala barbie s utrápeným pohledem. "Dáváte příliš najevo, že jste jiní. A vy s těmi vlasy..."
Z hloučku se ozvalo zachichotání a několik posměšných výkřiků.
"Tady jde o policejní vyšetřování," vyštěkl Weil.
"Hm, ano," promluvila Bachová. Znepokojeně cítila, že ji barbie zahnaly do defenzívy. Konec konců, tohle byl pořád New Dresden, veřejná hlavní třída - i když podle zvyklostí a tradic šlo o území Standardizovaných - a měli právo oblékat se, jak chtěli.
Hlavní ulice byla úzká a ošumělá. Bachová očekávala širokou promenádu podobnou těm v obchodních čtvrtích New Dresden, ale to, co našla, bylo k nerozeznání od zapadlé uličky. Cítili na sobě zvědavé pohledy a několik naprosto stejných lidí se zamračilo, když je míjeli.
Na konci ulice stála skromná tržnice. Nízká, nenatřená kovová střecha, pár stromů okolo a uprostřed sítě paprskovitě se rozbíhajících cestiček budova z kamenných bloků.
U vchodu je očekávala barbie, která vypadala úplně stejně jako všechny ostatní. Bachová se jí zeptala, jestli jí Weil předtím telefonoval. Odpověděla, že ano. Bachová chtěla vědět, zda by si mohli promluvit uvnitř. Barbie řekla, že chrám není nezasvěceným přístupný a navrhla, aby si sedli na lavičku před budovou.
Když se usadili, Bachová začala klást otázky: "Napřed potřebuji vaše jméno a zařazení. Předpokládám, že jste... čím jste byla?" Nahlédla do poznámek opsaných ve spěchu z obrazovky na terminálu v kanceláři. "Vaše služební zařazení jsem nikde nenašla."
"Nemáme žádné," odpověděla barbie. "Když už ale musíte nějaké mít, považujte nás za strážce záznamů."
"V pořádku. A vaše jméno?"
"Nemáme žádné jméno."
Bachová si povzdechla.
"Dobrá, vím, že se po příchodu sem zříkáte svých jmen. Ale dřív jste jméno měla. Dali vám ho při narození. Pro své vyšetřování ho nutně potřebuji."
Žena vypadala ztrápeně. "Ne, vy mi nerozumíte. Je pravda, že toto tělo mělo kdysi jméno. Ale z mysli tohoto člověka ho vymazali. Tomuto člověku by způsobilo hodně bolesti, kdyby si ho měl připomenout." Pokaždé, když vyslovila "tento člověk", se zakoktala. Bylo zřejmé, že i zdvořilý opis osobního zájmena jí působí utrpení.
"Vezměte to tedy z jiného konce." Bachová viděla, že jednání se protahuje, a věděla, že by se mohlo ještě zkomplikovat.
"Říkáte, že jste strážce záznamů."
"Ano. Uchováváme záznamy, protože podle zákona musíme. Každý občan musí být do nich zanesen, protože tak nám to bylo přikázáno."
"Určitě z velice dobrého důvodu," konstatovala Bachová. "Potřebujeme získat k nim přístup. Kvůli vyšetřování. Rozumíte? Předpokládám, že vyšetřovatel se s vámi už telefonicky spojil, jinak by mrtvá nemohla být identifikována jako Leah P. Ingrahamová."
"To je pravda. Ale do záznamů už nebudeme muset jít. Jsme tady, abychom se přiznaly. My jsme zavraždily L. P. Ingrahamovou, pořadové číslo 11005. Teď tím trpíme. Můžete nás zavřít do vězení." Zvedla ruce, zápěstí blízko sebe, připravena dát se spoutat.
Překvapený Weil sáhl nejistě pro pouta a potom požádal pohledem Bachovou o radu.
"Počkejte. Říkáte, že jste člověk, který to udělal? Vy osobně?"
"Máte pravdu. Udělaly jsme to. Nikdy jsme neodporovaly světským úřadům a chceme za tento čin přijmout trest."
"Tak znovu." Bachová natáhla ruku a uchopila barbie za zápěstí. Násilím jí rozevřela dlaň. "Tahle osoba, toto tělo spáchalo vraždu? Tato ruka, právě tato, držela nůž a zabila Ingrahamovou? Tahle ruka, na rozdíl od tisíců 'vašich' jiných rukou?"
Barbie se zamračila.
"Ne. Tato ruka nedržela vražednou zbraň. Ale naše ruka ji držela. Jaký je v tom rozdíl?"
"Z hlediska zákona docela malý." Bachová vzdychla a pustila ženinu ruku. Ženinu? Ráda by věděla, jestli se ten termín používá. Uvědomila si, že vždycky chtěla o Standardizovaných vědět víc. Bylo však pohodlné myslet na ně takto, protože jejich tváře byly ženské.
"Zkusme to znovu. Budu potřebovat vás - a očité svědky zločinu - ke studiu záznamu vraždy. Já nedokážu říct, jaký je rozdíl mezi vrahem, obětí nebo kterýmkoli z přihlížejících. Ale vy toho určitě schopna jste. Předpokládám, že... víte, podle jednoho starého přísloví "jsou všichni Číňané stejní." To platilo samozřejmě pro bělochy. Orientálci při rozeznávání takové problémy neměli. Takže jsem si myslela, že byste... že vaši lidé by..." Ztratila řeč při pohledu na naprosté nepochopení odrážející se na tváři barbie.
"Nevíme, o čem mluvíte."
Bachové poklesla ramena.
"Myslíte, že nemůžete... ani kdybyste ji viděla znovu... ?"
Žena pokrčila rameny. "Všichni vidíme na tomto člověku totéž."

Pozdě v noci se Anna-Louise Bachová natáhla na postel, obklopena útržky popsaných papírů. Třebaže v nich měla nepořádek, jejím myšlenkovým pochodům skutečně pomáhalo spíš načmárat si údaje na papír než nahrát je do počítačového terminálu. A nejlépe se jí pracovalo doma v noci, v posteli, po koupeli nebo po milování. Dnes večer měla obojí a zjistila, že potřebuje každou kapičku osvěžení, kterou jí to poskytlo.

Standardizovaní.
Jejich nekonvenční náboženská sekta byla založena před devadesáti lety někým, jehož jméno se nedochovalo. Což nebylo překvapením, protože Standardizovaní se při vstupu do řádu vzdávali svých jmen a v souladu se zákony země se ze všech sil snažili vymazat své jméno i osobu, jako kdyby on nebo ona nikdy neexistovali. Přívlastek "barbie" jim dal tisk a rychle se ujal. Slovo pocházelo od dětské hračky rozšířené ve dvacátém století a na počátku století následujícího, od plastické, bezpohlavní, masově vyráběné "dětské" panenky s bohatým šatníkem.
Barbie si vedly překvapivě dobře na skupinu, která se nerozmnožovala a při doplňování se zcela spoléhala na nové členy z vnějšího světa: Dvacet let kolonie rostla, potom dosáhla stabilní úrovně. Počet mrtvých vyrovnávali noví členové - říkaly jim "součásti". Náboženskou nesnášenlivostí trpěly poměrně málo. Stěhovaly se ze země do země, dokud většina z nich nepřišla před šedesáti lety na Měsíc.
Nové součásti získávaly z lidí, kterým společnost ublížila, kteří neměli úspěch ve světě, v němž se veřejně hlásalo přizpůsobení, pasivita a tolerance k miliardám vašich sousedů. Přesto však byli oceňováni pouze ti, kteří byli natolik samostatní a agresivní, že vyčnívali ze stáda. Barbie se vyhnuly systému, kde se člověk musel stát jedním z davu a zároveň hrdým jedincem s nadějemi, sny a touhami. Byly pokračovateli dlouholeté tradice asketického ústupu z veřejného života, zříkaly se svých jmen, těl a dočasných tužeb v organizovaném a snadno srozumitelném životě.
Bachová si uvědomovala, že některým z nich možná takové hodnocení křivdí. Všechny nebyly nutně životními ztroskotanci. Určitě se mezi nimi našli i takoví jedinci, které prostě přitahovaly náboženské myšlenky sekty, třebaže podle Bachové jen málo z jejich učení mělo nějaký smysl.
Bachová zběžně listovala zásadami jejich dogmatu a dělala si poznámky. Standardizovaní kázali obyčejným lidem o humanitě, očerňovali úlohu svobodné vůle a vyzvedávali kolektiv a jeho semknutost na roveň polobohů. V teorii nic neobvyklého, ale uskutečňování těchto zásad v každodenním životě lidi zneklidňovalo.
Podle této teorie stvořil svět bůh, kterého neuctívali, ale o němž hluboce rozjímali. Ke stvoření došlo, když Bohyně - prototyp bezejmenné země - matky - vdechla život vesmíru. Vložila do něho lidi, všechny stejné, uplácané ze stejné univerzální hlíny.
Do krásné pohádky vstoupil hřích. Jeden z lidí začal být zvědavý. Tato osoba měla jméno, které dostala nebo dostal až po prvotním hříchu jako součást trestu, ale Bachová nemohla najít místo, kde se o něm psalo. Usoudila, že to bylo ošklivé slovo, které Standardizovaní nikdy nezasvěcenému nesdělili.
Tento člověk se zeptal Bohyně, k čemu to všechno je. Co bylo na prázdnotě tak špatného, že v ní Bohyně viděla úrodnou půdu připravenou ke stvoření lidí, kteří neměli - jak se zdálo - důvod k existenci?
To už bylo příliš. Z nevysvětlitelných příčin - už jen zeptat se bylo nezdvořilé - Bohyně potrestala lidstvo tím, že na svět seslala různorodost. Bradavice, velké nosy, kudrnaté vlasy, bílou kůži, lidé vysocí, tlustí i znetvoření, modré oči, chlupy po těle, pihy, varlata a stydké pysky.
Miliarda obličejů a otisků prstů, každá duše uvězněná v těle lišícím se od všech ostatních, s těžkým břemenem snahy o získání své identity v nepřetržitém zápase.
Ale víra přežila a v úsilí o znovuzískání ztraceného ráje nalezli opět klid. Kdyby všichni lidé byli zase stejní, Bohyně by je přivítala nazpět. Život byl těžkou zkouškou.
S tím Bachová rozhodně souhlasila. Složila poznámky a dala je na hromádku. Potom otevřela knížku, kterou si přinesla z Anytownu. Dostala ji od barbie, když ji požádala o fotografii zavražděné ženy.
Modrotisk - bílá písmena na modrém podkladě - byl určen pro jednoho člověka.
Na titulní straně stálo Kniha rozměrů. Zkráceně Kniha R. Každá barbie nosila svůj výtisk přivázaný k pasu spolu se svinovacím měřícím pásmem. Kniha stanovovala v odborných technických termínech povolenou toleranci, určovala, čemu se barbie může podobat. Bohatě ilustrované kresby částí těla, včetně nejmenších detailů, udávaly jejich rozměry v milimetrech.
Zavřela knihu, posadila se na posteli a podepřela si hlavu polštářem. Natáhla se k malému terminálu a opřela si ho o kolena. Vyťukala výběrový kód záznamu o vraždě. Ten večer už po dvacáté sledovala, jak z hloučku naprosto stejných postav na stanici podzemní dráhy vyskočila jedna z nich, bodla Leah Ingrahamovou a zase zmizela v davu, zatímco její oběť ležela probodnutá v krvi na podlaze.
Zpomalila záznam a soustředila se na vražedkyni. Pokoušela se na ní rozeznat něco odlišného. Nedalo se vůbec nic najít. Vrazila do oběti nůž. Krev tekla proudem, barbie se jako smyslů zbavené pořád motaly kolem. Několik se jich opožděně rozběhlo za vrahem, ale nezareagovaly dost rychle. Lidé zřídkakdy reagují dost rychle. Ale vrah měl na rukou krev. Poznamenej si to, pak se na to zeptáš.
Bachová si pustila film ještě jednou, ale neviděla už nic užitečného. Rozhodla se, že pro dnešek toho bylo dost.

Dlouhou a vysokou místnost jasně osvětlovaly pásy na stropě. Bachová kráčela za zřízencem podél řady čtvercových dvířek lemujících jednu stěnu. Vzduch byl chladný a vlhký, podlaha vlhká od nedávného omytí proudem vody.
Muž se podíval na lístek ve své ruce a zatáhl za kovový držák skříňky 659A. Prázdnou místností se nesla ozvěna skřípění. Vytáhl pojízdný stůl ven a stáhl z mrtvoly prostěradlo.
Bachová neviděla zohavenou mrtvolu poprvé, ale poprvé spatřila nahou barbie. Okamžitě si všimla, že na dvou pahorcích vydávajících se za ňadra chybí bradavky a že v rozkroku má hladkou, neporušenou kůži. Zřízenec se zamračil a hleděl do kartičky přivázané k noze mrtvoly.
"To je ňákej omyl," zamumlal. "Hele, to je divný, co s takovouhle věcí děláte?" Poškrábal se na hlavě a potom zaškrtal na kartičce velké písmeno Ž a nahradil ho úhledným B. Podíval se na Bachovou a rozpačitě se zašklebil. "Co s tím uděláte?" opakoval.
Bachová se o něho moc nestarala. Pozorně si prohlížela to, co zbylo z L. P. Ingrahamové a doufala, že na těle objeví

něco, kvůli čemu nějaká barbie rozhodla, že musí zemřít.
Malým problémem se zdála být otázka, jak zemřela. Nůž se zabořil hluboko do dutiny břišní a rána se rozšířila směrem nahoru. Řez končil pod prsní kostí. Část kosti byla přeseknuta. Nůž byl sice ostrý, ale musela ho držet silná paže, když přeřízla takový kus živého masa.
Zřízenec zvědavě sledoval, jak Bachová roztahuje mrtvé ženě nohy a pozorně si prohlíží, co spatřila. Našla maličkou štěrbinu močové trubice posazenou vzadu u obliny zadku, těsně před konečníkem.
Bachová otevřela výtisk Knihy R, vzala do ruky měřící pásmo a dala se do práce.

"Pane doktore, vaše jméno jsem získala ve Spolku morfologů, kde jste veden jako praktik, který se často stýká s církví Standardizovaných."
Muž se zamračil, pak pokrčil rameny. "No a co? Možná s nimi nesouhlasíte, ale zákon je povoluje. A moje kartotéka je v pořádku. Nikdy nikoho neoperuji, dokud policie neověří jeho záznam v trestním rejstříku." Seděl na kraji psacího stolu v prostorné ordinaci a civěl Bachové do obličeje. Doktor Rock Atlas - zcela jistě nom de métier - s rameny vytesanými ze žuly, se zuby jako zářivými perlami a tváří mladého boha. Byl pružnou, chodící reklamou svého povolání. Bachová si nervózně přehodila nohu přes nohu. Vždycky měla chuť na pořádného svalovce.
"Já teď nevyšetřuji vás, pane doktore. Tady jde o vraždu. Byla bych vám vděčná za spolupráci."
"Říkejte mi Rocku," požádal ji s podmanivým úsměvem.
"Musím? Tak dobrá. Přišla jsem se vás zeptat, co byste dělal a jak dlouho by vám to trvalo, kdybych vás požádala, abyste ze mě udělal barbie."
Protáhl obličej. "No ne, to je ale tragédie! To nemohu připustit. Má drahá, to by byl zločin." Natáhl k ní ruku, lehce se dotkl brady a otočil jí hlavu k sobě. "Ne, poručice, vám bych nasázel do tváře jen docela maličké důlky - možná bych trošku napnul lícní svaly - pak bych přesunul očnicové kosti kousek dál od nosu, abych rozšířil oči. Stávají se tím přitažlivějšími, rozumíte? Dotek tajemství. Potom tu ovšem máme váš nos."
Odsunula mu ruku a potřásla hlavou. "Nepřišla jsem k vám na operaci. Chci jenom vědět, kolik by to dalo práce a jak daleko se dokážete přiblížit rozměrům požadovaným církví?" Pokrčila nos a podezíravě se na něho zahleděla. "Co vám vadí na mém nosu?"
"Má drahá, naprosto si nemyslím, že je na něm něco špatného. Vlastně má v sobě určitou panovačnost, která je vám v kruzích, v nichž se pohybujete, občas jistě užitečná. Z estetického hlediska by bylo naprosto oprávněné natočit ho doleva -"
"Mně nevadí," přerušila ho rozhněvaná sama na sebe, že naletěla na jeho propagační řečičky. "Odpovězte mi."
Pečlivě si ji prohlížel. Požádal ji, aby vstala a otočila se. Už chtěla namítnout, že ona osobně se nechtěla stát kandidátkou chirurgického zákroku, jenom obyčejnou ženou, když najednou jako by o ni ztratil zájem.
"Nedalo by to moc práce," prohlásil. "Měříte jen o málo víc, než vyžadují. Mohl bych vám vzít maso ze stehen a zkrátit nohy, možná vyjmout pár obratlů. Tady bych trochu tuku ubral a sem ho zase přidal. Seřízl bych bradavky, vyčistil dělohu a vaječníky, zašil pochvu. U muže bych odoperoval penis. Musel bych trochu narušit lebku a přesunout kosti a potom bych z nich vytvořil obličej. Dejme tomu dva dny práce, jeden den až do rána a jeden při návštěvě v ordinaci."
"Až byste byl hotov, co by zbylo z mé vlastní totožnosti?"
"Řekněte to ještě jednou?"
Bachová mu krátce vysvětlila svou situaci a Atlas se na chvíli zamyslel.
"Těžko říct. Sejmu vám otisky prstů a chodidel. Navenek po sobě nezanechávám žádné jizvy, dokonce ani mikroskopické. Žádné pihy, bradavice nebo mateřská znaménka, všechno musí pryč. Udělám rozbor krve a stejně tak otisk sítnice. Rentgen hlavy. S přesným záznamem hlasu bývají problémy. Snažím se ho co nejvíc uhladit. Na nic jiného si nevzpomínám."
"Na nic, nač by se dalo přijít při vizuální prohlídce?"
"Tohle je celá operace."
"Vím. Jenom jsem doufala, že se dozvím něco, co si ani barbie neuvědomují. V každém případě vám děkuji."
Vstal a políbil jí ruku. "To nestojí za řeč. Kdybyste se někdy přece jen rozhodla dát si upravit ten nosík..."

Sešla se s Jorgem Weilem u brány chrámu uprostřed Anytownu. Celé dopoledne v něm prohledával záznamy. Viděla, že mu tato práce moc nesvědčila. Zavedl ji do malé kanceláře, kde se v odřených registračních skříních uchovávaly šanony se záznamy. Čekala tam na ně jedna barbie a hned přešla rovnou k věci.
"Dnes v noci na vyrovnávání jsme se rozhodli co nejvíc vám pomáhat."
"Opravdu? Díky. Byla jsem zvědavá, jestli ano, vzhledem k tomu, co se stalo před padesáti lety."
Weil na ni zmateně pohlédl: "Co to bylo?"
Bachová čekala, že barbie začne mluvit, ale té se zjevně nechtělo.
"Zjistila jsem to včera večer. Standardizovaní se zapletli do vraždy už dřív, krátce po svém příchodu na Měsíc. Nevšiml sis, že je v New Dresden nikdy nepotkáš?"
Weil pokrčil rameny. "No a co? Straní se lidí."
"Nařídili jim, aby se s lidmi nestýkali. Napřed se mohli pohybovat volně jako všichni ostatní občané. Potom jeden z nich někoho zabil tentokrát ne Standardizovaného. Vědělo se, že vrahem byla barbie. Existovali na to svědci. Policie začala hledat vraha. Hádej, co bylo dál."
"Dostali se do stejné situace jako my." Weil se ušklíbl. "Nevypadá to moc nadějně, co?"
"Je těžké být optimistou," přiznala Bachová. "Vraha nikdy nenašli. Barbie se nabídly, že obětují jednu náhodně vybranou ze svého středu a myslely si, že zákon se s tím spokojí. Samozřejmě, že se nespokojil. Lidé se proti tomu

vzbouřili. Veřejnost požadovala, aby musely nosit na sobě nějaké rozlišovací znamení, jako třeba číslo vytetované na čele. Myslím, že ani to by nepomohlo. Dalo by se schovat.
Faktem zůstává, že na barbie se pohlíželo jako na hrozbu společnosti. Mohly zabíjet podle libosti a zase se vmísit mezi své jako zrnka písku na pláži. Nemohli bychom potrestat celou provinilou společnost. Na tento případ zákon nepamatoval."
"Co se tedy stalo?"
"Případ je uzavřený, ale nikoho nezatkli, neodsoudili, nikdo nebyl podezřelý. Jednání skončilo dohodou, podle které budou moci Standardizovaní vyznávat svou víru, pokud se nepromíchají s ostatními občany. Museli zůstat v Anytownu. Je to tak?" Pohlédla na barbie.
"Ano. Dohodu dodržujeme."
"O tom nepochybuji. Většina lidí si sotva uvědomuje, že tady žijete. Ale vraťme se k věci. Jedna barbie zabije druhou a ještě k tomu před televizními kamerami..." Bachová se odmlčela a o čemsi uvažovala. "Moment, teď mě napadlo... okamžik, počkejte okamžik." Cosi se jí přestávalo líbit.
"No, uvidíme. K této vraždě došlo na stanici podzemní dráhy. Je to jediné místo v Anytownu snímané kamerami městského bezpečnostního systému. Padesát let mezi vraždami je dlouhá doba, dokonce i na tak malé město... kolik lidí tu podle tebe žije, Jorge?"
"Asi sedm tisíc. Mám pocit, že je všechny důvěrně znám." Weil celý den třídil v kartotéce záznamy barbie. Podle rozměrů získaných analýzou televizních záběrů byly vrahovy míry na horní hranici povolené výšky.
"Co k tomu chcete dodat?" obrátila se Bachová k barbie. "Není tu ještě něco, co bychom měli vědět?"
Žena nejistě skousla ret.
"Tak ven s tím, vždyť jste říkala, že mi pomůžete."
"Dobře. Za poslední měsíc došlo k dalším třem zabitím. Nebyli byste se dozvěděli ani o tomhle, kdyby se nestalo v přítomnosti nezasvěcených. Na nákladním nástupišti stáli nákupčí a ti podali první zprávu. Už jsme to nemohli zatajit."
"Ale proč byste to měli tajit?"
"Není to snad zřejmé? Naše existence je vždycky spojena s možností pronásledování. Nepřejeme si být pro ostatní hrozbou. Chceme vypadat mírumilovně - takoví jsme - a proto dáváme přednost řešení svých vlastních problémů uvnitř skupiny. S božím souhlasem."
Bachová viděla, že takhle se nikam nedostane. Rozhodla se zavést řeč zpátky k předchozím vraždám.
"Řekněte mi, co o nich víte, koho zabili a jestli máte nějaký nápad proč. Nebo bych si měla promluvit s někým jiným?"
Vtom ji něco napadlo a údivem zakroutila hlavou nad tím, že se nezeptala už dřív. "Vy jste ta osoba, se kterou jsem mluvila včera, že? Řeknu to jinak. Vy jste tělo... toto tělo, které je přede mnou..."
"Víme, o čem mluvíte," odpověděla barbie. "Ano, máte pravdu. My jsme... já jsem člověkem, s nímž jste mluvila."
Zrudlá hněvem slovo já přímo vyplivla z úst. "My jsme byli... mě vybrali jako součást na jednání s vámi, protože při vyrovnávání se rozhodlo, že se touto záležitostí musíme zabývat. Tohoto člověka vybrali za... mě vybrali za trest."
"Nemusíte říkat já, když nechcete."
"Děkuji."
"Trest za co?"
"Za... sklon k individualismu. Nahlas jsme se při vyrovnávání osobně přimlouvali za spolupráci s vámi. Z důvodů politické nutnosti. Konzervativci požadují prosazování našich posvátných principů, ať to stojí, co to stojí. Rozdělení na dva tábory přispívá ke špatným pocitům v organismu a k nemocem. Tento člověk se vyslovil otevřeně a byl potrestán tím, že bylo po jeho, že byl určen, aby... jako jednotlivec... jednal s vámi." Žena se nedokázala Bachové podívat do očí. Líce jí hořely studem.
"Tomuto člověku uložili, aby vám prozradil své pořadové číslo. Až sem příště přijdete, shánějte se po 23900."
Bachová si to poznamenala.
"V pořádku. Co mi můžete říct o možném motivu? Myslíte si, že všechny zločiny spáchala stejná... součást?"
"Nevíme. Nejsme zařízeni na výběr... jednotlivce ze skupiny lépe než vy. Ale mezi námi panuje velké zděšení. Máme strach."
"Taky si myslím. Máte důvod věřit, že oběti... dává to vůbec smysl?... vraha znaly? Nebo to byly náhodné zločiny?"
Bachová doufala, že ne. Náhodní vrazi se chytali nejhůř. Bez motivu je těžké spojit vraha s obětí nebo vyčlenit jednu osobu z tisíců, které měly příležitost. U barbie se tento problém ještě zmnohonásobil.
"Nevíme."
Bachová si vzdychla. "Chci vidět svědky. Stejně bych je měla vyslechnout."
Po krátkém příkazu přivedly třináct barbie. Bachová měla v úmyslu důkladně je vyslechnout a zjistit, zda jsou jejich výpovědi stejné nebo jestli je změnily.
Usadila je a brala jednu po druhé. Téměř okamžitě narazila na kamennou zeď. Trvalo několik minut, než pochopila, několik zneklidňujících minut, během nichž se pokoušela přijít na to, která z barbie mluvila s vyšetřovatelem první, která druhá a tak dále.
"Zůstaňte, kde jste. Pozorně poslouchejte. Bylo toto tělo fyzicky přítomno u zločinu? Viděly tyto oči, co se děje?"
Barbie svraštila čelo. "Proč? Ne. Záleží na tom?"
"Mně na tom záleží, holčičko. Hej, číslo dvacet tři tisíc!" Barbie strčila hlavu do dveří. Bachová vypadala utrápeně.
"Potřebuji lidi, kteří tam skutečně byli. Ne třináct náhodně vybraných."
"Jejich výpověď znají všichni."
Bachová pět minut trpělivě vysvětlovala, že pro ni je v tom určitý rozdíl. Potom čekala asi hodinu, než 23900 zajistila skutečné svědky.

A znovu narážela na kamennou zeď. Výpovědi byly naprosto stejné, i když věděla, že to není možné. Pozorovatelé nikdy nepodávají zprávu o událostech stejně. Dělají ze sebe hrdiny, vymýšlejí si věci, které se staly předtím a potom, než k událostem došlo, mění výpověď, upravují a jinak vykládají. Ale barbie ne. Bachová bojovala snad hodinu, snažila se zatřást alespoň jednou z nich, ale nikam se nedostala. Stála tváří v tvář naprosté shodě, čemusi, co barbie mezi sebou dávno projednaly, ještě než se zpráva o případu vynořila na světlo a než ji označily za pravdivou. Asi nebyly daleko od pravdy, ale pro Bachovou to nemělo žádný význam. Potřebovala rozpory ve výpovědích, do kterých by se zahryzla, a tady žádné nebyly.
Nejhorší ze všeho bylo přesvědčení, že žádná z nich nelže. Kdyby kladla otázky třinácti náhodně vybraným osobám, byla by dostala stejnou odpověď. Byly by si myslely, že tam byly, protože některá u nich tam byla a hovořily o tom spolu. Co se stalo jedné, stalo se všem.
Prostor se jí rychle zužoval. Propustila svědkyně, zavolala zpátky 23900 a posadila ji k sobě. Bachová vypočítávala na prstech jednotlivé body.
"Tak za prvé. Máte osobní věci mrtvé?"
"Nemáme žádný soukromý majetek."
Bachová přikývla. "Za druhé. Můžete mi ukázat její pokoj?"
"Každou noc spíme v pokoji, na který zrovna narazíme. Nemáme žád-"
"Správně. Za třetí, nějaké přítelkyně nebo spolupracovnice, které by..." Bachová si přejela rukou po čele. "V pořádku. Zapomeňte na to. Co její zaměstnání? Kde pracovala?"
"Při každé práci se střídáme. Pracujeme na tom, co vyžaduje-"
"Správně!" vybuchla Bachová. Vyskočila ze židle a dlouhými kroky měřila místnost. "Co ode mě, ksakru, v této situaci očekáváte? Nemám v ruce nic, do čeho bych mohla strčit nos. Nikdo nechce říct, proč ji zabili, nevím, jak toho zabijáka najít, nijak... zatraceně! Co čekáte, že udělám?"
"Neočekáváme od vás nic," řekla tiše barbie. "Nežádaly jsme, abyste sem přišla. Velice bychom uvítaly, kdybyste hned odešla."
Ve svém hněvu na to Bachová zapomněla. Zastavila se, neschopná jakéhokoliv pohybu. Konečně zachytila Weilův pohled a pohybem hlavy mu ukázala na dveře.
"Pojďme odtud." Weil neříkal nic. Následoval Bachovou ke dveřím a spěchal, aby jí stačil.
Dorazili na stanici podzemní dráhy a Bachová se zastavila před čekající kabinou. Ztěžka dosedla na lavičku, vložila bradu do dlaní a pozorovala mravenčí hemžení barbie v překladišti.
"Máš nějaký nápad?"
Weil potřásl odmítavě hlavou, posadil se vedle ní a sundal čepici, aby si utřel pot z čela.
"Nechávají si všechno pod pokličkou," ozval se. Bachová přikývla, ale ve skutečnosti ho neposlouchala. Sledovala skupinu barbie. Dvě z nich se oddělily z hloučku a popošly několik kroků směrem k ní. Obě se přitom smály nějakému vtipu, kterému rozuměly jen ony samy, a hleděly přímo na Bachovou. Jedna z nich sáhla pod halenu a vytáhla dlouhý, lesklý ocelový nůž. Ladným pohybem ho vrazila druhé barbie do břicha a zvedla ho i s ní nahoru, až oběť stála jen na špičkách. Probodnutá barbie vypadala na okamžik překvapeně, zírala s otevřenými ústy, jak jí nůž kucká vnitřnosti jako rybě. Pak se jí rozšířily oči, s hrůzou pohlédla na svoji společnici a pomalu klesala na kolena s nožem v sobě, zatímco krev prudce stříkala ven a vsakovala se do bílé látky.
"Chyťte ji!" vykřikla Bachová. Po okamžiku strašlivého ochromení byla zase na nohou a utíkala k nim. Vypadalo to přesně jako na záznamu.
Vrah se pohyboval poměrně rychle asi čtyřicet metrů před ní, spíš poskakoval než běžel. Minula barbie, která se stala terčem útoku - byla teď na její straně a stále držela rukojeť nože téměř něžně v sobě, tělo zkroucené bolestí. Bachová stiskla nouzové tlačítko na komunikátoru, ohlédla se přes rameno na Weila klečícího vedle postižené barbie, a potom se vrátila pohledem do chumlu pobíhajících postav. Která z nich to byla? Která?
Chytila tu, co byla zdánlivě na stejném místě a utíkala stejným směrem jako vrah ještě předtím, než se ohlédla. Otočila barbie zády k sobě a zasadila jí tvrdý úder hranou dlaně do šíje. Sledovala, jak padá, a snažila se pohledem zachytit současně všechny ostatní barbie. Pobíhaly sem a tam, některé se pokoušely o útěk, jiné se schovávaly ve skladišti, aby viděly, co se bude dít. Scéna jak z blázince - vřeštění, výkřiky a zmatené pohyby.
Bachová zpozorovala na podlaze cosi zkrvaveného, poklekla k nehybné postavě a zacvakla pouta.
Zvedla oči do oceánu tváří, všechny jedna jako druhá.

Komisař ztlumil osvětlení a spolu s Bachovou a Weilem se zahleděl na velkou obrazovku na konci místnosti. Vedle obrazovky stála policejní analytička s fotoanalyzátorem v ruce. Pustili záznam.
"Tady jsou," ukázala žena koncem dlouhého ukazovátka na dvě barbie. Zatím viděli jenom obličeje na okraji hloučku, které se začínaly hýbat. "Oběť tady vpravo, podezřelá napravo od ní." Všichni znovu sledovali, jak ji probodla. Bachová sebou trhla, když viděla, jak dlouho jí trvalo, než zareagovala. V její prospěch svědčilo, že Weil se pohnul o zlomek vteřiny později.
"Poručice Bachová se začíná hýbat. Podezřelá se pohybuje zpět k davu. Všimněte si, že pozoruje Bachovou přes rameno. Teď. Tady." Zastavila záběr. "Bachová ji spouští z očí. Podezřelá si stahuje plastickou rukavici chránící ruku před skvrnami od krve. Odhazuje ji na zem, skáče stranou. Mezitím se Bachová ohlíží a vidíme, že se žene za nesprávnou podezřelou."
Přímo chorobně fascinována zírala Bachová na svůj obraz útočící na nevinnou barbie, skutečný zabiják stál nalevo asi metr od ní. Záznam pokračoval normální rychlostí a Bachová se dívala na vraha, dokud ji nezačaly bolet oči od blikání obrazovky. Tentokrát by jí neunikl.

"Je neuvěřitelně troufalá. Dalších dvacet minut neopustí místnost." Bachová se viděla, jak klečí na kolenou a pomáhá lékařům naložit zraněnou barbie do kabiny. Vrah po jejím boku se jí téměř dotýkal. Cítila, jak jí na paži naskakuje husí kůže.
Vzpomněla si na nezdravý strach, který ji přemohl, když klečela u zraněné ženy. Mohla to být kterákoli z nich. Třeba ta vedle mě...
Potom vytáhla zbraň, zacouvala ke stěně a nehnula se, dokud za několik minut nepřijely posily.
Světla se pohybovala od vraha a zase k němu.
"Teď si poslechneme, co jste zjistili."
Bachová hodila okem po Weilovi a začala číst ze svých poznámek.
"Těsně před příjezdem lékařské pomoci seržant Weil hovořil s obětí. Zeptal se jí, jestli ví něco bližšího o totožnosti útočníka. Odpověděla, že ne, a řekla jenom, že to byl 'trest'. Nedokázala to blíž vysvětlit. Cituji nyní ze zprávy seržanta Weila, kterou sepsal bezprostředně po rozhovoru. "'To bolí, bolí. Umírám, já umírám.' Oznámil jsem jí, že pomoc je už na cestě. Odpověděla 'Umírám.' Oběť začala mluvit nesouvisle a já jsem se pokusil získat od kolemjdoucích košili, abych zastavil krvácení. Nikdo nebyl ochoten pomoci."
"Mohlo za to slovo 'já'," doplnil ji Weil. "Když ho vyslovila, všechny se od ní odtáhly."
"Ještě jednou nabyla vědomí," pokračovala Bachová, "a stačila zašeptat jedno číslo. Dvanáct, patnáct, což jsem zapsal jako jedna-dva jedna-pět. Znovu se nadzvedla a pronesla 'Umírám.'" Bachová zaklapla poznámkový blok a zvedla oči.
"Měla samozřejmě pravdu." Nervózně si odkašlala.
"Uplatnili jsme paragraf 35b Unifikovaného zákoníku New Dresden 'Zostřené vyšetřování', který pozastavuje občanské svobody v místě po dobu trvání šetření. Součást 1215 jsme našli jednoduchým trikem - postavili jsme barbie do řady a poručili jim stáhnout kalhoty. Všechny měly pořadové číslo dole na kříži. Součást 1215, osoba Sylvester J. Cronhausen, je nyní ve vazbě."
Zatímco vyšetřování pokračovalo, šli jsme s týmem kriminalistických expertů do spací kóje číslo 1215. V úkrytu pod kavalcem jsme našli tohle." Bachová vstala, otevřela kufřík s důkazy a vyložila nález na stůl.
Byla to dřevěná vyřezávaná maska s velkým skobovitým nosem, knírkem a věnečkem černých vlasů na horním okraji. Vedle ní leželo několik skleněných pudřenek, pleťový krém, mastné líčidlo a parfém. Černý nylonový svetr, jedny černé kalhoty a jedny tenisky. Hromádka obrázků vystřižených z časopisů, na kterých byli normální lidé. Mnozí z nich měli na sobě víc šatů, než bylo na Měsíci zvykem. Černá paruka a chomáč chlupů stejné barvy.
"Co bylo to poslední?" zeptal se komisař.
"Chlupy, pane komisaři. Paruka z ochlupení dámského přirození."
"Aha." Znovu se opřel o opěradlo židle a uvažoval o té kolekci. "Někdo se rád strojil."
"Zřejmě ano." Bachová stála pohodlně, ruce za zády sepnuté, její tvář nevyjadřovala nic. Měla intenzívní pocit selhání a chladného odhodlání dostat tu ženskou, která si po spáchání vraždy stoupne drze vedle ní. Věděla s jistotou, že čas a místo vybrala záměrně, že barbie oddělala kvůli ní.
"Myslíte, že tyhle drobnosti patřily zavražděné?"
"Nemáme k tomu žádný důvod," odpověděla Bachová. "Ale okolnosti tomu silně nasvědčují."
"Čemu?"
"Nejsem si jistá. Tyhle věci možná patřily oběti. Při náhodné prohlídce ostatních kójí se nic podobného nenašlo. Ukázali jsme je součásti 23900, styčnému důstojníkovi mezi námi a barbie. Prohlásila, že neví, k čemu by měly sloužit." Zmlkla a potom dodala: "Myslím, že lže. Hleděla na ně s odporem."
"Zavřeli jste ji?"
"Ne, pane. Podle mě by to nebylo rozumné. Je to naše jediné spojení s jejich světem, třebaže za moc nestojí."
Komisař se zamračil. "Nechám to na vás, Bachová. Řeknu vám na rovinu, že bychom tuhle záležitost rádi měli co nejdřív z krku."
"Naprosto s vámi souhlasím."
"Asi mě dost dobře nechápete. Někoho obžalovat musíme. A hodně brzy."
"Dělám, co mohu. Abych pravdu řekla, začínám pochybovat, jestli ještě vůbec něco umím."
"Pořád mi nerozumíte." Rozhlédl se po místnosti. Stenografistka s analytikem odešli. Zůstal sám s Bachovou a Weilem. Cvrnkl prstem do vypínače na stole a vypnul záznam, jak si uvědomila Bachová.
"Novináři tu historku rozmazávají a začíná nám být horko. Lidé se na jedné straně barbie bojí. Slyšeli o té vraždě před padesáti lety a o nepsané neformální dohodě. Moc se jim to nelíbí. Na druhé straně jsou bojovníci za občanská práva. Ti se budou vehementně snažit zabránit, aby se barbie cokoliv stalo. Vláda nechce takový zmatek připustit. Ani se jí nedivím."
Bachová neříkala nic. Komisař vypadal mrzutě.
"Vidím, že vám to musím říct otevřeně. Ve vazbě máme jednu podezřelou," zdůraznil.
"Máte na mysli součást 1215, Sylvestra Cronhausena?"
"Ne, mluvím o člověku, kterého jste chytila."
"Záznam ukazuje jasně, že je nevinná. Jenom stála opodál." Cítila, jak jí přitom hoří tvář. Zatraceně, vždyť se tolik snažila!
"Podívejte se na to."
Stiskl tlačítko a páska se začala znovu odvíjet. Ale kvalita obrazu byla velice mizerná. Přes obrazovku sněžilo, obraz chvílemi úplně zmizel. Silně to připomínalo poruchu kamery. Bachová se na sebe dívala, jak pobíhá mezi davem lidí - bílý záblesk - a jak udeřila tu ženu. V místnosti se znovu rozsvítilo.
"Domluvil jsem se s analytičkou, že v tom bude určitě pokračovat. Dostanete za to odměnu, oba dva." Přelétl pohledem

z Weila na Bachovou.
"Myslím, že případ neuzavřu, pane."
Vypadal, jako by kousl do citrónu. "Já jsem přece neřekl, že to máte udělat dnes. Je tu možnost. Ale žádám vás, abyste se na to podívali i z téhle stránky. Nic víc. S tímto návrhem přišly samy barbie. Nabídly vám totéž, když jste u nich jednali poprvé. Uzavřete případ přiznáním, bez zmatku, máme tu zadrženou. Říká, že ji zabila, že je všechny zabila. Chci, abyste si položili otázku, jestli nemá pravdu? Ve vztahu ke svým schopnostem a morálním hodnotám. Věří, že se na vraždách spolupodílela a společnost požaduje nějakého pachatele. Co je na tom špatného, když přijmeme navrhovaný kompromis a počkáme, až se všechno přežene?"
"Pro mě je to nepřijatelné. V přísaze, kterou jsem složila, tohle nestojí. Domnívám se, že mám chránit nevinné, a ona je nevinná. Je to jediná barbie, o které vím, že je nevinná."
Komisař si povzdechl. "Máte na to čtyři dny, Bachová. Do té doby mi předložíte jiný návrh."
"Ano, pane. Pokud se mi to nepodaří, nebudu se plést do vašich záměrů. Budete však muset přijmout moji rezignaci."

Anna-Louise Bachová ležela ve vaně, hlavu opřenou o složený ručník. Jenom krk, hroty ňader a kolena vyčnívaly nad klidnou hladinu vody zbarvenou do nachova za štědrého přispění koupelové soli. Mezi zuby svírala tenké viržinko. Z jeho konce stoupal v malých kroužcích proužek levandulového dýmu a spojoval se s obláčkem těsně pod stropem. Natáhla nohu a otočila kohoutky. Nechávala si vodu vychladnout a znovu napouštěla horkou, dokud jí na čele nevyrazil pot. Ležela ve vaně už několik hodin. Konečky prstů byly zvrásněné jak valcha.
Zdálo se, že nemá moc na vybranou. Barbie jí byly cizí, stejně jako každému, komu by uložila vyslechnout je. Nechtěly spolupracovat při vyšetřování zločinů. Všechna stará pravidla a vyšetřovací postupy nestály za nic. Svědci byli k ničemu. Člověk je nemohl odlišit jednoho od druhého ani oddělit jejich zprávy. Příležitost? Mělo ji několik tisíc jedinců. Motiv zůstával záhadou. Měla podrobný fyzický popis, dokonce i záznamy skutečných vražd. Obojí nikam nevedlo. Žádným směrem se nemohla dostat ke kýženému výsledku. Máčela se dlouhé hodiny v naději, že se rozhodne, zda o svou práci ještě stojí.
K čertu, co jiného chtěla dělat?
Rychle vylezla z vany, zanechávajíc za sebou na podlaze spoustu vody. Vřítila se do ložnice, stáhla přikrývky z postele a pleskla nahou mužskou postavu po zadku.
"Tak pojď, krasavče," probudila ho rázně, "teď budeš mít příležitost udělat něco s mým nosem."

Využívala každé minuty. Její oči neustále pročítaly všechno, co sehnala o Standardizovaných. Zatímco Atlas upravoval oči, do sluchátka jí bzučel počítač. Naučila se nazpaměť téměř celou Knihu standardů.
Deset hodin plastické chirurgie, pak následovalo osm hodin vleže na zádech. Tělo, které procházelo násilnou regenerací, bylo úplně ochromené. Oči automaticky snímaly slova běžící na obrazovce nad hlavou.
Tři hodiny cvičila, aby si zvykla na kratší ruce a nohy. Další hodinu jí zabrala úprava oblečení.
Když opouštěla kliniku dr. Atlase, cítila, že by ji mohli pokládat za barbie, kdyby si oblékla jejich šaty. Tak daleko však nezašla.

Lidé často zapomínají zamykat přístupové cesty, které vedou zvenčí do opevnění. Bachová nejednou využila této skutečnosti a vynořila se na místě, kde ji nikdo nečekal.
Zamkla vypůjčeného měsíčního brouka na parkovišti a nechala ho tam. Ve skafandru se pohybovala dost nemotorně. Vešla do budovy, prošla jí a vstoupila dveřmi do jednoho zařízeného pokoje v Anytownu. Shodila ze sebe skafandr, v zrcadle v koupelně rychle přeletěla očima po svém zevnějšku, upravila si svinovací pásmo připevněné k volnému bílému oděvu, připomínajícímu výsadkářskou kombinézu, a vyšla do tmavé chodby.
V žádném případě nedělala nic nezákonného, ale ocitla se na tenkém ledě. Barbie by určitě její maskování nepřijaly s nadšením, kdyby ji odhalily. Věděla také, jak snadno může barbie navždy zmizet. Třem z nich se to už stalo, ještě než Bachová převzala případ.
Místo vypadalo opuštěně. Podle zažitého denního cyklu byl v New Dresden pozdní večer. Čas pro noční vyrovnávání. Bachová pospíchala mlčenlivými chodbami do hlavního sálu v chrámu, zaplněném nekonečným šumem hovoru barbie. Bez problémů vklouzla dovnitř a za několik minut už věděla, že její obličejová maska je opravdu tak dobrá, jak jí Atlas slíbil.
Při vyrovnávání barbie postupně docházely k jednotnému názoru na své zážitky a zkušenosti, vyrovnávaly se s různorodostí světa. Nebyly schopny svůj život natolik zjednodušit, aby každý člen společnosti zažil každý den tytéž věci. Podle Knihy standardů se k tomuto cíli měly přibližovat. Tato stránka Posvátného opětného splynutí s Bohyní však byla pravděpodobně nedosažitelná. Snažily se vykonávat vhodné práce, které dokázal zastat každý jejich člen. Komuna nevyhledávala zisk, jenomže vzduch, voda a potrava nebyly zadarmo, stejně jako náhradní díly a služby, které udržovaly všechno v chodu. Komuna musela vyrábět a obchodovat s vnějším světem.
Prodávaly luxusní věci: ručně vyřezávané náboženské sošky, iluminované svaté knihy, malovanou keramiku a vyšívané tapiserie. Žádná z těchto věcí neměla vztah ke Standardizovaným. Barbie neměly žádné náboženské symboly kromě své uniformity a měřícího pásma, ale jejich učení nezakazovalo prodej předmětů uctívaných lidmi jiné víry. Bachová viděla tyto výrobky v obchodech s luxusním zbožím. Jejich nevýhodou - i přes velmi pečlivé provedení - bylo, že všechny vypadaly jeden jako druhý. Lidé, kteří v éře techniky kupují luxusní věci, obvykle žádají osobitý tvar, který vyžaduje ruční výrobu, kdežto barbie chtěly, aby všechno vypadalo navlas stejně. Byla to paradoxní situace, ale barbie se ochotně smířily se ztrátou, jen když dodržely své standardy.
Každodenní činnost barbie se co nejvíce podobala tomu, co dělaly ostatní. Někdo však musel vařit jídlo, obsluhovat

klimatizaci, nakládat zboží do kontejnerů. Každá součást dělala každý den něco jiného. Scházely se pak při vyrovnávání a snažily se své zážitky sdělit ostatním a znovu se sjednotit.
Byla to nuda. Každá mluvila s kýmkoli, kdo stál náhodou vedle ní. Každá žena hovořila o tom, co ten den dělala. Než noc skončila, Bachová si vyslechla stokrát stejný příběh a opakovala ho každému, kdo naslouchal.
Všechno neobvyklé se sdělovalo reproduktorem, aby si to všichni mohli uvědomit a přenést tak nesnesitelné břemeno odlišnosti na bedra ostatních. Žádná barbie si nechtěla nechat jedinečný zážitek sama pro sebe. Házel na ni špínu a znečišťoval ji, než se o něj podělila s ostatními.
Bachová začínala pociťovat únavu - spala dost málo - když zhasla světla. Bzučení hovorů umlklo, jako když utne.
"Potmě jsou všechny kočky stejné," zamumlal kdosi docela blízko. Vtom se nade všemi pozvedl jediný hlas. Zněl slavnostně, téměř jako nábožný nápěv.
"Jsme spravedlivě rozhořčeni. Na našich rukou ulpěla krev, je to však svatá krev mravní čistoty. Hovořili jsme s vámi o rakovině stravující srdce našeho těla, a přece se krčíte strachem před tím, co musí přijít. Nečisté z nás musí pryč!"
Bachová se v naprosté tmě pokoušela určit, odkud slova přicházejí. Pak si uvědomila pohyb davu, lidé se o ni otírali, všichni šli jedním směrem. Už už se poddala lidské vlně, když si uvědomila, že se pohybují pryč od hlasu.
"Myslíte si, že můžete zneužít naši posvátnou uniformitu a skrýt se mezi námi, leč pomstychtivá ruka Bohyně se nezastaví. Jste poznamenané, naše bývalé sestry. Vaše hříchy vás oddělily od ostatních a odplata vás nemine.
Pět z vás odešlo. Bohyně ví, kdo jste a nebude mít slitování nad překrucováním její posvátné pravdy. Smrt si pro vás přijde, až ji budete nejméně očekávat. Bohyně vidí odlišnosti uvnitř vás, odlišnosti, které hledáte, ale které se snažíte ukrýt před svými bezúhonnými sestrami."
Lidé se teď strkali rychleji a zmatek postoupil až k ní. Zoufale se snažila vymanit ze sevření lidí, kterým ze všech pórů těla čišel panický strach, dokud se nezastavila ve volném prostoru. Řečník křičel, aby přehlušil kňučení a šoupání bosých nohou. Bachová postupovala dopředu a šmátrala kolem sebe nataženýma rukama. Ale jiná ruka na ni narazila dřív.
Úder nemířil na žaludek, ale vyrazil jí vzduch z plic a přinutil ji plazit se s nataženýma rukama po zemi. Někdo přes ni zakopl. Uvědomila si, že by mohla dopadnout velice špatně, kdyby se jí nepodařilo vstát. Namáhavě se zvedala, když se světla znovu rozsvítila.
Dav si s úlevou oddechl, když si každá barbie prohlédla svoji sousedku. Bachová napůl očekávala, že se najde další tělo, ale zdálo se, že k dalšímu případu nedošlo. Zabiják zase zmizel.
Vyklouzla z vyrovnávání ještě před koncem a spěchala opuštěnými chodbami do kóje 1215.

Seděla v pokojíku - jen o málo větším než cela, s jedním lůžkem, židlí a lampou na stole - již více než dvě hodiny, když se dveře otevřely, jak doufala. Dovnitř vběhla udýchaná barbie, zavřela dveře a opřela se o ně zády.
"Byli jsme zvědavi, jestli přijdete," opatrně nadhodila Bachová.
Žena se rozběhla k Bachové, zhroutila se u jejích nohou a začala vzlykat.
"Odpusťte nám to, prosíme za prominutí, náš miláčku. Minulou noc jsme si netroufaly přijít. Bály jsme se, že... že by... že byste mohla být zavražděna a že by tu na nás čekal trest. Odpusťte nám, odpusťte nám to.
"To je v pořádku," odpověděla Bachová, protože nevěděla nic lepšího. Barbie se najednou na ni zoufale přitiskla a vášnivě ji líbala. Bachovou to překvapilo, přestože něco podobného očekávala. Vracela jí polibky, jak nejlépe uměla.
Barbie konečně znovu promluvila.
"Musíme toho nechat, hned toho musíme nechat. Tolik se bojíme trestu, ale... ale ta touha! Nedokážeme přestat. Tak nutně vás potřebujeme vidět, že stěží přečkáme den, když nevíme, jestli jste na druhém konci města nebo pracujete těsně vedle nás. Stupňuje se to celý den a noc, znovu se nedokážeme zastavit před hříchem." Plakala, tentokrát tišeji a už ne štěstím, že vidí ženu, za kterou Bachovou považovala, ale z hlubokého zoufalství. "Co se z nás stane?" ptala se bezmocně.
"Šššš," konejšila ji Bachová. "Všechno bude v nejlepším pořádku."
Na chvíli barbie uklidnila, potom však viděla, že zvedá hlavu. Zdálo se, že jí oči žhnou podivným světlem.
"Nedokážu už déle čekat," vyhrkla. Vstala a začala se svlékat. Bachová cítila, jak se jí třesou ruce.
Pod oblečením se objevilo několik věcí, které jí připadaly povědomé. Bachová viděla, že chomáč chlupů je už na svém místě mezi nohama. Dřevěná maska stejná jako ta, kterou našli v tajné skrýši, a skleněná nádobka. Barbie odšroubovala víčko a prostředníkem si lehce namazala ňadra hnědým krémem, což mělo představovat bradavky.
"Podívejte se, co já mám," pochlubila se třesoucím se hlasem a položila přitom důraz na zájmeno. Z hromádky šatů na podlaze vytáhla tenoučkou žlutou blůzku a přehodila si ji přes ramena. Zaujala vyzývavý postoj a několikrát přešla sem a tam po maličkém pokojíku.
"Pojď, miláčku,"zašeptala. "Řekni mi, že jsem krásná. Řekni, že jsem nádherná. Řekni mi, že jsem tvoje jediná. Jediný přítel. Co je ti? Ještě se bojíš? Já ne. Pro tebe se odvážím všeho, má první a jediná lásko." Přestala se procházet po pokoji a zahleděla se podezíravě na Bachovou. "Proč se nesvlékáš?"
"My... ehm, já nemohu," improvizovala bez přípravy Bachová. "Oni, ehm, někdo našel ty věci. Jsou pryč." Netroufala si odložit šaty, protože její bradavky a ochlupení mezi stehny by vypadaly příliš opravdově, dokonce i v šeru.
Barbie se od ní pomalu odtahovala. Popadla masku a držela ji před sebou jako štít. "Co tím chceš říct? Byla tady? Trest boží? Jdou po nás? Je to pravda, že? Mohly by nás vidět spolu." Měla už zase pláč na krajíčku a panický strach.
"Ne, ne, myslím, že tu byla policie -" Ale mluvila už zbytečně. Barbie stála mezi napůl otevřenými dveřmi.
"Ty patříš k ní! Co jste udělaly s... ne, ne, tebe se to netýká." Sáhla do šatů, které držela v rukách, a Bachová na okamžik zaváhala v očekávání, že vytáhne nůž. To barbie stačilo, aby se rychle protáhla dveřmi a zabouchla je za sebou.

Než se Bachová dostala ke dveřím, žena byla pryč.

Bachová si pořád připomínala, že sem nepřišla hledat další potenciální oběti - ke kterým určitě patřila její návštěvnice - ale chytit vraha. Chtěla ji zadržet, aby jí mohla položit další otázky.
Ta žena byla zvrhlá, samozřejmě podle měřítek a zvyklostí Standardizovaných. Upnula se - a pravděpodobně i ostatní mrtvé barbie - na individuální odlišnosti. Když si to Bachová uvědomila, její první myšlenka patřila otázce, proč tedy neopustily kolonii a nestaly se tím, co si přály? Proč však křesťan vyhledává prostitutky? Protože hřích přitahuje. V liberálnějším světě by tyto věci měly jen malý význam. Tady šlo o nejhorší a zároveň nejpřitažlivější hřích.
A komusi se vůbec nelíbil.
Dveře se znovu otevřely a Bachová stanula tváří v tvář udýchané ženě s rozcuchanými vlasy.
"Musely jsme se vrátit," řekla. "Omlouváme se za ten panický útěk. Můžete nám odpustit?" Blížila se k Bachové s nataženýma rukama. Vypadala tak zranitelně a zkroušeně, že Bachovou ohromilo, když ji do brady udeřila pěst.
S temným žuchnutím se sesula ke stěně a najednou se ocitla pod ženinými koleny s čímsi ostrým a studeným na hrdle. Opatrně polkla a mlčela. V krku ji nesnesitelně svědilo.
"Je mrtvá," pronesla barbie. "A ty budeš další." V jejím obličeji se však objevilo cosi, čemu Bachová nerozuměla. Barbie si několikrát promnula oči a pohlédla na ni přivřenýma očima.
"Poslyšte, já nejsem ta, za kterou mě máte. Když mě zabijete, přinese to vašim sestrám víc potíží, než si dokážete představit."
Barbie zaváhala a pak jí neomaleně vrazila ruku do kalhotek. Oči jí vyjely, když ucítila genitálie, ale nůž se nehýbal. Bachová věděla, že musí mluvit rychle a volit vhodná slova.
"Víte, o čem mluvím, že?" Hledala očima odpověď, ale žádná nepřicházela. "Uvědomujete si, že politické tlaky sílí? Že celou kolonii by smetly, kdybyste představovaly hrozbu pro okolí? To přece nechcete."
"Když to bude muset být, tak se to stane," stála na svém barbie. "Čistota je důležitá věc. Když zemřeme, zemřeme čisté. Rouhači musí zahynout."
"Ti mě nezajímají," ozvala se Bachová. Konečně vycítila u barbie náznak zájmu. "Taky mám své zásady. Možná je nedodržuji tak důsledně jako vy, ale jsou pro mě důležité. Jedna z nich říká, že viník má být postaven před soud."
"Tady se provinila celá skupina. Zkuste to s ní. Potrestejte ji. Nebude protestovat."
"Viníkem jste vy."
Žena se usmála. "Tak nás zatkněte."
"Samozřejmě nemohu. Dokonce i když mě nezabijete a vyjdete ze dveří, nikdy vás nenajdu. Vzdala jsem to. Jenomže nemám čas. Tohle byla moje poslední příležitost a zdá se, že nevyšla."
"Podle nás byste to nedokázala, ani kdybyste měla víc času. Ale proč bychom vás měli nechat žít?"
"Protože si můžeme vzájemně pomáhat." Cítila, že tlak trochu polevil. Podařilo se jí znovu polknout. "Nechcete mě zabít, protože by to zničilo vaši společnost. Já sama... musím z toho zmatku zachránit pro sebe zbytky sebeúcty. Chci přijmout vaši definici morálky a nechat vás odsoudit podle zákonů vaší společnosti. Možná, že dokonce máte pravdu. Možná jste jedna bytost. Nemohu však nechat odsoudit tu ženu, když vím, že nikoho nezabila."
Nůž se nedotýkal krku, ale stále mohl kdykoli při sebemenším pohybu zajet do hrdla.
"A když vás necháme žít? Co z toho vyvodíte? Jak osvobodíte vašeho 'nevinného' vězně?"
"Řekněte mi, kde najdu tělo ženy, kterou jste právě zabila. Ostatní nechte na mě."

Vyšetřovací skupina s ohledávačem mrtvol odjela a Anytown se pomalu uklidňoval. Bachová seděla s Jorgem Weilem na kraji postele, unavená jako snad nikdy v životě. Kdy vlastně spala naposledy?
"Řeknu ti," promluvil Weil, "poctivě se přiznám, že jsem nevěřil, že ti to vyjde. Vidím, že jsem se mýlil."
Bachová si vzdychla. "Chtěla jsem ji nechat naživu. Myslela jsem, že to dokážu. Ale když na mě vytáhla nůž..." Nechala ho dokončit myšlenku, neměla chuť lhát. Dost na tom, že lhala už reportérovi. Řekla mu, že vytrhla útočníkovi nůž z ruky a pokusila se ho zneškodnit, ale nakonec ho musela zabít. Naštěstí boule v zátylku od nárazu na zeď potvrzovala dočasnou ztrátu vědomí. Jinak by se byl někdo zajímal, proč čekala tak dlouho, než zavolala policii a sanitku. Když přijeli, byla barbie mrtvá asi hodinu.
"Dobrá. Odměnu ti nechám, zasloužíš si ji. Dotáhla jsi to do konce sama. Připouštím, že jsem se strašně těžko rozhodoval, jestli mám udělat to, co ty a odstoupit z funkce nebo jestli mám zůstat. Teď opravdu nevím."
"Možná, že je to tak nejlepší. Ani já doopravdy nevím."
Jorge se zašklebil. "Nemůžu si zvyknout, že za tím strašlivým obličejem jsi ty."
"Já taky ne. Nechci se dívat do zrcadla. Půjdu za Atlasem a nechám se změnit zpátky." Unaveně se zvedla a šla s Weilem ke stanici podzemní dráhy.
Neřekla mu úplnou pravdu. Opravdu měla v úmyslu dostat zpět svoji tvář co možná nejdříve - nos a všechno ostatní - ale zbývala ještě jedna věc.
Od počátku ji trápila otázka, jak vražedkyně rozeznala své oběti. Odpadlíci od víry si podle všeho předem dohodli čas a místo pro své podivné obřady, což šlo dost snadno. Kterákoli barbie se mohla lehce vyhnout svým povinnostem. Mohla říci, že je nemocná, a nikdo by nevěděl, že to stejná barbie, která byla nemocná včera, před týdnem nebo před měsícem. Nemusela pracovat, mohla se toulat po chodbách, jako by právě přecházela z jedné práce do druhé. Nikdo proti ní nemohl nic namítat. Kromě toho, třebaže číslo 23900 tvrdilo, že žádná barbie nespí dvě noci po sobě ve stejném pokoji, neexistoval žádný způsob, jak by se to dozvědělo. Bylo zřejmé, že pokoj 1215 byl trvale obsazen odpadlíky.
A ti by se na tajných setkáních nezdržovali rozeznáváním podle pořadového čísla, třebaže na ulici to dělali. Vrah šel také najisto.

Ale někdo věděl, jak je rozeznat, jak je rozpoznat v davu. Bachová si domyslela, že vrah určitě pronikl na schůzky a nějakým způsobem jejich účastnice označil. První barbie ho přivedla ke druhé a ta k další, dokud je nepoznal všechny a nebyl připraven je napadnout.
Pořád si připomínala podivný pohled, jakým se na ni barbie dívala, jak na ni hleděla s přivřenýma očima. Už jenom fakt, že ji okamžitě omylem nezabila, znamenal, že čekala něco, co tam nebylo.
A napadlo ji, co to mohlo být.
Měla v úmyslu zajít napřed do márnice a prohlédnout si mrtvoly přes filtry s různými vlnovými délkami světla. Byla si jistá, že na obličejích uvidí nějaké znamení, které vrah viděl svými kontaktními čočkami.
Muselo tam být něco, co se dalo zjistit jenom odpovídajícím zařízením nebo za příznivých okolností. Kdyby na tom dost dlouho pracovala, našla by to.
Kdyby šlo o neviditelný inkoust, vyvstala by další zajímavá otázka. Jak ho vrah použil? Štětcem nebo ve spreji? To bylo nepravděpodobné. Vždyť takový inkoust ve vrahových rukou vypadal jak voda.
Když své oběti poznačila, musela si být jistá, že znamení určitou dobu vydrží. K vraždám došlo během doby delší než jeden měsíc. Takže hledala nesmazatelný, neviditelný inkoust, který pronikne do kůže.
A kdyby byl nesmazatelný...
Přemýšlet dál nemělo smysl. Buď měla pravdu nebo ne. Když se s vrahem dohodla, musela předpokládat, že s tím bude žít celý život. Teď by ho určitě nedokázala dostat před soud, ani po tom, co si právě řekla.
Ne, kdyby se vrátila do Anytownu a našla tam barbie, která měla ruce poskvrněné krví, musela by práci dokončit sama.

Stiskni ENTER ?

"Tady zvukový záznam. Nezavěšujte, prosím, dokud..."
Praštil jsem sluchátkem tak silně, že spadlo na podlahu. Stál jsem vedle telefonu, kapala ze mě voda a třásl jsem se zlostí. Nakonec začal aparát vydávat bzučivý tón, jako když je sluchátko vyvěšené. Dvacetkrát hlasitější než jakékoli běžné zvonění. Vždycky mi vrtalo hlavou proč. Jako by to bylo strašné neštěstí: "Havarijní stav! Váš telefon je vyvěšen!"
Telefonní přístroje, které samy člověku odpovídají, jsou jednou z drobných nepříjemností života. Přiznejte si - opravdu se vám zamlouvá rozhovor s přístrojem? Co se však stalo mně, nebyla jenom drobná nepříjemnost. Právě mi zavolal automat.
Jsou úplně nové. Takové hovory mívám tak dva nebo tři do měsíce. Většinou volají pojišťovací společnosti. Napřed dvě minuty cancají a pak vám dají číslo, na které máte zavolat v případě zájmu. (Jednou jsem jim zavolal, abych jim sdělil něco ze svých myšlenek, ale dokonale mě zablokovali vysíláním reprodukované hudby. Jedou podle nějakých seznamů. Nevím, kde je berou.
Vrátil jsem se do koupelny, setřel kapky vody z lakované obálky knížky z veřejné knihovny a znovu se opatrně spustil do vody. Byla už studená. Přidal jsem teplejší a krevní tlak se mi už vracel do normálních kolejí, když telefon zazvonil znovu.
Seděl jsem až do patnáctého zazvonění a pokoušel se ho ignorovat. Zkoušeli jste někdy číst, když vedle vás zvoní telefon?
Při šestnáctém zazvonění jsem vstal. Utřel jsem se ručníkem, hodil na sebe župan a opatrně se šoural do obývacího pokoje: Chvíli jsem hleděl na aparát.
Při padesátém zazvonění jsem ho zvedl.
"Tady zvukový záznam. Nezavěšujte, prosím, dokud záznam neskončí. Tento hovor je z domu vašeho nejbližšího souseda Charlese Kluga. Každých deset minut se bude opakovat. Pan Kluge ví, že není právě nejpříjemnějším sousedem a předem se omlouvá, že obtěžuje. Žádá vás, abyste šel okamžitě do jeho domu. Klíč je pod rohožkou. Vstupte dovnitř a udělejte, co bude třeba. Za své služby dostanete odměnu. Děkuji."
Klap. Oznamovací tón.

Nejsem netrpělivý. O deset minut později, když telefon zase zazvonil, jsem ještě seděl a přemýšlel. Zvedl jsem sluchátko a pozorně poslouchal.
Sdělení se opakovalo. Stejně jako předtím nemluvil Kluge. Hlas připomínal syntetickou řeč, do které se přimísilo teplo a vřelost hovorové angličtiny.
Vyslechl jsem zprávu a položil sluchátko do vidlice.

Uvažoval jsem, že zavolám policii. Charles Kluge žil v sousedním domku už deset let. Za tu dobu jsem s ním mluvil snad desetkrát, ale nikdy déle než minutu. Nic jsem mu nedlužil.

Taky jsem uvažoval o možnosti, že si toho nebudu všímat. Ještě jsem o ní přemýšlel, když telefon znovu zazvonil. Pohlédl jsem na hodinky. Deset minut. Zvedl jsem sluchátko a hned je položil.
Mohl jsem telefon odpojit. Můj život by se nijak radikálně nezměnil. Nakonec jsem se oblékl a vyšel ze dveří. Zahnul jsem doleva ke Klugovu pozemku.
Soused přes ulici Hal Lanier zrovna sekal trávník. Zamával na mě a já na něho. Bylo asi sedm večer, nádherný srpnový den končil, stíny se prodlužovaly. Ve vzduchu bylo cítit vůni čerstvě posečené trávy. Tuhle vůni jsem vždycky miloval. Měl bych posekat vlastní trávník, pomyslel jsem si.
Touhle myšlenkou si Kluge nikdy nelámal hlavu. Jeho trávník byl hnědý, tráva vysoká až po kolena a dusila se plevelem.
Zazvonil jsem. Nikdo nepřicházel, a tak jsem zaklepal. Potom jsem si povzdechl, podíval se pod rohožku a nalezeným klíčem otevřel dveře.
"Pane Kluge?" zavolal jsem, jen co jsem strčil hlavu dovnitř. Krátkou chodbou jsem prošel váhavým krokem člověka, který si není jistý, jestli je vítaným hostem. Závěsy zatažené jako vždy, takže bylo šero, ale tam, kde dřív byl obývací pokoj, vydávalo deset obrazovek dostatečné světlo, abych spatřil Kluga. Seděl na židli před stolkem, obličej na klávesnici počítače a půlku hlavy měl pryč.

Hal Lanier pracuje u počítače losangeleského policejního okresu. Řekl jsem mu tedy, co jsem našel a on zavolal policii. Čekali jsme spolu, než přijelo první auto. Hal se neustále vyptával, jestli jsem se něčeho nedotkl a já mu pořád říkal, že ničeho, kromě kliky na vstupních dveřích.
Sanitka přijela bez zapnuté sirény. Hned nato dorazila policie. Sousedé postávali v předzahrádkách svých domků nebo si vzrušeně vyměňovali názory před Klugovým domem. Reportéři několika televizních stanic přijeli právě včas, aby stačili udělat záběry těla zabaleného do prostěradla, které vynášeli ven. Muži i ženy přicházeli a odcházeli. Předpokládal jsem, že jde o běžnou policejní rutinu - otisky prstů, sbírání důkazů. Byl bych šel domů, ale řekli mně, abych se nevzdaloval.
Konečně mě předvedli k detektivovi Osbornovi, který dostal případ na starost. Zavedli mě do Klugova obývacího pokoje. Všechny televizní obrazovky byly dosud zapnuté. Potřásl jsem Osbornovi rukou. Než začal mluvit, pozorně si mě prohlédl. Byl to podsaditý nízký chlapík se začínající pleší. Budil dojem, že je velice unavený, dokud se na mě nepodíval. Třebaže se v obličeji nic nezměnilo, najednou nevypadal vůbec unaveně.
"Viktor Apfel?" zeptal se. Řekl jsem, že ano. Ukázal rukou po pokoji. "Pane Apfele, můžete nám říct, jestli tady něco chybí?"
Znovu jsem se rozhlédl. Přistupoval jsem k případu jako k hádance. V rohu byl krb a na oknech záclony. Na podlaze ležel koberec. Jinak tam ale nebylo nic, co by člověk v obývacím pokoji očekával.
Kolem stěn stály stoly, mezi nimi zůstala jen úzká ulička. Monitory, klávesnice, disketové jednotky, všechny ty elegantní drobnosti nové doby se vršily na stolech, navzájem spojené tenkými kabely a šňůrami. Pod stoly byly další počítače a krabice plné elektronických součástek. Nad nimi sahaly až do stropu police s krabicemi magnetických pásků, disket, kazet... angličtina má pro to slovo, na které jsem si zrovna v té chvíli nedokázal vzpomenout. Software.
"Není tu žádný nábytek, že? Jiný než tenhle..."
Nechápavě se rozhlížel.
"Chcete říct, že předtím tu nábytek byl?"
"Jak bych to mohl vědět?" Potom jsem si uvědomil, proč si nerozumíme. "Vy si myslíte, že jsem tady už někdy byl. Do tohoto pokoje jsem poprvé vešel asi před hodinou."
Svraštil čelo a to se mi moc nezamlouvalo.
"Podle lékařský zprávy je ten chlap mrtvej asi tři hodiny. Viktore, jak to, že jste sem přišel zrovna v tu dobu?"
Trochu mi vadilo, že mě oslovoval křestním jménem, ale nevěděl jsem, co bych proti tomu mohl dělat. Bylo mi jasné, že mu musím říct o tom telefonním hovoru.
Tvářil se dost pochybovačně. Dalo se to ale snadno ověřit. Přešli jsme s Halem a několika dalšími v hloučku do mého domku. Když jsme vstoupili, telefon zrovna vyzváněl.
Osborne ho zvedl a poslouchal. Na tváři se mu usazoval kyselý výraz. Jak ubíhala noc, tvářil se stále kyseleji.

Počkali jsme deset minut, než telefon zase zazvonil. Osborne si zatím prohlížel můj obývací pokoj. Byl jsem rád, když telefon opět zazvonil. Zaznamenali si zprávu na magnetofon a vrátili jsme se zpátky do Klugova domu.
Osborne vyšel na zadní dvorek, aby se podíval na les Klugových antén. Udělal na něho velký dojem.
"Pani Madisonová z dolního konce ulice si myslí, že se pokoušel spojit s Marťany," řekl se smíchem Hal. "Já si zas myslel, že dělal průmyslovou špionáž." Stály tam tři parabolické antény, šest stožárů a některá ze zařízení, která může člověk spatřit na budovách telekomunikačních společností vysílajících VKV.
Osborne se se mnou vrátil do obývacího pokoje. Požádal mě, abych popsal, co jsem viděl. Nevěděl jsem, k čemu to bude dobré, ale pokusil jsem se o to.
"Seděl na téhle židli, která stála před tímto stolem. Na podlaze jsem viděl revolver. Ruka visela dolů směrem k pistoli."
"Myslíte, že to byla sebevražda?"
"Ano, podle mě ano." Čekal jsem na jeho komentář, ale neozval se. "Tohle máte na mysli, ne?"
Povzdechl si. "Nenašli jsme žádnou stopu."
"Pokaždé po sobě nezanechají stopy," poznamenal Hal.
"Pokaždý ne, ale dost často jo, takže začínám čichat čertovinu, když žádný nevidím." Pokrčil rameny. "Je to asi k ničemu."

"Ten telefonní hovor," řekl jsem, "mohl být určitou známkou sebevraždy."
Osborne přikývl. "Nevšim jste si ještě něčeho jinýho?"
Přistoupil jsem ke stolu a zahleděl se na klávesnici. Výrobek firmy Texas Instruments, model TI-99/4A. Na pravé straně, kde předtím ležela Klugova hlava, byla velká skvrna od krve. "Všiml jsem si, že seděl před tímto přístrojem." Dotkl jsem se klávesy a obrazovka se okamžitě zaplnila slovy. Rychle jsem odtáhl ruku a upřeně se zadíval na sdělení:

NÁZEV PROGRAMU: SBOHEM, REÁLNÝ SVĚTE

DATUM: 20. 8.

OBSAH: POSLEDNÍ VŮLE A ZÁVĚŤ;
RŮZNÉ ZAJÍMAVOSTI

PROGRAMÁTOR: CHARLES KLUGE

PRO SPUŠTĚNÍ PROGRAMU

STISKNI ENTER ?

Na konci monotónně blikal černý čtvereček. Později jsem se dozvěděl, že se mu říká kurzor.
Všichni se shlukli kolem mě. Počítačový expert Hal vysvětloval, že mnohé počítače se po deseti minutách nečinnosti samy vypnou, takže na obrazovce není nic vidět. Dokud jsem se nedotkl klávesnice, byla obrazovka zelená; potom se objevila černá písmena na modrém podkladě.
"Vzal někdo z týhle klávesnice otisky prstů?" zeptal se Osborne. Nejspíš ne a tak vzal tužku a obráceným koncem stiskl klávesu ENTER. Obrazovka zjasněla, na okamžik zůstala modrá a hned potom se zaplnila elipsovitými tvary, které padaly shora dolů jako déšť. V mnoha barvách jich tam byly stovky.
"Tamhle jsou nějaký pilulky," ozval se vzrušeně jeden z policajtů. "Podívejte, tohle bude Quaalude. A tady Nembutal."
Ostatní policajti ukazovali na další tabletky. Rozeznal jsem charakteristický červený proužek kolem středu bílé kapsle - určitě to byl Dilantin. Dlouhá léta jsem ho denně užíval.
Konečně přestaly tabletky padat a ta pekelná věcička nám začala vyhrávat „Blíž k Tobě, Bože, blíž" v úpravě pro tři nástroje.
Několik lidí se zasmálo. Myslím, že nikomu z nás to nepřipadalo směšné - poslech strašidelného rekviem naháněl husí kůži - ale znělo to jako skladba pro lacinou píšťalku, varhany a papírovou trubku. Člověk se tomu mohl jenom smát.
Zatímco hrála hudba, z levé strany vystoupila postavička složená výhradně z čtverečků a nemotorně poskakovala do středu obrazovky. Připomínala jednu z lidských postav videoher, ale nebyla vykreslena do takových podrobností. Museli jste vynaložit veškerou svoji představivost, abyste uvěřili, že je to člověk.
Uprostřed se objevilo cosi nezřetelného a "člověk" se před tím zastavil. Pod ním vyskočilo něco jako židle.
"Co to má být?"
"Počítač."
Určitě šlo o počítač, protože človíček roztahoval ruce, které se trhaně pohybovaly nahoru a dolů, jako kdyby hrál na klavír Pochod osvoboditelů. Psal na klávesnici a nad ním se postupně objevovala slova:

NĚKDE NA TRASE JSEM NĚCO PROPÁSL. SEDÍM TU VE DNE V NOCI JAKO PAVOUK V KOAXIÁLNÍ PAVUČINĚ. HLEDÁM PÁNA VŠEHO... A TO NESTAČÍ. URČITĚ JE TOHO VÍC.

NAPIŠTE SVÉ JMÉNO: ?

"Kristepane," zvolal Hal, "tomu nemůžu uvěřit. Interaktivní dopis na rozloučenou."
"Pokračujte, když jsme už tak daleko, ať vidíme zbytek."
Stál jsem nejblíž klávesnici. Sehnul jsem se k ní a vyťukal svoje jméno. Když jsem však zvedl oči, uviděl jsem VICT9R.
"Jak se to vrací?"
"Jeďte dál," řekl Osborne. Natáhl ruku a stiskl ENTER.

MĚL JSI UŽ NĚKDY TENTO POCIT, VICT9RE? PRACUJEŠ CELÝ ŽIVOT, ABYS BYL NEJLEPŠÍ VE SVÉM OBORU, A JEDNOHO DNE SE PROBUDÍŠ A RÁD BYS VĚDĚL, PROČ TO DĚLÁŠ? PŘESNĚ TOHLE SE STALO MNĚ.

CHCEŠ O TOM VĚDĚT VÍC, VICT9RE? A/N -

Od tohoto místa byl dopis dost nesouvislý. Kluge si to asi uvědomoval a omlouval se za to, protože na konci každého odstavce o čtyřiceti nebo padesáti slovech dával čtenáři možnost volby Ano nebo Ne.
Neustále jsem přebíhal očima z obrazovky na klávesnici a zpět a měl jsem přitom před sebou obraz zhrouceného Kluga. Představoval jsem si, jak tu sedí sám a píše tento text.
Říkal, že je zoufalý. Nechtěl už v tom pokračovat. Bral spoustu prášků (na tomto místě jich hodně stékalo přes obrazovku jako déšť) a neměl už žádný cíl. Udělal všechno, co si předsevzal. Nechápali jsme, co tím chce říct. Tvrdil, že

už neexistuje. Mysleli jsme, že jde o řečnický obrat.

JSI POLDA, VICT9RE? JESTLI NE, NĚJAKÝ POLICAJT TU BRZO BUDE, A TAK TO ŘÍKÁM TOBĚ NEBO JEMU: JÁ JSEM S NARKOTIKY NEOBCHODOVAL. DROGY V LOŽNICI JSEM MĚL PRO SVOJI POTŘEBU. UŽÍVAL JSEM JICH MOC A TEĎ UŽ JE NEBUDU POTŘEBOVAT.

STISKNI ENTER ?

Osborne stiskl ENTER a na druhém konci pokoje začala rachotit tiskárna, která nás všechny strašně vylekala.
Díval jsem se, jak vozík sviští oběma směry a přitom tiskne, když vtom se Hal ohlédl na obrazovku a vykřikl.
"Podívejte! Podívejte se na to!"
Zas tam stál počítačem nakreslený muž. Hleděl přímo na nás. V ruce držel jakousi věc - určitě revolver - a mířil si na hlavu.
"Nedělej to!" zařval Hal.
Mužík neslyšel. Následoval deformovaný zvuk výstřelu a mužík upadl na záda. Po obrazovce stékala červená stužka.
Zelené pozadí se pak změnilo v modré, tiskárna se vypnula a na obrazovce zbyla jenom malá černá mrtvola a ve spodním řádku slovo "HOTOVO."
Zhluboka jsem se nadechl a pohlédl na Osborna. Kdybych řekl, že nevypadal šťastně, popsal bych jeho náladu až příliš optimisticky.
"Co je s těma drogama v ložnici?"

Dívali jsme se, jak Osborne vytahuje zásuvky z šatníků a nočních stolků. Nic nenašel. Nahlédl pod postel a na záchod.
Stejně jako všechny ostatní místnosti v domě byla i tahle plná počítačů. Ve stěnách nechal Kluge prorazit díry pro silné svazky kabelů.
Stál jsem blízko velké válcovité krabice z lepenky, jakých bylo v pokoji několik. Mohla mít tak třicet galonů. Do takových krabic si člověk bere s sebou věci na loď. Nadzvedl jsem víko, které bylo uvolněné. Radši jsem to neměl dělat.
"Osborne," řekl jsem. "Měl byste se spíš kouknout sem."
Vnitřek válce zabíral velký pytel na odpadky, ze dvou třetin plný Quaaludů.
Policajti nadzvedli víka ostatních krabic. Našli v nich Amphetamin, Nembutal, Valium. Všechny možné druhy.
Po objevu drog se vrátilo daleko víc policajtů a s nimi televizní zpravodajské štáby.
Protože v tom shonu se zdálo, že si mě nikdo nevšímá, vyklouzl jsem zpátky do svého domku a zamkl dveře. Občas jsem vykoukl za záclonou. Viděl jsem, jak reportéři zpovídají sousedy. Hal tam zůstal a podle všeho se dobře bavil. Hoši z televize na mě dvakrát klepali, ale neotevřel jsem. Nakonec odešli.
Napustil jsem si do vany horkou vodu a asi hodinu jsem v ní ležel. Potom jsem nastavil topení na maximum a vlezl do postele.
Klepal jsem se zimou celou noc.
Druhý den ráno kolem deváté se u mě na skok zastavil Osborne. Pustil jsem ho dovnitř a hned za ním Hala, sklíčeného a nešťastného. Uvědomil jsem si, že byli vzhůru celou noc. Nalil jsem jim kávu.
"Napřed byste si měl přečíst tohle," podal mi Osborne sestavu z počítače. Rozložil jsem ji, nasadil si brýle a začal číst.
Samá velká písmena vytisknutá na té příšerné jehličkové tiskárně. Takové slátaniny házu ze zásady bez čtení rovnou do kamen, ale tentokrát jsem udělal výjimku.
Byla to Klugova poslední vůle. Při jejím ověřování se soud měl ještě pěkně zapotit.
Znovu trval na tom, že neexistuje, a proto nemá žádné příbuzné. Rozhodl se, že veškerý pozemský majetek odkáže někomu, kdo si ho zaslouží.
Ale kdo si ho zaslouží? ptal se Kluge sám sebe.
Manželé Perkinsovi z domku o čtyři čísla dál to nebudou. Týrali děti. Citoval soudní záznamy z Buffala a Miami.
Paní Radnorová a Polonská, které žily přes ulici pět domů od sebe, byly drbny.
Andersonův nejstarší syn byl zlodějem aut.
Marian Flores podváděl při písemkách z matematiky na střední škole.
Nedaleko žil chlapík, který při projektování dálnice vzal město pořádně na hůl. V sousedství bydlela žena, která držela s podomními obchodníky, a další dvě podváděly své muže. Jakýsi výrostek zbouchnul svoji holku, nechal ji a ještě se s tím v partě vytahoval.
V nejbližším okolí přinejmenším devatenáct manželských párů neoznámilo všechny příjmy daňovému úřadu nebo nafouklo slevy na dani při vyplňování daňového přiznání.
Klugovi sousedé ze zadní strany měli psa, který štěkal celou noc.
No, toho psa bych mohl potvrdit. Dost často budil i mě. Ale ostatní bylo prostě šílené! Kdo dal chlápkovi s dvěma stovkami galonů pašovaných narkotik právo tak přísně soudit své sousedy kvůli jediné věci? Mám za to, že týrání dětí byla jedna věc, ale bylo správné pošpinit celou rodinu, protože jejich syn kradl auta? A kromě toho... jak se vůbec mohl některé věci dozvědět?
Seznam byl mnohem delší. Zvlášť byli uvedeni čtyři záletní manželé. Jedním z nich byl Harold "Hal" Lanier. Zahýbal už tři roky své ženě s kolegyní Toni Jonesovou. Naléhala na něj, aby se rozvedl. On už jen "čekal na vhodnou chvíli", aby to řekl manželce.
Zvedl jsem oči k Halovi. Jeho rudá tvář potvrzovala, že je to pravda.

Pak mi to došlo. Co našel Kluge o mně?
Rychle jsem přelétl stránku a hledal své jméno. Našel jsem ho v posledním odstavci.
"... třicet let platí pan Apfel za chybu, kterou ani neudělal. Nepůjdu tak daleko, abych ho ověnčil svatozáří, ale protože nikdo jiný není po ruce - když už ne z jiného důvodu - odkazuji tímto veškerá práva na můj skutečný majetek a nemovitosti Viktoru Apfelovi."
Pohlédl jsem na Osborna. Jeho unavené oči mě v duchu zvažovaly.
"Ale já to nechci!"
"Myslíte, že to je odměna, co o ní Kluge mluvil v tom telefonátu?"
"Určitě, co jiného?"
Osborne si vzdychl a znovu se posadil. "Ještě že vám neodkázal drogy. Pořád tvrdíte, že jste toho chlapa neznal?"
"Obviňujete mě z něčeho?"
Rozhodil ruce. "Milej pane Apfele, já prostě kladu otázky. Nikdy nemáte stoprocentní jistotu, že jde o sebevraždu. Třeba to byla vražda. Jestli jo, pochopte, že jste dosud jedinej člověk, o kterým víme, že tím něco získal."
"Skoro jsem ho neznal."
Přikývl a lehce poklepal prstem na sestavu z počítače. Podíval jsem se znovu na moji kopii a přál si, aby zmizela.
"Co je to za... chybu, kterou jste neudělal?" Právě téhle otázky jsem se bál.
"Byl jsem válečným zajatcem v severní Koreji." Osborne si odpověď nechal projít hlavou.
"Promývali vám mozek?"
"Ano." Udeřil jsem dlaní do křesla a najednou jsem musel vstát a chodit. V pokoji se ochlazovalo. "Ne. Já jsem ne... kolem toho slova je hodně zmatků. Jestli mi promývali mozek? Ano. Podařilo se jim to? Přiznal jsem se ke svým válečným zločinům a obžaloval jsem vládu USA? Ne."
Znovu jsem cítil, jak mě ty zdánlivě unavené oči pozorně sledují.
"Asi vám to... dalo pořádně zabrat."
"Na to člověk hned tak nezapomene."
"Chcete k tomu ještě něco říct?"
"Jenom tolik, že všechno bylo tak... ne. Ne, nemám co dodat. Vám, ani nikomu jinému."
"Budu vám muset položit další otázky o Klugově smrti."
"Myslím, že zavolám svému právnímu zástupci." Kristepane. Teď si budu muset vzít advokáta. Nevěděl jsem, jak se to dělá.
Osborne jen pokýval hlavou, vstal a šel ke dveřím.
"Chystal jsem se to zapsat do papírů jako sebevraždu," řekl. "Jedinou starost mi dělal fakt, že tu nebyl žádnej dopis na rozloučenou. Teď ho máme." Ukázal směrem ke Klugovu domu a vypadal rozhněvaně. "Ten chlap nejenže napíše dopis na rozloučenou, on taky programuje hovadiny, co jasně ukazujou na pacifickýho veterána.
Teda, vím, že, lidi dělaj šílený věci. Viděl jsem jich už dost. Ale když jsem slyšel, jak počítač hraje žalm, tak mi došlo, že to byla vražda. Kápněte božskou, Apfele. Myslím, že jste to neudělal. V týhle sestavě jsou nejmíň dva tucty motivů pro vraždu. Možná sousedy vydíral. Možná, že kvůli tomu si koupil všecky ty přístroje. A lidi, který maj co dělat s takovým množstvím drog, obyčejně nezhasnou v posteli. Bude to těžká rachota, ale já na to přijdu." Zamumlal cosi, že nesmím odjet z města a že se později zastaví, a odešel.
"Viku..." ozval se Hal. Podíval jsem se na něho. "Ta sestava," vyrazil ze sebe konečně. "Byl bych ti vděčný... totiž, řekli mi, že ji nezveřejní. Jestli víš, jak to myslím." Jeho oči úpěnlivě žadonily. Předtím jsem si toho nevšiml.
"Běž domů, Hale, a nedělej si žádné starosti. Nic neřeknu."
Přikývl a šel rychle ke dveřím.
"Myslím, že se z toho nic nedostane ven," řekl.
Všechno samozřejmě vyšlo najevo.
Pravděpodobně by se tak stalo i bez těch dopisů, které začaly přicházet několik dnů po Klugově smrti, všechny s poštovním razítkem z Trentonu v New Jersey. Všechny napsal počítač a nikdo nebyl schopen ani zachytit jejich stopu. Dopisy detailně popisovaly záležitosti, o kterých se Kluge zmiňoval ve své závěti.

V té době jsem o ničem nevěděl. Zbytek dne po Halově odchodu jsem ležel v posteli pod elektricky vyhřívanou přikrývkou. Nemohl jsem si zahřát nohy. Vstával jsem, jenom abych se namočil do vany nebo si udělal sendvič.
Na dveře mi klepali reportéři, ale nikomu jsem neotevřel. Na druhý den jsem zavolal obhájci ve věcech trestních - Martin Abrams, první v telefonním seznamu - a zajistil si jeho služby. Sdělil mi, že mě pravděpodobně zavolají na policejní stanici k výslechu. Odpověděl jsem, že nepůjdu, rychle zhltnul dva Dilantiny a upaloval do postele.
Dvakrát jsem slyšel v sousedství sirénu. Jednou jsem vyslechl hlasitou hádku na ulici. Odolal jsem pokušení podívat se oknem. Přiznám se, že jsem byl trochu zvědavý, ale přece víte, co se stalo té drbně.
Pořád jsem čekal, že se Osborne vrátí, ale neukázal se. Uběhl týden. Za tu dobu se přihodily jen dvě zajímavé věci.
Tou první bylo zaklepání na mé dveře dva dny po Klugově smrti. Podíval jsem se přes záclonu a uviděl stříbrné ferrari zaparkované u obrubníku. Neviděl jsem, kdo je přede dveřmi, a proto jsem se zeptal, kdo je tam.
"Líza Foová. Požádal jste mě, abych k vám zašla."
"Nevzpomínám si."
"Bydlí tady Charles Kluge?"
"Naproti."
"Promiňte, prosím."
Rozhodl jsem se upozornit ji, že Kluge je mrtvý. Když jsem otevřel dveře, otočila se a usmála se na mě oslnivým

úsměvem.
Kde bych měl v popisu Lízy Foové začít? Vzpomínáte si, jak tenkrát noviny otiskovaly redakční karikatury Hirohita a Toja, a The Times bez rozpaků používaly slovo "Japončík"? Malí chlapíci s tvářemi jak fotbalový míč, uši jak ucha džbánu, silné brýle, dva králičí řezáky, pod nosem tenký knírek...
Až na kníry jako by z oka vypadla karikatuře Toja. Navlas stejné brýle, uši a zuby. Ale na zubech měla rovnátka, takže vypadaly jak klávesy od klavíru obtočené ostnatým drátem. Odhadl jsem ji na osmapadesátý nebo devětapadesátý ročník, vážit nemohla víc než sto deset liber. Řekl bych, že sto, ale přidal jsem pět liber na každé z jejích nemožně velkých ňader. Z nápisu na tričku oblečeném na vychrtlém těle se dalo přečíst jenom "ÍRA ŽIJ".
Teprve když se pootočila, uviděl jsem první a poslední písmeno. Podala mi štíhlou ruku.
"Vypadá to, že budeme nějaký čas sousedé. Aspoň než to dračí hnízdo vedle dáme do pořádku." Mluvila s téměř neznatelným přízvukem, který je typický pro údolí San Fernando.
"To je báječné."
"Znal jste ho? Myslím Kluga. Nebo aspoň toho, kdo si tak říkal?"
"To nebylo jeho pravé jméno?"
"Pochybuju. Kluge je německy mazaný. A v slangu hackerů1 to znamená podvodník. Určitě to byla prohnaná bestie. Rozhodně v tom cítím nějaký podraz." Významně si zaťukala na čelo. "Viry, fantómy a démoni vyskočí pokaždé, když se pokoušejí psát na klávesnici, programy degenerujou, bity vytékají z kbelíků na podlahu... "
Chvíli žvanila v tomhle stylu. Pro mě to byla španělská vesnice, stejně dobře mohla mluvit svahilsky.
"Řekla jste, že v jeho počítačích jsou démoni?" "Ano, jistě."
"Potřebují asi vymítače ďábla."
Palcem si ukázala na prsa a odhalila dalšího půl akru zubů. "To jsem já. Musím už jít. Někdy se zastavte na kus řeči."

K druhé zajímavé události týdne došlo následující den. Přišel mi výpis z účtu se třemi připsanými částkami. První vklad byl pravidelný šek od úřadu pro válečné veterány na 487 dolarů. Druhý zněl na 392 dolary 54 centů, úrok z peněz, které mi před patnácti lety zůstaly po rodičích.
Třetí vklad byl připsán dvacátého, v den, kdy zemřel Charles Kluge. Zněl na 700 083 dolary a 4 centy.

O pár dní později ke mně zašel Hal Lanier. "Chlapče, to byl teda týden, to ti povím." Ztěžka dosedl na pohovku a se vším se mi svěřil.
V naší ulici došlo k druhé smrti. Něco měly na svědomí dopisy, zvlášť když policie chodila dům od domu a každého se vyptávala. Někteří se přiznali, když dostali ujištění, že poldové si to nechají pro sebe. Žena, která držela s podomními obchodníky, se přiznala manželovi k nevěře a ten chlap ji zastřelil. Je teď v krajské věznici. Tohle byl nejhorší incident, ale došlo i k dalším, od rvaček až po házení kamenů do oken. Podle Halova názoru chce policie zřídit v sousedství svoji úřadovnu, tolik lidí už vyslýchali.
Myslel jsem na těch sedm set tisíc a třiaosmdesát dolarů.
A čtyři centy.
Neříkal jsem nic, ale nohy mě pořád zábly. "Chceš asi vědět, jak to dopadlo se mnou a Betty," řekl konečně. Nechtěl jsem. Nechtěl jsem o tom nic slyšet, ale pokusil jsem se to zamaskovat účastným výrazem obličeje.
"Všechno skončilo," spokojeně si povzdechl. "Myslím mezi mnou a Toni. Řekl jsem všechno Betty. Pár dnů to vypadalo opravdu špatně, ale naše manželství je teď pevné."
Na chvíli se odmlčel a vychutnával vroucnost svých slov. Zachoval jsem si ledový klid i při jiných iritujících prohlášeních, takže věřím, že jsem to tehdy sehrál docela dobře.
Chtěl mi povědět, co se ještě dozvěděli o Klugovi, a pozval mě k sobě na oběd, ale já se z obojího vymluvil. Řekl jsem mu, že mě pekelně bolí staré válečné zranění. Zrovna jsem ho vyprovázel ke dveřím, když zaklepal Osborne. Nedalo se nic dělat, musel jsem ho pustit dovnitř. Hal zůstal taky.
Nabídl jsem Osbornovi kávu, kterou vděčně přijal. Vypadal jinak než obvykle. Napřed jsem si nebyl jistý, čím to je. Stejný unavený výraz... ne, tím to nebylo. Tehle unavený pohled většinou znamenal přetvářku nebo vrozený policajtský cynismus. Dnes byl opravdový. Únava se mu přesunula z tváře do ramen, rukou, do způsobu chůze. Přinášel s sebou ovzduší poraženecké nálady.
"Pořád mě podezíráte?" zeptal jsem se.
"Myslíte, jako že byste zavolal svýmu právníkovi? Nemusíte si dělat starosti. Proklepal jsem vás moc dobře. Loupežný přepadení to nebude, takže váš motiv je napůl v prdeli. Už dávno si myslím, že každej kšeftťák s koksem pro marínu měl pádnější důvod Kluga odkrouhnout než vy."
Vzdychl si. "Dám vám dvě otázky. Nemusíte na ně odpovídat."
"Zkuste to."
"Nevzpomínáte si na nějaký neobvyklý návštěvníky? Lidi, co k němu přišli nebo odešli v noci?"
"Vzpomínám si jedině na doručovatele. Pošťáky, expresní službu, dopravní společnosti... něco takového. Myslím, že drogy mohly přijít v kterékoli zásilce."
"Přesně tohle si myslíme. Na žádnej pád se nezabejval maličkostma. Určitě kšeftoval ve velkým. Převzal zboží a poslal ho dál." Chvíli uvažoval a srkal kávu.
"Dostali jste se ve vyšetřování někam dál?"
"Chcete slyšet pravdu? Případ půjde do háje zelenýho. Strašně moc motivů a žádnej není pravej. Pokud víme, nikdo z celý ulice neměl páru o tom, že Kluge má všecky ty informace. Zkontrolovali jsme bankovní konta a nemůžeme najít důkaz vydírání. Takže sousedi jsou čistí jak slovo boží. Kdyby ale žil, většina lidí by ho teď ráda zamordovala."

"A zatraceně upřímně," dodal Hal.
Osborne se plácl do stehna. "Kdyby ten prevít žil, odkrouhl bych ho sám," prohlásil. "Začínám si ale myslet, že nikdy nežil."
"Tomu nerozumím."
"Kdybych na vlastní oči neviděl to zatracený tělo... " Trochu se narovnal. "Řekl o sobě, že neexistuje. Fakticky taky neexistoval. V elektrárně o něm prakticky neslyšeli. Byl napojenej na jejich síť a každej měsíc jejich pracovník odečítal spotřebu, ale nikdy mu nevyúčtovali ani jedinej kilowatt. To samý u telefonní společnosti. Ve svým baráku měl kompletní ústřednu, kterou společnost vyrobila, doručila a nainstalovala, ale nemaj o tom žádnej záznam. Mluvili jsme s chlapíkem, kterej ji zapojoval. Kluge neměl nikde v Kalifornii bankovní konto a zjevně žádný nepotřeboval. Vystopovali jsme stovku firem, který mu něco prodaly, odeslaly a pak si buď poznačily, že zaplatil, nebo na to prostě zapomněly. Pár jich mělo v účetních knihách čísla šeků a účtů u neexistujících bank."
Opřel se o opěradlo. Jen s námahou potlačoval vztek nad takovou vychytralostí.
"Našli jsme jedinýho chlápka, kterej ho znal. Každej měsíc mu nosil potraviny. Malej kšeftík dole na Sepulvedě. Nemaj totiž počítač, jenom papírové stvrzenky. Platil šekem a banka Wells Fargo ho přijímala jako krytej. Ale v bance o něm nikdy neslyšeli."
Přemýšlel jsem o tom. Zdálo se mi, že chce, abych něco řekl.
"Prováděl to všechno přes počítač?"
"Správně. Teď už skoro chápu ten malej koloniál. Kluge se skoro vždycky dostal do základního programu a vymazal svý jméno. Firmě, co mu dodávala elektřinu, nikdy nezaplatil, šekem ani nijak jinak, protože podle jejich evidence mu nic neprodali.
Žádná vládní agentura o něm neslyšela. Ověřili jsme si to u každýho, od pošťáků až po CIA."
"Kluge bylo pravděpodobně falešné jméno, že?"
"Jo. Ale FBI nemá jeho otisky prstů. Koneckonců si zjistíme, kdo to byl. Ale to nám neřekne, jestli byl nebo nebyl zavražděnej."
Připustil, že nadřízení na něho naléhají, aby hrdelní část případu prostě uzavřel jako sebevraždu a zapomněl na něj. Ale Osborne tomu nevěřil. Trestní vyšetřování by přirozeně nějaký čas pokračovalo, protože policie se pokoušela odhalit všechny Klugovy podvody.
"Všecko to končí u tý dračice," prohlásil Osborne. Hal si odfrkl.
"Nemá šanci," řekl rezolutně Hal a zabručel nezřetelně cosi o utečencích.
"To děvče? Ještě tam je? Kdo to je?"
"Prej nějakej skvělej expert z Kalifornský technologický. Zavolali jsme jim, že máme problémy. Poslali nám ji." Z Osbornovy tváře se dalo vyčíst, co si o její pomoci myslí.
Konečně jsem se jich zbavil. Když odcházeli, pohlédl jsem přes ulici na Klugův dům. Stříbrné ferrari Lízy Foové stálo na svém místě. Neměl jsem žádný důvod, abych za ní zašel. Věděl jsem to líp než kdokoli jiný.
Pustil jsem se tedy do přípravy večeře. Udělal jsem si tuňáka v rendlíku - v mé vlastní úpravě, po které nemá tak mdlou chuť - strčil ho do trouby a vyšel do zahrady utrhnout něco na salát. Krájel jsem malá červená rajčata a v duchu myslel na vychlazenou láhev bílého vína, když mě napadlo, že jídla je dost pro dva.
Protože nikdy nic neuspěchám, posadil jsem se a chvíli o tom uvažoval. Nakonec rozhodly mé nohy. Poprvé za celý týden se rozehřály. A tak jsem šel do Klugova domu.
Vstupní dveře byly otevřené. Nikde žádná ochrana před cizími pohledy. Zvláštní, jak dokáže člověka rozrušit pohled na doširoka otevřený a nechráněný byt. Stál jsem na verandě a nahlížel dovnitř, ale viděl jsem jenom chodbu.
"Slečno Foová?" Žádná odpověď. Naposledy jsem tu byl, když jsem našel mrtvého. Rychle jsem prošel chodbou do pokoje.
Líza Foová seděla před počítačem na kulaté stoličce, jaká bývá u klavíru. Viděl jsem ji z profilu, záda vzpřímená, hnědé nohy zkřížené pod sebe. Prsty jí strnuly na okamžik nad klávesnicí, když se před ní na obrazovce v rychlém sledu objevovala slova. Vzhlédla a vycenila na mě v úsměvu zuby.
"Někdo mi řekl, že se jmenujete Viktor Apfel."
"Ano. Dveře byly otevřené... "
"Je horko," řekla přísně logicky. Odtáhla přitom rukou látku trička od těla a lehce ji posunula nahoru a dolů, jako kdyby se potila. "Co byste rád?"
"Vlastně nic." Vstoupil jsem do šera a o cosi zakopl. Stála tam velká lepenková krabice používaná k donášce pizzy.
"Zrovna jsem dodělal večeři a myslím, že je toho dost pro dva. Tak bych byl rád, kdybyste..." Zmlkl jsem, protože jsem si všiml ještě něčeho jiného. Myslel jsem, že má na sobě šortky. Ve skutečnosti měla jenom tričko a světle růžové kalhotky. Nezdálo se, že by jí to vadilo.
"... šla ke mně na večeři."
Její úsměv se ještě rozšířil.
"Velice ráda." Nenuceně si narovnala nohy, pružně vyskočila a lehce se o mě otřela. Zanechávala za sebou vůni potu a drahého mýdla. "Za minutku jsem zpátky."
Rozhlédl jsem se znovu po pokoji, ale myšlenky se mi stále vracely k ní. K pizze měla ráda pepsi. Stálo tam několik tuctů prázdných plechovek. Přes stehno a koleno se jí táhla hluboká jizva. Popelníky byly prázdné... a při chůzi vystupovaly na lýtkách dlouhé svaly. Kluge určitě kouřil, ale Líza ne. Měla krásné a hebké rozpuštěné vlasy, jen stěží viditelné v zeleném světle obrazovek. Slyšel jsem, jak v koupelně teče voda, přejel očima poznámkový blok popsaný písmem, které jsem neviděl několik desítek let, ucítil vůni mýdla a rozpomněl se na žlutohnědou pokožku a dlouhý lehký krok.
Objevila se na chodbě oblečená v krátkých džínsách, sandálech a novém tričku. To staré dělalo reklamu

Burroughsovým kancelářským systémům. Tohle pro změnu představovalo Sněhurčin zámek s Mickeym Mousem a bylo cítit čerstvě vypranou bavlnou. Mickeyho uši ležely na horních svazích nepřiměřeně velkých ňader.
Šel jsem za ní ke dveřím. Na zádech jí zářil měňavými barvami neuměle nakreslený zvoneček v šibalském zlatém prachu.
"Tahle kuchyňka se mi líbí."
Dokud někdo nepronese podobnou větu, tak se na ni pořádně nepodíváte. Kuchyň byla ostrůvkem časů dávno minulých. Koupil jsem ji na splátky někdy na začátku padesátých let, když začal vycházet Life. Stála v ní nakřivo postavená lednička, z doby, kdy se to slovo používalo stejně často jako dnes xerox nebo kola. Kuchyňská deska byla obložená žlutými obkládačkami, jaké dneska najdete už jenom v koupelnách. Nikde ani kousek umakartu. Místo myčky nádobí jsem měl drátěnou odkládací polici a dvojitý dřez. Neměl jsem elektrický otvírač konzerv, kuchyňského robota, lis na odpadky ani mikrovlnnou troubu. Nejnovějším předmětem v celé místnosti byl patnáct let starý mixér.
"Jsem docela zručný. Umím si všechno opravit."
"Chleba je báječný," pochválila mě.
Pekl jsem ho sám. Sledoval jsem, jak vytírá talíř kůrkou. Pak se mě zeptala, jestli by si mohla přidat.
Vím, že vytírat talíř chlebem je špatný zvyk. Ale bylo mi to jedno. Sám to dělám taky a jinak se chovala dokonale společensky. Zhltla tři porce z rendlíku a když dojedla, talíř nebylo nutné ani umývat. Měl jsem pro její úžasný hlad pochopení.
Opřela se o židli a já jsem jí nalil bílého vína.
"Opravdu nechcete ještě trochu hrášku?"
"Praskla bych," spokojeně si poklepala na břicho. "Moc vám děkuju, pane Apfele. Domácí jídlo jsem neměla už celý roky."
"Můžete mi říkat Viktore."
"Zbožňuju americkou kuchyň."
"Nevěděl jsem, že vůbec nějaká existuje. Myslím pro vás jako Číňanku nebo... vy jste Američanka, viďte?" Jenom se usmála. "Podle mě jste- "
"Vím, co jste si myslel, Viktore. Jsem americká občanka, ale nenarodila jsem se tady. Mohl byste mě na chvilku omluvit? Vstávat hned od stolu není zdvořilé, ale rovnátka si musím vyčistit okamžitě po jídle."
Slyšel jsem ji, když jsem sklízel ze stolu. Napustil jsem do dřezu vodu a začal umývat nádobí. Zanedlouho se přidala ke mně, popadla utěrku a přes mé protesty začala utírat nádobí na drátěné polici.
"Žijete tu sám?"
"Ano. Od té doby, co mi zemřeli rodiče."
"Byl jste vůbec ženatý Nic mi do toho není, ptám se jen tak."
"To nevadí. Nikdy jsem se neoženil."
"Na to, že nemáte ženu, umíte perfektně vařit."
"Mám velkou praxi. Smím se vás na něco zeptat?"
"Ven s tím."
"Odkud pocházíte? Z Tchaj-wanu?"
"Mám talent na jazyky. Doma jsme mluvili lámanou angličtinou, ale když jsem přijela sem, tak jsem se zdokonalila. Mluvím taky trochu francouzsky, domluvím se ve čtyřech nebo pěti variantách analfabetické čínštiny, znám vietnamštinu mrzáků a dost dobře thajsky, takže můžu pokřikovat 'já chtít vidět americky konzul, chesky - satraceně - chonem. '"
Smál jsem se. Vyslovovala to se zřetelným cizím přízvukem.
"Žiju tady osm let. Už víte, odkud jsem?"
"Z Vietnamu?" plácl jsem nazdařbůh.
"Jasně, saigonské chodníky. Nebo to zasrané Ho Či Minovo město, jak ho přejmenovali ti pajama hlavouni, ať jim upadne pták a do zadku ať jim nastrkají ostré punjee klacky. Omluvte moji francouzštinu."
V rozpacích sklonila hlavu. Téma, o kterém tak snadno začala, se jí rychle stalo nepříjemným. Cítil jsem její bolest stejně jako svoji vlastní a oba jsme už o tom nemluvili.
"Myslel jsem, že jste Japonka."
"Jejda, není to k popukání? Někdy vám o tom řeknu víc. Viktore, za těma dveřma je prádelna? S automatickou pračkou?"
"Ano."
"Nevadilo by vám, kdybych ji teď použila?"

Vůbec mi to nevadilo. Měla sedmery seprané džínsy, některé s ustřiženými nohavicemi, a přibližně dva tucty triček. Nebýt jemně zdobeného spodního prádla, mohlo jít o chlapecké oblečení.
V posledních paprscích zapadajícího slunce jsme si šli sednout dozadu na dvorek a potom jsem jí musel ukázat zahradu. Jsem na ni jaksepatří pyšný. Když je mi dobře, okopávám, pleju a zalévám čtyři hodiny denně po celý rok, obyčejně ráno. V jižní Kalifornii je příznivé podnebí. Mám taky malý skleník, který jsem postavil sám.
Zahrádka se jí strašně líbila, třebaže nebyla zrovna v nejlepším stavu. Větší část týdne jsem strávil v posteli nebo ve vaně. Ze země proto tu a tam vyrůstal plevel.
"Když jsem byla malá, měli jsme zahradu. A dva roky jsem pracovala na rýžovém poli."
"To je určitě něco jiného než tohle."
"Něco zatraceně jiného. Znechutilo mi to rýži na roky."
Zjistila, že zahrádku zamořily mšice. Sedli jsme si proto na zem a sbírali je. Měla onen zvláštní styl sezení asijské

venkovanky s gumovými klouby, který jsem si tak dobře pamatoval, ale který jsem nikdy nedokázal napodobit. Konečky jejích dlouhých úzkých prstů byly brzy zelené od rozmačkaného hmyzu.
Hovořili jsme o všem možném. Nepamatuju si už, jak k tomu došlo, ale řekl jsem jí, že jsem bojoval v Koreji. Dozvěděl jsem se, že jí je pětadvacet. Ukázalo se, že máme narozeniny ve stejný den, takže před několika měsíci jsem byl přesně dvakrát starší.
Klugovo jméno padlo jen jednou, když se zmínila, že ráda vaří. V jeho domě vařit nemohla.
"V garáži má mrazák s mraženýma potravinami. Měl jeden talíř, vidličku, lžíci a jednu sklenici. Koupil si tu nejlepší mikrovlnku, co byla k dostání. Páni, to je ono! V kuchyni neměl nic jiného."
Potřásla hlavou a zamáčkla mšici.
"Divný patron."
Když měla prádlo vyprané, bylo už pozdě večer a skoro tma. Nacpala ho do mého proutěného koše, který jsme odnesli ke šňůře. Musel na nás být zábavný pohled. Rovnal jsem trička a snažil se přečíst obrázky nebo nápisy. Někdy se mi to podařilo, někdy ne. Na některých byly rockové skupiny, na jiných mapa Los Angeles, výjevy ze seriálu Star Trek... zkrátka od všeho trochu.
"Co je to Společnost L 5?" zeptal jsem se.
"Chlapíci, kteří chtějí postavit ve vesmíru obří velkofarmy. Zeptala jsem se jich, jestli budou pěstovat rýži, a oni mi řekli, že podle nich není rýže zrovna tou nejvhodnější plodinou pro stav beztíže. Tak jsem si tričko koupila."
"Kolik jich máte?"
"Jejda, nejmíň čtyři nebo pět stovek. Obyčejně si je vezmu dvakrát nebo třikrát a potom je vyhodím."
Zvedl jsem další tričko, ze kterého vypadla podprsenka. Tento druh podprsenky děvčata za mého mládí nenosila. Byla velice tenká, téměř průsvitná, i když zároveň tak nějak funkční.
"Líbí se vám, Yankee?" Měla zřetelný přízvuk. "Měl byste vidět moji sestru!"
Podíval jsem se na ni. Tvář jí zrudla.
"Omlouvám se, Viktore. Nemusíte se červenat." Vzala ode mě podprsenku a pověsila ji na šňůru.
Určitě si můj pohled vysvětlila špatně. Pravda, uvedla mě do rozpaků, ale zároveň mě jakýmsi zvláštním způsobem potěšila. Hodně vody už uplynulo od doby, kdy mě někdo oslovil jinak než Viktore nebo pane Apfele.
Druhý den mi pošta doručila dopis od právnické firmy z Chicaga. Týkal se těch sedmi set tisíc dolarů. Peníze přišly od delawarské holdingové společnosti, založené v roce 1933 s cílem zabezpečit mě ve stáří. Jako zakladatelé byli uvedeni moji rodiče. Jisté dlouhodobé investice nesly své ovoce v podobě peněz. Částka složená v bance byla zdaněna.
Už na první pohled to bylo směšné! Moji rodiče nikdy tolik peněz neměli pohromadě. Nechtěl jsem je. Byl bych je vrátil, kdybych dokázal vypátrat, komu je Kluge ukradl.
Rozhodl jsem se, že pokud nebudu příští rok touto dobou ve vězení, věnuju to všechno nějakému dobročinnému spolku. Třeba Zachraňte velryby nebo Společnosti L 5.
Dopoledne jsem pracoval v zahradě. Potom jsem zašel do obchodu a koupil trochu čerstvého mletého hovězího a kousek vepřového. Cítil jsem se dobře, když jsem nesl v drátěném košíku nákupy domů. Při pohledu na stříbrné ferrari jsem se usmál.
Pro prádlo si nepřišla. Sundal jsem je ze šňůry, složila potom zaklepal na Klugovy dveře.
"To jsem já, Viktor."
"Pojďte dál, Yankee."
Seděla na stejném místě jako předtím, tentokrát už ve slušnějším oblečení. Usmála se a pak se udeřila do čela, když uviděla koš s prádlem. Spěchala ho ode mne převzít.
"Promiňte, Viktore. Myslela jsem, že se dostanu..."
"To je v pořádku," řekl jsem. "Zvládl jsem to sám. Aspoň se vás mohu zeptat, jestli se mnou nechcete zas povečeřet."
Obličejem jí cosi problesklo, ale hned to zamaskovala. Třeba neměla "americká" jídla tak ráda, jak tvrdila. Nebo za to mohl kuchař.
"Jistě, Viktore, strašně ráda. Jen co to dodělám. A proč neodhrnete závěsy Je tu tma jak v hrobě." .
Chvatně odešla. Pohlédl jsem na obrazovku počítače, u kterého předtím seděla. Byla prázdná až na dvě slova: pohlavní styk-o. Myslím, že je napsala sama.
Roztáhl jsem závěsy právě včas, abych viděl, jak u chodníku zastavuje Osbornovo auto. Líza na sobě měla nové tričko s nápisem "VÝMĚNA SKŘÍTKA" a s obrázkem křivonohého chlupatého stvoření. Podívala se rychle do okna a uviděla Osborna.
"Milý Watsone, myslím, že je to Lestrade z Yardu. Uveďte ho dál."
To od ní nebylo hezké. Když vcházel dovnitř, vrhl na mě podezíravý pohled. Dal jsem se do smíchu. Líza seděla na kulaté stoličce s tváří hráče pokeru, jednu ruku položenou vedle klávesnice.
"Tak teda Apfele," začal Osborne. "Konečně jsme zjistili, co byl Kluge vlastně zač."
"Patrik William Gavin," ozvala se Líza.
Uběhlo dost času, než byl Osborne schopen zavřít ústa. Pak je otevřel a znovu zavřel.
"Jak jste to, k čertu, zjistila?"
Mazlivě pohladila klávesnici vedle sebe.
"Samozřejmě dneska ráno, když jsem přišla do vaší kanceláře. Ve vašem počítači je malý program-udavač, který mně zašeptá do ucha vždycky, když padne jméno Kluge. Ale já ho nepotřebovala. Zjistila jsem to před pěti dny."
"Tak proč... proč jste mně to neřekla?"
"Nezeptal jste se."
Chvíli si měřili jeden druhého. Neměl jsem tušení, proč události dospěly až sem, ale bylo naprosto jasné, že se nemají

navzájem ani trochu v lásce. Líza teď měla převahu a zdálo se, že ji to baví. Letmo přelétla očima obrazovku, překvapením jí vyjely oči z důlků a rychle stiskla nějakou klávesu. Slova zmizela. Vrhla na mě nevyzpytatelný pohled a otočila se zpátky k Osbornovi.
"Jestli si vzpomínáte, přizvali jste mě jenom proto, že všechno, co udělali vaši hoši, vybouchlo. Když jsem přišla, systém měl poškozený mozek, došlo prakticky k úplné katatonii. Větší část byla na dně a vaši chlapci ho z toho nedokázali nic vytáhnout." Zeširoka se zazubila.
"Domníval jste se, že nedokážu udělat víc než oni. Proto jste mě požádal, abych se pokusila rozluštit Klugovy kódy, aniž bych narušila systém. Dokázala jsem to. Musel byste se jen občas u mě zastavit a já bych vám snesla modré z nebe."
Osborne tiše poslouchal. Možná si dokonce uvědomoval, že udělal chybu.
"Co jste zjistila? Mohl bych to teď vidět?"
Přikývla a stiskla několik kláves. Na dvou obrazovkách současně začala vyskakovat slova. Vstal jsem a četl je na Lízině terminálu.
Byl to krátký životopis Kluga-Gavina. Byl starý asi jako já, ale zatímco na mě v cizině stříleli, on dělal kariéru v rozvíjejícím se počítačovém průmyslu. Pracoval od jeho vzniku v mnoha vysokých funkcích ve výzkumu. Překvapilo mě, že trvalo víc než týden, než odhalili jeho totožnost.
"Zkompilovala jsem to legračním způsobem," pronesla Líza, zatímco jsme oba četli. "První věcí, kterou si u Gavina musí člověk uvědomit, je fakt, že není vedený v žádném počítačovém informačním systému. Volala jsem lidem po celé zemi - mimochodem, má zajímavý telefonní systém, pro každý hovor generuje nové číslo a vy si nemůžete zavolat znovu, ani mu přijít na stopu - a začala jsem se vyptávat na hlavouny mezi padesátkou a šedesátkou. Jmen bylo hodně. Potom už bylo snadné zjistit, kdo není delší dobu v souborech. Předstíral, že zemřel v roce 1967. Objevila jsem o tom zprávu v jedněch novinách. Každý, s kým jsem mluvila a kdo ho znal, o jeho smrti věděl. Na Floridě existuje jeho rodný list, jediný další důkaz Klugovy existence. Byl jediným člověkem, kterej po sobě nic nezanechal, třebaže ho znalo tolik lidí z jeho oboru. Vypadalo to přesvědčivě."
Osborne dočetl a zvedl hlavu.
"Dobrý, slečno Foová. Co jste ještě našla?"
"Rozluštila jsem pár jeho kódů. S trochou štěstí jsem se dostala k základnímu lupičskému programu sestavenému proto, aby mohl napadat programy ostatních. Podařilo se mi ho použít proti několika jeho vlastním programům. Získala jsem přístup k souboru hesel včetně poznámek, odkud které heslo pochází, naučila jsem se pár jeho triků. Ale to je jenom vršek ledovce."
Mávla rukou k mlčenlivým kovovým mozkům v pokoji.
"Právě přes tohle jsem se k ničemu nemohla dostat. Tohle je nejnevyzpytatelnější elektronická zbraň, jakou kdy člověk vynalezl. Opevněná jak bitevní loď. Musí být, tam venku existuje hodně rafinovaných programů, které útočníka chytí a roztrhnou ho jak hada. Kdyby se někdy dostaly tak daleko, Kluge by je dokázal odrazit. Ale obyčejně ani nevěděly, že je vyloupil. Kluge do nich vstoupil jak křížová výprava, pomalu, pevně a mrštně jak úhoř. Svůj útok vedl zdálky a různými oklikami.
Měl velkou výhodu. Současné velké systémy se totiž obtížně chrání. Lidi používají hesla a velice složité kódy. Ale většinu z nich pomáhal vymýšlet sám Kluge. Potřebujete zatraceně dobrý zámek, aby nepustil zámečníka dovnitř. Zanechával za sebou informátory ukryté v programech. Kdyby se změnily kódy, počítač sám by poslal informaci do bezpečnostního systému, na který se Kluge později napojil. Jako kdybyste si koupili na hlídání největšího a nejlíp vycvičeného vlčáka. A v noci přijde chlapík, který toho psa cvičil, popleská ho po hlavě a bezohledně vás okrade."
V tomhle stylu toho řekla daleko víc. Obávám se, že když Líza začala mluvit o počítačích, devadesát procent jsem vůbec nevnímal.
"Něco bych ráda věděla, Osborne," řekla Líza.
"Co?"
"Jaké je tady moje postavení? Mám pro vás vyřešit zločin nebo jenom uvést systém do takového stavu, aby ho mohl obsluhovat školený uživatel?"
Osborne se zamyslel.
"Trápí mě," dodala, "že tu trčím jak v díře vedle utajených databank. Mám strach, že někdo zaklepe na dveře a spoutá mě. A vy byste měl mít strach taky. Některé z těch agentur nemají rády vyšetřovatele, který jim hledí pod pokličku."
Osborne zareagoval zlostně. Možná, že právě tohle chtěla.
"Co bych měl udělat?" zavrčel. "Nechat vás tu?"
"Ne. Od vás chci jenom pověření. Nemusíte ho dávat písemně. Stačí, když řeknete, že za mnou stojíte."
"Podívejte, co se losangeleskýho okresu a státu Kalifornie tejká, tenhle dům neexistuje. Není tu žádnej pozemek. V daňovejch záznamech se neobjevuje. Tohle místo je legálně v zemi nikoho. Jestli vám může někdo tuhle věc svěřit, tak jsem to já, protože jsem přesvědčenej, že v ní spáchali vraždu. Tak jenom pokračujte."
"To není zrovna velký závazek," uvažovala nahlas.
"Víc vám nemůžu dát. Co ještě máte?"
Otočila se ke klávesnici a chvilku na ní psala. Zakrátko se rozběhla tiskárna a Líza se zaklonila. Rychle jsem se podíval na obrazovku. Oznamovala: osculate posterior-o. Vzpomněl jsem si, že osculate znamená políbit. No jo, tihle lidé mají svůj vlastní styl vyjadřování. Líza vzhlédla ke mně a v úsměvu vycenila zuby.
"Ne vy," řekla tiše. "On."
Neměl jsem tušení, o čem mluví.
Osborne dostal sestavu a chystal se odejít. Ve dveřích si však zase neodpustil závěrečnou radu.

"Když najdete nějakej důkaz, že nespáchal sebevraždu, dejte mi vědět."
"Okay. Nespáchal sebevraždu."
Osborne hned nepochopil.
"Já chci důkaz."
"Já ho mám, ale vy ho asi nemůžete použít. Ten směšný dopis na rozloučenou nenapsal on."
"Jak to víte?"
"Poznala jsem to hned první den. Měla jsem seznam jeho programů a porovnala jsem dopis s Klugovým stylem. V žádném případě ho nemohl napsat on. Je strašně nahuštěný a šetří se v něm místem. Kluge si nedal falešné jméno pro nic za nic. Víte, co znamená?"
"Mazaný," řekl jsem.
"Doslova. Ale znamená to... je to trik Ruba Goldberga. Něco moc složitého. Něco, co funguje, ale z chybných příčin. Nasadíte "mazaně" do programu štěnici. Pro hackera je to jak olej v ložisku."
"Jak to?" chtěl vědět Osborne.
"Víte, Klugovy programy byly fakt dost chatrně sestavené, plné zvonění a pískání, které se nikdy nenamáhal odstranit. Byl to génius a jeho programy fungovaly, ale vy byste rád věděl proč. Rutiny byly tak užvaněné, že člověk by pomalu vyletěl z kůže. Opravdové drbny. Ale dobrý programátor je vzácný a tak i jeho odfláknuté programy byly lepší než práce většiny ostatních."
Podezíral jsem Osborna, že tomu rozuměl asi jako já.
"Takže svůj názor opíráte o jeho programátorskej styl?"
"Jo. Naneštěstí to soud ještě asi deset let nebude uznávat jako důkaz. Stejně jak tenkrát u grafologie nebo otisků prstů."
Konečně jsme se ho zbavili. Odešel jsem domů uvařit večeři. Líza přišla, až když jsem byl hotový. Znovu mi předvedla svoji obrovskou chuť k jídlu.
Připravil jsem džus a šli jsme si sednout do malého patia. Pozorovali jsme večer kolem nás.

Uprostřed noci jsem se probudil celý zpocený. Posadil jsem se a chvíli uvažoval, ale závěry, ke kterým jsem dospěl, se mi nelíbily. Hodil jsem na sebe župan a trepky a přešel ulici ke Klugovu domku.
Vchod byl zase otevřený. Pro každý případ jsem zaklepal. Za rohem se objevila Lízina hlava.
"Co je, Viktore? Stalo se něco?"
"Nevím to jistě. Mohu jít dál?"
Pokynula rukou a já jsem šel za ní do obývacího pokoje. Vedle počítače stála otevřená plechovka pepsi. Když si sedala na stoličku, měla zarudlé oči.
"Co se děje?" zeptala se a zívla.
"Jednak byste měla už spát," začal jsem.
Pokrčila rameny a přikývla.
"No jo. Vypadá to, že se nemůžu trefit do správného denního rytmu. Právě teď mám bílý den. Viktore, já pracuju nepravidelně a dlouho, ale vy jste mi sem nepřišel dělat kázání, že ne?"
"Ne. Říkáte, že Kluga zavraždili."
"On ten dopis na rozloučenou nenapsal. Asi ho tu nechal vrah."
"Přemýšlel jsem, proč by ho někdo zabíjel. Nikdy nevycházel z domu, takže to bylo kvůli něčemu, co souviselo s jeho počítači. A teď vy... dobrá, abych řekl pravdu, nevím, co děláte, ale myslím, že se šťouráte ve stejných věcech. Nehrozí nebezpečí, že vás ti samí lidi budou pronásledovat?"
"Lidi?" zvedla obočí.
Cítil jsem se bezmocný. Nedal jsem svůj strach o ni dost najevo, aby moje řeč dávala smysl.
"Nevím, zmínila jste se o agenturách..."
"Všiml jste si, jaký dojem to udělalo na Osborna? Myslíte si, že Kluge náhodou narazil na nějaké tajné spiknutí nebo že CIA ho zabila, protože věděl příliš mnoho nebo..."
"Lízo, to nevím. Ale dělá mi starosti, že totéž by se mohlo stát i vám."
Překvapeně se na mě usmála.
"Moc vám děkuju, Viktore. Osbornovi jsem se nechtěla přiznat, ale taky mi to dělá starosti."
"Co chcete dělat?"
"Zůstat tady a pokračovat v práci. Trochu jsem přemýšlela, jak bych se mohla bránit. Došla jsem k závěru, že nijak."
"Něco se přece ... "
"Revolver mám, jestli myslíte tohle. Ale přemýšlejte dál. Kluga zlikvidovali v poledne. Nikdo nikoho neviděl vstupovat do domu nebo z něho odcházet. Tak jsem se zeptala sama sebe, kdo dokáže za bílého dne vejít do domu, zastřelit Kluga, naprogramovat ten dopis na rozloučenou a zmizet beze stop?"
"Někdo velice schopný."
"Zatraceně schopný. Jeden malý žluťásek nemá velkou šanci ho zastavit, když se ho rozhodne zničit."
Šokovala mě jak svými slovy, tak i zjevným nedostatkem zájmu o vlastní osud. Potvrdila však, že má starosti.
"Potom toho musíte nechat. Vypadněte odsud."
"Od nikoho si nenechám poroučet." Znělo to definitivně. Myslel jsem na to, co jsem mohl říct, ale všechno jsem zavrhl.
"Mohla byste aspoň... zamykat vstupní dveře," řekl jsem nepřesvědčivě.
Usmála se a políbila mě na tvář.
"Udělám to, Yankee. Díky za vaši starost. Opravdu to udělám."

Díval jsem se, jak za mnou zavírá dveře, poslouchal šramot zámku a v měsíčním svitu se těžce vlekl ke svému domku. V polovině cesty jsem se zastavil. Vždyť jsem jí mohl navrhnout, aby přespala v mé druhé ložnici. Mohl jsem jí nabídnout, že s ní zůstanu u Kluga.
Ne. Asi by to špatně pochopila.
Ležel jsem už v posteli, když jsem si se zármutkem a nemalým odporem k sobě uvědomil, že měla všechny důvody pochopit mě špatně.
Bylo mi přesně dvakrát tolik let jak jí.

Dopoledne jsem pracoval v zahradě a v duchu probíral večerní jídelníček. Vždycky jsem rád vařil, ale večeře s Lízou se rychle stala ústředním bodem mého dne. A nejen to, považoval jsem ji za samozřejmost. Proto se mě těžce dotklo, když jsem kolem poledne vyhlédl ze dveří a viděl, že její auto je pryč.
Spěchal jsem ke Klugovým dveřím. Zůstaly otevřené. Spěšně jsem prohledal dům. Nic jsem nenašel, kromě úhledně složeného Lízina oblečení na podlaze v pánské ložnici.
Roztřesený jsem zabušil na dveře u Lanierů. Otevřela mi Betty a hned zpozorovala, že jsem rozrušený.
"To děvče v Klugově domě," vyhrkl jsem. "Bojím se, že se s ní něco stalo. Neměli bychom zavolat policii?"
"Co je s ní?" nahlížela mi Betty přes rameno. "Volal's ji? Vidím, že se ještě nevrátila."
"Nevrátila?"
"Asi před hodinou jsem ji viděla odjíždět. Má krásné auto."
Připadal jsem si jako pitomec a snažil jsem se to zamluvit, ale zachytil jsem Bettin pohled. Myslím, že by si ráda zaťukala na čelo. To mě rozzlobilo.
Nechala tam však oblečení, takže se určitě vrátí.
Pořád jsem si to opakoval a napustil si vanu tak horkou, jak jsem jen dokázal snést.

Když jsem otevřel dveře, stála před nimi s taškami plnými jídla a s obvyklým zářivým úsměvem na tváři.
"Chtěla jsem to udělat už včera, ale zapomněla jsem. Asi jsem se měla napřed zeptat, ale chtěla jsem vás překvapit. Proto jsem zajela pro pár maličkostí, které ve vaší zahradě nerostou, a pro dva druhy koření, které na poličce nemáte."
Když jsme v kuchyni vyprazdňovali tašky, pořád ještě mluvila. Neříkal jsem nic. Měla na sobě nové tričko s velkým V, pod ním byl obrázek okřídleného amorka s pomlčkou a malým písmenem "o". Přemýšlel jsem o něm, zatímco plácala páté přes deváté. V, amorek-o. Rozhodl jsem se, že se jí nezeptám, co to znamená.
"Máte rád vietnamská jídla?"
Hleděl jsem na ni a konečně mi došlo, že je silně nervózní.
"Nevím," odpověděl jsem. "Nikdy jsem je nejedl. Ale mám rád čínskou, japonskou a indickou kuchyni. Rád zkouším nové věci." Poslední věta byla lež, ale ne tak velká, jak se mohlo zdát. Občas vyzkouším nové recepty a moje chutě jsou liberální. Nečekal jsem, že bych s jihoasijskou kuchyní měl nějaké potíže.
"Až bude jídlo hotové, vy ho stejně nepoznáte,"smála se. "Moje maminka byla napůl Číňanka. No a to, co teď dostanete, je rasově smíšené jídlo." Zvedla oči, uviděla výraz na mém obličeji a rozesmála se.
"Já zapomněla. Vy jste už v Asii byl. Ne, Yankee, žádné psí maso nebude."

Nesnášel jsem přitom jedinou věc - čínské hůlky. Jedl jsem s nimi, dokud to šlo, ale pak jsem je odložil a vzal si vidličku.
"Promiňte, s hůlkami mám problémy."
"Jde vám to s nimi velice dobře."
"Měl jsem spoustu času, abych se to naučil."
Jídlo bylo moc dobré a také jsem jí ho pochválil. Každý chod byl jedna báseň, nic takového jsem dosud nejedl. Na konci jsem se málem zhroutil.
"To V je zkratka vítězství?" zeptal jsem se.
"Možná."
"Beethoven? Churchill? Druhá světová válka?"
Jenom se usmívala.
"Přemýšlejte o tom za domácí úkol, Yankee."
"Naháním vám strach, Viktore?"

"Když jsem vás viděl poprvé... "
"Můj obličej, že?"
"Spíš všeobecný strach z Orientálců. Asi jsem rasista. Ale ne že bych jím chtěl být."
V přítmí pomalu kývla hlavou. Byli jsme zase v patiu, slunce už dávno zašlo. Nevzpomínám si, o čem jsme spolu tolik hodin mluvili. V každém případě nás to unavilo.
"Mám stejný problém."
"Strach z Orientálců?" Mínil jsem to jako žert.
"Z Kambodžanů." Poskytla mi trochu času, abych to strávil, a potom pokračovala. "Když Saigon padl, utekla jsem do Kambodže. Byla jsem tam dva roky s přestávkami, kdy mě Rudí Khmérové strčili do pracovního tábora. Jsem strašně šťastná, že jsem naživu."
"Myslel jsem, že se jí teď říká Kampučia."
Vychrlila ze sebe proud nadávek. Nevím, jestli si vůbec uvědomovala, co dělá.
"Je to Lidová republika syfilitických psů. Viktore, Severokorejci s vámi zacházeli velice špatně, že?"

"To souhlasí."
"Korejci jsou proti nim žabaři." Hleděl jsem asi překvapeně, protože se nepatrně usmívala.
"Vy Američani se cítíte dost provinile kvůli rasismu. Jako kdybyste ho vynalezli a jako kdyby ho nikdo jinej - možná kromě Jihoafričanů a nacistů - nepraktikoval tak ohavně jako vy. A přitom nedokážete rozeznat jednu žlutou tvář od druhé. Proto si o žluté rase myslíte, že tvoří jeden homogenní blok. Ve skutečnosti Orientálci patří k největším rasistům na Zemi. Vietnamci už tisíc let nenávidí Kambodžany. Čiňané nenávidí Japonce. Korejci nenávidí všechny ostatní a všichni dohromady nenávidí "etnické Čiňany". Čiňané jsou Židé Východu."
"Slyšel jsem o tom."
Přikývla, ponořená do svých vlastních myšlenek.
"A já nenávidím všechny Kambodžany," promluvila konečně. "Stejně jako vy si to nepřeju. Většina lidí, co trpěli v lágrech, byli Kambodžani. Měla bych nenávidět pohlaváry posedlé genocidou, Pol Potovu kliku." Pohlédla na mě. "Ale v těchto věcech, Yankee, někdy nemáme moc na výběr."

Druhý den jsem ji navštívil v poledne. Ochladilo se, ale v jejím tmavém doupěti bylo ještě teplo. Měla oblečené stejné tričko.
Povídala si se mnou o počítačích. I když mi dovolila sáhnout si na klávesnici, rychle jsem toho nechal. Došli jsme k názoru, že programátor ze mě nebude.
Jedna z věcí, které mi ukázala, se nazývala telefonní modem. S jeho pomocí měla přístup k počítačům na celém světě. Byla "ve styku" s jakýmsi člověkem ve Stanfordu, kterého nikdy nepoznala a kterého znala pod jménem "Bubble Sorter". Dopisovali si přes klávesnici.
Bubble Sorter nakonec napsal "Ahoj-o". Líza vyťukala P.
"Co je to P?"
"Pravdivý. Znamená ano, ale samotné ano by bylo pro hackera moc jednoduché."
"Vysvětlila jste mi, co je to 'byte'. Co tedy znamená 'Ahoj- o'?"
Vážně se na mě podívala.
"To je otázka. Přidejte ke slovu malé o a máte z něho otázku. Takže Ahoj-o znamená, že Bubble Sorter se ptá, jestli chci přerušit spojení. Přestat vysílat."
Uvažoval jsem o tom.
"Jak byste tedy přeložila 'osculate posterior-o'?"
"Chcete mi políbit prdel? Nezapomeňte ale, že to patřilo Osbornovi."
Podíval jsem se znovu na její tričko, pak nahoru do očí, které byly úplně vážné a jasné. Čekala, ruce složené v klíně.
Pohlavní styk-o.
"Ano. Chtěl bych."
Odložila brýle na stůl a přetáhla tričko přes hlavu.
Milovali jsme se na Klugově velké vodní posteli.
Měl jsem z toho určité obavy - bylo to už dávno, tak dávno. Potom jsem se zamotal do jejích dotyků, vůně a chuti, že jsem skoro zešílel. Nijak jí to nevadilo.
Konečně jsme byli hotovi, těla vykoupaná v potu. Překulila se přes mě, vstala a šla k oknu. Otevřela ho. Ovanul mě proud vzduchu. Položila koleno na postel, opřela se o mě a vzala si z nočního stolku balíček cigaret. Jednu si zapálila.
"Doufám, že nejsi na kouření alergický."
"Ne. Táta kouřil. Nevěděl jsem ale, že kouříš."
"Jenom po tomhle," rychle se usmála. Hluboce vtáhla kouř. "Myslím, že v Saigonu kouřil každý." Natáhla se vedle mě na záda. Leželi jsme zpocení v těsném dotyku a drželi se za ruce. Roztáhla nohy, takže se její nahé chodidlo dotýkalo mého. Asi už toho měla dost. Sledoval jsem, jak z její pravé ruky stoupá dým.
"Ani ve třiceti jsem se tak nerozpálil. Byl jsem žhavý, ale nikdy jsem se nerozpálil. Cítím se horký."
"Povídej mi o tom."
A tak jsem jí vyprávěl, jak nejlíp jsem uměl, zvědavý, jestli to na ni tentokrát zapůsobí. Z třicetiletého odstupu nevypadá můj příběh tak strašně. Tenkrát jsme viděli tolik věcí. Najednou byli lidé zase ve vězení a trpělivě snášeli podmínky, se kterými jsem se nikdy nesetkal. Průvodní jevy útisku jsou stále stejné. Po fyzické stránce se se mnou nestalo nic, co by vysvětlovalo, proč žiju třicet let jako samotář.
"Byl jsem těžce raněn. Fraktura lebky. Pořád s tím... mám problémy. V Koreji bývá velice chladno a mně nebylo nikdy dost teplo. Ale tady šlo o jinou záležitost. Říkají tomu praní mozků.
Nevěděli jsme, co to je. Nemohli jsme pochopit, že i když jim člověk řekl všechno, co ví, pořád na nás naléhali. Nenechali nás vyspat, dezorientovali nás. Někteří hoši se písemně přiznali ke všemu, ale ani to nestačilo. Pořád na nás doráželi.
Nikdy jsem to nepochopil. Myslím, že tak velké zlo jsem ani nemohl pochopit. Ale když nás posílali zpátky a někteří vězni nechtěli jít... opravdu nechtěli jít, opravdu věřili..."
Musel jsem udělat přestávku. Líza se posadila, potichu se přesunula na konec postele a začala mi masírovat chodidlo.
"Zažili jsme to, co později Vietnamci. Jenomže u nás to bylo obráceně. Američtí vojáci byli hrdinové a vězni byli..."
"Nezlomili tě," řekla. Nebyla to otázka.
"Ne, nezlomili."
"Mohlo to být horší."
Pohlédl jsem na ni. Přitiskla si moji nohu na ploché břicho a držela ji za patu, zatímco druhou rukou masírovala prsty.
"Amerika byla šokovaná," řekl jsem. "Nechápala, co je to praní mozků. Pokoušel jsem se lidem popsat, jak to probíhalo.

Myslím, že se na mě přitom dívali nějak divně. A o ničem jiném jsem s nimi nedokázal mluvit.
Před několika lety armáda změnila svoji politiku. Teď už nikdo nečeká, že vydržíš psychický nátlak. Můžeš pochopitelně říct nebo podepsat, co chceš."
Hleděla na mě a pomalu přikyvovala. Neustále mě masírovala. Konečně promluvila.
"V Kambodži bylo horko. Pořád jsem si říkala, že až se konečně dostanu do Států, budu žít v Maine nebo někde poblíž, kde padá sníh. Odjela jsem do Cambridge, ale zjistila jsem, že sníh nemám ráda."
Vyprávěla mi o Kambodži. Když jsem se o to naposledy zajímal, zemřelo tam víc než milión lidí. Celá země se s pěnou u huby snažila naskočit do čehokoli, co mělo kola, a uniknout. Nebo se člověk dočetl, jak se jeden z těch gaunerů, když mu vyrvali vnitřnosti z těla, stočil do kolečka a začal je požírat.
Popisovala, jak ji nutili stavět pyramidu z useknutých hlav. Dvacet lidí pracovalo na žhavém slunci celý den a než se pyramida rozpadla, dostali se do výšky deseti stop. Když někdo z nich přestal pracovat, přidali na hromadu jeho vlastní hlavu.
"Nic to pro mě neznamenalo. Práce jako každá jiná. To už jsem byla úplně šílená. Nedostala jsem se z toho, dokud jsem nepřešla thajské hranice."
Přežila všechno jen zázrakem. Prožila víc strachu, než jsem si dovedl představit. A prošla tím vším v mnohem lepším stavu. Cítil jsem se vedle ní maličkým. V jejím věku jsem byl na nejlepší cestě uzavřít se do izolace, ve které jsem až dosud žil. Řekl jsem jí to.
"Součástí života je příprava," řekla mírně sarkasticky. "Co od něho očekáváš, jaký dosud byl. Řekl's to sám. Korea byla pro tebe čímsi novým. Neříkám, že jsem se na Kambodžu připravovala, ale ani předtím jsem nežila v bavlnce. Doufám, že si o mně nemyslíš, že jsem šlapala chodník."
Pořád mi třela nohu, zahleděná do výjevů, které jsem nemohl spatřit.
"Kolik ti bylo, když ti zemřela matka?"
"Deset. Zabili ji v přestřelce v osmašedesátém."
"Viet-kong?"
"Kdoví. Kolem ní lítalo hodně kulek a granátů."
Povzdechla si, pustila moji nohu a posadila se. Vychrtlý Budha bez roucha.
"Jsi připravený zkusit to znovu, Yankee?"
"Asi ne, Lízo. Jsem už starý."
Nadzvedla se nade mnou a poklekla s bradou těsně pod mým hrudním košem. Usadila ňadra do nejrozkošnějšího možného místa.
"Uvidíme," a uchichtla se. "V náhražkovém sexu se vyznám a určitě z tebe udělám zas mladíka. Ale nemohla jsem to dělat asi rok kvůli tomuhle," poklepala si na rovnátka. "Přeřízla bych tě jak pilkou. Místo toho teď dělám tohle. Říkám tomu 'jízda silikonovým údolím'." Začala se nadzvedávat a zase spouštět dolů, vždycky jen o několik palců. Dvakrát nevinně přivřela oči a pak se rozesmála.
"Konečně tě vidím, jsem strašně krátkozraká."
Chvilku jsem ji to nechal dělat a potom jsem zvedl hlavu.
"Říkáš silikonovým?"
"Hmm. Snad si nemyslíš, že jsou opravdové?"
Přiznal jsem, že jsem si to myslel.
"Nikdy jsem z ničeho neměla tak velkou radost. Dokonce ani z auta."
"Proč sis je koupila?"
"Dělá ti to starosti?"
Nedělalo a také jsem jí to řekl. Ale nedokázal jsem skrýt svoji zvědavost.
"Protože to bylo naprosto bezpečné. V Saigonu mě vždycky zlobilo, že jsem neměla velké vnady. Mohla bych si žít pohodlně jako prostitutka, ale byla jsem moc vysoká, hubená a ošklivá. V Kambodži jsem měla štěstí. Čas od času se mi podařilo ulovit nějakého kluka. Bez něho bych byla znásilněná daleko častěji. A v Thajsku jsem věděla, že se stejně jednou dostanu na Západ. Když jsem se tam pak dostala, koupila jsem si nejlepší auto, co existuje, jedla jsem, co jsem chtěla a jak často jsem chtěla a sehnala jsem si ty nejlepší kozy, jaké se dají za peníze koupit. Neumíš si ani představit, jak vypadá Západ z lágru. Jako místo, kde si můžeš koupit kozy!"
Podívala se dolů mezi ně a zpátky na můj obličej.
"Myslím, že to byla dobrá investice."
"Odvádějí dobrou práci," musel jsem připustit.

Dohodli jsme se, že na noc bude chodit ke mně. Určité věci musela dělat u Kluga na zařízení, které vyžadovalo ruční obsluhu, ale hodně věcí se dalo programovat na přeneseném terminálu. Vybrali jsme tedy jeden z Klugových nejlepších počítačů, asi deset periferií a instalovali je na konferenčním stolku v mojí ložnici.
Oba jsme věděli, že lidi, kteří zabili Kluga, by to nezastavilo. Přesto jsem se cítil líp a myslím, že ona také.
Na druhý den byla zrovna u mě, když venku zastavil nákladák a dva chlapi začali vykládat vodní postel královské velikosti. Rozesmála se, když uviděla můj obličej.
"Poslyš, nepoužíváš ty Klugův počítač, abys - "
"Uklidni se, Yankee. Myslíš, že bych si jinak mohla dovolit ferrari?"
"Rád bych to věděl."
"Když je člověk opravdu dobrý programátor, může si vydělat spoustu peněz. Mám svoji vlastní společnost. Ale každý hacker tu a tam použije pár triků. Sama jsem využila několik Klugových fint."

"Ale teď už ne?"
Pokrčila rameny. "Jednou zloděj, vždycky zloděj, Viktore. Říkala jsem ti přece, že nevystačím se svým příjmem."

Líza nepotřebovala mnoho spánku.
Vstávali jsme v sedm a já jsem každé ráno připravoval snídani. Hodinu nebo dvě jsme pracovali na zahradě. Potom odešla ke Klugovi, kam jsem jí v poledne donesl sendvič. Během dne jsem za ní několikrát zaskočil. Jen pro klid duše, nikdy jsem nezůstal déle než minutu. Odpoledne jsem občas šel nakoupit nebo jsem uklízel. V sedm jeden z nás vařil večeři. V tom jsme se střídali. Učil jsem ji vařit "po americku" a ona mě učila tak trochu od všeho. Stěžovala si na nedostatek životně důležitých přísad v amerických obchodech. Psí maso samozřejmě nevařila, ale chlubila se, že zná hodně způsobů, jak připravit opici, hada a krysu. Nikdy jsem nevěděl, jak dalece mě tahá za nos, ale neptal jsem se.
Po večeři jsme zůstávali u mě, povídali si, milovali se, koupali se.
Moji vanu přímo zbožňovala. Je to snad jediná změna v domě a jediný opravdový luxus, který jsem si dovolil. Pořídil jsem si ji v pětasedmdesátém - musel jsem přitom rozšířit koupelnu, aby se do ní vešla - a nikdy jsem toho nelitoval. Namáčeli jsme se dvacet minut nebo celou hodinu, pouštěli na sebe proudy vody, umývali jeden druhého, chichotali se jak děcka. Jednou jsme si připravili pěnivou koupel a postavili z bublin kopec vysoký čtyři stopy, potom jsme ho rozmetali a postříkali vodou celou místnost. Večer mi často dovolovala, abych jí umyl dlouhé černé vlasy.
Neměla žádné zlozvyky - nebo její zvyky přinejmenším nebyly v rozporu s mými. Vždycky upravená a čistotná, oblečení si měnila dvakrát denně a nikdy nenechávala v dřezu špinavé sklenice. Koupelnu po sobě vždycky uklidila. Vypila nanejvýš dvě sklenky vína.
Cítil jsem se jako znovuzrozený.

V následujících dvou týdnech se Osborne u nás zastavil třikrát. Líza mu u Kluga předala dosavadní výsledky svého pátrání. Vydalo to na docela slušný seznam.
"Jednou měl Kluge v jedné newyorkské bance na účtě devět bilionů dolarů," řekla mi po jedné Osbornově návštěvě. "Myslím, že to udělal jenom proto, aby viděl, co si může dovolit. Nechal si prachy několik dní, shrábl úroky a převedl je do banky na Bahamách. Původní, nikdy neexistující kapitál potom zničil."
Na oplátku ji Osborne informoval, co je nového ve vyšetřování vraždy - nic - a o stavu majetku, ve kterém byl chaos. Různé agentury vysílaly své lidi na jeho prohlídku. Přišli taky nějací muži od FBI, kteří chtěli převzít vyšetřování. Když Líza mluvila o počítačích, dokázala je úplně zmást. Mluvila v termínech tak dokonale nesrozumitelných, že ji nikdo nestačil sledovat. Někdy to stačilo. Když ne, tak se zvedla ze stoličky a nechala je, aby si ohmatali Klugovy triky. Potom následoval horor, ve kterém vyskočili odkudsi z neznáma draci a sežrali všechna data na disketě. Na obrazovce se objevilo "Ty pitomče!"
"Podvádím je," přiznala se mi. "Dávám jim věci, ke kterým se stejně musí dostat, protože já sama jsem je už prokoukla. Ztratila jsem asi čtyřicet procent dat nashromážděných Klugem. Ale ostatní ztrácejí plných sto procent. Měl bys vidět jejich obličeje, když Kluge hodí do jejich souborů logickou bombu. Jeden chlapík praštil s tiskárnou až na druhý konec pokoje. Pak se mě pokoušel podplatit, abych o tom mlčela."
Když jedna federální agentura vyslala experta ze Stanfordu - chtěl zničit všechno kolem sebe v přesvědčení, že dřív nebo později to musí dát do pořádku - Líza mu dovolila napojit se na hlavní počítač Federálního daňového úřadu ve Washingtonu. Nedokázal se z něho vymotat, protože si ho všiml bezpečnostní program. Vypadalo to, že při svých potyčkách s ním vymazal všechny daňové záznamy od S po W. Líza ho nechala půl hodiny dusit ve vlastní šťávě.
"Myslela jsem, že dostane infarkt. Krve by se v něm nedořezal a nedokázal ani promluvit. Tak jsem mu ukázala, kam jsem - s obvyklou předvídavostí - zkopírovala záznamy a prozradila, jak je může vrátit a zneškodnit blokádu. Utíkal z domku, jako by mu za patami hořelo. Velice rychle si uvědomil, že na zničení takového množství informací by potřeboval přinejmenším dynamit, protože všechno bylo zálohované dávno předtím, než se objevil. Asi se už nevrátí."
"Připomíná mi to jakousi zvláštní videohru," řekl jsem.
"Svým způsobem ano. Ale spíš 'Dungeons & Dragons'2. Je tam nekonečná řada zavřených pokojů, s nebezpečím číhajícím za dveřmi. Člověk si netroufá otevřít je po jednom. Otevře až sté dveře v řadě. Tvoje otázky připomínají větu 'Tohle není otázka, ale kdyby mě napadlo zeptat se - to ale nechci - soustředil bych se na to, co by se mohlo stát, kdybych se podíval tady na ty dveře - já se jich nedotýkám a nejsem ani v dalším pokoji - co myslíš, že bys udělal?' A program to schlamstne, rozhodne, jestli člověk splnil podmínky, aby dostal velkým šlehačkovým dortem do obličeje, a potom ho buď hodí nebo toho nechá, jako kdyby směl postupovat jenom od kroku A do kroku A1. Potom si řekneš 'Dobrá, třeba se zrovna na tyhle dveře dívám'. A jindy program napíše 'Co čumíš, ty darebáku!' A začne bengál."
Třebaže to všechno znělo nesmyslně, byl to vlastně nejlepší výklad, jaký mi dokázala o své práci podat.
"Říkáš mu, Lízo, všechno?"
"Všechno ne. Nezmínila jsem se o čtyřech centech."
O čtyřech centech? Bože můj!
"Lízo, já je nechtěl, nežádal jsem o ty peníze, nepřál jsem si, aby - "
"Uklidni se, Yankee. Bude to dobrý."
"Všechno si zaznamenával, že?"
"Tohle mi zabralo nejvíc času. Dekódování jeho záznamů."
"Jak dlouho to víš?"
"O těch tvých dolarech? Našla jsem je na prvním disku."
"Chci je hned vrátit zpátky."
Okamžik přemýšlela a potřásla hlavou.

"Viktore, zbavit se jich teď by bylo nebezpečnější než nechat celou věc tak. Za prvé jde o imaginární peníze. Ale to už je za námi. Daňový úřad si myslí, že zná jejich původ. Daně z nich máš zaplacené. Stát Delaware je přesvědčenej, že je vydala legální, úředně povolená společnost. A illinoiská právnická firma za jejich správu dostává zaplaceno. Tvoje banka ti z nich platí úroky. Neříkám, že by se nedaly vrátit zpátky a že by záznam nešel vymazat, ale zrovna teď bych to nerada zkoušela. Jsem dobrá, ale Kluge ze mě ještě není."
"Jak to dokázal? Říkáš, že jsou to imaginární peníze? Myslel jsem, že takhle se peníze nedají vydělat. Mohl je vyčarovat jen tak ze vzduchu?"
Líza zaklepala na počítač a usmála se.
"Tady jsou prachy, Yankee," řekla a v očích se jí zajiskřilo.

V noci pracovala při svíčce, aby mě nerušila. A právě to bylo příčinou mého zhroucení. Vstupy prováděla po paměti a svíčku potřebovala jenom na vyhledávání souborů.
Každý večer jsem usínal s pohledem na její útlé tělo koupající se v záři svíčky. Vždycky jsem si znovu vzpomněl na rozpuštěné máslo stékající po opraženém kukuřičném klasu. Zlaté světlo na zlaté pokožce.
Sama o sobě říkala, že je šeredná, vychrtlá. Byla opravdu hubená. Mohl jsem jí spočítat žebra, když si sedla, záda nemožně vzpřímená, břicho vtažené a bradu vzhůru. Pracovala tenkrát nahá, nohy zkřížené pod sebe. Dlouhé okamžiky se nehýbala, ruku položenou na stehně, držela ji nehybně ve vzduchu, jako by chtěla bušit do kláves. Ale její dotyk byl lehký, téměř neslyšný. Připomínalo to spíš jógu než programování. Říkala, že se jí pracuje nejlíp, když medituje.
Čekal jsem, že bude vyhublá na kost, že z ní budou trčet ostré lokty a kolena na všechny strany. Taková ale nebyla. Odhadoval jsem, že zhubla o deset liber, a nevěděl jsem, kde je nechala. Ale byla měkká a zaoblená a přitom pod pokožkou silná.
Nikdo by její tvář nenazval okouzlující a jen málokdo by šel tak daleko, aby ji považoval za krásnou. Asi za to mohla rovnátka. Bila do očí a přitahovala pozornost k té nevzhledné změti.
Pokožku však měla nádhernou. Zjizvenou, ale ne v takové míře, jak jsem očekával. Zdálo se, že se jí rány rychle a dobře zahojily.
Pro mě byla nejkrásnější.
Zrovna jsem skončil svůj noční průzkum, když mi padla do oka svíčka. Hleděl jsem na ni a potom jsem se snažil odvrátit zrak.
Svíčky to někdy dělávají. Nevím proč. V nehybném vzduchu, s plamenem dokonale rovným, se začnou chvět. Plamen poskočí a pak se znovu uklidní, vyskočí a hned se zase zmírní, jasněji a jasněji v pravidelném rytmu, dvakrát nebo třikrát za vteřinu -
- pokoušel jsem se jí zavolat, přál jsem si, aby se svíčka přestala třást, ale už jsem ze sebe nedokázal dostat ani slovo
- sotva jsem dýchal a snažil se znovu ze všech sil zakřičet, zařvat, říct jí, aby si nedělala starosti, cítil jsem se na zvracení...

Ucítil jsem na jazyku krev. Zkusil jsem se nadechnout, ale necítil jsem zápach zvratků, moče nebo výkalů. Na stropě nade mnou svítilo světlo.
Líza klečela s obličejem těsně nad mojí hlavou. Na čelo mi ukápla slza. Ležel jsem na zádech na koberci.
"Viktore, slyšíš mě?"
Přikývl jsem. V ústech jsem měl lžíci. Vyplivl jsem ji.
"Co se stalo? Jsi v pořádku?"
Znovu jsem přikývl a snažil se něco říct.
"Jenom klidně lež. Sanitka je na cestě."
"Ne, to není třeba."
"Dobře, dobře, už je na cestě. Jenom se nerozčiluj a - "
"Pomoz mi vstát."
"Ještě to nedokážeš."
Měla pravdu. Pokusil jsem se posadit a rychle jsem sklouzl zase na zem. Chvíli jsem zhluboka dýchal. Vtom zazvonil zvonek na dveřích. Vstala a vyrazila ke dveřím. Stačil jsem ji rukou chytit za kotník.
Znovu se nade mnou sklonila, oči rozšířené na nejvyšší míru.
"Co je? Co dělám špatně?"
"Hoď si něco na sebe." Překvapeně sjela pohledem dolů.
"Máš pravdu."

Líza se už uklidnila. Zbavila se saniťáků a uvařila kávu. V jednu hodinu po půlnoci jsme seděli u kuchyňského stolu a já se pořád cítil krásně praštěný. Ale nebylo to tak zlé.
Zašel jsem do koupelny a vzal do ruky Dilantin, který jsem si tam schoval. Objevila se za mnou a viděla, jak si jeden beru.
"Zapomněl jsem si dnes vzít," řekl jsem omluvně.
"Protože sis to schoval. Pěkná pitomost."
"Já vím." Asi jsem měl říct něco jiného. Netěšil mě pohled na její uraženou tvář. Urazila se, protože jsem se nebránil jejímu útoku. Zrovna teď, po velkém záchvatu, jsem to dost těžko chápal.
"Jestli chceš, můžeš se odstěhovat," dodal jsem. Měl jsem zvláštní pocit.
Líza taky. Natáhla ruce přes stůl a zatřásla mi rameny. Upřeně na mě hleděla.

"Vezmu si s sebou jedinou věc, tohohle poseroutku." Přikývl jsem a rozbrečel se jak malý kluk.
Nechala mě plakat. Asi to bylo nejlepší, co mohla udělat. Mohla se o mě starat jako o dítě, ale to dovedu velice dobře sám.
"Jak dlouho to máš?" zeptala se konečně. "Proto jsi zůstával třicet let sám?"
Pokrčil jsem rameny. "Tohle je jenom jeden důvod. Po návratu mě operovali, ale jenom se to zhoršilo."
"Dobře. Naštval's mě, protože's mi o tom neřekl a já nevěděla, co mám dělat. Chci tu zůstat, ale musíš mi všechno říct. Potom se už nebudu zlobit."
Mohl jsem celou záležitost ukončit hned na místě. Ke svému úžasu jsem to neudělal. Léta jsem vymýšlel vynikající metody pro tyto případy. Ale když jsem viděl její obličej, dostal jsem se z toho. Opravdu chtěla zůstat. Nevěděl jsem proč, ale stačilo mi to.
"S tou lžičkou jsi udělala chybu. Kdybys měla čas a provedla to tak, abych ti neukousl prsty, měla bys nacpat do úst nějaký hadr. Kus prostěradla nebo něco takového. Ale nic tvrdého." Sáhl jsem si prstem do ústa přejel zuby. "Asi mám zlomený zub."
"Dobře ti tak," odpověděla. Podíval jsem se na ni a usmál se. Oba jsme se rozesmáli. Obešla stůl a políbila mě. Pak si mně sedla na kolena.
"Největší nebezpečí hrozí při koupání. Když mě to chytne, napřed ztuhnou všechny svaly. Tahle fáze ale netrvá dlouho. Potom se začnou stahovat a nesouvisle uvolňovat. Je to strašně silné."
"Vím, pozorovala jsem tě a pokoušela se tě držet."
"Nedělej to. Převrať mě na bok, zůstaň za mnou a dávej pozor, až budu kolem sebe mlátit rukama. Pod hlavu mi dej polštář. Z okolí odstraň všechny předměty, o které bych se mohl zranit." Podíval jsem se jí přímo do očí. "Chtěl bych zdůraznit jedno. Tohle všechno dělej hodně opatrně. Když budu moc agresivní, radši ustup stranou. Bude to lepší pro nás oba. Když tě omráčím, nepomůžeš mi, až se začnu dusit zvratky."
Pořád jsem jí hleděl do očí. Určitě mi četla myšlenky, protože se slabě usmívala.
"Promiň, Yankee. Nijak mě to nešokuje. Víš, spíš je to drsné a je mi z toho na blití, protože ses mohl -"
"- udusit lžičkou, já vím. Dobrá, už mlčím. Nemluvme o tom. Mohl jsem se kousnout do jazyka nebo do rtů. Nedělej si starosti. Ale je tu ještě jedna věc."
Čekala a já jsem uvažoval, jestli jí mám říct všechno. Nemohla toho moc zvládnout, ale kdybych náhodou zemřel v její přítomnosti, nechtěl jsem, aby si myslela, že je to její vina.
"Občas musím do nemocnice. Někdy následuje jeden záchvat za druhým. Když budou trvat moc dlouho a já nebudu dýchat, mozek mi odumře na nedostatek kyslíku."
"Trvalo to sotva pět minut," polekala se.
"Já vím, ale měli bychom se připravit i na to, že mě přepadnou dost často. Když se z jednoho nedostanu a hned za ním přijde další nebo když tři čtyři minuty nebudu dýchat, zavolej radši sanitku."
"Tři nebo čtyři minuty? Než se sem dostanou, tak budeš mrtvý."
"Radši tohle než život v nemocnici. Nemám nemocnici rád."
"Já taky ne."

Příští den mě vzala na projížďku ve ferrari. Byl jsem nervózní a přemýšlel jsem, jestli nechce udělat nějakou ztřeštěnost. Naopak, jela jak zpomalený film. Řidiči za námi pořád troubili. Podle přehnané pozornosti, kterou věnovala každému pohybu, bych hádal, že už dlouho neřídila.
"Ferrari je na mě asi zbytečně velké auto," přiznala se v jedné chvíli. "Nikdy nejezdím rychleji než pětapadesátkou."
Zajeli jsme do Beverly Hills k obchodu s bytovým zařízením a koupili za nehoráznou cenu lampu se slabou žárovkou a ohebným ramenem.

Ten večer jsem uléhal s obavami. Pravděpodobně jsem se bál dalšího záchvatu, třebaže Lízina nová lampa ho nemohla vyvolat.
Směšné, co se kolem záchvatů dělo. Když jsem ho dostal poprvé, říkali tomu návaly krve do hlavy. Teprve když začaly vypadat ošklivě, začali je postupně nazývat pravým jménem.
Myslím, že je to příznak stárnutí, když se kvůli vám mění způsob řeči.

Existuje spousta nových slov. Hodně jich označuje věci, které v době mého mládí ani neexistovaly. Tak třeba software. Vždycky jsem si pod tím představoval něco měkkého.
"Jak ses dostala k počítačům?"
Nehýbala se. U počítače se vždycky dokonale soustředila. Převrátil jsem se na záda a pokoušel se usnout.
"Poznala jsem, kde je moc, Yankee." Zvedl jsem k ní oči. Obrátila se ke mně obličejem.
"Hodně ses zlepšila, co jsi v Americe?"
"Na začátku jsem měla obrovskou výhodu. Neříkala jsem ti nic o mém kapitánovi?"
"Myslím, že ne."
"Byl to podivín, Američan, a já to věděla. Tenkrát mi bylo asi čtrnáct a začala jsem ho zajímat. Sehnal mně v Saigonu krásný byt a dal mě do školy."
Pozorně se na mě dívala a čekala moji reakci. Ani jsem se nepohnul.
"Určitě to byl pedofil. Možná měl homosexuální sklony, protože jsem vypadala jako vychrtlý malý kluk."
Znovu vyčkávala. Tentokrát s úsměvem.
"Byl na mě hodný. Naučila jsem se dobře číst. Z toho vyplývá, že stát se může všechno."

"Já se tě vlastně neptal na tvého kapitána. Ptal jsem se, proč ses začala zajímat o počítače."
"Máš pravdu."
"Jenom kvůli penězům?"
"Tak to začalo. Je v nich budoucnost, Viktore."
"Tohle jsem slyšel dost často."
"Je to pravda. Už je to tady. Je v nich ohromná síla, když člověk ví, jak ji využít. Viděl's přece, co dokázal Kluge. Pomocí těchto metod si můžeš přijít na pěkný balík. Nemyslím tím vydělat ho, ale vyrobit, jak na tiskařském lisu. Vzpomínáš si, jak se Osborne zmínil, že Klugův dům neexistuje? Co to podle tebe znamená?"
"Že ho vymazal z databanky."
"To byl první krok. Ale parcela existuje v pozemkových knihách, nemyslíš? Tahle země se papírování úplně nevzdala."
"Takže v pozemkové knize je o domku záznam."
"Příslušnou stránku někdo z knihy vytrhl."
"To nechápu. Kluge se nikdy z domu nevzdálil."
"Nejstarší způsob na světě, kamaráde. Kluge si našel v kartotéce losangeleského policejního okrsku chlapíka známého jako Sammy. Poslal mu šek na tisíc dolarů spolu s dopisem, že si může vydělat dvakrát tolik, když zajde do archívu a něco tam udělá. Sammy nezabral, stejně tak McGee ani Molly Ungerová. Ale Malej Billy Phipps ano. Dostal potom přesně takový šek, o jakém mluvil dopis, a měl s Klugem řadu let báječné obchodní styky. Malej Billy jezdí dneska v cadillacu a nemá ani tušení, kdo to byl Kluge nebo kde bydlel. Klugovi bylo jedno, kolik peněz utratil. Vyčaroval je ze vzduchu jako kouzelník králíka z klobouku."
Chvíli jsem přemýšlel. Když má člověk dost peněz, může si asi dělat, co ho napadne. Klugovi patřily všechny peníze na světě.
"Řekla jsi Osbornovi o Malém Billovi?"
"Disketu jsem vymazala, stejně jako tvých sedm set tisíc. Nikdy nevíš, kdy bys mohl někoho takového zas potřebovat."
"Nebojíš se, že se kvůli tomu dostaneš do maléru?"
"Život je risk, Viktore. Pro sebe si nechávám to nejlepší. Ne že bych to chtěla hned použít, ale kdybych to někdy nutně potřebovala a už to neměla, cítila bych se jak blbec."
Zvedla hlavu a přimhouřila oči, které tak prakticky zmizely.
"Yankee, řekni mi něco. Kluge si tě vybral ze všech svých sousedů, protože's třicet let zůstal mládencem z Koreje. Jak se díváš na to, co dělám?"
"Jsi krásně nemorální, jediná, která přežila a zůstala v podstatě slušná. Lituju každého, kdo se dá tvojí cestou."
Zazubila se na celé kolo, protáhla se a vstala.
"Krásně nemorální, to se mi líbí." Postel se mohutně rozvlnila, když se posadila vedle mě.
"Chceš být taky nemorální?"
"Jenom trošičku." Začala mi třít hrudník. "Takže k počítačům ses dostala proto, že jim patří budoucnost. Neznepokojovaly tě někdy... nevím, možná to zní otřepaně... myslíš si, že převezmou moc?"
"To si myslí každý, dokud je nezačne používat," odpověděla. "Musíš si uvědomit, jak jsou hloupé. Bez programu jsou naprosto k ničemu. Já spíš věřím, že moc budou mít lidé, kteří počítače programují. Oni ji už mají. Právě proto je studuju."
"Takhle jsem to nemyslel. Asi se nevyjadřuju přesně."
Svraštila čelo. "Kluge přišel něčemu na kloub. Tajně odposlouchával laboratoře, které zkoumají umělou inteligenci, a hodně četl o neurologických výzkumech. Myslím, že se pokoušel najít spojovací článek."
"Mezi lidským mozkem a počítačem?"
"Ne tak docela. Uvažoval o počítačích a neuronech. O mozkových buňkách." Ukázala prstem na počítač. "Tahle věc - nebo kterýkoliv jiný počítač - je vzdálená spoustu světelných roků od podstaty lidského mozku. Neumí zevšeobecňovat ani vyvozovat závěry, třídit ani vynalézat. Někdy se může zdát, že počítač provádí něco z toho, ale je to jenom iluze.
Existuje starý nápad o tom, co by se stalo, kdyby nakonec někdo sestrojil počítač, který by měl tolik tranzistorů, kolik má lidský mozek neuronů. Měl by vědomí? Podle mě je to blábol. Tranzistor není neuron a ani kvintilión tranzistorů není lepší než tucet neuronů.
Takže Kluge cítil asi totéž a začal vyhledávat možné shody mezi neuronem a šestnáctibitovým počítačem. Právě proto měl doma tu běžnou veteš, Trash-80, Atari, TI a Sinclairy. Byl zvyklý na daleko silnější nástroje. Polykal osobní počítače jako cukroví."
"Co zjistil?"
"Vypadá to, že nic. Šestnáctibitová jednotka je složitější než neuron, ale žádný počítač nemá stejné prostředí jako živý mozek. Musíš přitom chápat, že slova klamou. Řekla jsem, že Atari je složitější než neuron, ale ono je opravdu těžké postavit je vedle sebe. Jako kdybys chtěl srovnat směr se vzdáleností nebo barvu s množstvím. Jednotky jsou jiné. Mají jediný shodný rys."
"Který to je?"
"Propojení. Je to zase různé, ale princip vytváření sítě je stejný. Neuron je spojený s mnoha dalšími. Jsou jich trilióny a způsob, jakým mezi nimi probíhají zprávy, určuje to, čím jsme, co si myslíme a pamatujeme. A tímhle počítačem se můžu spojit s miliónem dalších. Tahle síť je fakticky větší než lidský mozek, protože v ní je víc informací, než dokázalo lidstvo nashromáždit za milión roků. Sahá od sondy Pioneer 10 za oběžnou dráhou Pluta do každého obýváku s telefonem. Tímhle počítačem se můžeš napíchnout na obrovská kvanta nashromážděných údajů, ale nikdo neměl čas se tím

zabývat.
Přesně tohle Kluga zajímalo. Stará myšlenka 'kritické masy počítače', počítače, který získává vědomí, ale z nového pohledu. Možná nebude rozhodovat velikost počítače, ale jejich množství. Bývaly jich tisíce a dneska milióny. Používají se v autech, náramkových hodinkách. Každá domácnost jich má několik, od nejjednoduššího časového spínače v mikrovlnce až po video nebo domácí terminál. Kluge se pokoušel zjistit, jestli by nešlo dosáhnout kritické masy právě takhle."
"Co vymyslel?"
"Nevím. Teprve s tím začínal." Pohlédla dolů na mě. "Ale víš co, Yankee? Zatímco jsem se nedívala, dosáhl's kritické masy."
"Máš pravdu," souhlasil jsem a vztáhl k ní obě ruce.

Líza se ráda mazlila. Já zpočátku ne, po padesáti letech, kdy jsem spal sám. Ale velice rychle se mi to zalíbilo.
Zrovna jsme se mazlili, když jsme se vrátili k načatému rozhovoru. Leželi jsme ruku v ruce a povídali si. Dosud nepadlo slovo o lásce, ale já jsem věděl, že ji miluju. Nevěděl jsem, co s tím, ale něco bych měl vymyslet.
"Kritická masa," řekl jsem. Přitiskla se k mé šíji a zívla.
"Co je s ní?"
"Jaká by měla být? Asi to bude něco takového jako nesmírně chytrá inteligence. Rychlá a vševědoucí jako Bůh."
"Možná."
"Nemohla by... řídit naše životy? Ptám se asi stejně jak na začátku."
Chvilku přemýšlela.
"Zajímá mě, jestli by vůbec nějaká věc mohla řídit svět. Chci říct, proč by se o to měla starat? Jak bychom posuzovali, jestli má o to zájem? Chtěla by třeba, abychom ji uctívali? Pochybuju. Spíš by chtěla 'racionalizovat' veškeré lidské chování, odstranit všechny emoce, jak řekl počítač v jednom sci-fi filmu z padesátých let nějaké ženské, která z něho měla strach.
Můžeš použít slovo uvědomění, ale co vlastně znamená? Améba si musí uvědomovat sama sebe. Rostliny snad také. V neuronu může být nějaká úroveň uvědomění. Dokonce i v integrovaném obvodu čipu. My ani nevíme, co naše uvědomění opravdu znamená. Nikdy jsme nebyli schopni osvětlit je, rozebrat, zjistit, odkud pochází nebo kam mizí, když zemřeme. Aplikovat lidské hodnoty na věc jako je tohle hypotetické vědomí počítačové sítě by byla pitomost. Nechápu ale, jak by se vůbec mohlo vzájemně ovlivňovat s lidským vědomím. Možná by si nás ani nevšimlo, tak jako si nevšímáme buněk v našich tělech nebo neutrin procházejících skrz nás nebo nárazů atomů ve vzduchu kolem nás."
Musela mi vysvětlit pojem neutrino. Já jsem do rozhovoru přispěl jedině bezelstným poslechem naprosto neinformované osoby. A potom jsem náš superpočítačový mýtus pustil rychle z hlavy.
"A co tvůj kapitán?" zeptal jsem se po dlouhé přestávce.
"Doopravdy to chceš vědět, Yankee?" zamumlala ospale.
"Nebojím se toho."
Posadila se a natáhla se pro cigarety. Došel jsem k závěru, že ve stresu občas kouří. Řekla mi, že po milování, ale po něm kouřila jenom jednou, tenkrát poprvé. Ve tmě zazářil zapalovač. Slyšel jsem, jak vyfoukla kouř.
"Vlastně můj major, povýšili ho. Chceš vědět, jak se jmenoval?"
"Nechci o něm vědět nic, co mi nechceš říct. Zajímalo by mě ale, jestli ti zůstal věrný."
"Nevzal si mě, jestli myslíš na tohle. Když se dozvěděl, že musí odejít, chtěl se se mnou oženit, ale já jsem mu to rozmluvila. Možná to bylo to nejlepší, co jsem kdy udělala. Anebo nejpitomější.
Ne náhodou vypadám jak Japonka. Babičku, Číňanku žijící v Hanoji, znásilnil ve dvaačtyřicátém japonský okupant. Moje matka se tam narodila. Po Dien Bien Phu odešly na jih. Babička umřela. Máma to měla těžké. Ani jako Číňanka by to neměla lehké, ale jako poloviční Číňanka a poloviční Japonka to měla ještě horší. Otec byl napůl Francouz a napůl Annamesan. Ještě horší kombinace. Nikdy jsem ho nepoznala. Mám v sobě dějiny Vietnamu v kostce."
Konec cigarety zažhnul.
"Po dědečkovi z jedné strany jsem zdědila obličej, po druhém zase výšku. Kozy jsou od Goodyearů. Chyběly mně jenom nějaké americké geny, ale na tom jsem v zájmu svých dětí už pracovala.
Když se Saigon hroutil, pokoušela jsem se dostat na americkou ambasádu. Nepodařilo se to. Zbytek už znáš. Když si mě Američané v Thajsku konečně všimli, ukázalo se, že můj major mě ještě pořád hledá. Vytáhl mě odtud právě včas, abych viděla, jak umírá na rakovinu. Byla jsem s ním dva měsíce, celé dva měsíce v nemocnici."
"Bože můj," napadla mě strašná myšlenka. "To taky nezavinila válka, že? Myslím, že tvůj příběh - "
"- je znásilněním Asie. Ne, Viktore, tahle válka v žádném případě. Byl jedním z chlapíků, kteří viděli atomové bomby zblízka v Nevadě. Byl příliš poslušný voják, než aby si stěžoval, ale podle mě věděl, co ho zabilo."
"Milovala jsi ho?"
"Co chceš, abych řekla? Vytáhl mě z pekla."
Cigareta opět zazářila a viděl jsem, že ji zamáčkla.
"Ne, nemilovala jsem ho. Věděl to. Nikdy jsem nikoho nemilovala. Byl ke mně velice milý a hodný. Byla bych pro něho udělala skoro všechno. Choval se ke mně jako táta." Ucítil jsem na sobě její pohled. "Ani se nezeptáš, kolik mu bylo?"
"Asi padesát."
"Uhodl's. Můžu se tě na něco zeptat?"
"Teď je řada na tobě."
"S kolika holkama ses vyspal od té doby, co ses vrátil z Koreje?"
Zvedl jsem ruku a předstíral, že počítám na prstech.

"S jednou," řekl jsem nakonec.
"A s kolika, než jsi odešel?"
"S jednou. Rozešli jsme se ještě před mým odchodem na frontu."
"Kolik jsi jich měl v Koreji?"
"Devět. Všechny v sympatickém bordýlku madam Parkové v Pusanu."
"Takže ses miloval s jednou běloškou a deseti Asiatkami. Vsadím se, že těch ostatních devět bylo stejně vysokých jako já."
"Korejky mají navíc plnější obličej. Ale všechny měly tvoje oči."
Přitulila se ke mně na prsa, zhluboka se nadechla a vzdychla.
"Stejně jsme ale úžasný pár, viď"
Objal jsem ji a znovu ucítil její horký dech na prsou. Rád bych věděl, jak jsem dokázal tak dlouho žít bez tohoto obyčejného zázraku.
"Ano, myslím, že opravdu jsme."

Osborne se u nás zastavil o týden později. Vypadal docela klidný. Bez velkého zájmu si vyslechl Lízino sdělení, vzal si od ní sestavu a slíbil, že ji předá oddělení pro tyto záležitosti. K odchodu se ale neměl.
"Asi bych vám to měl říct, Apfele," řekl konečně. "Gavinův případ jsme uzavřeli."
Musel jsem chvilku pátrat v paměti, abych si připomněl, že Klugovo skutečné jméno bylo Gavin.
"Koroner to dávno označil za sebevraždu. Už dost dlouho jsem nechával případ otevřenej jen kvůli svýmu podezření." Kývl hlavou k Líze. "A kvůli tomu, co říkala o tom dopise na rozloučenou. Ale neměl jsem v ruce žádnej důkaz."
"Stalo se to asi rychle," řekla Líza. "Někdo zachytil jeho stopu a sledoval ho až domů - Kluge měl už dlouho štěstí - a ve stejný den ho oddělal."
"Vy si nemyslíte, že to byla sebevražda?" zeptal jsem se Osborna.
"Ne. Ať už to proved kdokoli, je na svobodě, dokud nekápnem na něco novýho."
"Řeknu vám, až něco najdu," slíbila mu Líza.
"Tady jde o něco jinýho," odpověděl Osborne. "Nemůžu vám dovolit, abyste na tom dál pracovala. Dům a zařízení jsou majetkem okresu."
"Nestarejte se o to," řekla měkce Líza.
Nastalo chvíli ticho. Sklonila se nad servírovací stolek a vyklepla cigaretu z balíčku. Zapálila si, vyfoukla kouř a opřela se zády vedle mě. Věnovala Osbornovi svůj nejzáhadnější pohled. Vzdychl si.
"Dámo, hrozně nerad s váma hraju pokra. Co chcete říct tím 'nestarejte se o to'?"
"Před čtyřmi dny jsem dům koupila i se zařízením. Když narazím na něco, co by vám pomohlo znovu zahájit vyšetřování vraždy, dám vám vědět."
Osborna to tak vyvedlo z míry, že se ani nerozčílil. Chvíli si ji upřeně prohlížel.
"Rád bych věděl, jak jste to provedla."
"Můžete si ověřit, že jsem neudělala nic protizákonného. Zaplatila jsem v hotovosti. Dům byl na prodej. Na šerifově dražbě jsem ho dostala za slušnou cenu."
"Jak by se vám líbilo, kdybych na tu transakci nasadil svý hochy? Co kdyby vyhrabali nějaký podezřelý prachy? Třeba je v tom kulišárna. Co takhle zavolat FBI, aby si to proklepali?"
Chladně si ho změřila.
"Budete vítáni. Abych řekla pravdu, detektive Osborne, mohla jsem ukrást celý dům, griffithský park i s dálnicí kolem přístavu a nechytili byste mě."
"Takže co z toho vyplývá pro mě?"
"Jenom to, že máte uzavřený případ a můj slib."
"Nelíbí se mi, že je to celý vaše, jestli to umí věci, o kterejch jste mluvila."
"Nečekala jsem, že budete rád. Ale tohle nepatří do vašeho ranku, že? Okres to vlastnil jen krátce po konfiskaci. Nevěděli co s tím a tak se toho zbavili."
"Možná, že přijdu na nějakej podraz a zabavím vám software: Je to doličnej předmět."
"Mohl byste to zkusit," souhlasila.
Chvíli se navzájem pozorovali. Líza zvítězila. Osborne si promnul oči a přikývl. Zvedl se a zamířil ke dveřím.
Líza uhasila cigaretu. Slyšeli jsme ho jít po chodníku.
"Překvapuje mě, že se vzdal tak snadno," ozval jsem se. "Nebo ne? Myslíš, že to zkusí s domovní prohlídkou?"
"Pravděpodobně ne. Ví, jak na tom teď je."
"To bys mi měla říct."
"Předně tohle už není jeho záležitost a on to ví."
"Proč sis koupila ten dům?"
"Měl by ses zeptat jak?"
Krátce jsem se na ni podíval. Za pokerovým obličejem se mihl záblesk pobavení.
"Lízo, cos provedla?"
"Přesně to, nač se Osborne ptal. Dostal správnou odpověď, protože ví, co Klugovy počítače dovedou. A ví, jak se věci mají. To nebyla náhoda, že dům byl na prodej a že já jsem byla jediným kupujícím. Využila jsem jednoho z Klugových tajných pomocníků."
"Tys ho podplatila?"
Zasmála se a políbila mě.

"Konečně se mi povedlo šokovat tě, Yankee. V tomhle je asi největší rozdíl mezi mnou a rodilým Američanem. Průměrnej občan tu nevydává tolik peněz na úplatky. V Saigonu podplácí každý."
"Podplatila jsi ho?"
"Nic tak sprostého. Člověk musí umět chodit zadními vrátky. Několik naprosto legálních příspěvků na volební kampaň se objevilo na kontě jednoho senátora, který se zmínil o určité situaci někomu, kdo náhodou měl takové postavení, že legálně provedl to, co jsem náhodou potřebovala." Pohlédla na mě úkosem. "Samozřejmě jsem ho podplatila, Viktore. Užasl bys, kdybys věděl, jak levně. Trápí tě to?"
"Ano," připustil jsem. "Nemám rád úplatky."
"Mám stejný názor. Je to přirozené asi jako gravitace. Možná to není nejpoctivější, ale vede to spolehlivě k cíli."
"Předpokládám, že ses pojistila."
"Přirozeně. Úplatek se nikdy nedá stoprocentně utajit kvůli lidskému činiteli. Pomocník by to mohl prásknout, kdyby ho dostali před velkou porotu. Ale nedostanou, protože Osborne ve vyšetřování nebude pokračovat. To je druhý důvod, proč odtud odešel bez boje. Ví, jak se svět houpe, jakou mám teď sílu a že s ní nemůže bojovat."
Nastalo dlouhé mlčení. Měl jsem toho na přemýšlení hodně a necítil jsem se přitom moc jistě. Líza se jednu chvíli natáhla pro balíček cigaret, ale potom svůj úmysl změnila. Počkala, až si to vyřeším.
"Je to hrozná síla," řekl jsem konečně.
"Příšerná," souhlasila. "Nemysli, že mě to nestraší. Vždyť jsem měla fantastické představy, že jsem superman. Moc je strašné lákadlo a nedá se odmítnout tak snadno. Mohla bych provést tolik věcí... "
"Prosím?"
"Nemluvím o krádežích nebo zbohatnutí."
"Já vím."
"Tady jde o politickou moc. Nevím ale, jak ji ovládnout... zní to dost otřepaně, jak ji využít pro dobro. Viděla jsem už tolik zla, které vzešlo z dobrých úmyslů. Myslím, že nejsem dost moudrá, abych mohla konat dobro. Šance vyšplhat se nahoru jako Kluge jsou velké, ale mám dost rozumu, abych včas ucouvla. Jsem pořád ještě saigonská uličnice, Yankee, a dost inteligentní, abych ji nepoužila, dokud nebudu muset. Ale nemůžu to nechat jen tak, ani zničit. Je to pitomost, viď?"
Nenašel jsem vhodnou odpověď. Ale neměl jsem dobrý pocit.

Pochybnosti ve mě hlodaly celý další týden. Nedospěl jsem k žádným závažným morálním závěrům. Líza věděla o nějakých zločinech a neoznámila je úřadům. To mě tolik netrápilo. Dokonale ovládala prostředky na páchání zločinů daleko větších, a to mě trápilo mnohem víc. Podle mého názoru zatím nechtěla provést nic zlého. Byla dost chytrá, aby své vědomosti využila jen v obraně, ale mohlo to s ní dopadnout špatně.
Když se jednoho večera neukázala na večeři, zašel jsem ke Klugovi a našel ji v obývacím pokoji v plné práci. Právě čistila devět stop vysoké sektorové police. Na stole se kupily pásky a diskety. Vedle stál odpadkový koš z umělé hmoty a magnet velký jak softbalový míček. Sledoval jsem, jak mává magnetem kolem pásku, který potom hodila do koše. Byl už skoro plný. Vzhlédla ke mně, provedla stejnou operaci s plnou hrstí disket, sundala brýle a protřela si oči.
"Už je ti líp, Viktore?"
"Jak to myslíš? Cítím se výborně."
"Ne, není ti dobře. Ani mně ne. Rve mi to srdce, když to dělám, ale musím. Nepodal bys mi další igelitový pytel?"
Podal jsem jí ho a pomohl jí vytáhnout z polic další hromádku pásků.
"Snad to všechno nechceš zničit?"
"Ne, mažu jenom některé záznamy... a ještě něco jiného."
"Řekneš mi co?"
"Bude líp, když o některých věcech nebudeš moc vědět," pronesla tajemně.

Nakonec se mi ji podařilo přemluvit, abychom to probrali při večeři. Mluvila málo, jenom jedla a potřásala hlavou. Ale podlehla mému naléhání.
"Dost jednotvárná práce, fakt," řekla. "Poslední dva dny prohledávám některá ožehavá místa. Kluge se v nich pohyboval úplně běžně, ale ve mně vzbuzují pekelnou hrůzu. Špinavá místa. Znají tam věci, které bych ráda zjistila."
Zachvěla se. Zdálo se, že se zdráhá pokračovat. "Mluvíš o vojenských počítačích? CIA?"
"CIA je jenom začátek, nejsnadnější věc. Porozhlédla jsem se na velitelství protivzdušné obrany NORAD - to jsou hoši, kteří budou bojovat v příští válce. Otřáslo mnou, když jsem viděla, jak snadno se tam Kluge dostal. Připravoval začátek třetí světové války, jen tak, na zkoušku. Tyhle soubory jsme zrovna vymazali. Poslední dva dny jsem si ťukávala ostré hochy. Zpravodajskou agenturu pro obranu DIA a Národní bezpečnostní... a něco - NSA. Každá agentura je větší než CIA. Něco poznalo, že jsem se tam dostala. Nějaký bezpečnostní program. Když jsem to zjistila, hned jsem se stáhla a posledních pět hodin se jenom ujišťovala, jestli mě nevystopoval. Teď mám jistotu a taky jsem všechno zničila."
"Myslíš, že zrovna oni zabili Kluga?"
"Určitě přicházejí nejvíc v úvahu. Měl haldu jejich materiálů. Vím, že pomáhal navrhovat největší instalovaný počítač v NSA a že byl na něj dlouhé roky napojený. Stačil jediný chybný krok."
"Vyhodila jsi všechno? Chci říct, jestli máš jistotu?"
"Vím určitě, že mě nesledovali, ale jistotu nemám. Ještě si to naposledy prohlédnu."
"Pomůžu ti."
Práce se protáhla hodně přes půlnoc. Líza prohlížela pásky a diskety. Když měla nějaké pochybnosti, hodila mi je, abych je přejel magnetem. Jednu chvíli vzala magnet do ruky sama a přejela jím celou polici s programy.

Bylo úžasné představit si, že jediným náhodným pohybem magnetu zničila miliardy bitů informací. Některé z nich neexistovaly nikde jinde na světě. Přepadaly mě ještě silnější pochybnosti. Měla právo to udělat? Neexistují vědomosti určené všem lidem? Přiznám se, že jsem se postupně uklidnil. Většinou jsem se štěstím pochopil, jak to funguje. Pro starého konzervativce ve mně bylo snadnější uvěřit, že jsou Věci, Které Nám Není Souzeno Poznat.
Byli jsme už skoro na konci, když obrazovka vypověděla službu. Vlastně jen začala syčet a praskat. Líza od ní na okamžik poodstoupila. Obrazovka začala kmitat. Chvíli jsme se na ni dívali. Jako by se na obrazovce pokoušel zformovat nějaký obraz, cosi trojrozměrného. Zrovna když obraz začínal nabývat konkrétních obrysů, podíval jsem se náhodou na Lízu. Její obličej ozařovaly kmitavé záblesky. Přistoupila ke mně a zakryla mi oči.
"Viktore, neměl by ses na to dívat."
"To je v pořádku." Když jsem to říkal, ještě bylo, ale jakmile jsem ta slova pronesl, věděl jsem, že už ne. A to byla poslední věc, kterou jsem si nadlouho zapamatoval.

Prý jsem na tom byl dva týdny velice bledě. Pamatuju si dost málo. Byl jsem pod vlivem silných léků a po několika světlých obdobích následoval zase další záchvat.
První věcí, na kterou si jasně vzpomínám, byl obličej doktora Stuarta. Ležel jsem v nemocniční posteli. Později jsem se dozvěděl, že to bylo v Cedars-Sinai a ne v nemocnici pro veterány. Líza zaplatila soukromý pokoj.
Stuart mi položil obvyklé otázky. Byl jsem schopen na ně odpovídat, třebaže jsem byl strašně unavený. Když ho můj stav uspokojil, začal konečně odpovídat i na některé mé otázky. Dozvěděl jsem se, jak dlouho tady jsem a jak se to stalo.
"Dostal jste záchvaty, které následovaly za sebou," potvrdil mi. "Upřímně řečeno, nevím proč. Už deset let jste k nim neměl sklony. Myslel jsem si, že vás máme pod kontrolou. Ale jak vidím, nic nezůstává beze změny."
"Takže Líza mě dovezla včas."
"Víc než jen to. Napřed nechtěla, abyste tady ležel. Vypadá to, že po prvním záchvatu si přečetla všechno, co o tom našla. Od toho dne měla po ruce injekční stříkačku a roztok Valia. Když viděla, že nedýcháte, píchla vám sto miligramů a to vám bezesporu zachránilo život."
Se Stuartem jsme se znali dlouhá léta. Věděl, že na Valium nemám žádný lékařský předpis. Třebaže jsme o tom mluvili, když jsem ležel naposledy v nemocnici. Od té doby jsem žil sám, takže nikdo by mi nemohl píchnout injekci. Výsledky léčení ho zajímaly víc než všechno ostatní, a to, co Líza udělala, mělo žádoucí efekt. Ještě jsem žil.

Nechtěli ke mně pustit žádnou návštěvu. Protestoval jsem, ale brzy jsem usnul. Přišla na druhý den. Měla na sobě nové tričko s robotem oblečeným do dámských šatů a s univerzitní čapkou na hlavě. Nápis hlásal 'Ročník 0111 1100 0000'. Ve dvojkové soustavě to znamenalo rok 1984.
Široce se usmívala. "Ahoj, Yankee." Když si sedla na postel, začal jsem se třást. Polekala se a zeptala se, jestli by neměla zavolat doktora.
"To není kvůli tomu," vypravil jsem ze sebe. "Byl bych rád, kdyby ses mě jenom dotýkala."
Vyzula si boty a vlezla si ke mně pod pokrývku. Pevně se ke mě přitiskla. Jednu chvíli vešla ošetřovatelka a pokusila se ji vyhnat. Líza ji zahrnula nadávkami ve vietnamštině a čínštině. Když přešla na angličtinu, ošetřovatelka zmizela. Později jsem zahlédl, že do pokoje nakoukl i doktor Stuart.
Cítil jsem se mnohem líp, když jsem se konečně vyplakal. Líziny oči také zvlhly.
"Chodím sem každý den. Vypadáš hrozně, Viktore."
"Cítím se o hodně líp."
"No jo, vypadáš líp než dřív. Ale doktor říká, že bys tu měl radši ještě dva dny zůstat, pro jistotu."
"Asi má pravdu."
"Až se vrátíš, připravím velkou večeři. Neměli bychom pozvat sousedy?"
Chvíli jsem neříkal nic. Bylo tolik věcí, které jsme mlčky odsunuli. Jak dlouho by to mezi námi dvěma mohlo trvat? Za jak dlouho ztratím iluze o své potřebnosti? Za jak dlouho ji unaví péče o starého muže? Jenom nevím, kdy jsem začal o Líze přemýšlet jako o trvalé součásti svého života. Vrtalo mi hlavou, jak jsem na to mohl vůbec pomyslet.
"Chceš čekat léta v nemocnicích na umírajícího muže?"
"Co chceš ty? Vezmu si tě, když si to budeš přát. Nebo budu s tebou žít na hromádce. Dávám sice přednost životu bez požehnání úřadů, ale jestli tě to udělá šťastným - "
"Nevím, proč si chceš přivázat na krk starého epileptického dědka."
"Protože tě miluju."
Tenkrát to řekla poprvé. Mohl jsem pokračovat v otázkách - připomenout jí třeba jejího majora - ale nenaléhal jsem. Dobře, že jsem to neudělal. Raději jsem obrátil list.
"Už jsi tu práci dokončila?"
Věděla, o jaké práci mluvím. Ztišila hlas a přitiskla ústa k mému uchu.
"Nemluvme o tom nahlas, Viktore. Nevěřím žádnému místu, které jsem neprohledala. Ale k té mé práci... ano, dokončila jsem ji. Byly to docela klidné dva týdny. Nikdo není vševědoucí a já se už nikdy nebudu plést do podobných záležitostí."
Cítil jsem se mnohem líp. Ale také jsem byl vyčerpaný. Pokusil jsem se skrýt zívnutí, ale vycítila, že je čas odejít. Ještě jednou mě políbila, slíbila daleko víc, až zase přijde, a odešla.
Tehdy jsem ji viděl naposledy.

Ten večer asi v deset hodin Líza vešla do Klugovy kuchyně se šroubovákem a nějakým dalším nářadím. Začala

rozebírat mikrovlnnou troubu.
Výrobci těchto zařízení velice pečlivě dbají, aby se nedaly zapnout při otevřených dvířkách. Ale jednoduché nástroje a dobrý mozek snadno přelstí bezpečnostní západku. Líza s ní neměla problémy. Asi za deset minut strčila hlavu do trouby a zapnula ji.
Nedá se říct, jak dlouho tam hlavu měla. Určitě dost dlouho, aby její oční panenky ztvrdly jak uvařené vajíčko. V jistém okamžiku ztratila kontrolu nad svalstvem, sesula se na podlahu a strhla troubu na sebe. Nastal zkrat a začalo hořet. Oheň vyřadil z činnosti velmi složité poplašné zařízení, které instalovala před měsícem. Plameny uviděla Betty Lanierová a hned zavolala hasiče, zatímco Hal běžel k požáru. Vytáhl na trávník to, co z Lízy zbylo. Když spatřil, co oheň provedl s horní polovinou jejího těla - a hlavně s jejími ňadry - začal zvracet.
Odvezli ji rychle do nemocnice. Doktoři jí amputovali jednu ruku a odřízli přišernou masu vulkanizovaného silikonu, vytrhali všechny zuby a nevím už, co udělali s očima. Nasadili jí kyslík.
Jeden saniťák si jako první všiml zčernalého a zakrváceného trička, které z ní strhli. Část nápisu byla nečitelná, začínal však slovy "... nemůžu už takhle dál."

Jinak jsem to popsat nedokázal. Odhaloval jsem celou věc kousek po kousku. Začalo to zneklidňujícím výrazem na tváři doktora Stuarta, když Líza příští den nepřišla. Nechtěl mi nic říct a já dostal hned nato další záchvat.
Následující týden vidím před sebou jak rozmazanou skvrnu. Betty byla ke mně velice hodná. Dali mi sedativum Tranxene, které bylo ještě hodnější. Jedl jsem ho jako cukroví. Bloumal jsem v lehkém opojení z léků, jedl, jen když Betty naléhala, spal vsedě v křesle, probouzel se a nevěděl, kde jsem ani kdo jsem. Často jsem se vracel do lágru. Vzpomínám si, že jsem jednou pomáhal Líze dávat na hromadu useknuté hlavy.
Když jsem se viděl v zrcadle, byl na mě žalostný pohled. Mohl za to Tranxene, laskající mé mozkové laloky. Věděl jsem, že jestli mám žít déle, budeme se muset stát dobrými kamarády.

Konečně jsem ze sebe vypotil něco, co by se dalo považovat za myšlenku. Trochu mi přitom pomohla Osbornova návštěva. Zrovna jsem se pokoušel najít nějaký důvod k životu a zajímalo mě, jestli on nějaký má.
"Velice se omlouvám,"začal. Neříkal jsem nic. "Tohle je na mý vlastní triko," pokračoval. "Na oddělení nikdo neví, že tu jsem."
"Byla to sebevražda?" zeptal jsem se.
"Přinesl jsem s sebou kopii toho... dopisu na rozloučenou. Objednala si ho od společnosti na výrobu košil ve Westwoodu, tři dny před tou... nehodou."
Podal mi ho a já si dopis přečetl. Zmínila se o mně, třebaže ne jménem. Byl jsem "muž, kterého miluju". Tvrdila, že by si nevěděla rady s mými potížemi. Krátký dopis. Na tričko se toho moc nevejde. Přečetl jsem si ho celý pětkrát a vrátil jsem mu ho.
"Řekla vám, že Kluge nenapsal svůj dopis na rozloučenou. A já vám říkám, že tohle zase nenapsala ona."
Pokýval neochotně hlavou. Cítil jsem nekonečný klid a hned pod ním hroznou noční můru. Chválabohu, že mám Tranxene.
"Můžete to doložit?"
"Těsně předtím, než zemřela, mě navštívila v nemocnici, plná života a naděje. Říkáte, že si tričko objednala o tři dny dříve. To bych přece cítil. Ten dopis na rozloučenou vzbuzuje soucit. Líza neměla patos v lásce."
Znovu přikývl.
"Chci vám něco říct. Nenašli jsme žádný známky zápasu. Paní Lanierová tvrdí, že nikdo se před domem neobjevil. Naše laborka prohledala celej barák. Stoprocentně tam s ní nikdo nebyl. Dal bych krk za to, že nikdo do domku nevešel ani z něho nevyšel. Taky nevěřím, že to byla sebevražda, ale nemáte nějakej konkrétní návrh?"
"NSA."
Informoval jsem ho o její poslední akci v době, kdy jsem ležel v nemocnici. Pověděl jsem mu o jejím strachu z vládních výzvědných agentur. Všechno, co jsem věděl.
"Dobrá, některý agentury by to možná dokázaly, jestli by to vůbec někdo dokázal. Ale řeknu vám, že se mi to zdá přitažený za vlasy. Asi si myslíte, že vraždí lidi, jako když já zabiju mouchu." Zakončil pohled otazníkem.
"Nevím, čemu mám věřit."
"Neříkám, že by nezabíjeli kvůli národní, bezpečnosti nebo něčemu takovýmu. Ale sebrali by taky počítače. Přece by ji tam nenechali vedle těch věcí po tom, co zabili Kluga."
"Vaše závěry jsou logické."
Ještě si nějakou dobu bručel sám pro sebe. Nakonec jsem mu nabídl víno. S díky přijal. Uvažoval jsem, že se k němu přidám - byla by to rychlá cesta ke smrti - ale neudělal jsem to. Vypil celou láhev a byl už přiopilý, když navrhl, abychom zašli do protějšího domu a znovu si ho prohlédli. Počítal jsem, že navštívím Lízu na druhý den a věděl jsem, že se na to musím pořádně duševně připravit. Proto jsem souhlasil.
Prohledali jsme kuchyň. Od požáru zčernaly kuchyňské desky a trochu se roztavilo linoleum, ale jinak se moc nestalo. Trochu nepořádku měla na svědomí voda. Na podlaze byla hnědá skvrna, na kterou jsem se nedokázal podívat bez pohnutí.
Potom jsme se vrátili do obývacího pokoje. Jeden z počítačů byl zapnutý. Na obrazovce svítila krátká zpráva:

CHCEŠ-LI VĚDĚT VÍC

STISKNI ENTER ?

"Nedělejte to," radil jsem mu. Neposlechl. Stál před počítačem a ospale mžoural očima, když slova zmizela a objevilo se nové sdělení:

PODÍVAL SES

Obrazovka začala blikat a já se najednou octl potmě ve svém autě, s jednou tabletkou v ústech a další v ruce. Vyplivl jsem ji, na chvilku si sedl a poslouchal, jak starý motor běží naprázdno. V druhé ruce jsem držel lahvičku na léky. Cítil jsem se hodně unavený, ale otevřel jsem dveře a vypnul motor. Po paměti jsem došel ke garážovým vratům a otevřel je. Venku byl čerstvý a svěží vzduch. Podíval jsem se na lahvičku a utíkal do koupelny.
Když jsem prodělal to, k čemu muselo dojít, v záchodové míse plavalo asi deset tabletek, které se ještě nerozpustily, prázdné obaly od mnoha dalších léků a hodně jiných věcí, které ani nebudu popisovat. Spočítal jsem tabletky v lahvičce, zapamatoval si jejich počet a přemýšlel, jestli to mám udělat.
Zašel jsem do Klugova domu, ale Osborna jsem nenašel. Cítil jsem se utahaný. Přesto jsem se přinutil vrátit se do svého domku a natáhnout se na pohovku, abych viděl, jestli budu žít nebo zemřu.

Na druhý den jsem se o tom dočetl v novinách. Osborne přišel domů a ustřelil si revolverem kus hlavy. Krátká noticka. Policajtům se to stává. Dopis na rozloučenou nezanechal.
Nasedl jsem do autobusu a zajel do nemocnice, kde jsem se tři hodiny pokoušel dostat se k Líze. Nepustili mě. Nebyl jsem její příbuzný a doktoři byli neoblomní. Když jsem se rozhněval, byli velice ohleduplní. To už jsem věděl o jejím zranění. Hal zamlčel to nejhorší. Na ničem by už nezáleželo, ale doktoři přísahali, že jí v hlavě nic nezůstalo. A tak jsem šel domů.
Zemřela o dva dny později.
K mému překvapení po sobě zanechala poslední vůli. Zdědil jsem dům se zařízením. Jakmile jsem se o tom dozvěděl, zvedl jsem telefon a zavolal úklidovou firmu. Hoši byli už na cestě, když jsem naposledy zašel do Klugova domu. Tentýž počítač měl na obrazovce stejnou nabídku:

STISKNI ENTER ?

Opatrně jsem nahmatal vypínač a vypnul ho. Lidem od úklidové firmy jsem nařídil demontovat všechno až na holé stěny.

Vrátil jsem se do svého vlastního domku a vyhledal všechno, co třeba jen vzdáleně připomínalo počítač. Vyhodil jsem rádio. Prodal jsem auto, mrazničku, elektrická kamínka, mixér a elektrické hodiny. Vypustil jsem vodu z vodní postele a vyhodil topné těleso.
Potom jsem v obchodě koupil nejkvalitnější vařič na propan-butan a dlouho sháněl starou ledničku. Garáž byla zastavěná až ke stropu palivovým dřívím. Vyčistil jsem komín. Bývá tu brzy chladno.
Jednoho dne jsem vyrazil autobusem do Pasadeny a založil Nadaci Lízy Foové pro vietnamské uprchlíky a jejich děti. Dotoval jsem ji sedmi sty tisíci třiaosmdesáti dolary a čtyřmi centy. Oznámil jsem jim, že ji lze využít pro každý studijní obor kromě výpočetní techniky. Řekl bych, že mě považovali za excentrika.

Myslel jsem si, že jsem opravdu v bezpečí, dokud nezazvonil telefon.
Dlouho jsem se rozmýšlel, než jsem zareagoval. Konec konců jsem věděl, že bude zvonit jen do té doby, než to udělám. Zvedl jsem sluchátko.
Několik vteřin bylo slyšet oznamovací tón, ale ten mě neoklamal. Držel jsem telefon u ucha a nakonec tón zmizel. Zůstalo jen ticho. Napjatě jsem poslouchal. Slyšel jsem jeden z těch vzdálených hudebních tónů, které žijí v telefonních sítích. Ozvěny rozhovorů odehrávajících se tisíce mil daleko. A něco nekonečně vzdálenějšího a studenějšího.
Nevím, co se vylíhlo v hlavách těch z NSA. Nevím, jestli to byl úmysl nebo náhoda nebo jestli to mělo s nimi něco společného. Ale vím, že ta věc je tam venku, protože jsem na drátě slyšel dech její duše. Mluvil jsem velice zřetelně.
"Nechci už nic vědět. Nikomu nic neřeknu. Kluge, Líza a Osborne spáchali sebevraždu. Jsem jen osamělý člověk a nechci vám dělat žádné problémy."
V telefonu cvaklo a ozval se oznamovací tón.

Nechat si odpojit telefon bylo snadné. Přimět montéry, aby odstranili všechny dráty, bylo trochu těžší. Mají za to, že když tam ty dráty jednou natáhli, tak tam musí být navždycky. Reptali, ale když jsem je začal vytahovat sám, slitovali se nade mnou, i když mě upozornili, že mě to bude něco stát.
S elektrárnou to bylo složitější. Věřili asi, že podle předpisů musí být každý dům připojený k síti. Donutil jsem je vypnout proud - moc je to nepotěšilo - ale nechtěli sundat z domu dráty. Vylezl jsem na střechu a sekerou zničil čtyři stopy okapů. Zírali na mě přitom s otevřenými ústy. Pak stočili dráty a odešli.
Vyhodil jsem všechny lampy, všechno, co mělo s elektřinou něco společného. Kladivem, majzlíkem a ruční pilkou jsem se pustil do práce ve zdi těsně nad podlahovou lištou. .
Když jsem zbavoval dům drátů, napadlo mi často, proč to vlastně dělám. Má to cenu? Nezbývalo mi mnoho let, než mě poslední záchvat dorazí. Tyhle roky mi už nepřinesou hodně radosti.
Líza tenkrát přežila. Určitě by věděla, proč jsem to dělal. Jednou řekla, že já jsem také přežil. Přežil jsem lágr, přežil jsem

smrt svých rodičů a zařídil si samotářský život. Líza přežila skoro všechny. Nikoho z lidí, kteří přežijí, nečeká klidný .život. Ale kdyby žila, určitě by chtěla zůstat naživu.
A právě proto jsem to dělal. Vyrval jsem ze stěn elektrické vedení a obešel s magnetem celý dům, abych zjistil, jestli jsem nezapomněl na něco kovového. Potom jsem asi týden uklízel a sádroval díry vysekané ve stěnách, na stropě a v římse. V duchu jsem si pobaveně představoval agenta s nemovitostmi, jak po mé smrti prodává tenhle dům. Lidičky, báječnej malej domek, žádná elektřina...

Žiju teď klidně jako dřív.
Přes den většinou pracuju na zahradě. Značně jsem ji rozšířil a zeleninu mám dokonce i na předním dvorku.
Žiju při světle svíčky a petrolejové lampy. Většinu z toho, co sním, si taky sám vypěstuju.
Dlouho mi trvalo, než jsem vysadil Tranxene a Dilantin, ale dokázal jsem to. Občasný záchvat vydržím. Obyčejně se přitom potluču. Uprostřed obrovského města jsem se dokonale izoloval. Nejsem součástí sítě rostoucí rychleji, než si dovedu představit. Nevím ani, jestli je pro obyčejné lidi nebezpečná. Všimla si Kluga, Osborna a mě. A Lízy. Vyrazila proti našim myšlenkám, asi jako když se oženu rukou po komárovi a nevšimnu si, jestli jsem ho rozmáčkl. Já jediný jsem přežil.
Ale stejně mi to vrtá hlavou.
Bylo by velice těžké... Líza mi řekla, že po drátech se dá proniknout dovnitř. Existuje něco jako nosná vlna, která dokáže prostoupit elektrickým vedením běžné domácnosti. Právě proto musí fungovat elektřina.
Na zahradě potřebuje vodu. V jižní Kalifornii teď zrovna moc neprší a nevím, jak jinak bych vodu získal.
Myslíte, že by mohli přijít i vodovodním potrubím?

JOHN VARLEY

narozen 1947, Austin, USA.
K psaní ho přivedl článek R.A.Heinleina, který obsahoval pět pravidel, jak se stát spisovatelem SF. Varley těchto rad uposlechl. V roce 1974 mu otiskli první povídku a od té doby jsou jeho povídky stálými hosty v seznamech děl navrhovaných na ocenění. V počtu prací umístěných v tomto semifinále drží rekord hlavních cen, ale vlastní "pouze" pět: Huga a Nebulu za povídku Mé oči se za mnou zavřely (The Persistence of Vision, 1978), Huga za povídku Překupník (The Pusher, 1981) a opět obě ceny spolu s Locus Award za rozsáhlou povídku Press ENTER ? (Stiskni ENTER ?, 1984).
Varleyova první sbírka devíti povídek The Persistence of Vision (Mé oči se za mnou zavřely, 1978) patřila ve své době k nejlepším povídkovým sbírkám. Následovaly sbírky The Barbie Murders (Vrah barbie, 1980) - ceny Locus za sbírku i za titulní povídku - a Blue Champagne (Modré šampaňské, 1986).
Značná část povídek z prvních dvou sbírek se odehrává ve stejném světě jako Varleyův první román The Ophiuchi Hotline (Horká linka z Hadonoše, 1977). Lidstvo v něm obdrží poselství od vyspělé civilizace, ale posléze je těmito bytostmi vyhnáno ze Země a donuceno vydat se na pouť k jiným planetám. Spisovatel Varleymu blízký, Larry Niven, nešetřil nad tímto románem chválou: "Stále ještě bych nedovedl udělat to, co Varley zvládl v této knize. Polovina vystupujících postav je klon z jediné osoby jménem Lilo, všechny se jmenují Lilo, a přesto jsem si byl vždy jist, o které z nich je právě řeč."
V románu Titan (1979) ztroskotá pozemská expedice na uměle vytvořeném satelitu planety Saturn, obydleném inteligentními tvory. Dějová linie sleduje příhody velitelky Chirocce Jonesové, pátrající po vládcích tohoto zvláštního světa. Varley knihu doplnil na trilogii tituly Wizard (Čarodějka, 1980) a Demon (Démon, 1984).
Na základě povídky Air Raid (Létající komando, 1977) napsal Varley román Millenium (Tisíciletí, 1983), v němž lidé z nesmírně vzdálené budoucnosti zachrání posádku letadla těsně před jeho výbuchem. Zápletka nastává v okamžiku, kdy se zjistí, že tito lidé budoucnosti zapomněli v troskách letadla velice nebezpečnou zbraň.
Přestože romány J. Varleye sklízejí značný ohlas - byl označován za nástupce R.Heinleina - nejúspěšnější zřejmě zůstává v kratších prózách.

Ivan Adamovič

Nakladatelství Laser připravuje k vydání trilogii Titan, Wizard a Demon. Román Titan vyjde ještě v letošním roce.

OBSAH:

Mé oči se za mnou zavřely 3
Létající komando 47
Překupník 61
Vrah barbie 77
Stiskni ENTER 105
John Varley 163

1 Počítačový pirát
2 přeloženo trapně jako "Podzemní žaláře a draky"